

FÖRORD

Arbetet med naturvårdsprogrammet påbörjades vid halvårsskiftet 1991. Utgångspunkten var därvid att någon ny naturinventering av länet inte skulle genomföras, utan att underlagsmaterialet till naturvårdsprogrammet skulle utgöras av befintlig kunskap. Det bedömdes däremot som angeläget att peka på de områden där underlag saknades eller var bristfälligt, för att i framtiden kunna förbättra kunskaperna inom dessa fält.

Ø Ø Ø Ø Ø Ø Ø

Sammanställningen av det mycket omfattande material som finns om länets natur har skett med utgångspunkt från Naturvårdsplanen 1975, Bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården 1992, de regionala grusinventeringarna, ängs- och hagmarksinventeringen 1988-93, våtmarksinventeringen 1990, fauna- och florainventeringar under 1980-talet, kommunala naturvårdsplaner eller underlag till sådana och översiktliga skogsinventeringar. Till detta kommer ett betydande antal forskningsrapporter, examensarbeten, småpublikationer och litteraturuppgifter. Genom intervjuer med specialister och enskilda har mycket ny information kunnat erhållas.

Sammanställningsarbetet startade med avgränsning och värdering av de områden som bedömdes ha sådana kvaliteter att de skulle komma att ingå i länets Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården. Det huvudsakliga sammanställningsarbetet utfördes sedan under 1992. Kompletteringar har därefter skett regelbundet allteftersom ny kunskap kommit fram.

En särskild projektgrupp har inledningsvis lämnat råd och synpunkter på arbetets uppläggning. I projektgruppen har ingått Jonas Ericson, Elisabeth Hellmo, Göran Mattiasson, Lars Pahlsson, Gösta Regnéll, Agneta Sallhed-Canneroth och Lennart Sorby.

Därutöver har som projektsekreterare vid skilda tillfällen fungerat Annika Jansson, Cristiano Piga och Nina Pries. Huvudansvarig för arbetet med naturvårdsprogrammet har varit Anders Larsson.

Till projektet har varit knuten en särskild referensgrupp med representanter för

MSK, NSK, SSK, SöSK

Skogsvårdsstyrelsen

Lantbruksnämnden

LRF

Skånes naturvårdsförbund

Skånes ornitologiska förening

Landstinget

Länsstyrelsen i Kristianstads län

Varje kommun har dessutom utsett en särskild kontaktperson, med vilken mer eller mindre regelbunden kontakt förekommit under arbetets gång. Samtliga kommuner har också informerats om naturvårdsprogrammet under arbetets gång och därvid fått möjlighet att lämna synpunkter och föra fram ytterligare underlagsmaterial.

Väsentlig information har därutöver erhållits genom det nät av kontakter som byggts upp med forskare vid universitet och högskolor.

Förslaget till naturvårdsprogram var föremål för en bred remissbehandling under 1995. Inkomna synpunkter samt förslag till kompletteringar och nya objekt har noga övervägts i samband med korrigeringar och rättelser. I december 1996 beslutade Länsstyrelsen i Malmöhus län att anta naturvårdsprogrammet som handlingsprogram för naturmiljövården i länet att gälla tills vidare.

Efter länssammanslagningen till Skåne län 1997 har allt kartmaterial digitaliserats och kvalitets-säkrats för att möta en snabb teknisk utveckling inom GIS-området (Geografiska Informations System). Länsstyrelsen är övertygad om att det nu helt digitala naturvårdsprogrammet kommer att få en bred användning i samhällsplaneringen och som allmänt informationsmaterial om länets naturvärden.

INLEDNING

Naturvårdsprogrammet för f.d. Malmöhus län (Från Sandhammaren till Kullaberg) ingår som en del i naturvårdsprogrammet för Skåne, vilket också omfattar naturvårdsprogrammet för f.d. Kristianstads län. Det senare är publicerat i bokform med titeln Från Bjäre till Österlen.

Remissutgåvan av naturvårdsprogram för Malmöhus län innehöll en allmän beskrivning av länets naturförutsättningar, särdrag och de värden som finns i det skånska landskapet. Många av förutsättningarna är desamma som i f.d. Kristianstads län, varför detta avsnitt avkortats i denna redovisning. För allmän information om berggrund, jordarter, klimat, vegetation, flora och fauna och landskapets

historiska utveckling hänvisas därför till boken Från Bjäre till Österlen.

De områden som bedömts ha höga, mycket höga eller särskilt höga naturvårdsvärden har redovisats med utgångspunkt från i första hand naturvårdens sektorsintresse och utifrån de kunskaper som funnits om ett område vid tillkomsten av naturvårdsprogrammet. Eftersom det skånska landskapet sedan årtusenden är bebott och brukat av människan sammanfaller emellertid naturvårdens intressen även med kulturmiljövårdens sektorsintresse, särskilt avseende odlingslandskapet. Några vägningar mot andra sektorsintressen har inte gjorts.

Bakgrund

Länsstyrelsen i Malmöhus län presenterade 1968 ett förslag till naturvårdsplan för länet. Efter remissbehandling beslutade länsstyrelsen att planen skulle ligga till grund för säkerställandearbetet av värdefulla naturmiljöer i länet. Den blev därmed landets första naturvårdsplan. Med ändrad kommunindelning 1971 kom nya områden att tillföras länet. Kompletteringen av naturvårdsplanen för de nytillkomna områdena antogs av länsstyrelsen under 1974. Samtidigt enades de båda länsstyrelserna i Skåne om ett ökat samarbete och en enhetlig redovisning av viss utrednings- och planeringsverksamhet. Därför presenterades 1975 en gemensam plan, Naturvårdsplan Skåne. Den bestod av en gemensam karta i skala 1:100 000 med redovisning av texten i två separata delar. Inga nya objekt hade tillkommit i Malmöhus län, men den första utgåvans text hade bearbetats och kompletterats.

Ökade kunskaper om länets natur, förändrade centrala direktiv om fysisk planering, en accelererande landskapsomvandling och en ökad miljömedvetenhet hos allmänheten har gjort det nödvändigt att förnya naturvårdsplanen. Den av länsstyrel-

sen 1987 tillsatta miljöplanegruppen föreslog bl a att ny plan skulle upprättas. Länsstyrelsen beslutade i december 1989 att det av miljöplanegruppen framlagda förslaget skulle utgöra underlag för inriktningen av länsstyrelsens miljövårdsarbete.

Länsstyrelsen i Malmöhus län ansåg det som angeläget att en översyn av Naturvårdsplan Skåne kunde ske samtidigt i de två Skånelänen. Genom samordning av länens miljövårdsprogram skapades förutsättningar för detta.

Syfte

Naturvårdsprogrammet är länsstyrelsens samlade långsiktiga policydokument för naturmiljövården i länet. Det skall:

- peka ut de områden i länet som har stora värden för naturvård och friluftsliv eller som är representativa och kännetecknande för det skånska kulturlandskapet
- utgöra en grundval för den fysiska planeringen på såväl regional som kommunal nivå
- ligga till grund för ställningstaganden i olika natur- och miljövårdsfrågor.

Användningsområden

Utöver de ovan angivna övergripande funktionerna har naturvårdsprogrammet också flera andra viktiga användningsområden. Det skall t ex:

- utgöra sektorsunderlag för ställningstagande i enskilda naturvårdsärenden
- utgöra underlag för styrning av samhällets ekonomiska insatser för vård av värdefulla naturmiljöer
- utgöra underlag för tillämpningen av bl a skogsvårdslagen och miljöbalkens bestämmelser.
- utgöra underlag för länsstyrelsens verksamhetsplanering och anslagsframställning
- utgöra underlag för information och råd till markägare, brukare och allmänhet.

BYGDER OCH REGIONER

Kulturlandskapet

Sydvästra delen av Skåne (f d Malmöhus län) är över hela sin areal påverkat av människan i varierande omfattning. Dagens landskap har utformats under lång tid.

Inte någon del torde ha blivit helt orörd. Några mossar, bergbranter och dynområden har utnyttjats mer marginellt och behållit mycket av ursprunglig karaktär. Inom övriga delar har påverkan och utnyttjandet varit desto intensivare, vilket lett till att det ursprungliga naturlandskapet helt omvandlats i ett kulturlandskap. Detta kulturlandskap varierar idag från utpräglat urbana samhällen med tätorter, städer och en storstadsregion med ett nätverk av vägar, järnvägar och ledningar till ett landskap präglad av varierande odlingsintensitet alltifrån en fullåkerbygd till bygder med mer omväxlande förhållanden.

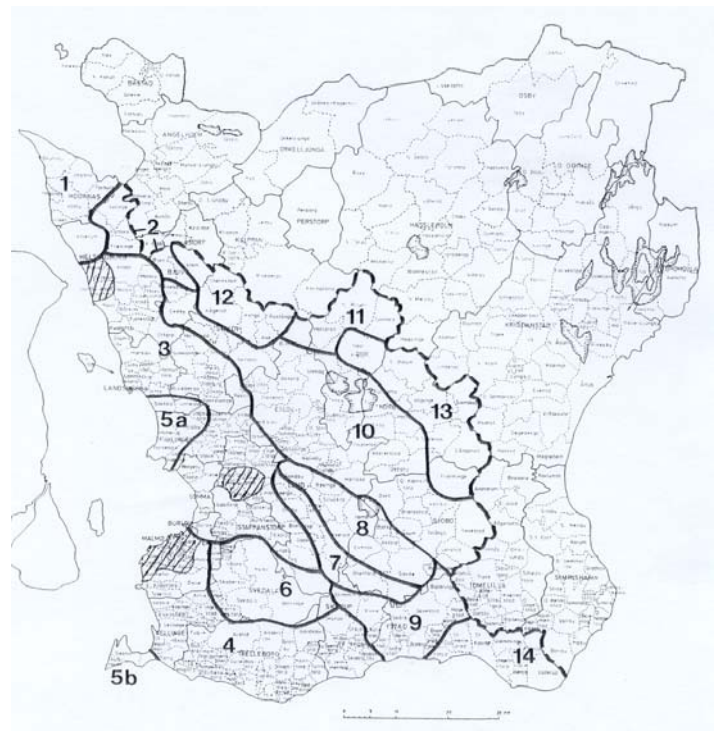
Med utgångspunkt från denna utveckling kan i länet urskiljas fyra karaktäristiska kulturbygder: staden, slättbygden, godsbygden och skogsbygden. (Se även *Från Bjäre till Österlen* sid 122).

Det finns också möjlighet att med utgångspunkt från de naturgeografiska förutsättningarna, odlingsmönster, byggnadstraditioner, seder och bruk göra ytterligare en indelning av det skånska landskapet. Denna avgränsning av olika bygder ger tillsammans uttryck för det skånska landskapets särdrag och karaktär.

Följande bygder urskiljs i detta sammanhang i fd Malmöhus län:

1. Kullabygden
2. Ängelholmsslätten (L)
3. Helsingborgs-Landskrona-Lundaslätten
4. Söderslätt
- 5a. Saxtorpsområdet
- 5b. Falsterbohalvön
6. Sydvästska backlandskapet
7. Romeleåsen
8. Vombsänkan
9. Sydska backlandskapet
10. Skånes södra mellanbygder
11. Skånes centrala mellanbygder (L)
12. Söderåsen (L)
13. Linderödsåsen (L)
14. Österlen (L)

(L) = Huvudsaklig utbredning i fd Kristianstads län

Naturförhållanden

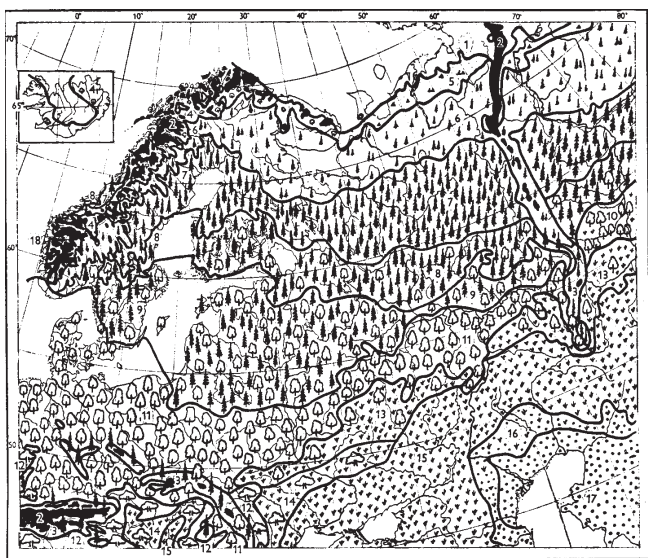
Med avseende på såväl berggrund, jordarter, landformer och klimat är Skåne ett övergångsområde mellan Skandinavien och Mellaneuropa. Det gäller även för vegetationen, där de sydligaste delarna av Sverige med Skåne, delar av Västkusten och Blekinge tillhör en vegetationsregion som annars karakteriserar Mellaneuropa.

De geologiska förhållandena i Skåne är komplicerade. De skånska horstarna (urbergsåsarna) och sänkorna mellan dessa har främst tillkommit genom förkastningar och efterföljande erosion. Den senaste istiden har bidragit till landformernas utveckling och även skapat Skånes olika moränjor, vilka kommit att utgöra utgångspunkten för landskapets natur- och kulturutveckling.

För mer information om berg och jord, klimat, sjöar, vattendrag, växter och djur samt människans inverkan på landskapet hänvisas till Från Bjäre till Österlen eller till Atlas över Skåne (Sveriges nationalatlas 1999).

Naturgeografisk översikt

Norden har indelats i olika naturgeografiska regioner enligt "Naturgeografisk regionindelning av Norden" (Nordiska ministerrådet 1984). Regionindelningen grundas främst på karakteristiska naturtyper och växtgeografiska förhållanden, på berggrunden, landformerna, de lösa jordlagren, geomorfologiska särdrag och på klimatet.

Vegetationsregioner i Europa (från Sjörs 1967)

Indelningens huvuddrag sammanfaller också med de stora vegetationszoner som kan urskiljas och där större delen av Skåne och hela fd Malmöhus län tillhör det mellaneuropeiska lövskogsområdet (den nemoral vegetationszonen).

Indelningen i naturgeografiska regioner ger möjligheter att avgränsa områden med representativ natur sett i ett större sammanhang.

I fd Malmöhus län finns tre regioner, nämligen Sydvästra Skåne (region 6m), Skånes sediment- och horstområde (region 7) och Nordöstskånes barrskogslandskap (region 8).

Naturgeografiska regioner i Skåne (omritad efter Nordiska ministerrådet 1984)

Sydvästra Skåne - region 6m

Sydvästska är en utpräglad, tämligen flack eller svagt böljande jordbruksbygd med landets i särklass bästa åkerjor. I de östra delarna övergår slätten från ett svagt böljande landskap till ett backlandskap med en markerad topografi med större och mindre kullar (dödislandskap). De lösa jordlagren utgörs till övervägande del av block- och stenfri baltisk morän, där moränlera är den vanligaste jordarten. Såväl lerhalt som kalkhalt varierar, men den är i allmänhet hög. Den baltiska moränen har en god vattenhållande förmåga. Jordlagrens mäktighet är avsevärda. Falsterbohalvön och Saxtorpsområdet avviker från regionens huvuddrag och är uppbyggd av kalkfattiga marina sandavlagringar. Längs Öresundskusten, särskilt den sydligaste delen, finns strandängar som utvecklats genom långvarig kulturpåverkan och

avsaknaden av landhöjning. Regionen är intensivt kulturpåverkad. Skogsarealen är mycket begränsad. De dominerande trädslagen är bok och alm.

Vegetationsperioden är lång och humiditeten ganska låg.

Skånes sediment- och horstområde - region 7

Berggrunden består av kambrosiluriska eller yngre bergarter med undantag för urberget i horstarna. Jordarten domineras av moränleror, men i Vombsänkan och längs kusterna förekommer utbredda sandområden. Kristianstadslättens sandområden är kalkrika. Moränen är huvudsakligen en lerskiffer-urbergsmorän som är relativt rik på block och större stenar. I den södra delen förekommer också områden med ler- och kalkrik morän. Inom dessa delar är landskapet flackt eller svagt böljande, medan det på Romeleåsens södra och sydvästra sluttningar är mycket kuperat - det yttre backlandskapet. I gränsområdet mellan den ler- och kalkrika moränen och lerskiffer-urbergsmoränen präglas landskapet av en topografi som uppkommit i ett dödislandskap. Trots den kraftiga topografin är mycket av landskapet uppodlat. I områdets nordvästra del är landskapet flackt och till övervägande del helt uppodlat. Jordarterna inom detta område domineras av leriga moräner och finkorniga marina sediment.

Regionen präglas av stark uppodling men med spridda skogsområden och betesmarker. På Romeleåsen, i det skånska sjölandskapet, på Kullaberg och i övergångszonen mot region 8 är skogsområdena mer sammanhängande. De naturliga skogsområdena domineras av ädellövskogar av ängstyp med bok som det vanligaste trädslaget. Granskog har delvis planterats på de forna vidsträckta fäladsmarkerna. I regionens sydöstra delar finns kalkrika sandgräshedar med stäppartad vegetation som innehåller östliga floraelement.

Vegetationsperioden är längre än 200 dagar.

Nordöstkånes barrskoglandskap - region 8

Berggrunden utgörs av gnejs med inslag av hyperitdiabaser. Regionen innehåller större delen av Skånes

urberg som utgör landets sydligaste del av den fennoskandiska urbergsskölden. Jordarten är till övervägande del en kalkfattig urbergsmorän, rik på block och sten. I dalgångar och i övergångsområdena mot region 7 dominerar lerskiffer-urbergsmorän. Dessa partier är uppodlade, men de sammanhängande jordbruksarealerna är för skånska förhållanden relativt obetydliga.

Regionen kännetecknas av stora arealer skog, såväl lövskog, särskilt hedartade bok- och ekskogar med inslag av klibbal i fuktigare partier, som barrskog. Spontan granskog saknas dock i fd Malmöhus län och all barrskog är planterad. Inslaget av myrmarker är betydande, men de flesta är påverkade av dikningar och torvbrytning. Några öppna högmossar av sydvästlig typ finns ännu kvar.

Vegetationsperioden är kortare än 200 dagar.

OMRÅDEN MED SÄRSKILT VÄRDEFULL NATUR

Inledning

Naturen omkring oss har för olika människor olika värden. Var och en har sitt eget smultronställe, som kanske uppfattas som det finaste och mest skyddsvärda som finns. För vardagslandskapets naturmiljöer är det naturligtvis nödvändigt att så stor hänsyn som möjligt tas till natur- och kulturminnesvårdens intressen vid all exploatering eller utnyttjande av landskapet. Praktiskt möjligt är det dock bara att med stöd av lagstiftning särskilt skydda och vårda en bråkdel av de många värdefulla områden som förekommer i länet.

Urval och avgränsning

Urvalet och värderingen av objekt har skett huvudsakligen utan att områdena besökts i fält. För avgränsningen av områden har flygbilder fotograferade 1986 med IR-färgfilm utnyttjats. Lokalkännedom och specialkunskaper hos länsstyrelsens tjänstemän har därutöver i möjligaste mån utnyttjats. Gränserna för klassificerade objekt har så långt möjligt dragits på sådant sätt att de skall vara lätta att hitta i terrängen eller vara lätt identifierbara på den ekonomiska kartan. På så sätt har ofta vägar, pilevallar, skogskanter eller fastighetsgränser utnyttjats.

Urvalet har skett med hänsyn tagen till förekomsten i landet, regionen och de naturgeografiska regioner som finns representerade i länet. I vissa fall har även internationella aspekter beaktats. Områden som ligger inom samma naturgeografiska region och som har likartade förhållanden har inte värderats mot varandra, utan har båda klassificerats och markerats på kartan.

Kriterier för urval och värdering har varit sällsynt, mindre allmän eller vanlig. Till detta kommer dessutom stödkriterierna:

- mångformighet
- orördhet
- representativitet
- raritet
- tillgänglighet
- forskningsintresse
- pedagogiskt intresse
- storlek.

Värdering

För att få så enhetliga och fullständiga bedömningar som möjligt av olika områden har aspekter som ansetts särskilt väsentliga i naturvårdssammanhang bedömts och värderats. De intresseaspekter som behandlats är naturtyp, botanik, zoologi, geologi, friluftsliv, landskapsupplevelse, odlingslandskap och landskapsbilden. Utöver dessa aspekter har limniska (sötvatten) och marina (saltvatten) förhållanden också behandlats. Definitioner och exemplifieringar av de behandlade aspekterna finns i bilaga.

För landskapets helhetskaraktär, landskapsbilden, har det dock bedömts som lämpligt och nödvändigt att göra en mer storskalig redovisning för att detta värde skall vara jämförbart med övriga naturvärden. Landskapsbilden, d v s den visuella upplevelsen av landskapet (betraktelselandskapet), är effekten av samverkan mellan olika landskapselement, t ex terrängformer, sjöar, vattendrag, skogar, odlade fält, alléer, bebyggelsegrupperingar etc.

Upplevelsen av landskapet i bemärkelsen ”närupplevelse - naturupplevelse” inom de avgränsade naturobjekten redovisas tillsammans med övriga naturvärden.

Den enskilda aspekten har värderats och åsatts en primär klassificering, som värderingsmässigt motsvarar den slutliga klassificeringen. För att erhålla ett så objektivt ställningstagande som möjligt

har på förhand bestämts att vissa kriterier skall gälla vid klassificeringen av intresseaspekten ifråga. De primära värderingskriterierna och grunderna för dessa beskrivs närmare i bilaga.

Klassificering

Den slutliga avgränsningen och klassificeringen av ett område har skett genom sammanvägning av de olika intresseaspekter som finns representerade inom området och med utgångspunkt från de primära grundklassificeringar som utförts.

Följande modell har varit vägledande för sammanvägningen av olika naturvärden (N, B, Z, G och K) inom de områden som redovisas på kartan:

1. Bestämning av en "grundklass" (=normalvärde) med ledning av uppställda värderingskriterier och värderingsfaktorer för olika intresseaspekter.
2. Eventuell justering av grundklassen med hänsyn till kompletterande värderingsfaktorer. För områden med värden ur endast en intresseaspekt utgör grundklassen med kompletteringar den slutliga naturvärdesklassen. Den högsta grundklassen inom någon av aspekterna N, B, Z, G och K ger automatiskt högsta värdet vid den slutliga klassificeringen.
3. För områden med värden ur flera intresseaspekter höjs värdet till närmast högre klass om tre eller fler av intresseaspekterna N, B, Z, G, K har samma grundklass. Aspekterna L och R har räknats som kompletteringsvärden och tillmätts betydelse för den slutliga klassificeringen om det samlade naturvärdet varit på gränsen till en högre klass. Fullständig objektivitet har därvid inte kunnat tillämpas vid bedömningen av dessa aspekter.

Det skånska landskapets särart, särskilt med avseende på terrängförhållanden och den öppna jordbruksdominerade landskapsbilden, gör att dessa arealmässigt vittomfattande aspekter lätt döljer värdet av övriga aspekter med en mer begränsad areell utbredning. För att undvika detta har de geologiska aspekter som kan hänföras till stormorfologiska terrängformer som urbergsåsar, backlandskap eller ådalar särbehandlats och markerats med egen klassificering på kartan. Eftersom dessa terrängförhållanden förtydligas och blir lätt iakttagbara i det öppna odlingslandskapet och längs

kusten, finns ett nära samband med landskapsbilden. Det har därför varit naturligt att sammanföra dessa två aspekter och redovisa dem samlat, men skilt från övriga aspekter. Endast en klass, områden med särskilt höga naturvärden, har utnyttjats. I de flesta fall finns inom dessa landskapsavsnitt även områden med små geologiska naturtyper eller biologiska värden av olika klass. Sådana områden har redovisats med avseende på detta utöver de storskaliga geovetenskapliga eller landskapsbildsmässiga värdena. De samlade naturvårdsmässiga värdena i sådana områden är synnerligen höga och visar på den mångformighet som förekommer i det skånska landskapet.

Sammanvägningen resulterar i följande tre slutliga klasser:

Klass I:	Särskilt höga naturvärden.
Klass II:	Mycket höga naturvärden.
Klass III:	Höga naturvärden.

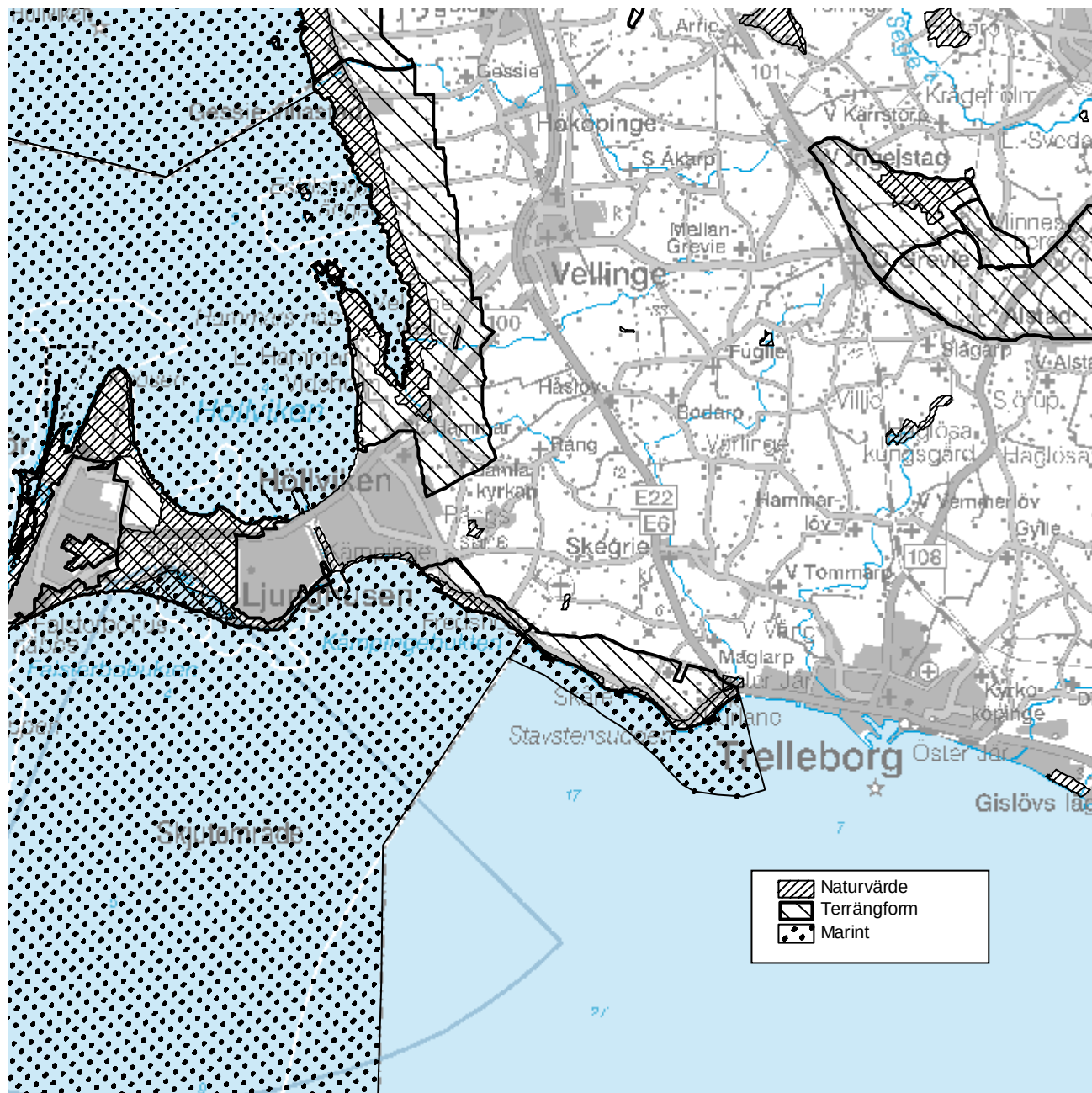
På kartan har Klass I-områden med avseende på terrängformer och landskapsbild och Klass I-områden med avseende på biologiska, små geologiska, odlingslandskaps- och friluftslivsmässiga förhållanden, redovisats var för sig.

Dessa tre klasser motsvarar inte begreppen riksintresse, regionalt intresse eller lokalt intresse, utan skall ses som en redovisning av de områden som har särskilda naturvärden, bedömda på det sätt som redovisats i det föregående. De upptagna områdena består därigenom dels av enligt miljöbalken utpekade riksintressen med mer preciserade gränser och naturvärden, dels av områden som ligger utanför riksintressena, men som har lika höga naturvärden med de värderingsgrunder som tillämpats. Många av dessa områden är också av betydelse för natur- och miljövärd i den enskilda kommunen.

Icke klassificerade områden (omarkerade på kartan) skall dock inte uppfattas som om de saknar naturvärden, endast att de inte har dokumenterat värde med sådan areal som är tillräcklig för de här redovisade högsta klasserna I-III. Inom dessa "vardagsmiljöer" skall hänsyn tas till naturvårdens intressen i enlighet med de hänsynsregler som finns angivna i annan lagstiftning: skötsellagen, skogsvårdslagen, kulturminneslagen, vattenlagen.

Kartredovisning

De avgränsade och klassificerade områdena har redovisats som digitala kartskikt, ett skikt för terrängformer, ett skikt för biologiska värden etc samt ett skikt för marina värden. Detta underlagsmaterial finns tillgängligt i digital form. Varje avgränsat och klassificerat område har beskrivits i text.

Exempel på presentation av digitala kartdata ur Naturvårdsprogrammet. Ritmanér är valda för presentation i denna rapport. Underlagskartan kommer från Lantmäteriverket © Lantmäteriet, 2000. Ur Geografiska Sverigedata, L2000/2620-M

OBJEKTKATALOGENS UPPLÄGG

Landområden

De kommunvisa redovisningarna inleds med en kort beskrivning av kommunens huvudsakliga regiontillhörighet, berggrunds- och jordartsförhållanden samt landskapsutveckling. Därefter följer detaljerade beskrivningar av enskilda områden och de värden som finns. Redovisade objekt har numrerats löpande inom varje kommun. Det numrerade området har tilldelats ett trivialnamn, som kan antas vara det för bygden gängse. Numreringen av objekt startar i den nordligaste delen av kommunen och går därefter från väster mot öster. När objekten underindelats med bokstäver, t ex 5a, 5b, 5c etc visar detta på ett objekt med huvudsakligen biologiska värden och som är beläget inom ett ofta större område med värden avseende även terrängformer och landskapsbild. Terrängformsobjektet har då nr 5. Detta har gjorts för att inte dölja biologiska värden inom områden med särskilt höga naturvärden med avseende på terrängformer och landskapsbild. Numreringssättet visar nu på samhörigheten mellan landskapets olika värden.

Före varje textbeskrivning finns en faktaruta. Av denna framgår naturvärdesklass och objektets digitala areal, motiven för urval samt en sammanfattning i kodform över de naturvårdsaspekter (naturvärde) som finns representerade i området. Naturvårdsaspekterna har inte angivits i någon särskild prioriteringsordning. Vid angivandet av motiv för urval har det inte varit möjligt att ange samtliga, utan endast de mest väsentliga och de som varit avgörande för områdets klassificering har noterats.

Källor hänvisar med bokstäver till det omfattande bakgrundsmaterial i form av allmänna eller övergripande utredningar som utnyttjats och som angivits nedan. Med siffror betecknas referenser med särskild anknytning till det aktuella objektet. Dessa referenser har förtecknats sist i varje kommunredovisning. Referenslistorna gör inte anspråk på att vara fullständiga.

Angivandet av källor har skett enligt följande:

Sammanfattande under beteckningen A är

1. Naturvårdsplan för Skåne - del Malmöhus län 1975
2. Kulturminnesvårdsprogram för Malmöhus län 1984
3. Våtmarksinventering i Malmöhus län 1991
4. Ängs- och hagmarksinventering 1991
5. Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden 1991
6. Grusinventering 1991
7. "Krossberginventering" 1988, 1991
8. Riksintressen för naturvård och friluftsliv
9. Områden av betydelse för friluftsliv - länsstyrelsen
10. Kommunala naturvårdsplaner/program eller naturinventeringar
11. Övrigt material
 - kust- och vatteninventeringar
 - kommunala översiktsplaner
 - översiktlig skogsinventering
 - fauna- och floravårdsregister
 - grundvattenförhållanden
 - vetenskapliga och andra rapporter och undersökningar

Sammanfattande under beteckning B är främst muntliga uppgifter som erhållits från forskare, den ideella naturvården eller enskilda personer.

Om det finns ett förordnande som nationalpark, naturreservat, naturvårdsområde, naturminne eller landskapsbildsskydd har detta noterats i förekommande fall. Därvid har också angivits skyddets areal och när det tillkommit.

Vattenområden

Värdefulla sjöar, vattendrag och havsområden har redovisats samlat utan hänsyn till administrativ tillhörighet.

Sjöar

Bedömningarna av värdet hos en sjö är mer komplicerade än för landobjekt. Vanligtvis föreligger god information om kemisk-fysikaliska förhållanden, medan däremot biologiska uppgifter, annat än fågel- och fiskförekomst, är mindre vanliga.

Klassificering och värdering av sjöarna har skett efter i huvudsak samma principer som för landområden. Sjöarnas produktionsförmåga med avseende på ekonomiskt väsentliga arter har även vägts in. Faktaunderlaget har dock varit begränsat. Bedömningsgrunderna har varit dels biologiska huvudkriterier som fiskarter, häckande och rastande fågelarter, växtarter och typ av intilliggande strandvegetation, dels olika stödkriterier som påverkan, värdet för det rörliga friluftslivet, t ex bad, paddling eller fritidsfiske, och för yrkesfisket.

Vattendrag

Bedömningarna av värdet hos ett vattendrag är mer komplicerade än för landobjekt. En vattendragssträcka, som kan antas vara påverkad av t ex närsalter, kan innehålla en mångfald organismer, medan en annan till synes mindre påverkad del, kan vara starkt influerad av andra mänskliga aktiviteter och av den anledningen vara biologiskt fattigare.

Klassificering och värdering av vattendragen och dess olika delsträckor har skett efter samma principer som för landområden. Faktaunderlaget har dock varit begränsat. Bedömningsgrunderna har varit dels biologiska huvudkriterier som fiskarter, häckande fågelarter, växtarter i vattendraget och typ av intilliggande strandvegetation, dels olika stödkriterier som påverkan, värdet för det rörliga friluftslivet och kulturhistoriska spår, t ex i form av bl a strandnära förhistoriska boplatslämningar, kvarnanläggningar, dammar, broar, naturhamnar i mynningarna m m.

Marina områden

De marina områdena uppvisar stor variation. Likartade förhållanden förekommer inte någon annanstans i landet. Detta gör Öresund till ett unikt vattenområde. Skälderviken och södra Östersjön uppvisar andra egenskaper, som på olika sätt representerar de höga naturvärden som finns runt länets kuster och dess havsområden.

Detta förhållande försvårar jämförelser och

klassificeringar mellan de olika havsområdena, då varje typområde måste värderas var för sig. Med utgångspunkt från detta har de mest värdefulla havsområdena runt länets kuster avgränsats och redovisats på en särskild karta. Detta innebär dock inte att de havsområden som inte klassificerats saknar marinbiologiska eller andra värden, endast att de klassificerade områdena bedömts ha högre värden. Samtliga redovisade områden har bedömts vara av högsta naturvärde, d v s klass I-områden.

LANDOMRÅDEN objekt

BJUVS KOMMUN

1. Söderåsen	17	1g. Vegeåns dalgång med Åvarps fälad och Båvs hage	18
1a. Slottsmiljön vid Vrams Gunnarstorp	17	1h. Odlingslandskapet söder om Vege å	19
1b. Maglaby kärr	18	2. Boserup och Boserupsbäckens dalgång mellan Charlottenborg och Nyhagahus	19
1c. Rikkärr	18	3. Skrombergabäckens dalgång	19
1d. Kärr nordost om Åvarps bokskog	18	4. Västergårda fälad	19
1e. Åvarps bokskog	18		
1f. Hallabäckens dalgång	18		

Bjuvs kommun tillhör huvudsakligen region 7 (Skånes sediment och horstområden).

Vegeåns dalgång, som skär genom landskapet nedanför Söderåsens sluttningar, skiljer kommunens nordvästliga flacka jordbrukslandskap från de södra och sydvästra mer småkuperade delarna. Ravinartade dalar i de lösa jordlagren finns längs flera av biflödena. Kommunens östra delar karaktäriseras av Söderåsens markerade höjdsträckning och skogslandskap.

De lösa jordlagren utgörs i södra delen av kommunen till övervägande del av lerskifferurbergsmorän, där moränlera är den vanligaste jordarten. I den västra delen förekommer en

mer kalkrik lermorän. På Söderåsen förekommer lokalt mycket blockig och stenig urbergsmorän. De nordvästra delarna av kommunen domineras av lerrika jordar, vilka en gång i tiden legat under havsytan.

Stora delar av kommunen är starkt präglade av det moderna jordbruket, inte minst genom de storgods som ligger här och som tidigt införde moderna brukningsmetoder på stora arealer. Det mesta av de gamla ängs- och fäladsmarkerna har odlats upp och större naturliga fodermarker finns egentligen bara längs Vegeå och i övergången mot åsen, där bl a S Vrams fälad och Åvarps fälad ligger.

1. Söderåsen

Klass:	1	Areal: 4125 ha
Motiv:	Urbergsås, naturtyp, friluftsliv	
Naturvärde:	L N B Z G R	
Källor:	A, 1	
Landskapsbildsskydd		
Naturvårdsområde:	Hjorthagen - Vrams Gunnarstorp 71 ha (1995)	
Naturreservat:	Åvarps bokskog 45 ha (1969) Åvarps fälad 29 ha (1984)	

Söderåsen är en urbergsås (horst) som är mycket dominerande i landskapet. Förkastningsbranten mot sydväst mellan Skyttaböket och Åvarp är särskilt framträdande. Själva platån domineras av rationellt skötta bokskogar och granskogsbestånd, här och var med inslag av alkärr eller mindre våtmarker. På några platser går berget i dagen. Mellan Bjuvs samhälle och Söderåsens fot utbreder sig flacka åkerarealer på de leriga jordarna. Landskapet delas upp av de bäckar och vattendrag som söker sig ned från åsen till Vegeåns mycket flacka dalgång. Trädriddar och mindre skogsdungar markerar

vattendragens lopp och bidrar till att ge odlingslandskapet karaktär. Skogs- och bäckstråken har dessutom betydelse för många växt- och djurarters spridning. Inom området finns avgränsade objekt med stora biologiska och markhistoriska värden. Vid Vrams Gunnarstorp finns mycket stora kulturmiljövärden. Söderåsen är i sin helhet av stor betydelse för friluftslivet.

1a. Slottsmiljön vid Vrams Gunnarstorp

Klass:	1	Areal: 274 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K N B Z R	
Källor:	A	

Söder och nordväst om godset är landskapet uppodlat och söderifrån leder en dubbelallé längs landsvägen fram mot slottet. Slottsmiljön på åsens sluttningar domineras annars av ädellövskogar, framför allt bokskogar. Längst i norr finns rika ängsbokskogar med bl a lungört, smånunneört, vitsippor och Sankt Persnycklar. Ett stycke norr om

slottet finns en mindre ekhage som bibehållit strukturerna och en del växtarter från den tidigare hävden med slätter och bete.

Hjorthagen är en stenmursomgärdad djurhage med anor från 1500-talet. Tillsammans med intilliggande slottsmiljö med byggnader, park och alléer, som är byggnadsminne, bilda Hjorthagen en sammanhållen enhet, som gör området kulturhistoriskt värdefullt. Detta värde förstärks genom att området fortfarande utnyttjas som jaktpark. Hjorthagen hyser sannolikt en av landets äldsta dovhjortsstammar. Hjortarna infördes hit vid mitten av 1600-talet och lär härstamma från Turkiet.

Väster om Hjorthagen finns ett område med isälvsavlagringar och många små täkter. Området utnyttjas flitigt som rekreationsområde.

1b. Maglaby kärr

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Våtmark, fauna	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A	

Maglaby kärr med närmaste omgivning uppvisar en av Söderåsens få klarvattenytor. Kärret har därför stora biologiska och rekreativa värden. Våtmarksområdet har skapats genom uppdämning på 1500-talet. Fågellivet utgörs av arter som bl a kricka, gräsand, skogssnäppa och enkelbeckasin. Strandvegetationen domineras av bunkestarr, sjösäv och vass med utbredda flak av vitmossa med sileselhår, dystarr och vitag.

1c. Rikkärr

Klass:	1	Areal: 2,3 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	N B	
Källor:	A	

Kärrområde med rikkärrvegetation och delvis död alskog. Orkidéer som Sankt Persnycklar och kärrknipprot växer här tillsammans med tätört, slankstarr, ängsstarr och knaggelstarr.

1d. Kärr nordost om Åvarps bokskog

Klass:	3	Areal: 3,7 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	N B	
Källor:	A	

Kärr av fattigtyp med arter som blåtåtel, flaskstarr, trådstarr, ängsull och tuvull. I vegetationen finns också myrlilja, klockljung, sileselhår och ullsäv.

1e. Åvarps bokskog

Klass:	1	Areal: 46 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N B G	
Källor:	A	

Sluttningszon med huvudsakligen rika bokskogar med inslag av ek samt en del granplanteringar. Vitskråp förekommer sparsamt i sluttningarnas blötare stråk. I övergången mot platån har partier med naturskogsartad bokskog utvecklats i de brantaste delarna där berget går i dagen. Området är även geovetenskapligt värdefullt genom att en välutbildad grusterrass uppkommit i samband med inlandsisens avsmältning från Söderåsen.

1f. Hallabäckens dalgång

Klass:	1	Areal: 176 ha
Motiv:	Vattendrag, ädellövskog	
Naturvärde:	N B Z G R V	
Källor:	A	

Hallabäckens dalgång löper längs Söderåsens branta förkastningsbrant mot sydväst. Dalgången är geovetenskapligt värdefull med raviner och välutbildade grusterrasser. Ädellövskog med bok och avenbok dominerar på sluttningarna medan al, ask, ek och hassel förekommer närmast bäcken. Vegetation och flora är värdefull med arter som bl a bergjohannesört, aklejruta, skogssvingel och skugglosta. Svampfloran innehåller arter som fjällsopp och dystersopp. Fågellivet är rikt och varierat. Bäcken är relativt opåverkad av vattenföroreningar och hyser höga biologiska värden, bl a förekommer elritsa, bäcknejonöga och bäcköring. Dalgången är ett omttyckt strövområde.

1g. Vegeåns dalgång med Åvarps fälad och Båvs hage

Klass:	1	Areal: 237 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K N B Z R	
Källor:	A	

Längs Vegeåns lopp finns ett delvis ålderdomligt odlingslandskap med såväl gödslade kulturbeten som hävdade naturbetesmarker och lövskogsdungar. Fågellivet är mycket rikt. Fåglar som bl a sångare, mesar, trastar och flugsnappare är vanliga medan göktyta, gröngöling, större och mindre hackspett förekommer mer sporadiskt men regelbundet. För friluftslivet är hela området mycket värdefullt, särskilt naturbetesmarkerna vid Åvarp och Båv.

Åvarps fälad är en representativ ogödslad fäladsmark med enbuskar, slån, nyponrosor och spridda trädslitärer i den till övervägande del hedartade markvegetationen. Den hävdberoende floran innehåller arter som kruståtel, fårsvingel, stagg, kattfot, revig blodrot, stenmåra och jordtistel. I fuktsvackor dominerar ofta tuvtåtel. De betade lövskogsdungarna

utgörs av fuktlövskogar med bl a björk, alm, al, ask, rönn och hägg. Några är dominerade av bok och avenbok. Sydväst om Lovisetorp är vegetationen lundartad med många exklusiva arter som t ex ramlök, myskmadra, vårärt och strävlost.

Söder om Båv finns rester av det gamla odlingslandskapets naturtyper, som genom sin artsammansättning vittnar om mycket lång kontinuitet. Vid Båvs hage är marken mycket välhävdad med arter som backtimjan och jungfrulin. Till de mycket sällsynta arterna hör fältgentiana. Av särskilt stort värde är svampfloran. Mer än tjugo arter vaxskivlingar har påträffats tillsammans med andra ängssvampar som fingersvampar och sammetsmusseroner. I sluttingarna ner mot Vege å och närmast Hallabäcken finns rester av gamla ängar med slåtterarter som smörboll, svinrot och rödklint. I de fuktiga områdena närmast Hallabäcken dominerar en högrötsvegetation med rik vårflora av svalört, vitsippor och kabbleka på våren och mer ensartade älgörtängar under sommaren.

1h. Odlingslandskapet söder om Vege å

Klass:	3	Areal: 187 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K	
Källor:	A	

Området söder om Vege å utgörs av ett småbrutet, svagt kuperat odlingslandskap med omväxlande åkrar, betesmarker och skogsdungar. Moränkullarna vid Jordberga förstärker landskapsupplevelsen. Södra Vrams fälad är f n svagt hävdad och igenväxningen med slån, nypon och björk är påtaglig. Flera av de hävdberoende växtarterna finns dock kvar, bl a kattfot och blåsuga och i fuktigare partier småvänderot, ängsstarr och slankstarr. Fågellivet är varierat och artrikt, bl a förekommer mindre hackspett.

2. Boserup och Boserupsbäckens dalgång mellan Charlottenborg och Nyhagahus

Klass:	3	Areal: 158 ha
Motiv:	Odlingslandskap, rekreation	
Naturvärde:	K R	
Källor:	A	

Miljön kring Boserups gods, som ursprungligen härstammar från 1300-talet, kännetecknas av en storskalig ägostruktur och allékantade vägar. Karaktären av herrgårdslandskap förstärks ytterligare av bokskogsbestånden och Mölledammen. Den senare

användes förr för att driva godsets kvarn, den s k Kalmarmöllan. Boserupsbäckens dalgång utgör med sitt varierade skogsbestånd med ask, avenbok, bok, björk, ek och gran tillsammans med bäcken och Mölledammen ett tilltalande inslag i jordbrukslandskapet. Bokskogarna är mestadels hedartade, men utmed bäcken finns partier med rikare kärr- och lundvegetation. Området som har ett välordnat stigsystem är välbesökt och av stort värde för friluftslivet.

3. Skrombergabäckens dalgång

Klass:	3	Areal: 98 ha
Motiv:	Geologi, friluftsliv	
Naturvärde:	G R	
Källor:	A	

Dalgången har utformats under en period med tundraklimat när havsytan låg 50 m högre. Den innehåller spridda hagmarker och skogsbestånd; ensartade granplanteringar är inte ovanliga i den södra delen. Vid Södra Vram är lövskogarna frodiga med stort inslag av ask och en markvegetation karaktäriserad av arter som skogbingel, storrams och majbräken. Här finns också ett välutvecklat stigsystem. Bäckens längs långa sträckor rätad, men spår av gamla meanderslingor syns fortfarande på flera ställen i dalbotten. Spår av täktverksamhet finns på flera ställen inom området. Tillsammans med vattendraget utgör dalgången trots detta ett värdefullt område för friluftslivet.

4. Västergårda fälad

Klass:	1	Areal: 10 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K B	
Källor:	A	

Västergårda kalvhage, som är beteckningen på äldre lantmäterikartor, utgörs av en låglänt hage runt en naturlig bäck i ett flackt, mer eller mindre totalt uppodlat landskap. Det är en relativt välbevarad rest av det gamla odlingslandskapet. Hävdkontinuiteten är lång. Flera goda hävdindikatorer finns, bl a jordtistel, knägräs, darrgräs, gökblomster, svinrot och ängsskära. Bitvis är de tre förstnämnda rikligt förekommande. I alskogen finns också kärrnäva. De olika generationerna stenmurar gör det också möjligt att följa en enskild yta genom tiderna.

KÄLLOR

1. Föreningen Söderåsens natur. 1990.
Gränsbygd Söderåsen. - Helsingborg.

BURLÖVS KOMMUN

1. Tågarps hed	21	2. Odlingslandskapet öster om Åkarp	22
1a. Tågarps hed	21	3. Bernstorps mosse	22

Burlövs kommun är den minsta i hela Skåne och har en areal på endast 1.879 hektar. Den tillhör region 6 ("den skånska sydvästslätten") och landskapet utgörs av en flack fullåkersbygd på det som brukar kallas Lundaslätten. De få variationer i topografin som finns inom kommunen består främst av Sege ås knappt urskiljbara dalgång och den höjdrygg som hyser Kronetorps mölla.

Berggrunden består av dankalksten och de lösa jordlagren utgörs huvudsakligen av en kalkrik och blockfattig lerjord av högsta brukningsvärde. Närmast kusten dominerar sandiga jordarter.

Jordarnas bördighet och den för odling och betesdrift gynnsamma topografin har medfört att huvuddelen av marken i kommunen sedan

länge är uppodlad. Enskiftesreformen år 1810 har satt sin prägel på landskapet, liksom de senaste decenniernas rationaliseringsvåg. En tidstypisk företeelse är också Burlövs egna hem från 1900-talets början som bildar en samlad, om än avsevärt förändrad bebyggelsemiljö öster om motorvägen mot Lund. Trädvegetationen är knuten till bebyggelsen och enskilda gårdar. Som en rest av det äldre odlingslandskapets struktur förekommer ännu en del alléer och trädader längs vägar och ägogränser.

P g a kommunens läge mellan två större tätorter, Malmö och Lund, upptas en relativt stor del av dess yta idag av bebyggelse, kommunikationsleder och tekniska försörjningssystem. Arealen allemansrättslig naturmark är därför mycket liten

1. Tågarps hed

Klass:	1	Areal: 15 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, fauna, landskap	
Naturvärde:	N B Z K L	
Källor:	A	

Tågarps hed (med den angränsande Alnarps fälad i Lomma kommun) är en liten men värdefull rest av det ursprungligen vidsträckta systemet av betesmarker längs Lommabukten, vilka brukats som betesmarker sedan bronsåldern. De är därför av mycket stort kulturhistoriskt värde. Kuststräckan är öppen och fri från bebyggelse, men området angränsar i öster till kommunikationsleder och industribebyggelse och i söder till nyskapade naturmiljöer vid avfallsdeponin Spillepeng.

1a. Tågarps hed

Klass:	1	Areal: 12 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N B Z K L	
Källor:	A	

Tågarps hed är en betad strandäng som delvis översvämmas av havet vid högvatten. I den beteskrävande och salttåliga strandängsfloran återfinns arter som smalbladig käringtand, strandaster, havs-sälting, saltört och glasört. Andra växter som finns är paddfot, dansk iris, tiggarranunkel och bitterkrassing. Den senare uppträder rikligt i en bård närmast stranden. Strandängarna och sandrevlarna hyser ett rikt och särpräglat fågelliv med regelbundet häckande arter som skärfläcka och kärrsnäppa. Även insektsfaunan är rik och varierad. Mer än hundra arter av dagfjärilar, nattflyn, spinnare, svärmare och mätare har påträffats i området, bl a makaonfjäril och aurorafjäril. De långgrunda bottarna utanför stranden är viktiga lek- och yngelplatser för många fiskarter.

2. Odlingslandskapet öster om Åkarp

Klass:	1	Areal: 66 ha
Motiv:	Odtingslandskap, landskap	
Naturvärde:	K L	
Källor:	A	

Odtingslandskapet öster om Åkarp är svagt böljande och utgör tillsammans med angränsande område i Staffanstorps kommun ett gott exempel på en fullåkersbygd som utnyttjats optimalt för åkerbruk. Området är en skarp kontrast till den i väster framträngande bostadsbebyggelsen i det annars flacka sydvästsånska jordbrukslandskapet.

3. Bernstorps mosse

Klass:	2	Areal: 9 ha
Motiv:	Odtingslandskap, fauna, flora	
Naturvärde:	K B Z	
Källor:	A	

Bernstorps mosse är ett kalkkärr med en anslutande liten betesmark, ursprungligen beläget mitt i en fullåkersbygd, men idag gränsande till bebyggelseområden och trafikleder. Området är delvis påverkat av dikning, gödsling och uppodling. Ett par små öppna vattenytor finns ännu kvar. Vegetationen utgörs till stor del av tuvtåtel-fuktängar, en högstarräng samt fragment av en tidigare välhävdd kalkfuktäng. I de ännu hävdade partierna finns arter som kärrsälting, sjöranunkel och ängsnycklar. Havssäv, salttåg och smultronklöver är saltkrävande arter som indikerar saltvattenpåverkan trots avståndet till havet. I området växer också sumpskräppa och lökgamander. I den nordvästra delen finns en asp-dunge, som utgör det enda trädbeståndet. Området utgör ett refugium för många djurarter i det i övrigt exploaterade landskapet. Här förekommer bl a ätlig groda, brun kärrhök, gulärta, kärrsångare, många fjärilarter samt en del mollusker som är knutna till kalkrik mark.

ESLÖVS KOMMUN

1. Billinge skog	24	17. Hagmarker sydväst om Stehags kyrkby	27
2. Fångeröds mosse	24	18. Betesmarker och strandskog söder om Ringsjöholm	28
3. Naturbetesmark vid Toarp	24	19. Hagmark nordost om Ullstorp	28
4. Billabäckens dalgång	24	20. Hagmark öster om Ullstorp	28
5. Rönneås dalgång nedströms Hasslebro.	24	21. Äng vid Lilla Kastberga	28
5a. Rönne å nedströms Billingemölla	24	22. Hagmark vid Stora Kastberga	28
5b. Ängs- och hagmarker uppströms Brostugan	25	23. Odlingslandskap vid Haga	28
5c. Kolebäckens dalgång.	25	24. Stavröds mosse	29
5d. "Lilla Skäralid".	25	25. Eslövs allmänning (Fäladen)	29
5e. Hagmarker vid Gunnaröds gård	25	26. Abullahagen	29
6. Naturbetesmarker öster om Trumpetarebostället	25	27. Östra Strö fälad	29
7. Odlingslandskap mellan Bögerup och Hultseröd	25	28. Brååns dalgång	29
8. Fuktlövskog vid Knorrenborg	25	28a. Hagmark vid Kristineberg-Borlunda	30
9. Odlingslandskap vid Bålamöllan	25	28b. Lövskog längs övre delen av Bråån	30
10. Odlingslandskap öster om Hasslebro	26	29. Hagmarker öster om Högseröd	30
11. Rönneås dalgång uppströms Hasslebro	26	30. Kävlingeåns dalgång	30
12. Farstorpsområdet	26	30a. Betesmark vid Gårdstånga kyrka	31
13. Diabaskulle vid Hjortsås	26	30b. Flyinge ängar	31
14. Hagmarker vid Ljusekullen	26	30c. Växtlokal för klippnejlika	31
15. Saxåns dalgång vid Trollenäs	26	31. Löberöds slott	31
16. Åslandskapet Nilstorp - Bosarps jär - Pingmöllan - Värlinge	27	32. Arups mosse	31
16a. Bosarps jär	27	33. Hagmark norr om Holmby	31
16b. Hagmark väster om Hemmingsberga	27	34. Dalgång mellan Hjularöd och Harlösa	31
16c. Hagmark öster om Hemmingsberga	27	35. Hagmark vid Hultsberg	31
16d. Hagmark öster om Pingmöllan	27	36. Borstbäckens dalgång	32
16e. Hagmarker vid Värlinge	27	36a. Borstbäckens dalgång	32
		37. Hagmark nordost om Berga	32

Eslövs kommun tillhör region 7 (Skånes sediment- och horstområden).

Kommunen begränsas i söder av Kävlingeån som rinner genom Vombsänkan. Slutningarna ner mot denna och dalgångarna runt Bråån och Rönneå präglar mycket av omgivningarna, men landskapet är i övrigt svagt böljande med ganska små höjdskillnader. De lösa jordlagren utgörs till övervägande del av skiffer-urbergsmorän), där moränlera är den vanligaste jordarten.

Större delen av kommunen är starkt präglad av det moderna jordbruket, inte minst på de många storgods som ligger här och som tidigt införde moderna bruksmetoder på stora arealer. Dock finns en hel del ädellövdukar, gamla slottsparkar och liknande, som får stå kvar som viltrefugier eller nyttjas ekonomiskt.

Naturbetesmarker, främst öppen hagmark med hagtornsbuskar och enstaka träd, är en vanlig typ av betesmark. Norra delen av kommunen är delvis barrskogspräglad, men här förekommer fortfarande mindre fäladsmarker.

Större delen av kommunen tillhörde i början av 1700-talet risbygden, så kallad för att skottskogar, betesmarker och ängar dominerade landskapet. Godsen med sin djuruppfödning bidrog starkt till detta. Genom intensifierat bete och nyodling övergick risbygden så småningom till ett åkerlandskap med början i söder.

I början av 1900-talet fanns naturliga fodermarker kvar bara längs de stora åarna och i anslutning till godsen. Idag har nästan alla dessa marker odlats upp eller gödslats till betesvall.

Västra delen av kommunen har alltid räknats till slättbygden och har sedan länge präglats av öppen mark med åker och äng.

Norra spetsen av kommunen tillhörde skogsbygden och ännu i början av 1800-talet var det lövskog och våtmarker som dominerade land-

skapet. En hel del buskmark, troligen enefälad, fanns dock. Idag är dessa marker oftast planterade med bok eller gran och av de forna slåttermarkerna återstår inte mycket; de har gödslats och betats.

1. Billinge skog

Klass:	3	Areal: 182 ha
Motiv:	Ädellövskog, rekreation	
Naturvärde:	N R	
Källor:	A	

Vidsträckt ädellövskogar med huvudsakligen hedbokskog samt en del ek. Även mindre granplanteringar finns i området. Skogarna är rationellt skötta, men har betydelse för friluftslivet genom sin relativa ostördhet. I den centrala delen ligger Fångeröds mosse och söder om denna uppträder en liten men brant basaltrygg som ger utsikt över mossen.

2. Fångeröds mosse

Klass:	1	Areal: 5 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Fångeröds mosse är en liten högmosse som delvis är utbruten. Mossen är dikad, men i de gamla torvgravarna finns öppna vattenytor med bl a vit näckros. I anslutning till mossen finns också kärrvegetation med allmänna kärrväxter.

3. Naturbetesmark vid Toarp

Klass:	3	Areal: 14 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Naturbetesmark där västra delen är en enefälad och den östra en öppen hagmark. Fäladen är blockrik, välbetad och estetiskt tilltalande, men gödslad. Ett litet område runt ett inhägnat vattenhål har förbuskats medan övriga delar har röjts. Den öppna hagmarken är småkullig och småblockig och har flera gamla stenmurar. Trädförekomsten varierar inom området. Karakteristiskt är bl a uppträdandet av flera stora hasslar. Två aldungar har röjts flera gånger på ett sätt som påminner om skottskogsbruk. Markvegetationen är dock trivial på grund av gödsling.

4. Billabäckens dalgång

Klass:	3	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	K G	
Källor:	A	

En flack dalgång med blottningar av den underliggande skifferberggrunden. Dalgången utgörs av betesmarker och ädellövskog. I en gren av bäcken finns en anlagd damm.

5. Rönneås dalgång nedströms Hasslebro.

Klass:	1	Areal: 885 ha
Motiv:	Terrängform, naturtyp, odlingslandskap, vattendrag, friluftsliv	
Naturvärde:	N B Z G K R L V	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		
Naturreservat:	Billingemölla 10 ha (1994)	

I höjd med Stockamöllan och vidare nedströms mot f d länsgränsen skiftar dalgången karaktär till en djupt nedskuren s k genombrottsdal med på sina ställen branta sluttningar vilka omger det plana flodbäckenet. Landskapet är mosaikartat och längs ån finns utbredda områden med översvämningsmarker (mader), vilka till stor del ännu hävdas med slätter och bete. Andra delar är uppodlade. Sluttningarna är till stor del klädda med ädellövskog med bok, avenbok, ask, ek och lind. På flera ställen finns igenvuxna hagmarker med björk, al och ek. Från vetenskaplig synpunkt har dalgången mycket stora geologiska och botaniska värden. Fågellivet i ån och på maderna är förhållandevis rikt, men påverkat av friluftslivsintressena. Bland förekommande arter kan nämnas försärla, strömstare, änder och vadare. Ån, som är Skånes näst största vattendrag, har sina källområden kring Hörby och mynnar i Skälderviken. Rönne å och dalgången utnyttjas flitigt för såväl sportfiske som kanotpaddling och har därmed stor betydelse för det rörliga friluftslivet.

5a. Rönne å nedströms Billingemölla

Klass:	1	Areal: 257 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	G K	
Källor:	A	

Detta område inbegriper Rönne å och dess dalgång mellan Billingemölla och gränsen mot Klippans kommun. På vissa ställen meandrar ån kraftigt och

sluttningarna ovanför ån är branta, steniga och bevuxna med bl a björk- och blandlövhagar. Det finns gott om stengården i området. Nere vid ån finns det både betade, maskinslåtttrade och ohävdade strandängar, vilka samtliga är mer eller mindre gödslade. Landskapet är estetiskt tilltalande. Byggnaderna vid Billigemölla är borta, men miljön med kvarlämnade rester efter den gamla industriepoken är av kulturhistoriskt intresse.

5b. Ängs- och hagmarker uppströms Brostugan

Klass:	2	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

Ådalen är här djupt nedskuren med branta sluttningar. Den hävdade marken karakteriseras av öppen hagmark och slåttad respektive betad sötvattensstrandäng. Slättermarken är artfattig men slätterpräglad och domineras av jättegroe och revsmörblomma. Betesmarkens flora är relativt trivial. Större delen av området hävdas väl och det har flera stenmurar och odlingsrösen. Landskapsbilderna är tilltalande.

5c. Kolebäckens dalgång.

Klass:	1	Areal: 63 ha
Motiv:	Geologi	
Naturvärde:	G	
Källor:	A	

En ravindal med en segmenterad getryggsås som visar den forna isälvens strömfåra och glaciärfrentens ungefärliga rörelseriktning. Åsen är omkring fem meter hög och bevuxen med ek och enstaka bokar. Området är av stort geovetenskapligt värde för tolkningen av den lokala isavsmältningen.

5d. "Lilla Skäralid".

Klass:	2	Areal: 24 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog	
Naturvärde:	G	
Källor:	B	

Ädellövskog med bok och delvis grov ek på platan och i sluttningen ned mot Rönne å. Avenbok, al och ask förekommer även. I den södra kanten har utbildats en liten ravin i anslutning till bäcken. Ädellövskogen är av ängstyp med rik vårflora.

5e. Hagmarker vid Gunnaröds gård

Klass:	3	Areal: 23 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppen hagmark och betad sötvattensstrandäng. Den

öppna hagen ligger i sluttningen ner mot ån och bär spår av gödselpåverkan. Den är dock välhävdad, har en del solitära ekar och alar, samt vegetation av rödven- och tuvtåteltyp. Sötvattensstrandängen nere vid ån är svagt hävdad och har solitära träd. Vegetationstyperna är desamma som för den öppna hagen, men högstarräng förekommer också.

6. Naturbetesmarker öster om Trumpetarebostället

Klass:	3	Areal: 18 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K	
Källor:	A	

Naturbetesmarker i form av öppen hagmark och enefälad i olika igenväxningsstadier. Markerna är svagt hävdade och vegetationen indikerar delvis en svag gödselpåverkan. Öster om fäladsmarken finns en sumpbjörkskog som övergår i en fuktäng med spridda buskar och träd.

7. Odlingslandskap mellan Bögerup och Hultseröd

Klass:	3	Areal: 27 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K	
Källor:	A	

Odlingslandskapet inbegriper bl a åkrar, öppen hagmark och en blandlövhage. Den öppna hagen har solitära tallar och björkar. Västra delen är planterad med gran sedan ca 30 år. Den blockiga marken bär spår av gödsling och vegetationen består mest av rödvenäng. Björkhagen öster om den öppna hagen är inte gödselpåverkad, men ohävdad med en hel del lövsly. Vegetationen som karakteriserar denna del utgörs av blåbär-lingonhed samt rödvenhed.

8. Fuktlövskog vid Knorrenborg

Klass:	1	Areal: 8 ha
Motiv:	Fauna, naturtyp	
Naturvärde:	Z N	
Källor:	A	

Detta stråk med fuktig lövskog är lokal för förgyllt metallfly och nätådrig parkmätare.

9. Odlingslandskap vid Bålamöllan

Klass:	2	Areal: 59 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K	
Källor:	A	

Förutom åkermark ingår fälad, öppen hagmark och blandlövhagar i området. Fäladen är småtuvig och

stenig. Utöver enbuskar finns några solitära barr- och lövträd samt lövsly och en björkdunge. Den heddominerade vegetationen är av ljungtyp, rödventyp samt staggtyp. Floran innehåller en del betesindikerande arter. Den öppna hagmarken består av en sluttning med mosaikartad vegetation och en aldunge i botten, respektive en tydligt gödslad del. Blandlövshagen består av ogödslad och igenvuxen fäladsmark. Även här är vegetationen mosaikartad.

10. Odlingslandskap öster om Hasslebro

Klass:	3	Areal: 36 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Blandlövshage och öppen hagmark med stengården och odlingsrösen som kulturhistoriska element. Blandlövshagen är en svagt hävdad dunge med al, alm, ask, avenbok, björk, bok och ek. Marken är blockig och vegetationen kan karakteriseras som tuvtäteläng.

11. Rönneås dalgång uppströms Hasslebro

Klass:	1	Areal: 71 ha
Motiv:	Terrängform, vattendrag, odlingslandskap	
Naturvärde:	N K V	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		
Naturminne:	Ek vid Hasslebro (1939)	

Rönne ås dalgång uppströms Hasslebro är flack och omges av betesmarker, åkrar och lövskogsdungar. Ån och det omgivande landskapet har betydelse för såväl häckande som flyttande fåglar.

12. Farstorpssområdet

Klass:	1	Areal: 76 ha
Motiv:	Odlingslandskap, naturtyp, geologi	
Naturvärde:	N K G	
Källor:	A	

Vallabäcken, som utgör gräns mot Svalövs kommun, har skurit sig djupt ner i skifferberggrunden. I ravinsluttningarna framträder lerskifferlagren. Bokskog täcker större delen av ravinsidorna, men längs bäcken växer även al och ask.. Väster om ravinen finns i områdets nordöstra del ett översilningskärr med uppträngande kalkrikt grundvatten. Ravinområdet berör även Svalövs kommun (Läppan).

Den nordvästra delen av området utgörs av en ekdominerad ädellövskog som är mycket rik på

grova lövträd, särskilt ek och lind. I denna del finns också en igenväxande, örtrik naturbetesmark. Hävden upphörde 1962. En liten damm finns i den forna betesmarken. Fågellivet är rikt.

Hela området är rikt på fornlämningar och i den östra delen nära Vallabäcken finns flera fornåkrar. Området har betydelse för rekreation och friluftsliv samtidigt som det har höga biologiska och geologiska värden.

13. Diabaskulle vid Hjortsås

Klass:	2	Areal: 9 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp, rekreation	
Naturvärde:	G N R	
Källor:	A	

Strax norr om Hjortsås fritidsby ligger en åsformad diabaskulle som till stor del är bokskogsbevuxen. Inslag av ek förekommer. Floran är påfallande rik till följd av den näringsrika berggrunden. På sydsidan av höjden har brytning av diabas förekommit och upp till sju meter höga och lodrätta kanter har uppstått. Kullen ligger i ett skogsområde som utnyttjas flitigt som rekreationsområde. På kullens topp finns flera fornlämningar. Området avgränsas i norr av en liten bäck.

14. Hagmarker vid Ljusekullen

Klass:	3	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppen hagmark och björkhage. Kullen sluttar på norrsidan ned mot en bäck och är i varierande grad bevuxen med diverse lövträd och buskar. Den har också mycket gamla stenmurar, men få helt stenröjda partier. Svackan där bäcken rinner har branta men numera bevuxna erosionsslänter. Vegetationen utgörs huvudsakligen av rödven- och tuvtäteläng.

15. Saxåns dalgång vid Trolleås

Klass:	3	Areal: 153 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi, vattendrag	
Naturvärde:	N G	
Källor:	A	

Välbetade hagmarker utmed Saxån, som här flyter fram i ett naturligt, meandrande lopp i de finkorniga sedimentjordarna i ådalen. Omgivningarna är helt uppodlade och har präglats av storgodsdriften på Trolleås. Betesmarkerna runt ån har tidigare gödslats och vegetation och flora är trivial. Kungsfiskare är en av de fågelarter som emellanåt påträffas

längs ån. Ådalen är inte sällan tillhåll för övervintrande rovfåglar, bl a glada och kungsörn. I ån förekommer både elritsa, grönling och öring.

16. Åslandskapet Nilstorp - Bosarps jär - Pingmöllan - Värlinge

Klass:	1	Areal: 550 ha
Motiv:	Terrängform, landskapsbild	
Naturvärde:	N B G K R L	
Källor:	A, 2	
Naturresevat:	Bosarps jär 24 ha (1963)	

Bosarps jär är en markerad getryggsås. Andra delar av området är öppna åkrar eller hagmarker. Flera lövskogsdungar och några granplanteringar tillhör också landskapsbilden, som vid Hemmingsberga och Pingmöllan är karaktäriserad av småskalighet. Åssystemet visar den forna isälvens läge och isfrontens ungefärliga rörelseriktning vid isavsmältningen, vilket gör att hela området är av största geovetenskapliga värde för tolkningen av isavsmältningen både lokalt och regionalt. Åsryggarna är också framträdande element i det uppodlade landskapet och av betydelse för landskapsbilden.

16a. Bosarps jär

Klass:	1	Areal: 23 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog	
Naturvärde:	G N	
Källor:	A	

Bosarps jär är en smal men på flera ställen starkt markerad och välformad rullstensås, en s k getryggsås. Det är den centrala åsen i ett omfattande, i terrängen mer eller mindre tydligt framträdande system av åsar som bildats i en smältvattenkanal framför den aktiva isfronten. De omgivande kullarna och fälten avsattes på och mellan stillaliggande dödisblock i samband med att smältvattenkanalen översvämmades. Åsens dominerande karaktär i den eljest flacka terrängen förstärks av att den är bevuxen med ädellövskog med bok och ek.

16b. Hagmark väster om Hemmingsberga

Klass:	2	Areal: 6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen hagmark i en mindre sänka intill järnvägen i ett flackt öppet landskap med enstaka skogklädda höjder. Hagmarken karaktäriseras av spridda björkar och några kraftiga ekar samt en tät aldunge i sänkan. Hagtorn, nypon och slån förekommer utspritt. I hagmarken finns rikligt med smörbollar.

16c. Hagmark öster om Hemmingsberga

Klass:	3	Areal: 4,9 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen hagmark med stengården och ett stort odlingsröse. I den nordöstra delen finns en blandlöv-hage med unga lövträd. Vegetationen domineras av rödvenäng, förutom i nordöstra delen av den öppna hagmarken där det finns ett vattenhål med omkringliggande fuktäng av högört- och högstarrtyp.

16d. Hagmark öster om Pingmöllan

Klass:	1	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi, flora	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A, 2	

Omväxlande delvis steniga hagmarker på botten av en bitvis skarpt markerad dalgång i nordostlig-sydvästlig riktning i ett annars flackt landskap med enstaka skogklädda höjder. Markfuktigheten varierar och inom de blötare partierna karaktäriseras vegetationen av täta alstråk medan övriga delar har solitärer eller små dungar av al, ask, ek och björk. Området är väl mulbetat och floran kännetecknas av arter som bl a backtimjan, knägräs, jordtistel, kärrsälting, darrgräs och gökblomster. I en närbelägen granodling växer humlesugan ännu på sin klassiska lokal.

16e. Hagmarker vid Värlinge

Klass:	3	Areal: 11 ha
Motiv:	Naturtyp, geologi	
Naturvärde:	N G	
Källor:	A	

Öppen hagmark och blandlöv-hage i anslutning till en mindre grusås. Åsslutningen och de lägre partierna bär kulturhistoriska spår bl a i form av stengården, odlingsrösen och en hålväg. Området ligger i anslutning till en växtlokal för humlesuga.

17. Hagmarker sydväst om Stehags kyrkby

Klass:	3	Areal: 14 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Till övervägande del välhävda hagmarker, vilka dock påverkats av gödsling. I sydvästra delen finns en ekhage med inslag av purror, odlingsrösen och husgrunder. Området längs den meandrande bäcken i områdets nordöstra del är svagt hävdad och under igenväxning. Vegetationen är av högörtskaraktär med dominans av älgört och kåltistel.

18. Betesmarker och strandskog söder om Ringsjöholm

Klass:	3	Areal: 54 ha
Motiv:	Naturtyp, geologi, landskap	
Naturvärde:	N G	
Källor:	A	

Ett väl utbildat strandhak visar på Ringsjöns strandlinje före sänkningarna på 1800-talet. Utmed stranden växer en strandskog med främst al och björk, men även något tall. Skogen innanför utgörs dels av granplanteringar eller konventionellt skött, rakstamig bokskog. I den norra delen av området finns öppna, huvudsakligen fuktiga betesmarker. Inom området finns fornlämningar, bl a i form av ett block med sliprännor. Dessa är troligen från stenåldern. Området har betydelse för landskapsbilden och är viktigt för turismen runt Ringsjön. Det sträcker sig utmed Ringsjöns sydvästra strand och berör även Höörs kommun.

19. Hagmark nordost om Ullstorp

Klass:	2	Areal: 8 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Björkhage med inslag av asp, ek och något al. I omgivande brynzoner finns hägg. Den södra delen utgörs av en öppen betesmark med trädslitärer. Den östra delen är ängsartad med rik flora och många växtarter som indikerar tidigare slåtter- och beteshävd. Bland annat finns här Sankt Pers nycklar, jungfrulin, smörbollar och klasefibbla. Området har tidigare varit kraftigt igenväxt, men röjdes i början av 1990-talet.

20. Hagmark öster om Ullstorp

Klass:	1	Areal: 3,4 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A, 2	

En naturbetesmark som ligger runt Blekebacken, vilken skurit sig fem-sex meter ned i den svagt kuperade terrängen. Den öppna, västra delen av hagmarken är välhävdad och till största delen ogödslad medan blandlövhagen är mer igenvuxen. Utmärkande för vegetationen är ek, björk, al och apel samt kraftiga slånsnår. I slutningen ned mot bäcken växer arter som jordtistel, bockrot och ängsskära samt humlesuga.

21. Äng vid Lilla Kastberga

Klass:	1	Areal: 2,0 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A, 2	

En öppen ängs- och betesmark i en liten svacka ner mot Blekebacken. Ängen är bevuxen med solitära ekar och björkar och längs bäcken även med enstaka alar samt hagtorn, slån och nypon. Vegetationen utgörs i de fuktigare delarna av högörtäng och högstarräng med arter som bl a smörbollar, ängsskära, ängsnycklar och vasstarr. I området, som delvis åter hävdas som äng sedan slutet av 1980-talet, växer även några exemplar av humlesuga. I bäcken finns rester av ett dämme till en gammal skvaltkvarn från 1600-talet.

22. Hagmark vid Stora Kastberga

Klass:	2	Areal: 8 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N K B	
Källor:	A	

En flack igenväxande blandlövhage och en öppen betesmark i anslutning till denna i ett i övrigt svagt kuperat åkerlandskap med en del skogsplanteringar. Blandlövhagen är bitvis mycket sluten med dungar av ask, bok, ek, björk, rönn och apel. I svackor finns al-aspdungar. Solitärt förekommer hagtorn, hassel, slån och nypon, där flera exemplar har trädform. Vegetationen är ogödslad men igenväxande till följd av upphörd hävd. Hävdberoende arter som ängsskära, smörbollar, knägräs, stagg och ängsnycklar finns ännu kvar.

23. Odlingslandskap vid Haga

Klass:	2	Areal: 67 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Ett omväxlande odlingslandskap med små åkrar och betesmarker omgivna av stengärdesgårdar på höjderna väster om Ringsjön. Omgivningarna är till allra största delen uppodlade, rationellt brukade och mer storskaliga.

Den södra delen utgörs av en flack, stening hagmark med en liten aldunge med grova socklar samt solitärer av ask, ek, björk och rönn. Vegetationen kännetecknas i övrigt av solitära hagtornar, slånbuskar, nyponrosor och ett flertal hävdberoende vegetationstyper med arter som knägräs, borsttåg och jordtistel. Vällagda stenmurar omger och avdelar hagmarken. En stenlagd samlingsfålla är upp-

byggd i nordvästra hörnet, husgrunder, vårdträd (två sykomorlönner) samt en stensatt markväg genom betesmarken är andra kulturhistoriska spår.

I områdets nordvästra del finns en igenväxt blandlövhage med en tydligt gödselpåverkad markvegetation.

Området har en värdefull helhetskaraktär och den hävdade hagmarken i södra delen har sannolikt lång beteskontinuitet, då den inte är stenröjd.

24. Stavröds mosse

Klass:	3	Areal: 58 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	N Z	
Källor:	A	

Stavröds mosse utgör en ovanlig naturtyp i denna del av länet. Mossen har påverkats av flera dikningsföretag och har numer karaktären av en sumpskog med kärrvegetation. Den har en karakteristisk vegetationszonering från randområdena in mot en centralt liggande öppen vattenyta. Den öppna vattenspegeln försvinner inte sällan under sommarhalvåret. Den omgivande sumpskogen utgörs främst av säl, al och björk. Den är rik på död ved. I vegetationen växer också gul svärdsilja, kabbeleka och kärrviol. Norr om mossen längs med väg 17 finns en ohävdad hagmark med växter som Sankt Pers nycklar, skogsknipprot och gullviva. Stavröds mosse är även av visst ornitologiskt intresse.

25. Eslövs allmänning (Fäladen)

Klass:	3	Areal: 4,2 ha
Motiv:	Geologi, rekreation	
Naturvärde:	G R	
Källor:	A	
Naturresevat:	Eslövs allmänning 4 ha (1919)	

Området, som numera praktiskt taget omsluts av bebyggelse, är av betydande geologiskt värde. En skarp gräns finns utbildad mellan den blockrika skiffer-urbergsmoränen i norr och den kalk- och lerrika moränen i söder. Området är skogbevuxet med ek som dominerande trädslag, men med inslag av alm och ask. Buskskiktet är välutvecklat med hassel, hagtorn och slån. Eslövs fälad (allmänning) har stor betydelse som exkursionslokal för geologiskt intresserade och utgör även ett lättillgängligt strövmråde för invånarna i Eslöv.

26. Abullahagen

Klass:	1	Areal: 38 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z G K R	
Källor:	A	
Naturresevat:	Abullahagen 38 ha (1994)	

Abullahagen är geologiskt speciellt, då två typer av glaciala avlagringar möts här. Det är dels den blockrika skiffer-urbergsmoränen, dels den blockfattiga men mer kalk- och lerrika moränen (jmf Eslövs allmänning). Naturtyperna, vegetation och flora är resultatet av en mycket lång beteskontinuitet och Abdullahagen utgör en rest av det gamla fäladslandskapet i en numera för övrigt helt uppodlad bygd. Fäladsmarken, som är delvis öppen, är ogödslad, vilket medför att artrikedomen är stor. Karakteristiska arter som kattfot, jungfrulin, backtimjan, svinrot, slåttergubbe, backsippa, Sankt Persnycklar, darrgräs, knägräs, ängsstarr och vårstarr förekommer. Till de ovanliga växterna hör bl a klasefibbla och göknycklar. Centralt i området ligger Långakärr, en liten sjö som har ornitologiska värden med bl a häckande gråhakedopping. Här växer också sjöranunkel. Området har även höga kultur- och markhistoriska värden med ett gravfält från järnåldern.

Abullahagen har betydelse som närrekreationsområde och för undervisning samtidigt som området erbjuder en landskapsupplevelse av ovanlig karaktär i det uppodlade mellanskånska landskapet.

27. Östra Strö fälad

Klass:	1	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En naturbetesmark med enstaka trädslitörer av ek, alm och bok i ett svagt kuperat landskap utan markanta höjder. Norr om området finns stora granplanteringar medan det övriga landskapet till största delen är uppodlat. Östra Strö fälad är välbetad och ogödslad med mycket lång kontinuitet i hävden. Vegetationen är mångformig med många hävdindikerande arter, bl a kattfot, backtimjan, vårstarr, slåttergubbe och smörboll. Dessutom finns backsippa och Sankt Pers nycklar.

28. Brååns dalgång

Klass:	1	Areal: 2420 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi, vattendrag, fauna, landskap	
Naturvärde:	N B Z G L K V	
Källor:	A	

Brååns dalgång är i sitt nedre lopp och upp till Rolsberga en flack slättådal. Ån är föga påverkad av rätningar och har därför ett delvis meandrande och naturligt lopp, åtminstone nedströms Borlunda

(Borlunda - lunden, där man fick bära båtarna, när man färdades på ån). Markerna runt ån är nästan helt uppodlade och de partier som tidigare varit betesmark har planterats med gran. Hävdade kultur-betesmarker finns dock fortfarande kvar här och var. Vid bl a Örtofta, Ellinge och Skarhult förekommer lövskogar av skilda slag. Närmast ån är det mest alsumpskogar, som delvis översvämmas vid högvatten, medan det högre upp är bokskogar av skilda typer.

Brååns dalgång väster om Bingstorp är utskuren som en liten ravindal i Silurskifferberggrunden och fortsätter in i Höörs kommun vid Rövarekulan. Runt den meandrande åfåran finns svagt hävdade och gödslade betesmarker.

Längs åns stränder växer oftast en bård med alar och enstaka ekar. Själva ån har ett rikt fiskbestånd med arter som öring, elrista, grönling och sandkrypare. Kungsfiskare förekommer mer eller mindre regelbundet längs vattendraget. Det landskapsbildsmässiga värdet av Brååns dalgång är mycket högt.

28a. Hagmark vid Kristineberg-Borlunda

Klass:	3	Areal: 32 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K L	
Källor:	A	

En öppen hagmark med rödvenvegetation i slutningen ner mot den meandrande ån. I den östra delen finns en brant erosionsbrink. I dalgångens botten ligger en svagt hävdad och dikad sötvattensstrandäng. Landskapet är estetiskt tilltalande.

28b. Lövskog längs övre delen av Bråån

Klass:	1	Areal: 6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K L	
Källor:	A	

Mer eller mindre sluten trädvegetation i anslutning till den meandrande Bråån. Delar av området betas och kan betraktas som en blandlövhage med al, asp, björk, lönn och ek. I brynet mot åkerkanten finns en del stora ekar. Området utgör en fortsättning uppströms av Brååns trädbevuxna dalgång i Höörs kommun.

29. Hagmarker öster om Högseröd

Klass:	3	Areal: 23 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K L	
Källor:	A	

Fuktiga, till stor del gödslade öppna betesmarker längs Brååns meandrande åfåra. I området ligger en gammal kvarndamm.

30. Kävlingeåns dalgång

Klass:	1	Areal: 1900 ha
Motiv:	Odlingslandskap, vattendrag	
Naturvärde:	N B Z G K R L V	
Källor:	A, B, 1	

Kävlingeåns dalgång är mycket markerad i det öppna, storskaliga jordbrukslandskapet. Dalgången är en bred öppen dalgång som bildats vid inlandsisens avsmältning. Kävlingeån utgör i stort sett gränsen mellan den lerrika, stenfattiga och bördiga moränen i sydväst och den mer stenrika skifferurbergsmoränen i nordost. Dessa moräntyper kan oftast identifieras i landskapet genom avsaknaden respektive uppträdandet av enstaka stengårdsgårdar och moderna odlingsrösen. Kävlingeån ligger i den norra delen av Vombsänkan och omges av sandiga och grusiga issjösediment. Sedimenten avlagrades av smältvattenflöden som dränerades västerut från ismassan som fyllde Vombsänkan. Efter att sandavsättningen upphört i issjön har lera kunnat sedimentera i det lugnare vattnet. Holmbyåsen och isälvsavlagringarna vid Flyinge har mycket stort värde för studier av områdets geomorfologi och sedimentstratigrafi. Därmed kan mycket av Vombsänkans deglaciationshistoria uttolkas.

Kävlingeån är längs hela sträckan från utloppet vid Vombsjön till Örtofta påverkad av diknings- och rätningsföretag. Spår av den gamla åfåran finns kvar i form av korvsjöar, särskilt i ängs- och betesmarker. Nedanför Hviderups slott är åns lopp opåverkat och kraftigt meandrande. Ån är ett viktigt lek- och uppväxtområde för havsöring. Längs långa sträckor förekommer översvämningsmarker som hävdas genom slåtter och bete. Dessa partier har ett rikt fågelliv. Från de omgivande slänterna är utblickarna över dalgången storartade. Särskilt tilltalande är landskapsbilden mellan Örtofta och Hviderup samt mellan Hammarlunda och Vombsjön. På det sistnämnda stället är utblickarna vida över hela Vombsänkan och anslutningen till Klingavälsåns dalgång och Vombs ängar. Här kan under perioder med högvatten under vår och höst på ömse sidor om ån bildas mycket stora klarvattenytor, vilka då är ett Eldorado för änder, svanar och gäss. De samlade biologiska, geovetenskapliga, rekreativa och landskapsbildsmässiga värdena i Kävlingeåns dalgång är mycket stora.

30a. Betesmark vid Gårdstånga kyrka

Klass:	3	Areal: 22 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	K G	
Källor:	A	

Öppen hagmark med fuktängsvegetation, förutom på vällen med årensningsmassor där friskäng dominerar. En mindre del slåttas och betas, medan hela den sydvästra delen är ohävdad. Intill den meandrande ån finns en vattensamling.

30b. Flyinge ängar

Klass:	2	Areal: 106 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z K G	
Källor:	A	

Norr om ån utbreder sig en stor isälvsavlagring, som till stor del är utbruten. Denna del kan karakteriseras som en öppen hagmark. På de torra, sandiga partierna dominerar torrmarksberoende vegetationstyper med arter som fårsvingel, backsippa, backnejlika, backtimjan, bockrot och sandnarv. Den utbrutna täkten har gödslats och såtts in med kulturgräs. En gles tall- och bergtallskog med rik underväxt av fläder omger det tidigare täktområdet. Detta område har värde som närrekreationsområde.

30c. Växtlokal för klippnejlika

Klass:	1	Areal: 7 ha
Motiv:	Flora	
Naturvärde:	B	
Källor:	A	

Naturbetesmark med torrängsvegetation och värdefull flora på sandig, något kullig mark. Flera sällsynta arter finns här, bl a backsippa och klippnejlika. Delar av området har betydelse som närrekreationsområde.

31. Löberöds slott

Klass:	1	Areal: 54 ha
Motiv:	Fauna	
Naturvärde:	Z	
Källor:	B	

Odlingslandskapet kring Löberöds slott präglas av den under 1800-talet framvuxna storgodsdriften med vidsträckta åkermarker. Ett ädellövskogsbestånd, en anlagd slottssjö, en parkanläggning med ekotempel, orangeri och en slottskyrka samt alléer och gamla träd karaktäriserar tillsammans med övriga byggnader den samlade slottsmiljön. Helheten ger förutsättningar för fransfladdermus och sydfladdermus, vilka båda förekommer här. Miljön ger också förutsättningar för en varierad fågelfauna.

32. Arups mosse

Klass:	3	Areal: 102 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A, 1	

Området omges av betade fuktängar som uppkommit genom utdikningen av Arups mosse, som förr var källflöde till Hammarlundabäcken. Vegetationen är ensartad och trivial, men ger förutsättningar för ett mer varierat djurliv i det annars helt uppodlade landskapet. Mossen är igenvuxen och har karaktären av en björksumpskog.

33. Hagmark norr om Holmby

Klass:	3	Areal: 2,3 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	G K L	
Källor:	A	

En liten betesmark på sluttningarna ned mot Kävlingså. Betesmarken kan karaktäriseras som en öppen hagmark på en sandig ås. Vegetationen är av torrängskaraktär med fårsvingel, backtimjan och bockrot på åsryggen och i övrigt av rödvenängskaraktär.

34. Dalgång mellan Hjularöd och Harlösa

Klass:	1	Areal: 30 ha
Motiv:	Geologi, landskapsbild	
Naturvärde:	G K L	
Källor:	A	

Denna dalgång skär vinkelrätt igenom den av sedimentära bergarter uppbyggda sluttningen mot Vombsänkan. I dalsidan finns intressanta blottningar av Silurberggrunden. Dalen har en i terrängen utomordentligt vacker sträckning med betesmarker i själva dalgången och lövskogspartier på sluttningarna. Det finns endast ett par dalar i berggrund av det här slaget i landet. Området är en geovetenskapligt mycket viktig lokal.

35. Hagmark vid Hultsberg

Klass:	3	Areal: 11 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A, B	

En långsam igenväxning pågår i denna gles trädbevuxen hagmark med framför allt al, men även gran, avenbok, ek och rönn. På ännu öppna ytor växer en del enbuskar, hagtorn, slån och nyponrosor. I markvegetationen påträffas bl a backtimjan, darrgräs och knägräs. Stenmurar omger hagmarken, vilken troligen brukats som stubbskottäng, vilket en del mycket grova alsocklar vittnar om.

36. Borstbäckens dalgång

Klass:	1	Areal: 53 ha
Motiv:	Terrängform, ädellövskog, fauna, flora	
Naturvärde:	N B Z G	
Källor:	A, B	

Terrängform som ansluter till ett större sammanhängande område i Sjöbo kommun (nr 17).

36a. Borstbäckens dalgång

Klass:	1	Areal: 53 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog, fauna, flora	
Naturvärde:	N B Z G	
Källor:	A, B	

Borstbäckens dalgång skär vinkelrätt igenom lerskifferberggrundens sluttningszon mot Vombsänkan. I dalsidan finns blottningar av Silurberggrunden, vilket gör att dalgången är en geovetenskapligt mycket viktig lokal. Den har stora botaniska och zoologiska värden med förekomst av en lång rad rödlistade mossor, lavar och insekter. Dalgången med sin fuktiga miljö är också en god biotop för många skalbaggsarter och mollusker.

Kring bäcken finns också bokbestånd av ängstyp. I dessa växer bl a lundviva. Borstbäcken är också av intresse med avseende på faunan i rinnande vatten. Den övre delen av Borstbäckens dalgång, som löper in i Hörby kommun, är relativt flack. Vid kommungränsen finns ett litet rikkärr. I detta område uppträder också den sällsynta fjärilsarten leverfärgat ängsfly.

37. Hagmark nordost om Berga

Klass:	2	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen svagt gödslad hagmark med hagtorn, nyponrosor och slån i anslutning till Borstbäckens skogsvegetation.

KÄLLOR

1. Wolf, PH. 1956. *Utdikad civilisation*. - Malmö.
2. Larsson, H. 1987. *Humlesugan, Stachys officinalis*, ännu kvar i Stehag. - Svensk botanisk tidskrift 81:111-114.

HELSINGBORGS KOMMUN

1. Vegeåns mynning	34	12. Området mellan Småryd och Väla	37
1a. Själrönnen och Sandön	34	13. Rosendal	37
2. Tånga skog	34	14. Ljungberga	37
3. Stureholm	34	15. Hässlunda	38
4. Svedberga kulle	34	16. Kusten mellan Råå och Rydebäck	38
5. Slottslandskapet kring Kulla Gunnarstorp och Christinelund	34	16a. Råå skansar och Rååns mynning	38
5a. Kusten mellan Domsten och Viken	35	16b. Örby ängar	38
5b. Döshult	35	17. Rååns dalgång mellan Råå och Tågarp	38
5c. Christinelunds ädellövskog	35	17a. Raus-Gantofta	39
5e. Kulla Gunnarstorp	35	17b. Fjärestadsravinen	39
6. "Svartefloens annex"	36	17c. Hagmarker vid Gantofta boställe	39
7. Allerums mosse	36	17d. Ädellövskog vid Gantofta boställe	39
8. Duvestubbe	36	17e. Borgen	39
9. Kattarps "måse"	36	17f. Hagmarker mellan Vallåkra och Bälteberga	39
10. Hasslarps dammar	36	17g. Vallåkraskogen	40
11. Landborgen från Hittarp till Helsingborg	36	17h. Bältebergeravinen	40
11a. Döshultsandsten i Laröd	37	17i. Naturbetesmark vid Gluggstorp	40
11b. Landborgen vid Pålsjö	37	17j. Rönnaparbjär	40
		18. Nordöstra delen av Glumslövsområdet	40

Södra delen av Helsingborgs kommun ligger inom område 6 ("Sydvästra Skåne") i den naturgeografiska regionindelningen, medan norra delen ligger i område 7 ("Skånes sediment- och horstområde"). Ca 75% av ytan är uppodlad och endast ca 10% utgörs av skog eller öppen gräsmark. De mest påtagliga topografiska inslagen i det för övrigt flacka fullåkerslandskapet är landborgen, Rååns isälvsdalgång och den 60 meter höga Svedberga kulle.

Berggrunden inom Helsingborgs kommun består till största delen av sediment bildade under Trias och Jura (sandsten, skifferleror och leror). Endast i sydöstra hörnet finner man Kågerödslager från Trias (sandsten, lersandsten och leror) och lerskiffer från Silur.

De lösa jordlagren i kommunen består huvudsakligen av bördig, ler- och kalkrik morän. Längs kusten finns sand- och grusjordar med sämre bördighet. I nordöstra delen av kommunen består jordarna av styv sjölera, sand och grus.

Det finns inga sjöar inom kommunen, men det finns uppåt 1.000 småvatten (främst mär-

gelgravar) och två större vattendrag: Råån och Vege å med biflöden.

Redan under medeltiden upptogs en stor del av den nuvarande kommunens mark av åkrar och betesmarker. Fäladsmarker hade stor utbredning. I norr fanns t ex Kulla fälad som sträckte sig från Öresund till Skälderviken.

Marginalområdena koloniserades sannolikt med bebyggelse under 1500- och 1600-talen. Vid denna tid började också flera storgods påverka landskapsbilden och slottsmiljöer skapades. I samband med skiftesreformerna 1800-1860 splittrades byarna och ängs- och hagmarkerna började odlas upp. Reformerna tog här, liksom i andra risbygder, lång tid att genomföra, eftersom det var svårt att skapa rimliga ägofigurer på de gamla utmarkerna. 1880-1920 var avskogningen och torrläggningen av mark som mest intensiv.

Under 1900-talet har tätortsutbyggnad krävt stora arealer mark. Sådan exploatering och tidigare uppodling gör att det idag återstår endast mer sammanhängande ytor med ängs- och hagmark i Rååns dalgång och på Örby ängar.

1. Vegeåns mynning

Klass:	1	Areal: 34 ha
Motiv:	Kust, geologi, fauna, rekreation	
Naturvärde:	N Z G V R	
Källor:	A	
Naturresevat:	Vegeåns mynning 11 ha (1971)	

Vegeåns mynning utgör den inre delen av kustlandskapet längs södra sidan av Skälderviken. Strandmarkerna är mycket smala men är av samma karaktär som västerut i Höganäs kommun. Själva åmynningen kan betraktas som ett estuarium, d v s ett område där salt och sött vatten blandas och ger upphov till speciella miljöförhållanden. Mellan fastlandet och öarna Sandön och Självrönnen finns ett grunt vattenområde, som är rikt på stora moränblock. Denna landskapstyp har tidigare varit betydligt vanligare utefter de flacka kusterna i Skälderviken. Som en följd av bl a stenfiske finns den numera kvar bara inom begränsade vattenområden. Landskapsupplevelsen och utsikten mot angränsande fastlandsområden är mycket tilltalande.

1a. Självrönnen och Sandön

Klass:	2	Areal: 34 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp, fauna, rekreation	
Naturvärde:	N Z G V R	
Källor:	A	

Vid Vegeåns utlopp finns de båda öarna Sandön och Självrönnen. Den inre ön, Sandön, är uppbyggd av sand. Areal och utseende växlar ständigt och ön har härigenom ett stort intresse för studier av strandprocesser i inre delen av Skälderviken. Den är en omtyckt exkursionslokal för fågelskådare, men utnyttjas även som badholme. Den kan nås via en lång brygga från fastlandet. Den yttre ön, Självrönnen, är mycket långsmal och helt uppbyggd av block och stenar. Vegeåns mynning är betydelsefull för studiet av utvecklingen av naturliga åmynningar. De flacka öarna och det grunda vattenområdet har utvecklat ett värdefullt fågelliv. Småtärna och skärfläcka hör till några av de häckande arterna. Under hösten rastar också stora mängder vadare och under vinterhalvåret uppehåller sig stora flockar änder i området.

2. Tånga skog

Klass:	3	Areal: 11 ha
Motiv:	Ädellövskog, fauna	
Naturvärde:	N Z	
Källor:	A	

Fuktig ädellövskog med främst bok och ask. Värdefull flora med bl a gullpudra, kransrams och Sankt Pers nycklar. Evertebratfaunan antyder lång konti-

nuitet, bl a förekommer vargspindlar.

3. Stureholm

Klass:	3	Areal: 107 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora	
Naturvärde:	N B	
Källor:	A	

Ängslövskog med värdefull flora. Resterna av den utdikade Store mosse hyser fattigkärrvegetation med bl a sileshår och tuvull samt en del mindre vanliga mossor. Genom sin storlek är detta för fåglar och vilt ett värdefullt område i ett i övrigt uppodlat landskap.

4. Svedberga kulle

Klass:	1	Areal: 125 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog, friluftsliv	
Naturvärde:	N G R L	
Källor:	A	
Naturresevat:	Svedberga kulle 110 ha (1992)	

I det öppna flacka och lågt belägna nordvästskånska jordbrukslandskapet reser sig Svedberga kulle relativt brant till mer än 50 meter över omgivande terräng. Kullens dominans i landskapsbilden förstärks av att den är skogbevuxen med partier av framför allt bok och ek. Kullen speglar inlandsisens avsmältningsförlopp i trakten. Vindslipade block, teorier om ändmorän- eller drumlinbildningar samt en periglacial flygsanddyn visar på en komplex tillkomst, exakt hur är dock inte känt. Högsta kustlinjen är tydligt avsatt. Sluttningarna mot väster och öster är mycket markerade i den norra delen av kullen, medan den sänker sig i flacka avsatser söderut. Längs den östra sluttningen förekommer flera översilningsområden. Det omgivande landskapet karakteriseras av uppodlade lerjordar. Det naturgeografiska och geovetenskapliga värdet är högt. Området är ett välfrekventerat och utomordentligt närrekreationsområde. Vid snötillgång utnyttjas området också för skid- och tefatsåkning.

5. Slottslandskapet kring Kulla Gunnarstorp och Christinelund

Klass:	1	Areal: 495 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	N B G R L K	
Källor:	A	
Naturresevat:	Christinelunds ädellövskog 25 ha (1970, 1981) Kulla Gunnarstorp 110 ha (1982) Domsten-Vikens kushed 15 ha (1984)	

Från Hittarp och norrut mot Domsten löper fortsättningen på landborgen som är karakteristisk för kusten söderut mot Helsingborg. Från en höjd av omkring 35 m i den sydligaste delen blir landborgen

allt lägre samtidigt som den vid Domsten viker av mot öster för att mer eller mindre försvinna vid Döshult. I denna norra del framträder förkastningslinjen, som också är en berggrundsgeologisk gräns, som en svagt, men tydligt markerad sluttning. Landborgen utgörs av många olika berggrundslager, vilka är svagt snedställda. Berggrundsgeologin i området är komplex. Öppna skärningar är därför av mycket stort vetenskapligt värde. Vid Döshult finns t ex ett gammalt sandstensbrott där döshultsandstenen är blottad. Platån ovanför landborgen täcks av moräner, medan strandzonen utgörs av några meter tjocka lager av sand, grus och klappersten. I sluttningsszonerna finns mindre områden med överilande vatten.

Norr och nordväst om den utplanade landborgen utbreder sig en flack fullåkersbygd som närmast kusten mellan Domsten och Viken övergår i en kusthed. Den är den sista resten av Kulla fälad. På sluttningarna ovanför slätten upp mot Christinelunds herrgård finns en rest av ålderdomliga inägomarker med igenvuxna slätterängar som utvecklats till rika ädellövskogar, en återskapad skottskog och en naturligt meandrande bäck.

I den södra delen ligger Kulla Gunnarstorps slott med anor från 1500-talet. Landskapet kring Kulla Gunnarstorp har varit bebott under förhistorisk tid, vilket flera bronsåldershögar vittnar om. Slottet har påverkat hela bygden vilket bl a medfört att kusten mellan Hittarp och Domsten förblivit oexploaterad och bevarat en tilltalande ålderdomlig landskapskaraktär. Badmöjligheterna är goda längs långa kuststräckor.

5a. Kusten mellan Domsten och Viken

Klass:	1	Areal: 38 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B G R L K	
Källor:	A	

Kustområdet är intensivt utnyttjat för bad. Området har vetenskapliga naturvårdsvärden: dels en rest av den hedvegetation som tidigare utbredd sig i kustlandskapet, dels ett komplext strandvallsystem, som utbildats vid en äldre, högre liggande havsytta. Kustheden mellan Domsten och Viken utgör en rest av den tidigare allmänningen "Kulla fälad". Heden, som inte längre hävdas genom bete, är vackert utbildad som en ljunghed med inslag av mattor med kråkris. Tidiga successionsstadier med borsttåtelhed förekommer. På några mindre områden finns också planterade tallbestånd. Vid stranden i den normala

högvattenlinjen uppträder en kraftig bård med vresros och här finns även en antydning till dynbildning.

5b. Döshult

Klass:	1	Areal: 0,6 ha
Motiv:	Geologi	
Naturvärde:	G	
Källor:	A, B	

Ett nedlagt sandstensbrott har här vuxit igen på ett naturligt och estetiskt tilltalande sätt. Brottet är typlokal för döshultsandstenen och en viktig undervisningslokal där delar av Juralagren kan studeras.

5c. Christinelunds ädellövskog

Klass:	1	Areal: 32 ha
Motiv:	Odlingslandskap, naturtyp, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A, 1	

Ett ädellövskogsområde med ek, bok, ask och lind. Genom att området är beläget i en sluttning med rörligt grundvatten nära markytan är florans synnerligen rik och avviker från den, som normalt förekommer i trakten. Skogen utgör en av de sista resterna av en tidigare starkt kulturopåverkad lövskog på inägomark. Delar av en tidigare skottskog har restaurerats. Läget på en sluttning i ett öppet åkerlandskap medför dessutom att skogspartiet har ett stort landskapsestetiskt värde.

5d. Christinelunds herrgård

Klass:	2	Areal: 11 ha
Motiv:	Rekreation	
Naturvärde:	N R	
Källor:	A	

Christinelunds herrgård med omgivande park, allé och ädellövskog med bok och visst inslag av ek utgör ett landskapsestetiskt och ur rekreationssynpunkt mycket värdefullt område. Det är mest känt för sin vackra park- och trädgårdsanläggning med rhododendron och sina kulturhistoriskt intressanta byggnader.

5e. Kulla Gunnarstorp

Klass:	1	Areal: 168 ha
Motiv:	Kust, geologi, naturtyp, fauna, friluftsliv	
Naturvärde:	N B Z G R L K	
Källor:	A	

Strax norr om Hittarp finns en väl utnyttjad sandstrand. Norrut utgörs stranden till stor del av klappersten. Genom havets erosion blottlägges sandstensberggrunden. Lodräta, några meter höga sandstensavsatser genomslades av källvatten förekommer nedanför slottet. Ovanför stranden utbreder sig hedartade bok- och ekskogar, ibland utformade

som ekkra. I undervegetationen är kaprifol en karaktärsart. Söder om slottet skär en djup bäckravin genom landborgen. Landborgen fortsätter norrut och svänger av från kustlinjen in mot Christinelund.

I anslutning till Kulla Gunnarstorps borg finns en gammal slottspark med delvis mycket gamla träd av bok och ek. Delar av naturreservatet utgör en fortsättning av dessa parkområden med stora vidkroniga träd, stigar och utsiktsplatser med siktlinjer. De gamla träden hyser en värdefull evertebratfauna. Framför allt norr om slottsområdet finns ett gravfält med ett stort antal gravhögar från bronsåldern. Skogsområdena är omtäckta strövområden.

6. "Svartefloens annex"

Klass:	2	Areal: 0,3 ha
Motiv:	Naturtyp, geologi	
Naturvärde:	N G	
Källor:	A	

"Svartefloens annex" utgör en liten rest av den forna vidsträckta Kulla Fälad. Vegetationen utgörs främst av rödvenhed och blåtåtelvfuktäng med bl a nattviol, ängsvädd, spikblad och sandkrassing. Sandstensberggrunden går i dagen på ett litet område.

7. Allerums mosse

Klass:	2	Areal: 4,0 ha
Motiv:	Flora, geologi	
Naturvärde:	B	
Källor:	A, B	
Naturreservat:	Allerums mosse 3 ha (1966)	

En rest av den numera till största delen utdikade och uppodlade Allerums mosse. Till följd av dränering i omgivningarna har mossen omvandlats till ett björkkärr. Sumpviolen (*Viola uliginosa*) har här sin enda kända förekomst i länet. Detta torde också vara den västligaste lokalen i Skandinavien för denna sydösteuropeiska växtart. Området är också en geovetenskapligt viktigt lokal.

8. Duvestubbe

Klass:	3	Areal: 16 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N B	
Källor:	A	

Ädellövskog som domineras av bok med inslag av ek och lind. Floran är rik med arter som bl a gulsippa och hässleklocka. En grund bäckravin samt rester av en damm till en vattenmølla finns i området.

9. Kattarps "måse"

Klass:	2	Areal: 2,7 ha
Motiv:	Flora	
Naturvärde:	B	
Källor:	B	

En f d mosse som vuxit igen efter upphörd torvtäkt. I området växer flera ovanliga vedsvampar, bl a vit anisticka, borsttaggsvamp och kuddticka.

10. Hasslarps dammar

Klass:	3	Areal: 57 ha
Motiv:	Fauna	
Naturvärde:	Z	
Källor:	A, B, 6	

Dammar som förr utnyttjats för sockerbrukets verksamhet. Dammarna är tillhåll för flera arter våtmarksfåglar och är av betydelse för såväl häckande som flyttande och rastande fåglar. Flera ovanliga fågelarter har påträffats. Hasslarps dammar utgör en av de viktigaste inlandslokalerna för skärfläcka.

11. Landborgen från Hittarp till Helsingborg

Klass:	1	Areal: 405 ha
Motiv:	Geologi, fauna, flora, landskap	
Naturvärde:	B Z G L	
Källor:	A	

Området utgör huvuddelen av den landborg som sträcker sig längs Öresundskusten från centrala Helsingborg och norrut. Det är en unik geologisk bildning med Rät-Lias-sediment (huvudsakligen sandstenar), som uppträder som en brant kustklint, en s k abrasionsbrant. På några platser genombryts landborgen av mäktiga raviner. Framsippande vatten förekommer på många ställen i den sedimentära berggrunden. Detta ger förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv, särskilt beträffande evertebratfaunan. Längst i söder ligger Pålsjö skog och skogspartierna sydost om Sofiero. Ädellövskogen i Pålsjö utgörs av en gammal bok-ekskog, som genomkorsas av små bäckraviner. Skogspartierna är viktiga närrekreationsområden samtidigt som de genom sin variation bidrar till den biologiska mångfalden. Längs landborgsbranten inne i Helsingborg är floran delvis mycket artrik, bl a vid Pelalierna där arter som solvända, fältvädd, stor blåklocka och vildlin kan påträffas.

Områdets kolonisation går långt tillbaka i förhistorisk tid, vilket många fornlämningar vittnar om. Vid Hittarp finns t ex sliprännor från yngre stenålder i det mjuka sandstensberget. Området är idag inten-

sivt utnyttjat. I söder ansluter bebyggelseområdena i norra Helsingborg och längre norrut vid Laröd och Hittarp finns ytterligare bebyggelse i anslutning till landborgen. Centralt i området ligger slottsmiljön vid Sofiero. Från landborgen är utsikten över Öresund och mot Danmark vidsträckt. Stränderna ger också goda möjligheter till bad och strövande.

11a. Döshultsandsten i Laröd

Klass:	1	Areal: 8 ha
Motiv:	Geologi, flora	
Naturvärde:	G B	
Källor:	A	

Vid nedfarten till Laröds friluftsbad finns bakom den smala strandremsan en hög landborg. I branten blottas Jurabergarter (Rät-Lias) som består av leriga och ofta något järnhaltiga sandstenar med inslag av tunna kollager.

11b. Landborgen vid Pålsjö

Klass:	1	Areal: 9 ha
Motiv:	Geologi, flora, fauna	
Naturvärde:	G B Z	
Källor:	A, B	

Vackert framträdande landborg med blottad berggrund från Jura. Representativt exempel på förkastingsbrant kombinerad med erosionshak vid Maria-källan och Tinkarpsbacken. Floran är artrik med arter som bl a storfryle, Sankt Pers nycklar och olika björnbärsarter. De rika ädellövskogarna med framför allt bok har ett välutvecklat förnaskikt, som ger förutsättningar för en rik och varierad evertebrat-fauna. En dubbelfoting (*Nanogona polydesmoides*) som tidigare inte påträffats i landet upptäcktes 1989. Flera andra relativt ovanliga dubbelfotingar, lockespindlar och landmollusker förekommer.

12. Området mellan Småryd och Väla

Klass:	2	Areal: 177 ha
Motiv:	Odlingslandskap, naturtyp, flora, rekreation	
Naturvärde:	N B R K	
Källor:	A	
Naturresevat:	Väla skog 42 ha (1984)	

Odlingslandskapet mellan Småryd och Väla är tilltalande och representativt för ett småskaligt jordbruk med omväxlande lövskogsdungar, betesmarker och odlad jord. I de rika ängslövskogarna vid Småryd utgör bok, ask och ek de karakteristiska trädslagen. Ett högt rörligt grundvatten ger upphov till en artrik vegetation med flera sällsynta växtarter. Ramslök, lungört, skånsk nunneört och skogsbingel är exempel på detta. Andra arter är nästrot, smörboll,

aklejruta och vårärt. I området finns en glest trädbevuxen högörtäng som kan anses utgöra en relikt av de gamla ängsmarkerna, "Tvingängarna", som fanns här före skiftet. Det glesa trädbeståndet utgörs av ask, avenbok, bok och framför allt ek.

Väla skog är en ädellövskog som domineras av gammal bok-ekskog med inslag av askblandskog, lind och avenbok och annan fuktigt växande lövblandskog. Den omväxlande markfuktigheten ger området en mångformig vegetationssammansättning. Skogen har sannolikt lång kontinuitet och utgör en del av ett tidigare vidsträckt, fläckvis skogklätt system av inägomark, som hävdades som äng. Jordvallar mot angränsande jordbruksmark utgör minnesmärken från denna tid.

Fågellivet är rikt och varierat i hela området.

Närheten till Helsingborg gör att Väla skog utnyttjas frekvent som strövområde och för undervisning. Här finns det också en anlagd ridstig.

13. Rosendal

Klass:	3	Areal: 67 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

I anslutning till och norr om Rosendals slott utbreder sig gles ekskog, ekhage och öppen hagmark, som i första hand kan tillmätas ett landskapsestetiskt och botaniskt värde. Delar av ekhagarna betas, men är kraftigt påverkade av gödselmedel, vilket utarmat florin. De gamla träden i skogen och hagmarken, liksom vid slottet och i alléerna har betydelse för vedlevande och värmeälskande insekter. De är också bevuxna med en del hänsynskrävande lavar.

Slottet, som omges av en vallgrav, är uppfört under 1600- och 1700-talen. Norr om slottet och i södra kanten av ekhagmarken för gamla kyrkvägen - Billevägen - i en vid båge till Kropps kyrkby. Vägen anlades på 1600-talet och har en ålderdomlig prägel. Den kantas av stenmurar och höga lövträd.

14. Ljungberga

Klass:	1	Areal: 6 ha
Motiv:	Geologi, flora	
Naturvärde:	G B	
Källor:	A, B	

Ett område med kalktuffbildning som också hyser en del sällsynta svampar, vilka är knutna till den kalkrika miljön.

15. Hässlunda

Klass:	3	Areal: 340 ha
Motiv:	Geologi	
Naturvärde:	G	
Källor:	A, B	

Ett geomorfologiskt objekt, som är ett gott exempel på ett drumlinområde, vilka är ovanliga i länet. Det har framförallt vetenskapligt och pedagogiskt värde. Området utgörs av en fullåkersbygd.

16. Kusten mellan Råå och Rydebäck

Klass:	1	Areal: 345 ha
Motiv:	Kust, geologi, naturtyp, rekreation, landskap	
Naturvärde:	N B G R L K	
Källor:	A	

Kusten söder om Rååns mynning karakteriseras av strandparallella sandryggar med mellanliggande fuktstråk, vilket är särskilt tydligt i den norra delen av området vid Örby ängar. I öster begränsas området av en mer eller mindre tydligt framträdande landborg, som har ett stort geovetenskapligt värde. Landborgen är till stora delar skogbevuxen. Grundvattentillgångarna i Örbyfältet är goda och delar av området har betydelse som vattentäkt. Kustområdet nedanför landborgen är av mycket stort värde för bad och närrekreation. Vid Rya ligger en golfbana.

16a. Råå skansar och Rååns mynning

Klass:	1	Areal: 23 ha
Motiv:	Naturtyp, rekreation, kulturmiljö	
Naturvärde:	N B G R L K	
Källor:	A	

Norr om Rååns mynning ligger Råå skansar, som är en gammal försvarsanläggning från 1700-talet. Den är bevuxen med en hedartad vegetation med bl a ljung och krypvide. I sandklitter i områdets norra del förekommer torvinlagringar, vilka måste härröra från en översandad våtmark. Området är en värdefull badstrand.

16b. Örby ängar

Klass:	1	Areal: 56 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, fauna, geologi, rekreation, landskap	
Naturvärde:	N B Z G R L K	
Källor:	A	

Örby ängar söder om Rååns utlopp karakteriseras av strandvallar med mellanliggande fuktstråk. Området begränsas i öster av en mycket markerad landborg, som kan tolkas som kanten på ett randdelta. Det geovetenskapliga värdet är högt. Genom de varie-

rade markförhållandena är vegetationen mångformig med många olika vegetationstyper, bl a torräng, fuktäng, översilningskärr, kärr, kusthed, dyn-vegetation och ädellövskogar. Floran är rik och varierad med bl a klintsnyltrot, kustruta, tulkört, raggarrv, axveronika, pimpinell, strandärt, smultronklöver och krissla. Molluskfaunan i fuktstråken är av utomordentligt stort vetenskapligt värde. Arter som större agatsnäcka, smal grynsnäcka och kalkkärrsgrynsnäcka förekommer.

På Eskesängarna vid Råå gamla vattentorn bedrivs sedan 1988 regelbunden slåtter samtidigt med att en träd- och buskbärande äng successivt restaureras och utvidgas till att omfatta några hektar i och nedanför landborgsbranten. De låga dynområdena längs stranden är mycket omtyckta för rekreation och bad.

17. Rååns dalgång mellan Råå och Tågarp

Klass:	1	Areal: 1990 ha
Motiv:	Geologi, landskap, naturtyp, vattendrag, rekreation	
Naturvärde:	N B Z G R L K	
Källor:	A, 2, 3	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Borgen 11 ha (1959)	

Rååns omges av en väl markerad dalgång med bidalar i ett öppet slätt- och jordbrukslandskap. Dalgången är en postglacial bildning. I sluttningarna finns skärningar genom Trias-Jurabergarter med viktiga lokaler för olika fossil. Markerna utefter ån utgöres av ett omväxlande betes- och skogslandskap. Betydande arealer har också odlats upp i sen tid. Området är såväl floristiskt som faunistiskt mycket rikt. Fågellivet är rikt och varierat med arter som bl a strömstare, forsärla, häger, mindre hackspett och många arter sångfåglar. Bland andra förekommande djurarter kan nämnas vattenfladdermus och den bruna mosaiksländan (*Aeshna grandis*). Molluskfaunan är rik i lövskogsområdena, bl a påträffas posthornsnäcka, mindre bärnstenssnäcka och kärrkonsnäcka. Bland kryptogamer och svampar finns många sällsynta arter. Området har flera geovetenskapligt värdefulla lokaler och hyser dessutom betydande kulturhistoriska värden.

Fornlämningsbeståndet i dalgången och dess omedelbara närhet är mycket stort, vilket vittnar om lång bebyggelsehistorisk kontinuitet, alltifrån stenåldern och framåt i tiden. Dösar och gånggriftar finns vid bl a Gantofta, Kvistofta och Fastmårup. Vid Gantofta påträffas också en berggrundsskärning

med omfattande spår av sliprännor. Gravhögar från bronsåldern är inte ovanliga. Vid Borgen finns en fornborg från järnåldern. På 1860-talet drogs järnvägen till Helsingborg söderifrån fram i dalgången.

Råån är från mynningen till Gantofta av mycket högt naturvärde. Längre uppströms är värdet lägre på grund av olika former av påverkan. Ån är rätad och fördjupad längs långa sträckor, i synnerhet i det övre loppet. Under 1990-talet har många dammar och våtmarker anlagts för att förbättra vattenkvaliteten och skapa en ökad biotopvariation. I ån förekommer fiskarter som grönling, groplöja, lax, ål, gädda och abborre. Vattensystemet är ett mycket viktigt reproduktionsområde för havsöring, som leker i ån och vandrar upp i dess biflöden. Ån har stor betydelse för fritidsfisket. Dalgångens samlade värde för rekreation och friluftsliv är mycket högt. Landskapsbilden är tilltalande och hela dalgången inbjuder till storartade landskapsupplevelser.

17a. Raus-Gantofta

Klass:	1	Areal: 61 ha
Motiv:	Geologi, landskap, naturtyp, rekreation	
Naturvärde:	N B Z G R L K	
Källor:	A	

Bok-ekskogar, al-askskogar med rester av skottskog, betesmarker och små bäckraviner utmärker dal-sluttningarna i området. Den ålderdomliga miljön accentueras vid Raus medeltidskyrka med tillhörande äldre bebyggelse: det gamla skol- och kommunalhuset och några korsvirkeslängor. Vadstället markerar den forna kyrkstigen. Dalgången är ett betydelsefullt närrekreationsområde med bland annat anlagda gång- och cykelstigar.

17b. Fjärestadsravinen

Klass:	1	Areal: 4,3 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp	
Naturvärde:	N B Z G L K	
Källor:	A	

Vid Västregård finns en välutbildad ravin, som skurits ut i den leriga marken av Kavlebacken. Ovanför ravinen finns en anlagd bevattningsdamm. Själva ravinen karakteriseras av en ädellövskog som fått utvecklas fritt under många år. Dominerande trädslag är alm och ask samt en del bok och ek på ravinkanterna.

17c. Hagmarker vid Gantofta boställe

Klass:	3	Areal: 14 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

På sluttningarna ned mot Råån och längs denna finns välbetade hagmarker med torrängsvegetation i slänterna och friskängar och fuktängar närmast ån. De senare är delvis påverkade av gödsling. Vegetationen i ån är delvis frodig med förekomst av bland annat blomma.

17d. Ädellövskog vid Gantofta boställe

Klass:	1	Areal: 6 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp	
Naturvärde:	N B Z G K	
Källor:	A	

Sydost om tätorten Gantofta finns en lövskogsklädd ravin med ett märkligt fornminne. I en bergvägg av sandsten finns sliprännor bevarade. De består av skålformade fördjupningar och tillkom troligen under stenåldern genom att flintverktyg slipades mot bergväggen. Ädellövskogen i sluttningarna ned mot Råån har under många år utvecklats fritt. Delar av slänterna har tidigare varit öppna betesmarker. Dominerande trädslag är bok med inslag av ek, ask och alm i fuktigare partier. I den södra delen finns några mycket högväxta och kraftiga fågelbärsträd. Vid sliprännorna passerar en liten bäck, som bildat en mindre ravin ned mot ån. Närmast ån finns partier med fuktängsvegetation. Området är ett vackert strövområde med stora geologiska, kulturhistoriska, botaniska och rekreativa värden.

17e. Borgen

Klass:	1	Areal: 15 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp, fauna	
Naturvärde:	N B Z G	
Källor:	A, 2, 3, 4, 5	

Området utgöres av en bäckravin med branta lövskogsklädda sluttningar. Särskilt brant stupar ravinens östra sida och på dess krön ligger resterna av en fornborg, som gett området dess namn. I sluttningarna går stenkolsförande lager i dagen. Dessa har under vissa tidsperioder, särskilt under 1700-talet, varit föremål för primitiv brytning. Området är en geovetenskapligt mycket viktig lokal. Reservatet hyser en intressant och välutvecklad flora. Småfågelfaunan är mycket välundersökt och rik. Vanligt förekommande arter är bofink, lövsångare, svarthätta, näktergal, härmsångare, koltrast och taltrast. Tillfälligt uppträder även sommargylling, liten flugsnappare och kärrsångare. Områdets naturskönhet med yppig lövskog samt dess kulturhistoriska värden ger stora samlade naturvårdsvärden inte minst från rekreativ synpunkt.

17f. Hagmarker mellan Vallåkra och

Bälteberga

Klass:	2	Areal: 17 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A	

Betad hagmark i den småkuperade och ganska branta dalslätten. Ek dominerar trädskiktet, men inslag av även andra lövträd, bl a bok, alm, asp och fågelbär, är påtagligt. Judasöra uppträder rikligt på fläderbuskar. Markvegetationen är ängsartad med bl a skogsbingel och på våren utbredda mattor av vitsippor. Den östra delen, som betas mer extensivt, genomkorsas av en mindre bäckravin med en vackert utbildad hålväg. Mellan hagmarken och den odlade marken närmast ån löper den gamla riksvägen till Helsingborg.

17g. Vallåkraskogen

Klass:	1	Areal: 24 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A	

Ädellövskog med alm, ask, bok, al, björk och sykomorlön i sluttningarna ned mot Råån. Några mindre partier är planterade med gran. Markvegetationen är mycket rik med mattor av både vitsippor, gulsippor, skogsbingel och myskmadra samt inslag av desmeknopp, kransrams, ormbär och dvärghäxört. Översilande vatten ger också upphov till ett välutvecklat buskskikt med arter som benved, måbär och skogstry. Fågellivet är mycket rikt med olika sångare, trastar och många hålbbyggande arter som t ex mesar, svartvit flugsnappare och större hackspett.

17h. Bältebergaravinen

Klass:	1	Areal: 22 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog, fauna, flora, landskap	
Naturvärde:	N B Z G	
Källor:	A	

Bältebergaravinen är nedskuren i Kågerödslagren och är en geologiskt mycket värdefull lokal. Lagren saknar motsvarighet i landet. Ravinen hyser en intressant fauna och flora. Förekomsten av många såväl akut hotade, som sällsynta och hänsyns-krävande lavar och mossor tillsammans med en rik ädellövskogsvegetation i övrigt, bl a med skånsk nunneört, hässleklocka och ramslök gör lokalen ytterst värdefull. I ett ädellövbestånd med framför allt ek, något alm och lind samt hassel, hägg och hagtorn väster om ravinen, har lindskål påträffats. Molluskfaunan är rik. Ravinen med den framförsande Tjutebäcken ger tillsammans med den närmsta

omgivningen en finstämd landskapsupplevelse. De rekreativa, pedagogiska och vetenskapliga värdena är mycket stora.

17i. Naturbetesmark vid Gluggstorp

Klass:	1	Areal: 1,9 ha
Motiv:	Geologi, odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A	

Längs järnvägen vid Gluggstorp finns en mindre naturbetesmark som inte blivit konstgödslad eller markbearbetad. Den är tämligen blockrik och med översilande vatten på några ställen. Sannolikt är förhållandena ett resultat av att finare material spolats bort i inlandsisens avsmältningsskede ur en moränvall som isen skjutit samman. Vegetation och flora är rik. Bland annat förekommer krissla och stor bockrot.

17j. Rönnarpsbjär

Klass:	1	Areal: 7 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp	
Naturvärde:	N G	
Källor:	A	

Höjdpartiet med intilliggande bäckdal är av geologiskt värde med hänsyn till förekomsten av lerskifferberggrund. Vegetationen är av torrängskaraktär. Från höjden är utsikten vidsträckt över det omkringliggande slättlandskapet och Rååns väl markerade åfåra.

18. Nordöstra delen av Glumslövsområdet

Klass:	1	Areal: 81 ha
Motiv:	Terrängform	
Naturvärde:	L	
Källor:	A	

Området utgör den nordvästra delen av området Glumslöv, Örja och Rönneberga i Landskrona kommun (se Landskrona kommun nr 2).

KÄLLOR

1. Christinelunds lövskogsreservat - vegetation och fauna. - Medd från länsstyrelsen i Malmöhus län 1978:6.
2. Sjöbeck, M. 1963. Natur och odling inom området för 1700-talets skånska stenkolsarbeten. - I: Stenkol och lera 3. Utgiven av Höganäs-Billesholms Aktiebolag. Uppsala.
3. Börlau, E. 1963. Bosarps- och Vallåkratraktens stenkolsfält. - I: Stenkol och lera 3. Utgiven av Höganäs-Billesholms Aktiebolag. Uppsala.
4. Alerstam, T. 1973. Fågelbeståndsvariationer i några skogar under vinterhalvåret. Medd från Skånes Ornitologiska Förening 12:65-71.
5. Andersson, J. 1981. Naturresevatet Borgen. Dokumentation av vegetation och flora samt förslag till skötselplan. – Stencil. Ekokonsult. Lund.
6. Jönsson, Paul-Eric m fl. 1990. Nordvästskånska fåglar. Kullabygdens Ornitologiska Förening. Helsingborg.

HÖGANÄS KOMMUN

1. Kullahalvön	44	5. Kusten mellan Höganäs och Viken	46
1a. Kullaberg	44	6. Äsperödsskogen	47
1b. Möllehässle	44	7. "De sju lergravarna" söder om Buskeröd	47
1c. Ädellövskog vid Krapperup	45	8. Odlingslandskapet Brandstorp-Ingelsträde	47
1d. Strandängarna mellan Nyhamnsläge och Lerhamn	45	9. Fåglamossen	47
1e. Zackows mosse	45	10. Danhults lergravar	47
1f. Lunnabjär	45	11. Görslövsån	47
1g. Görse källa	45	12. Kustområdet mellan Jonstorp och Norra Häljaröd	48
1h. Brunnby hässle	45	12a. Kusten mellan Jonstorp och Farhult	48
1i. Kusten mellan Arild och Skäret	45	12b. Kusten mellan Farhult och Norra Häljaröd	48
1j. Kusten mellan Skäret och Svanshall	46	12c. Rönnen	49
1k. Bölsåkra - Tranekärr	46	13. Prästaskogen vid Farhult	49
2. Kullens havsbad	46	14,14a. Strandområdet väster om Viken	49
3. Balja Skog	46		
4. "Ärtan & Bönan"	46		

Höganäs kommun tillhör naturgeografiskt "Skånes sediment- och horstområde". Kommunen kan också indelas i två distinkta naturgeografiska områden: den markanta, nästan 200 meter höga urbergshorsten Kullaberg och det flacka slättlandet nedanför, Kullaslätten.

På Kullaberg går urberget, med sina långa diabasgångar, i dagen. Söder om berget finns ett område med Kågerödslager och i kommunens södra del består berggrunden av Jura- och rätbildningar. De lösa jordlagren består längs Öresundskusten och inne i Skälderviken av sand och grus. I övrigt förekommer morän och styv sjölera.

Odlingslandskapet utanför tätorterna karakteriseras av öppna fält med gles bebyggelse och med inslag av dungar och läplanteringar. Till största delen är det en sk fullåkersbygd. Åkermarken är av skiftande kvalitet (klass 3-8). Större sammanhängande skogspartier förekommer främst på Kullaberg.

Kullahalvön har varit kontinuerligt bebodd ända sedan inlandsisen drog sig tillbaka för omkring 10000 år sedan. Slätten, som ligger mycket lågt (ca 10 meter över havet), var i äldre tider sank på ett flertal ställen. Huvudnäringen i bygden var boskapsskötsel, men en

viktig bisyssla för många var fisket. Detta präglade också kustbyarna i Kullabygden till långt in på 1800-talet. Kulla fjälad var en vidsträckt betesmark som förr omfattade marker som idag ligger inom både Höganäs och Helsingborgs kommuner. Under 1600-talet var en stor andel av bygdens bönder självägande, jämfört med andra bygder i Malmöhus län.

Skiftesreformerna (huvudsakligen tiden mellan 1820 och 1840) innebar stora omvälvningar för bygden med hemmansklyvningar, nya gårdar, kvarnbyggen, industriell etablering, utbyggnad av stationssamhällen och en begynnande turistnäring. De stora arealerna skogs-, ängs- och hagmark försvann i huvudsak under den senare delen av 1800-talet, efter omfattande utdikning och uppodling. Förloppet liknar det i Helsingborgs kommun, som också till största delen utgjordes av risbygd med vidsträckta ängs- och betesmarker.

Idag utgör ca 70% av kommunens yta åkermark. Kommunen saknar sjöar. Värdefulla naturmiljöer återfinns idag främst på Kullaberg, längs kusten, bland Görslövsåns våtmarker, och i det småbrutna kulturlandskapet mellan Brunnby och Jonstorp.

1. Kullahalvön

Klass:	1	Areal: 3320 ha
Motiv:	Särprägel	
Naturvärde:	N B Z G R L K	
Källor:	A, B, 1, 5, 6, 7, 8, 9, 10	
Naturresevat:	Västra Kullaberg 284 ha (1971, 1985, 1986) Östra Kullaberg 700 ha (1965, 1986) Strandhagen, Arild 4 ha (1958, 1973) Möllehässl 73 ha (1956, 1992) Nyhamnsläge-Lerhamn 14 ha (1959) Lunnabjär 2 ha (1960) Nabben, Arild 44 ha (1994) Bölsåkra-Tranekärr 120 ha (1985)	
Fågelskyddsområde:	Östra Kullaberg (1994)	

Från Kullaberg böljar odlingslandskapet ner mot Öresund. Spår av mänsklig aktivitet går tillbaka ända till stenåldern. Bygdens långa historia har påverkat landskapet och rester av de under 1800-talet vidsträckta fäladsmarkerna (Kulla fälad) återfinns endast på ett fåtal platser. I den sydvästra delen ligger Krapperups gods, som har anor från medeltiden. Godset har en väl sammanhållen byggnadsmiljö med corps de logi med en stor parkanläggning ned mot Öresund, mejeri, kvarn, ekonomibyggnader, arbetarbostäder och alléer. Omgivningarna utgörs av ett storskaligt jordbrukslandskap.

Landskapet längs kusten mellan Arild och Skäret karakteriseras av en strandnära zon med forna strandlinjer av rundade klapperstenar samt raukar i urberg. Lavvegetationen på klippor och stenar är av intresse. Inåt land övergår strandplanet i en mer eller mindre brant bergvägg där rester av ljunghedsvegetation och enefälad förekommer i den högre belägna terrängen.

Inom hela området finns flera nyckellokalerna för geovetenskaplig och biologisk forskning och undersökning. Området är bl a typområde för hur bergformer bildats av olika bergarter och tektonik genom olika landformbildande processer. Kullabergs och Hallandsås urbergsklintkuster är unika i landet. Genom pollenanalytiska studier i en torvmark på Kullaberg har också kunskaper om den allra tidigaste vegetationsinvandringen i landet efter istiden kunnat erhållas. Floran och faunan har intressant markhistorisk bakgrund och är väldokumenterad och värdefull. Flera av landets rödlistade arter förekommer.

Landskapet på Kullahalvön är omväxlande och med en mycket tilltalande landskapsbild. Det är därför mycket attraktivt för friluftsliv och turism.

1a. Kullaberg

Klass:	1	Areal: 840 ha
Motiv:	Kust, geologi, odlingslandskap, naturtyp, fauna, flora, friluftsliv	
Naturvärde:	N B Z G R L K	
Källor:	A, B, 1, 5, 6, 7, 9, 10	

Kullaberg är en urbergshorst med en berggrund som till övervägande del består av gnejs. Bland övriga förekommande bergarter kan nämnas gångar med amfibolit och diabas. Kullait är en diabas av speciell lokal typ som har en brunröd färg. Kullaberg uppvisar en intressant morfologisk struktur, som präglas av stor formrikedom. Berget präglas av ett långsgående och ett tvärgående dalsystem. Längs dalsidorna finns ofta talusbildningar. I kustzonen har havets eroderande verksamhet gett upphov till branta stup, grottor, klippöar, stenpelare och klapperstensfält. Kullaberg hyser ett flertal geovetenskapligt mycket viktiga lokaler, bl a Håkulls mosse.

Kullaberg täcks till större delen av bok- och ekskog samt av betes- och enefäladsmarker. Strandhagen vid Arild, där Arildsborna tidigare torkat nät, har en särpräglad natur med betesmarker och en ganska tät träd- och buskvegetation. Ekkrattskogarna i bergbranterna på Kullaberg är av naturskogskaraktär. Vegetationen är inom vissa områden artrik med ett flertal sällsynta växtarter. Även faunistiskt har området ett utomordentligt stort värde, främst genom sin fågel- och insektsfauna.

På Kullaberg finns ett stort antal fasta forn lämningar från skilda epoker. Vidare förekommer rester av äldre odlingslandskap.

Kullaberg, som utgör ett karakteristiskt inslag i landskapet i övergången mellan den flacka jordbruksbygden och omgivande vattenområde, har mycket stor betydelse för det rörliga friluftslivet.

Välrekventerade och omtyckta bad- och utsiktsplatser finns på flera ställen. Kullaberg är även ett populärt tillhåll för bergsklättrare och dykare. Det är ett av landets mest välbesökta naturområden.

1b. Möllehässl

Klass:	1	Areal: 80 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N B Z G R L K	
Källor:	A, 2	

Möllehässl utgörs huvudsakligen av maritimt påverkad kusthedar med inslag av strandängsvegetation. Den betade kustheden är bevuxen med vindpinade buskar av en och slån, vilka ibland bildar ogenomträngliga snår. Inåt land, ca 10 meter över havet, finns klapperstensfält från Litorinatiden.

Fågellivet är rikt. I de strandkärr som finns inom området förekommer klockgroda. Arten dog ut 1960, men har därefter återinplanterats. Området vid Vattenmöllan utgjorde i början av 1700-talet en inägomark på yttersta delen av Kulla fälad. Gårdens inägor avgränsades mot fäladen av stengärdesgårdar, som det än idag finns spår av. Området har ett stort biologiskt, kulturhistoriskt och landskapsbildsmässigt värde samtidigt som det utgör ett lättillgängligt och omväxlande närströvsområde för invånarna i Mölle med omgivningarna.

1c. Ädellövskog vid Krapperup

Klass:	2	Areal: 31 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	NB K	
Källor:	A	

En örtrik, delvis fuktig ädellövskog med alm, ask, lind, klipbal, hassel, ek och bok i anslutning till Krapperups slottspark. Området har sannolikt ursprungligen utgjort en del av den anlagda parken, men senare utvecklats ganska fritt mot en naturskog. I norra delen av området finns spår av fornåkrar.

1d. Strandängarna mellan Nyhamnsläge och Lerhamn

Klass:	1	Areal: 20 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, rekreation	
Naturvärde:	NB G R L K	
Källor:	A	

Maritimt påverkade kusthedar med vegetation av hed- och ängskaraktär. Mindre områden i söder utgörs av klapperstensfält. I östra delen dominerar buskvegetation, bl a nypon och slån. Inom området finns flera fornlämningar: gravhögar, stensättningar och en domarring. Strandängarna har ett stort biologiskt och kulturhistoriskt värde samt stor betydelse för landskapsbilden och det rörliga friluftslivet.

1e. Zackows mosse

Klass:	1	Areal: 3,0 ha
Motiv:	Våtmark, kalkkärr	
Naturvärde:	NB K	
Källor:	A, B, 9	

Zackows mosse är en till stor del med viden igenvuxen torvmark. I den östra delen finns ett mindre kalkkärr med många sällsynta och hotade rikkärrsväxter samt en rest av tidigare kalkfuktängsvegetation. Denna är ännu delvis hävdad med slätter.

1f. Lunnabjär

Klass:	3	Areal: 2,5 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog	
Naturvärde:	NG	
Källor:	A	

En i landskapet markerad kulle med omgivande ängs- och åkermark. Själva kullen är ekskogsbevuxen med inslag av hassel inom vissa partier. På våren täcks marken av en rik flora med bl a vårlök, vitsippa, nunneört och svalört. Området är av geovetenskapligt värde, men har också ett visst värde för friluftslivet.

1g. Görse källa

Klass:	1	Areal: 15 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A, 3	

Görse källa ger upphov till det lilla vattendraget Görsen, som är ett biflöde till Görslövsån. Den ursprungliga källan har lagts igen och den nuvarande utgörs av en stensatt bassäng - "tvättkaret". Området har nyttjats som kommunal vattentäkt, vilket medförde att grundvattenytan sänktes och området torkades ut. Sedan ett par decennier tillbaka har grundvattenytan åter höjts och den ursprungliga kalkkärrsvegetationen har börjat uppträda på nytt med bl a förekomster av majviva, kärrknipprot, Sankt Persnycklar och ängsnycklar. Andra sällsyntheter är bäckfräne, som bara växer på ytterligare en plats i länet. I området finns vid sidan av alm, ask, björk och asp rikligt med gammal fläder, vilket resulterat i stor förekomst av svampen Judasöra. Andra svamparter som påträffats är ormticka och trollhand, vilka sällsynt uppträder på bl a vide. Fågellivet är rikt med bl a häckande rosenfink och steglits.

1h. Brunnby hässle

Klass:	3	Areal: 2,1 ha
Motiv:	Naturtyp, rekreation	
Naturvärde:	N K R	
Källor:	A, 9	

Gles, gammal ekskog med inslag av hassel på i terrängen väl markerade urbergskullar. Fornlämningsområde med gravhögar och stensättningar.

1i. Kusten mellan Arild och Skäret

Klass:	1	Areal: 41 ha
Motiv:	Kust, geologi, naturtyp, fauna, friluftsliv	
Naturvärde:	N Z G L R	
Källor:	A	

Kusten utgörs av en klippkust med klappersten, klippållar och raukar och forntida strandlinjer. Inåt land övergår strandplanet i en mer eller mindre brant bergvägg där rester av ljunghedsvegetation och igenväxande enefälad förekommer i den högre belägna terrängen. Till vegetationen är knuten en

intressant fjärlifauna. Landskapsbilden är säregen. Området har stor betydelse för det rörliga friluftslivet.

1j. Kusten mellan Skäret och Svanshall

Klass:	1	Areal: 28 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, naturtyp, friluftsliv	
Naturvärde:	N Z G R K	
Källor:	A, 8	

Området utgörs av naturtyper som motsvarar de östra delarna av område 1i med öppen kusthed och fäladsmark. Den breda strandplatån består omväxlande av klappersten, block, klipphällar och raukar. Berggrunden utgörs av röd gnejs med inslag av mera lättvittrade bergarter. Ett strandhak som bildats under Litorinatiden löper som en skarp avsats ca 10 meter över havet. Vegetationen är zonerad i förhållande till saltpåverkan från havet. Strandlinjens lavvegetation övergår inåt land i rishedar med ljung, blåbär, kråkris och kruståtel. Spridda vindpinade buskar av asp, rönn och en förekommer tillsammans med utbredda snår av björnbär, slån och nypon.

Kustheden, fäladsmarken och de forna odlingsmarkerna söder om området är av stort kulturhistoriskt värde och dess variation mellan öppet och slutet landskap samt kontakten med havet gör området till ett mycket attraktivt strövområde.

1k. Bölsåkra - Tranekärr

Klass:	2	Areal: 231 ha
Motiv:	Odlingslandskap, naturtyp, friluftsliv	
Naturvärde:	N Z G R K	
Källor:	A, 8	

Ett varierat, småbrutet odlingslandskap med omväxlande skogsdungar, fäladsmarker, kulturbetesmarker och åkrar. Delar av fälads- och hagmarkerna betas ännu, medan andra partier fritt fått växa igen till skog. Dessa skogsdungar utgörs främst av blandlövskogar med bok, ek, asp, björk och al. Här och var finns planteringar med gran och tall. Djurlivet är förhållandevis rikt.

Området norr om kustvägen är av betydelse som strövområde, medan det som ligger söder om vägen är mer otillgängligt.

2. Kullens havsbad

Klass:	2	Areal: 30 ha
Motiv:	Kust, rekreation, naturtyp	
Naturvärde:	N R L K	
Källor:	A	
Naturresevat:	Kullens havsbad (Nyhamnsläge-Strandbadens kuthedsresevat) 95 ha (1977)	

Mellan Nyhamnsläge och Strandbaden finns en större sammanhängande kustzon med sandstrand och svagt utvecklade dyner med bl a sandrör och strandråg. Sällsynt uppträder även martorn. Bakom strandzonen utbreder sig en oexploaterad rest av den gamla kutheden med bl a borstståtel, sandstarr, backtimjan, fårsvingel, ljung och kråkris. Kuthedens karakteristiska successionsstadier från borstståtelhed via örtrik fårsvingelhed till rished är representativt utbildade. Längs bebyggelsen i öster finns en planterad tallskog. Området har även geovetenskapliga värden genom att flera rev med stenar och grund bildats långt ut i havet. Dessa grundområden är värdefulla för rastande sjöfåglar. Kustområdet är av mycket stor betydelse för det rörliga friluftslivet i Kullabygden. Välfrekventerad badplats. Landskapsbilden är tilltalande.

3. Balja Skog

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Området utgörs av en delvis fuktig lövskogsduge i ett för övrigt helt öppet jordbrukslandskap. Balja skog utgör en värdefull rest av ett större våtmarks- och skogsområde som ännu i början av 1800-talet fanns längs Möllegropen mellan Jonstorp och Södåkra-Tranekärr. Flera fornåkrar finns i skogen.

4. "Ärtan & Bönan"

Klass:	3	Areal: 9 ha
Motiv:	Rekreation	
Naturvärde:	R	
Källor:	A	

Kulligt område bestående av gamla slagghögar och tidigare åkermark. Vegetationen är varierad med blandlövskog av framför allt björk men även ek, bok och alm, buskmark och öppna gräsytor. Några fuktigare partier har lämnats till fri utveckling. Området har utvecklats till ett omtyckt närrekreatiomsområde med ett rikt fågelliv.

5. Kusten mellan Höganäs och Viken

Klass:	2	Areal: 48 ha
Motiv:	Kust, rekreation, naturtyp	
Naturvärde:	N R L	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Väsby strandmark 9 ha (1961)	

Kusten mellan Höganäs och Viken utgör rester av de i äldre tid mer utbredda kuthederna längs den norra Öresundskusten. Särskilt väl utbildad är dessa inom

Välinge strandmark, där kustheden utgörs av en öppen, ljungdominerad hed, som mot havet övergår i en sandstrand. Parallellt med stranden löper här en fyra meter hög vall, vilken härrör från en tidigare kustlinje (Litorinavallen). Kustheden karakteriseras av bl a ljung, kråkris och mer eller mindre sluten gräshedsvegetation. På några platser växer martorn. Längs nästan hela kuststräckan förekommer även viss dynbildning med karakteristisk vegetation. Särskilt väl framträdande är dynerna norr och söder om Välinge strandmark. De grunda vattenområdena utanför stranden är blockrika och på några platser finns låga revbildningar. På dessa häckar regelbundet småtärna, t ex på Långarödsrevet. Hela kuststräckan är estetiskt tilltalande och har stor betydelse för rekreation och friluftsliv, särskilt bad. Inom naturreservatet och söderut längs kusten finns en mindre golfbana.

6. Äsperödsskogen

Klass:	2	Areal: 4,7 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

Örtrik ädellövskogsduge med lång kontinuitet bakåt i tiden. Området har troligen tidigare varit en stubbskottäng. Ask dominerar trädskiktet som i övrigt utgörs av alm, al, lönn och hassel. Floran är mycket rik med en del mindre vanliga arter. Flera mindre vanliga svamparter förekommer. Fågellivet är rikt och varierat. Skogen är ett omtyckt utflyktsmål på våren, inte minst av skolklasser.

7. "De sju lergravarna" söder om Buskeröd

Klass:	3	Areal: 0,8 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	NB Z	
Källor:	A	

"De sju lergravarna" är vattenfyllda smådammar omgivna av små fäladsrester i ett i övrigt helt uppodlat landskap. Växtarter som bl a rödklint, jordtistel och stallört förekommer i den delvis örtrika vegetationen. Den glesa träd- och buskvegetationen med al, björk och slån har betydelse för fåltviltet. Kornsparv har sporadiskt påträffats i anslutning till området.

8. Odlingslandskapet Brandstorp-Ingelstråde

Klass:	3	Areal: 134 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	KN	
Källor:	A	

Ett vackert och omväxlande småskaligt odlingslandskap med små lövskogsdungar, hagmarker och åkrar. Dessa avgränsas av lövridåer och jordvallar. Lövskogsdungarna domineras av ädla lövträd som alm, ask, bok, ek, lind och hassel och har en rik vårflora. Bebyggelsen är delvis genuin och välbevarad. Vid Brandstorp finns en välbevarad mölla. Landskapsbilden är mycket tilltalande och representativ för ett småskaligt jordbrukslandskap.

9. Fåglamossen

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Våtmark, naturtyp	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Tre lövskogsdungar söder om Södra Danhult. En av dungarna, Fåglamossen, utgörs av en överväxt f.d. torvmosse. De övriga två dungarna utgör rester av ett större sammanhängande skogsområde som fanns i området i början av 1800-talet. De domineras av björk, al och vide. Markvegetationen är delvis hedartad med växter som stenmåra, ängskovall, blodrot, rödven och kruståtel. I området finns vattenfyllda torvgravar. Dungarna hyser ett rikt fågelliv. Skogs- och våtmarksmiljöerna är värdefulla refugier för fåglar och fåltvilt i ett annars åkerdominerat jordbrukslandskap.

10. Danhults lergravar

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Våtmark, fauna	
Naturvärde:	N Z	
Källor:	A	

Ett omväxlande område med vattenfyllda f.d. lergravar, täta videbuskage och öppna, delvis betade fuktängar. Området är värdefullt ur fågelsynpunkt med förekomst av bl a häckande arter som smådopping, årta och pungmes. Lergravarna är också en viktig inlandsrastlokal för flyttande våtmarksfåglar som passerar Kullahalvön.

11. Görslövsån

Klass:	1	Areal: 302 ha
Motiv:	Våtmark, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	NB Z G K	
Källor:	A, 4	

Landskapet kring Görslövsån-Madgropen är flackt och mycket låglänt. Dalgången skiljer Kullahalvön från resten av den nordvästskånska slättbygden och utgör en rest av det sund som till för 2000 år sedan utgjorde en förbindelselänk mellan Skälderviken och Öresund. De kvartärgeologiska förhållandena är därför intressanta. Görslövsån är det enda större

vattendraget i kommunen. Ån har varit utsatt för omfattande kanalisering och utdikning vid ett par tillfällen. Den långsamma avrinningen och ringa nivåskillnaden gör att markerna kring ån ofta översvämmas vid riklig nederbörd i kombination med högt vatten i Skälderviken. Saltvatten kan tränga in i ån flera kilometer. Dessa översvämningar är förutsättningen för den fuktängsvegetation som breder ut sig. Områdets vegetation innehåller därför såväl söt- som saltvattensberoende växter. Området har stor betydelse för både häckande som flyttande våtmarksfåglar. Landskapet i denna mycket flacka ådal är tilltalande.

12. Kustområdet mellan Jonstorp och Norra Häljaröd

Klass:	1	Areal: 350 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, flora, fauna, rekreation	
Naturvärde:	NBZGLKR	
Källor:	A, 1, 4	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Rönnen 15 ha (1959)	
Fågelskyddsområde:	"Surkenabben" 10 ha (1985)	

Södra sidan av Skälderviken uppvisar en ytterst tilltagande landskapsbild samtidigt som kusten också visar på rester av det äldre odlingslandskapet och de många små jordbruks- och fiskebyar som varit vanliga i äldre tid. Mycket av de gamla strukturerna i landskapet och den genuina bebyggelsen längs kustvägen finns ännu kvar. Vid Farhult och Farhultsbaden finns en omfattande fritidsbebyggelse.

De geovetenskapliga och biologiska värdena är mycket höga och de hävdade strandmarkerna är tillsammans med de grunda havsområdena av mycket stor betydelse för såväl häckande som rastande och övervintrande fåglar. Hela kusten är ett uppskattat strövområde som ger utblickar över Skälderviken, Kullaberg och Bjärehalvön. Vid Farhultsbaden finns dynområden och en omtyckt och mycket populär badplats.

12a. Kusten mellan Jonstorp och Farhult

Klass:	1	Areal: 111 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, naturtyper, flora, fauna, rekreation	
Naturvärde:	NBZGLKR	
Källor:	A, 4	

Strandängarna mellan Jonstorp och Farhult utgör tillsammans med Görslövsåns mynning och anslutande åkermarker en del av det öppna kustlandskapet. Här utbreder sig flacka strandängar med rester av ett ålderdomligt beteslandskap. Förutom havsstrandängar förekommer kushed och öppen

hagmark. De ännu hävdade partierna har mycket lång beteskontinuitet. Kring åmynningen finns utbredda vassområden. De anslutande havsområdena är grunda med flera parallella låga revelbildningar längs stranden. Fukthedsvegetationen vid Farhult hyser flera sällsynta och ovanliga växt- och djurarter, bl a klockgentiana, ormtunga, granspira och flera arter orkidéer. På torr gräshed vid Jonstorp finns kommunens rikaste bestånd av backsippa. Strandzonen utgör tillsammans med de grunda vattenområdena i Skälderviken dessutom ett för fågellivet utomordentligt värdefullt område, såväl med avseende på häckande som flyttande fåglar. Bland de häckande arterna kan nämnas bl a skärfläcka, småtärna och brun kärrhök. Vid Farhultsbaden finns välutvecklade sanddynor och innanför dessa förekommer även en karakteristisk hedvegetation med bl a kråkrished samt dynvåtmarker i olika utvecklingsgrad.

Landskapsbilden är mycket tilltalande längs hela kuststräckan.

12b. Kusten mellan Farhult och Norra Häljaröd

Klass:	2	Areal: 113 ha
Motiv:	Kust, naturtyp, rekreation	
Naturvärde:	NR	
Källor:	A	

Vid Häljaröd finns tät fritidsbebyggelse inom ett mindre område. Norr och väster om denna finns ett värdefullt kustparti bestående av betesmark och klapperstensfält. Naturtyper som öppen hagmark, fälad och havsstrandäng är tillsammans med floran värdefull. Arter som förekommer är bl a klockgentiana, låsbräken och gaffelbräken. I området har åtminstone till långt in på 1990-talet även funnits stinkpadda. Delar av stranden hävdas fortfarande genom bete. Klapperstensfältet är av geovetenskapligt värde, liksom strandhaket i strandängarna söder om Rönnen. Strandhaket framträder som en markerad brant, vilken utskulpterats av en äldre och högre belägen havsytta än nuvarande. Strandängarna och de grunda vattenområdena har stor betydelse för fågellivet. Området har lång historia och längs kusten finns flera betydelsefulla spår av stenålderns kustbundna kulturer.

12c. Rönnen

Klass:	1	Areal: 17 ha
Motiv:	Kust, naturtyp, fauna	
Naturvärde:	NZL	
Källor:	A	

Rönnen är en låg ö uppbyggd av sand och grus. Fågellivet är mycket värdefullt med bl a häckande skärfläcka, skärpiplärka och småtärna. Ibland förekommer även rödspov. Ön och de omgivande grunda vattenområdena är även viktiga för rastande och flyttande fåglar. Ön är ett populärt tillhåll för fritidsfiskare.

13. Prästaskogen vid Farhult

Klass:	2	Areal: 6 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A, B	

Skogsdunge med bok, ek, al, björk, asp och rönne omedelbart intill Farhults kyrka. Lövskogsdungen är en rest av det större sammanhängande skogsområde som ännu i början av 1800-talet fanns mellan Farhult och Norra Häljaröd. I skogen finns många gamla och kraftiga ekar, vilka är en förutsättning för att den ovanliga oxtungsvampen skall förekomma. I skogen finns också flera gamla alar med mycket kraftig sockelbildning. Genom utdikning har markens torvartade ytskikt sjunkit ihop. Markvegetationen är till övervägande del hedartad med bl a ekorrbär, skogsstjärna och kruståtel. Skogsdungen avgränsas i norr av en gammal hägnadsvall av sten och jord. Tillsammans med kyrkan, som är den bäst bevarade romanska medeltidskyrkan i kommunen, utgör "Prästaskogen" en helhet med högt värde med avseende på både kulturhistoriska och naturvårdsmässiga aspekter.

14,14a. Strandområdet väster om Viken

Klass:	1	Areal: 2,4 ha
Motiv:	Kust, rekreation	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

En fortsättning av kustheden och den gamla allmänningen "Kulla fälad" norr om Domsten i Helsingborgs kommun (se Helsingborgs kommun nr 5a). Området är flackare och mer sandigt med mer framträdande dynbildning. Längs stranden breder stora vresrosbestånd ut sig. Området utnyttjas för bad och strövande, men betas numera inte alls.

KÄLLOR

1. Höganäs kommun. 1993. Kulturmiljöer på Kullahalvön. Kulturmiljöplan för Höganäs kommun, del 1. - Höganäs.

2. Martinsson, I. 1983. Möllehässle naturreservat. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, naturvårdsenheten, Medd nr 1983:3.
3. Kullabygdens naturskyddsförening. 1992. Botanisk och ornitologisk inventering kring Görse källa i Brunnby, Höganäs kommun. - Höganäs.
4. Magnusson, M. 1990. Botanisk inventering av området kring Görslövsåns mynning. - Kullabygdens Naturskyddsförening. Höganäs.
5. Jönsson, P E. 1978. Kullabergs häckfåglar. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, naturvårdsenheten, Medd nr 1978:1.
6. Danielsson, M. 1986. Vegetationsutveckling på Kullaberg 1975/76-1984/85. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, naturvårdsenheten, Medd nr 1986:4.
7. Persson, Y. 1976. Kullaberg. Naturtyper, markhistoria och befintlig dokumentation. - Statens naturvårdsverk, SNV PM 686.
8. Persson, K. 1978. Kustområdet mellan Skäret och Svanshall - vegetation och markhistoria. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, naturvårdsenheten, Medd nr 1978:7.
9. Kraft, J. 1982. Floran i Brunnby socken och Kullaberg.
10. Kullabergs natur. Skriftserie utgiven i Lund.

HÖÖRS KOMMUN

1. Hjortaröds mosse	52	24. Naturbetesmarker vid Korsaröd	56
2a. Syrkhult	52	25. Betad skog sydöst om Korsarödssjön	57
2b. Svale mosse	52	26. Naturbetesmarker vid Rugerup och Våtseröd	57
3. Odlingslandskapet vid Skuddarp, Holma och Hjällaröd	52	27. Rugerup-Kråkeboområdet	57
4. Naturbetesmark vid Böljensberg	52	28. Odlingslandskap vid Vittseröd	57
5. Naturbetesmarker vid Ljungadal	53	29. Naturbetesmark vid Solnäs	57
6. Odlingslandskapet kring Trulstorp	53	30. Rönneås dalgång från Västra Ringsjön till Hasslebro	57
7. Naturbetesmark vid Eket	53	30a. Området nordväst om Ageröds mosse	57
8. Odlingslandskapet väster om Norra Rörum	53	30b. Ageröds mosse	58
9. Fäladsmark vid Knösen	53	31. Hålebäcksravinen	58
10. Naturbetesmarker vid Toftaröd och Rumperöd	53	32. Munkarpsområdet	58
11. Odlingslandskapet kring Hedensjö-Stavaröd-Åkarp-Åbarp och Jonstorp	53	33. Odlingslandskapet Kärrarp - Lillasäte - Maglasäte	58
12. Naturbetesmarker vid Slättaröd	54	34. Ekastiga	58
13:1. Odlingslandskapet vid Ella	54	35. Naturbetesmark vid Bokeslund	58
13:2. Tegelbruksdammarna	54	36. Naturbetesmarker vid Ry	58
14. Tystnadens dal vid Åskeröd	54	37. Hagmarker vid Stenskogen	59
15. Svenstorps mosse	54	38. Våtmark vid Drakarör	59
16. Prästgårdsskogen och Tjörnarpsjön	54	39. Stanstorpsgraven	59
17. Rönne ås dalgång	55	40. Naturskog vid Afrika	59
18. Naturbetesmark vid Allarp	55	41. Bosjöklosterhalvön	59
19. Odlingslandskap vid Rödehall	55	41a. Lillö	59
20. Landskapet vid Allarpsbjär	55	41b. Strandängar och sumpskog vid Västra Ringsjön	59
21. Frostavallen med omgivning	55	41c. Bosjökloster	60
21a. Dagstorpsområdet	55	41d. Häggenäshalvöns moränöar	60
21b. Dagstorpssjön	56	42. Västra Ringsjöns sydvästra strand	60
21c. Bjäret	56	43. Klinta	60
21d. Stenkilstorp	56	44. Pinedalen	60
21e. Landskapet nordost om Frostavallen	56	45. Brååns dalgång mellan Rolsberga och Bingstorp	60
21f. Ullstorp	56	45a. Rövarkulan och Bråån	61
22. Prästtorpsjön	56		
23. Torupsområdet	56		

Höörs kommun tillhör de naturgeografiska regionerna 7 och 8. Kommunen kan delas upp i två helt olikartade landskapstyper. Söder om Ringsjön finns ett delvis flackt, delvis kuperat gammalt risbygdsområde. Norr om Ringsjön höjer sig marken och blir starkt kuperad och stenbunden. Här finns rikligt med småsjöar och skog.

Största delen av kommunens berggrund utgörs av urberg med många basaltförekom-

ster. I kommunens mellersta del finns dock ett bälte med Jura- och rätlager (huvudsakligen sandsten) och längst i söder består berggrunden av skiffer.

Jordarna består i huvudsak av sandiga och siltiga moräner norr om Ringsjöarna och leriga moräner söder därom. Dessutom förekommer några områden med grus och sand, samt torv. Den bästa jordbruksmarken återfinns i kommunens södra delar.

1. Hjortaröds mosse

Klass:	2	Areal: 88 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

En till stor del helt oexploaterad högmosse av västlig typ, som i söder omges av kärrområden och fuktlövskogar tillsammans med planterade granbestånd. Mosseplanet är svagt välvt och till största delen kalt med förekomst av bl a klockljung. Laggkärret är björkbevuxet med inslag av tall. Mossen är karaktäristisk för den typ av mossar som förekommer i den södra lövskogsregionen. Huvuddelen av mossen ligger i Hässleholms kommun.

2a. Syrkhult

Klass:	3	Areal: 357 ha
Motiv:	Odlingslandskap, sjö	
Naturvärde:	KV	
Källor:	A	

Syrkhultasjön omges numera till övervägande del av skogsmark, som till stor del planterats på de forna vidsträckta betesmarkerna. Området är rikt på små våtmarksskogar eller fuktstråk. Rester av det gamla odlingslandskapet med bevarade ekhagar, fuktlövskogar och andra hagmarker finns ännu kvar kring gården Syrkhult vid sjöns sydspets. Vid utloppet från sjön finns en gammal typ av ålkista bevarad. Nordost om sjön finns ett relativt opåverkat myrmarksområde. Området ligger i en del av centrala Skåne som är föga exploaterad med bebyggelse och vägar.

2b. Svale mosse

Klass:	1	Areal: 57 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	NG	
Källor:	A	

Svale mosse nordost om Syrkhultasjön sjön är tillsammans med de närmsta omgivningarna ett relativt opåverkat myrmarksområde med biologiska och geovetenskapliga värden. Mossen är platåformig med ett väl utvecklat system med tuvor och höljor. I mosseplanets ristuvvegetation förekommer bl a klockljung och tuvsäv. I de oftast små och relativt torra höljorna växer vitag och småsileshår. Runt mossen finns en svagt utbildad randskog med björk och tall och mot fastmarken en smal laggzon. I denna växer bl a myrlilja. På mossen finns spelplatser för bl a orre. Trana häckar i området.

3. Odlingslandskapet vid Skuddarp, Holma och Hjällaröd

Klass:	1	Areal: 730 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog, geologi	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A	

Byarna Skuddarp och Holma omges av ett småskaligt odlingslandskap med inslag av små åsryggar, åkerholmar, hävdade hagmarker och välbetade fälader, små våtmarker och igenväxande hagar och skogsdungar. Vid Holma finns något så ovanligt som en betad mosse. Landskapsbilden är tilltalande.

Vid Hagstadsberg, som är ett vulkanrestberg med basaltförekomster, finns bokskogar av ängstyp. Berggrunden har medfört särskilt gynnsamma betingelser för en mycket rik ört- och gräsflora. Den i Skåne sällsynta ormbunken hällebräken har här sin enda förekomst i länet. Vegetationsväxlingen i övergången mellan basalt och annan berggrund är intressant och påtaglig.

Hjällaröds by ger ett representativt exempel på småskalig odlingsbygd på Linderödsåsens nordvästra del. Den öppna åkermarken ligger i anslutning till gårdarna, vilka till övervägande del har kvar en ålderdomlig karaktär. Åkrarna inramas av såväl välhävdade som igenväxande hagmarker, lövskogsbestånd och granskog. Den sydligaste gården i byn hävdas fortfarande efter gamla principer med bete huvudsakligen som skogsbete på utmarken och åkerbruk och hagmarksbete på inägomarken. Från gården leder en kort fägata till utmarken. På fastigheten finns även små åkerlyckor, odlingsrösen, rester av ängar och karaktäristiskt betespåverkade utmarksträd, särskilt bokar. Genom området löper också Magnus Stenbocks härväg, vilken tydligt kan iakttas på några ställen. Hjällaröds by och i synnerhet den södra gården är ett utomordentligt värdefullt exempel på en bibehållen bymiljö med ännu bevarade äldre bruksformer. De samlade natur- och kulturvärdena är mycket stora.

4. Naturbetesmark vid Böljensberg

Klass:	3	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Hagmarken är belägen i ett blockigt, kuperat åslandskap och karaktäriseras främst av björk och ek. I de fuktigare partierna förekommer al. Träden

är relativt unga men det finns en del gamla stubbar och hålträd. Blandlövhogens vegetation är varierad med vegetationstyper som rödvenäng, tuvtåtel-fuktäng, rödvenhed och fårsvingelvariant av rödvenhed.

5. Naturbetesmarker vid Ljungadal

Klass:	3	Areal: 18 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En fälad och en blandlövhage ligger i anslutning till gården Ljungadal i ett omväxlande och kuperat landskap. Åkermarken är koncentrerad till flackare partier och stora delar av den övriga marken är skogbeklädd eller granplanterad.

6. Odlingslandskapet kring Trulstorp

Klass:	3	Areal: 70 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Ett omväxlande odlingslandskap med åkrar, stenmurar, betesmarker och små bokdungar. Hagmarkerna är blockrika och stengårdsgårdar är vanligt förekommande.

7. Naturbetesmark vid Eket

Klass:	2	Areal: 3,5 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Betesmarken är en öppen hagmark och ligger i utkanten av den öppna marken runt Norra Rörums by på Linderödsåsen. Åsen är här kraftigt sönderbruten med många smala sprickdalar. Omgivningarna domineras av barrskog.

8. Odlingslandskapet väster om Norra Rörum

Klass:	3	Areal: 41 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Småkulligt beteslandskap med landskapsestetiskt värde. Helgaskogsbjären är en kraftigt markerad höjd i landskapet med bokskog. Delar av bokskogen betas.

9. Fäladsmark vid Knösen

Klass:	2	Areal: 1,7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En välhävdat fäladsmark med bl a backsippa ligger på sydvästslutningen av en liten men väl markerad kulle kallad Knösen. Fäladen ligger i utkanten av den odlade marken runt Norra Rörums by. Området omges till stora delar av åker men det kuperade landskapet i omgivningarna är mestadels skogklätt och granplanterat.

10. Naturbetesmarker vid Toftaröd och Rumperöd

Klass:	2	Areal: 36 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Vid Toftaröd ligger en stor, blockrik, öppen hage med enbevuxna kullar och flackare, tidigare odlade partier. Vackra bredkroniga träd med utmarkskaraktär, stenmurssystem, odlingsrösen och en bäck ingår i bilden. Vegetationen är mångformig och varierad med främst vegetationstyper som rödvenhed, fårsvingelvariant av rödvenhed, rödvenäng, tuvtåtel-fuktäng och sydlig variant av blååteläng.

Runt Toftaröd finns också ett flertal blandlövhogar med tämligen trivial flora och ett objekt med annan öppen utmark i området. Utmarken har ett välbevarat stenmurssystem samt utmarksträd, purror och odlingsrösen.

Vid Rumperöd finns en liten, men ännu välbetad fäladsmark med förekomst av bl a backsippa och slättergubbe. Fäladen är ogödslad och ligger på en liten kulle i anslutning till odlad mark och en gammal åker, som numera betas. Omgivningarna är kuperade och till större delen skogklädda.

11. Odlingslandskapet kring Hedensjö-Stavaröd-Åkarp-Åbarp och Jonstorp

Klass:	1	Areal: 326 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NKG	
Källor:	A	

Ett landskapsavsnitt med lövskogsklädda åssystem av glacialt ursprung i ett odlingslandskap med bibehållna strukturer från äldre tiders markanvändningsformer. I sluttningar finns spår av odlingsterrasser. Delvis välhävdat naturbetesmarker, bl a sydväst om Jonstorp, vid Åkarp och vid Hedensjö. Området är stort och varierat och präglad av omväxlingen mellan åkermarker, glest trädbevuxna åsar och skogsdungar. Marken är blockrik och stengården förekommer vanligt. Betesmarkerna är delvis påverkade av gödselmedel, vilket medfört att floran blivit trivial.

Vegetationen utgörs huvudsakligen av rödven- och tuvtåtel-fuktängar.

Vid Åkarp finns en stor, välhävdd och blockrik hagmark med omfattande stenmurssystem, utmarks-träd och odlingsrösen. Träden står solitärt. Vegetatio-nen utgörs i denna del mest av ensartad rödvenäng. Floran innehåller ändå bl a ljung, blåbär, lingon, vitsippa, ängskovall, skogsstjärna och kärrviol.

De landskapsbildsmässiga kvaliteterna är höga.

12. Naturbetesmarker vid Slättaröd

Klass:	3	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Området består av mer eller mindre öppna hag-marker på blockrik mark med kulturhistoriska spår i form av fägor, stengården, gamla husgrunder, utmarksträd och odlingsrösen. Floran är trivial, men vegetationen mångformig med bl a äng av rödven-, tuvtåtel-, gräs-lågstarr- och blåttåteltyp samt stagg-hed.

13:1. Odlingslandskapet vid Ella

Klass:	1	Areal: 445 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog, geologi	
Naturvärde:	NG	
Källor:	A	

Ett småskaligt jordbrukslandskap med omväxlande hagmarker, bokdungar och många små åkrar avgrän-sade av vällagda stenmurar. I området förekommer även en del barrplanteringar. Området utgörs i öster av en väl markerad sluttning av blandädellövskogar med ask, bok, ek, lind och lönn som dominerande landskapselement. Sluttningen, med sina naturliga källsprång och översilningsmarker, har en värdefull flora. I området förekommer bl a bivråk.

Odlingslandskapet vid Ella är representativt för den skånska mellanbygden och helheten värdefull såväl ur biologisk som kulturmiljömässig synpunkt. Källorna är även av geovetenskapligt värde.

13:2. Tegelbruksdammarna

Klass:	3	Areal: 14 ha
Motiv:	Naturtyp, rekreation	
Naturvärde:	NG	
Källor:	A, 1	

Vid det gamla tegelbruket, norr om Tjörnarps sam-hälle, finns lergravar, som sedan 1940-talet lämnats orörda. Runt dammarna har en naturlig vegetations-utveckling skett och en naturskog håller på att

utbildas. Tillgången på död ved innebär goda möjlig-heter för vedlevande insekter och faunan är förhål-landevis artrik. Fågelfaunan utgörs av flera hackspettarter, skogsduva och sångsvan. Jordarten i området har medfört att en rik och varierad flora utvecklats. Här påträffas bl a skogsknipprot, tvåblad, näbbstarr och svartvide. Området har betydelse som närrekreationsområde.

14. Tystnadens dal vid Äskeröd

Klass:	3	Areal: 18 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog	
Naturvärde:	NG	
Källor:	A	

Ett kraftigt kuperat område med markerade rullstensåsar, berg i dagen, basaltkupper och en djup ravin kallad "Tystnadens dal". Skogsvegetationen utgörs till stor del av ädellövskog med bok. Längs vattendraget finns alkärr.

15. Svenstorps mosse

Klass:	2	Areal: 49 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	NG	
Källor:	A	

Ett myrområde, omgivet av bokskog, som består av två olika mosseplan. Det ena är en platåmosse med spridda träd på det annars öppna mosseplanet. Tuvull karaktäriserar mossen tillsammans med olika ris-växter, bl a ljung. Denna mossedel har smala lagg-kärr och en ojämnt utvecklad randskog, vilken dock delvis utgörs av björk.

Den andra delen är en svagt välvd björklädd mosse. Laggkärren är breda. Laggkärrens vegeta-tion präglas av rik förekomst av myrlilja samt olika ormbunksarter.

Myrområdets västra delar är delvis dikade. Mossarna är trots detta representativa för den typ av mossar som finns söder om granens naturliga utbred-ningsområde.

16. Prästgårdsskogen och Tjörnarpsjön

Klass:	3	Areal: 138 ha
Motiv:	Ädellövskog, sjö, rekreation	
Naturvärde:	NRV	
Källor:	A	

Prästgårdsskogen är ett kuperat, huvudsakligen bokdominerat ädellövskogsområde, som är av stor betydelse för rekreation och friluftsliv. Tjörnarpsjön är en av de få sjöarna i länet som hyser ett naturligt bestånd med flodkräfta. Sjön är en ofta utnyttjad badsjö.

17. Rönne ås dalgång

Klass:	1	Areal: 67 ha
Motiv:	Terrängform	
Naturvärde:	NG	
Källor:	A	

Genom området rinner Rönne å, som här bildar gräns mot Klippans kommun, i sin smala dalgång mellan Ådala och Natt-hall. Ån meandrar kraftigt och dalslutningarna är branta, steniga och bevuxna med bl a björk- och blandlövskogar. Det finns gott om stengården i området. Landskapsbilden är vid Natt-hall mycket tilltalande.

18. Naturbetesmark vid Allarp

Klass:	2	Areal: 4,4 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Naturbetesmarken utgörs av en till stor del öppen hagmark som ligger i en norrlutning i ett kuperat, mestadels granplanterat landskap. I fuktängarna finns en hel del hävdindikerande arter, trots att betesmarken både dikats och gödslats svagt. Stengården och en stensatt väg är kulturhistoriska värden vid sidan av de biologiska.

19. Odlingslandskap vid Rödehall

Klass:	3	Areal: 6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En öppen hagmark som ligger i anslutning till ödegården Rödehall i ett omväxlande och kuperat landskap. Åkermarken är koncentrerad till flackare partier och stora delar av den övriga marken är skogsbeklädd eller granplanterad.

20. Landskapet vid Allarpsbjär

Klass:	1	Areal: 270 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog, flora, fauna, rekreation	
Naturvärde:	G N B Z R	
Källor:	A	
Naturresevat:	Södra Hultarp 22 ha (1979) Allarpsbjär 45 ha (1984)	

Allarpsbjär är ett i terrängen ovanligt tydligt markerat vulkanrestberg (en basaltkupp). Bergets berggrund har medfört särskilt gynnsamma betingelser för en rik flora av ängstyp. Lövskogstyper som förekommer är bokskog, avenbokskog, blandlövskogar och alkärr. Förekomst av aklejruta ger livsbetingelser för fjärilsarten förgyllt metallfly. Fjärilfaunan i området är i övrigt rik och varierad med arter som bl a pilteknad fältmätare, vasspetsad sickelvinge, lindmalmätare och hässlebroddminerarmal. Allarpsbjär har även

andra botaniska värden, inte minst inom svampfloran där arter som dystersopp, stor stinkbrosking, luden skålsvamp, elfenbenssvaxing, avenboksriska och eksopp påträffats. Allarpsbjär är en geovetenskapligt mycket viktig lokal och ett omtyckt utflyktsmål. Från basaltkuppens topp är utsikten över det omgivande landskapet mot Söderåsen hänförande.

Södra Hultarp utgör en värdefull del av lövskogsområdena på Allarpsbjärs sluttningar, vilka är av stor betydelse för områdets landskapsestetiska och vetenskapliga värde. Hela området är vackert och lätt tillgängligt för rekreation och friluftsliv.

21. Frostavallen med omgivning

Klass:	1	Areal: 990 ha
Motiv:	Terrängformer, odlingslandskap, ädellövskog, friluftsliv	
Naturvärde:	NG R K L	
Källor:	A	
Naturresevat:	Ullstorp 53 ha (1969) Dagstorp 104 ha (1970, 1979)	

Ett variationsrikt, småkuperat odlings- och skogslandskap med grusåsar, dalgångar och basaltkupper. Skogsmarken, som utgör en betydande del av området, består av såväl bokskogar av skiftande typer som fuktlövskogar med al och planterade gran-skogar. I odlingslandskapet omväxlar åkrar med hagmarker och fäladsmarker. I området finns flera sjöar, bl a Dagstorpssjön, som är en av länets få klarvattensjöar. Vaxsjön är av värde för bad och fritidsfiske. Spår av äldre tiders odling är vanliga och i området finns många vällagda stenmurar, liksom flera fornlämningar.

Hela området är av mycket stort värde för rekreation och friluftsliv. Centralt i området ligger Frostavallens fritidsanläggningar och Skånes djurpark. Från Frostavallen utgår flera markerade ströv- och vandringsleder. Områdets variationsrikedom medför också att de biologiska värdena är höga.

21a. Dagstorpssområdet

Klass:	3	Areal: 105 ha
Motiv:	Friluftsliv, ädellövskog, odlingslandskap	
Naturvärde:	NK R L	
Källor:	A	

Området är beläget vid Dagstorpssjöns norra strand. Inom området finns en omväxlande natur med lövskogsområden som inramar rester av hagmarker och forna ängar med inslag av ek och hassel. Dagstorpssområdet är ett utomordentligt värdefullt naturvårdsobjekt främst för det rörliga friluftslivet.

Här erbjuds goda möjligheter till promenader och bad i en tilltalande natur.

21b. Dagstorpssjön

Klass:	1	Areal: 52 ha
Motiv:	Friluftsliv, sjö, lövskog	
Naturvärde:	NKR V	
Källor:	A	

Hela terrängen kring Dagstorpssjön är mycket värdefull som strövområde. Här finns lövskogsområden med inslag av bokskogar, planterade äldre granskogar, betesmarker och fuktstråk. Området är av geovetenskapligt värde. Dagstorpssjön har dessutom stort limnologiskt värde p g a att den är en av länets få näringsfattiga sjöar och inte särskilt påverkad av föroreningar. I sjön förekommer groplöja.

21c. Bjäret

Klass:	1	Areal: 26 ha
Motiv:	Ädellövskog, geologi	
Naturvärde:	NGR	
Källor:	A	

Ett ädellövskogsområde med bok som utvecklats till ett naturskogsliknande stadium. Området, som är en liten basaltkupp, har branta sluttningar upp mot den tidigare odlingsmarken, med bl a en igenväxande fälad.

21d. Stenkilstorp

Klass:	2	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	NBKGR	
Källor:	A	

Odlingslandskapet, som är kuperat, utgörs förutom av öppna åkermarker av öppen hagmark, en blandlövha och en fälad. I området finns många väl-lagda stenmurar samt rester av en kvarn i en bäck. Stora delar av den bok-avenbokskog som finns på de högst belägna partierna utnyttjas ännu för extensiv betesdrift. I området finns en liten basaltkupp och intill denna en markerad åsbildning med brant nordvästsidan. Nedanför slänten förekommer örtrik alskog och öppna fuktängar av rikkärskaraktär. Hela området har stora markhistoriska, biologiska och geovetenskapliga värden. Genom närheten till Frostavallen har det betydelse för rekreation och friluftsliv.

21e. Landskapet nordost om Frostavallen

Klass:	1	Areal: 83 ha
Motiv:	Friluftsliv, odlingslandskap	
Naturvärde:	NKL R	
Källor:	A	

I ett landskap med höjdryggar och grusåsar finns en rest av ålderdomliga naturbetesmarker av fälads-

karaktär. Dessa inramas av björkhagar, löv- och barrskogar samt små åkrar. Området har väsentlig betydelse som ströv- och rekreationsområde.

21f. Ullstorp

Klass:	3	Areal: 70 ha
Motiv:	Ädellövskog, friluftsliv	
Naturvärde:	NR	
Källor:	A	

Landskapet är mycket variationsrikt såväl beträffande terrängformer som skogs- och jordbruksmarkens fördelning och sammansättning. Skogsområdena består huvudsakligen av lövblandskog med bok som dominerande trädslag. Bokskogarna är huvudsakligen av hedtyp. Då området ingår i ett större strövområde kring Frostavallen har det stora värden för rekreation och friluftsliv.

22. Prästtorpasjön

Klass:	3	Areal: 18 ha
Motiv:	Ädellövskog, sjö	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En liten, glest vassbevuxen sjö omgiven av ädellövskog med ek, bok, avenbok och hassel. I söder finns en kraftig sluttning med delvis senvuxen bok. I den sydvästra delen förekommer ett område med fornåkrar.

23. Torupsområdet

Klass:	3	Areal: 101 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K	
Källor:	A	

Ålderdomligt odlingslandskap med välbevarade stenmurar, flera odlingsrösen, svag eller upphörd betesdrift och granskogsplanteringar. Betesmarkerna är mångskiftande med öppna hagmarker, björkhagar, blandlövskogar och ohävdade, igenväxande marker. Sprida träd av ek, bok, björk, avenbok och al samt gran förekommer tillsammans med buskar som en, hagtorn, slån och hassel. På några ställen förekommer välutvecklade purror. Markvegetationen är övervägande rödvenhed/äng på de friskare partierna, medan fuktängar och högtörntängar finns i de fuktigare och mer låglänta delarna. Tågaholmsbacken i söder ingår i området.

24. Naturbetesmarker vid Korsaröd

Klass:	2	Areal: 6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Ett svagt kuperat landskap med naturbetesmarker i anslutning till den odlade marken i utkanten av Korsaröds by. Betesmarkerna utgörs av en öppen utmark och en blandlövhage. Solitära björkar finns på utmarken, som också innehåller buskar som en och hassel. Markvegetationen domineras av en rödvenhed med riklig förekomst av slättegubbe. Blandlövhagen utgörs av ek, björk, al och några granar. Naturbetesmarkens omgivning är småbrutna och varierade med åkrar, betesmarker och skog.

25. Betad skog sydöst om Korsarödssjön

Klass:	3	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Betad hedbokskog med block och stora hällar, stengården och trädsocklar. I gläntorna finns enbuskar och purror av avenbok. Kruståtel-dominerad skogsflora. Dominerande vegetations-typer i övrigt är rödvenhed, rödvenäng och tuvtåtel-fuktäng.

26. Naturbetesmarker vid Rugerup och Våtseröd

Klass:	2	Areal: 110 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Ett böljande och omväxlande landskap med relativt stora uppodlade arealer både i sänkor och på åsar. Stora delar av de gamla odlingsmarkerna har dock granplanterats i sen tid. Rester av de tidigare mer utbredda naturbetesmarkerna finns vid Rugerup och Våtseröd. Vid Rugerup finns en fäladsmark i en sydostsluttning och vid Våtseröd ligger en annan fäladsmark i en sydvästsluttning tillsammans med en blandlövhage.

27. Rugerup-Kråkeboområdet

Klass:	1	Areal: 78 ha
Motiv:	Geologi	
Naturvärde:	G	
Källor:	A	

Området är till stor del skogbevuxet, med främst planterad granskog, men även med en del bokskog och fuktlövskog med al och björk. Jordlagren är tunna och på några ställen går berggrunden - Höör-sandsten - i dagen. Viss täktverksamhet har förekommit. Området är en av de få lokaler i landet där den underjurassiska sandstenen kan studeras. Det geovetenskapliga värdet är mycket högt.

28. Odlingslandskap vid Vittseröd

Klass:	3	Areal: 108 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Åkermarker, öppna hagar, blandlövhagar och fäladsmark samt bokskogspartier intill genuin gårdsmiljö med bl a i byggnaderna inmurade kvarnstenar, kullerstensinfarter och korsvirke. Den öppna hagmarken är fuktig och blockrik med tuvtåtel-vegetation. Blandlövhagen består bitvis av fattigkärr. Även fäladen, som är igenväxande, är fuktig, men med många hävdindikerande arter, bl a granspira.

29. Naturbetesmark vid Solnäs

Klass:	2	Areal: 4,4 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Naturbetesmarken ligger i en svacka i ett kuperat och omväxlande landskap, som dock granplanterats till stora delar under senare år. Fäladsmarken omges av en stenmur och innehåller arter som backtimjan, blåsuga, slättegubbe, darrgräs, loppstarr, gökblomster och granspira. I de friska partierna finns högört- och gräs-lågstarräng. I de torrare delarna består vegetationen av stagghed eller fårsvingelvariant av rödvenhed. Delar av marken är stenröjd.

30. Rönneås dalgång från Västra Ringsjön till Hasslebro

Klass:	1	Areal: 440 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmark, lövskog	
Naturvärde:	N Z K	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Det flacka landskapet kring Rönneås dalgång från Ringsjön till Borgen, öster om Hasslebro, består av ett vidsträckt mosseparti, betesmarker och lövskogar. Betesmarkerna utgörs av öppen hagmark och blandlövhagar. De öppna markerna närmast ån har stort värde för fågellivet, särskilt för våtmarksfåglar som vadare och gäss. Vid ån förekommer tidvis kungsfiskare.

30a. Området nordväst om Ageröds mosse

Klass:	3	Areal: 93 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Ett småskaligt jordbrukslandskap präglad av närheten till en mosse. Små åkertegar omväxlar med kulturbeten och hagmarker, vilka är mer eller mindre

trädklädda. I den sydvästra delen förekommer flera bokdungar och många trädriddar längs skiftesgränser. Här finns också ett mer sammanhängande ädellövbekstand med bok och ek. Enstaka granplanteringar förekommer. Området utgör ett viktigt omland till Ageröds mosse.

30b. Ageröds mosse

Klass:	1	Areal: 183 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	N Z	
Källor:	A	

Ageröds mosse är påverkad av tidigare torvtäkt. Delar av mossen har vattenfyllda torvgravar med ett rikt fågelliv. I mossen har påträffats lämningar från stenåldern, vilket gör att hela mosseområdet har mycket högt kulturhistoriskt värde.

31. Hålebäcksravinen

Klass:	3	Areal: 37 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap, landskapsbild	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

Längs Hålasaxabäcken förekommer alskogar och bokskogar samt flera mer eller mindre igenvuxna fäladsmarker. Några bokskogspartier har utvecklats mot ett naturskogsliknande stadium. Längs bäcken, som i stora delar har ett naturligt lopp, finns alkärrutbildade. Många stenmurar markerar det forna markutnyttjandet. Området har betydelse för friluftslivet.

32. Munkarpsområdet

Klass:	1	Areal: 350 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi, lövskog	
Naturvärde:	K G N	
Källor:	A	
Naturresevat:	Munkarps fälad 14 ha (1973) Munkarps jär 2 ha (1978)	

Munkarps fälad domineras i norr av en dubbel rullstensås med en mellanliggande markerad åsgrop. Den södra delen består av småkuperade fäladsmarker. Vegetationen utgörs av en karaktäristisk enefälad med många hävdindikatorer, bl a granspira, borsttåg, stagg, jungfrulin och slättergubbe. På vissa partier finns backsippa. Munkarps jär utgörs av en lövskogsklädd rullstensås samt ett litet öppet ängsparti i omedelbar anslutning till Munkarps kyrka, som också är belägen på åsen (jären). Vid Osarp finns såväl välhävdade, som igenväxande fäladsmarker samt rester av en akvedukt och kvarnanläggning som var i drift endast en kort period kring sekelskiftet.

33. Odlingslandskapet Kärrarp - Lillasäte - Maglasäte

Klass:	3	Areal: 680 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

Områdets naturbetesmarker består av flera öppna hagmarker och blandlövhagar av varierande utseende, storlek och innehåll. De flesta är mer eller mindre gödslade, blockrika och kuperade, och har kulturhistoriska spår i form av stengärdssystem, fägator, husgrunder, odlingsrösen, purror, buskridåer, vidkroniga och/eller flerstammiga träd. Vatten-samlingar och bäckar finns i området. Grönvit nattviol, hartmansstarr, knägräs, darrgräs, svinrot, stor blålocka, gökblomster och jordtistel är arter som ingår i florin. Landskapsbildin är tilltalande och området är representativt för övergångszonen mot de mellanskånska skogsbygderna.

34. Ekastiga

Klass:	1	Areal: 111 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog, geologi, friluftsliv	
Naturvärde:	N K L R	
Källor:	A	
Naturresevat:	Ekastiga 75 ha (1980,1986)	

Ett småkuperat område med omväxlande skog och öppen åker- eller betesmark. Inslaget av bokskog är stort, bl.a. på de ur landskapsbildsynpunkt vackert markerade åspartierna. Rullstensåsen mellan Ekastiga och Jularp är en karaktäristisk sydsånså belägen ovan högsta kustlinjen. Åsbildningarna bildar vad man från geologisk synpunkt kan beteckna som ett kameslandskap. Hela området har betydelse för friluftslivet.

35. Naturbetesmark vid Bokeslund

Klass:	2	Areal: 5 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

De betade hag- och fäladsmarkerna till Bokeslund öppnar sig i ett kuperat, till stora delar skogklätt landskap. Naturbetesmarken är liten, men uppvisar en karaktäristisk artsammansättning för ögöslade naturbetesmarker.

36. Naturbetesmarker vid Ry

Klass:	2	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Betsmarker med öppen hagmark, blandlövhage samt fälad, som ligger i slutningszonen ner mot Västra Ringsjön. Omgivningarna är omväxlande med både åker, lövskog och betesmark.

37. Hagmarker vid Stenskogen

Klass:	2	Areal: 62 ha
Motiv:	Odlingslandskap, friluftsliv	
Naturvärde:	N K R	
Källor:	A	

Öppen hagmark, björkhage och blandlövhage intill järnvägen i ett mosaikartat landskap på Linderöd-såsens sluttning. Den öppna hagen är kärrartad och övergår gradvis i de mer trädbevuxna hagmarkstyperna, där flerstammiga björkar är vanligt förekommande. Hagarna omges av stenmurar och odlingsrösen är relativt vanliga.

38. Våtmark vid Drakarör

Klass:	1	Areal: 2,9 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Våtmarken vid Drakarör är det enda hydrologiskt opåverkade kärret i denna del av länet. Det är värdefullt som studieobjekt av myrvegetationens successionsstadier.

Kärret omges i norr av en igenväxande fäladsmark och i söder av högvuxen granskog. Björkhagar och blandlövhagar förekommer också. Området är av värde för friluftslivet.

39. Stanstorpsgraven

Klass:	1	Areal: 1,6 ha
Motiv:	Geologi	
Naturvärde:	G	
Källor:	A	

I den s k Stanstorpsgraven pågår i mindre omfattning viss täktverksamhet, vilket skapar förutsättningar för tillkomsten av nya skärningar i den underjurassiska sandstenen, s k Höör-sandsten. Möjligheter att studera denna finns endast på några få lokaler i landet. Området är därför av stort geologiskt värde och viktigt för geologisk forskning och undervisning.

40. Naturskog vid Afrika

Klass:	2	Areal: 20 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Bokskog av naturskogskaraktär med inslag av fuktlövskog med al och björk.

41. Bosjöklosterhalvön

Klass:	1	Areal: 510 ha
Motiv:	Geologi, flora, rekreation	
Naturvärde:	N B G K R	
Källor:	A	

Bosjöklosterhalvön skiljer Västra Ringsjön från Östra Ringsjön och Sättoftasjön. Halvöns landskapskaraktär, ursprungligen med odlingsmarker, bok- och ekdungar, betade strandmarker och strandskogar, har åtminstone sedan 1600-talet kommit att präglas av Bosjöklosters gods. Stora delar av odlingsmarkerna runt slottet har överförts till golfbana och mitt på halvön har ett mindre villasamhälle - Ängsbyn - etablerats. De norra delarna av halvön brukas fortfarande, huvudsakligen som betesmarker eller för vallodling. I den sydvästra delen ligger Kvarntorpet och Bosjöklosters mölla, som är en välbevarad stubbamölla och som anses utgöra Skånes geografiska mittpunkt. Halvön har stor betydelse för turism och som rekreatiomsområde.

41a. Lillö

Klass:	1	Areal: 38 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog, flora	
Naturvärde:	G N B	
Källor:	A	
Naturreservat:	Lillö 2 ha (1937)	

Lillö är en halvö, uppbyggd som en drumlin i lä av en basaltkupp. Halvöns yttersta spets är avsatt som naturreservat för att skydda de triploida jätteaspar som växer här. Vid det största beståndet finns en minnessten rest över asparnas upptäckare, professorn i genetik Herman Nilsson-Ehle. Vulkanresten Lillö är topografiskt mycket framträdande och basaltberggrunden går i dagen på ett par platser. Förutom det geologiska värdet har Lillö ett botaniskt värde genom ädellövskogen, som till stor del domineras av alm, och den rika ängsfloran som utvecklats på det basiska underlaget och som avviker mycket från den som i övrigt finns på Bosjöklosterhalvön. Värdefulla växter är bl a svartbräken, hällebräken och trolldruva. Småfågellivet är rikt och varierat. Omedelbart norr om Lillö ligger en liten ö, Björkö, som i stort har orörda fuktlövskogar med främst al.

41b. Strandängar och sumpskog vid Västra Ringsjön

Klass:	3	Areal: 57 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A	

Längs Ringsjöns strand finns rester kvar av den ursprungliga, betade sötvattensstrandängen, som

dock till stor del plöjdes upp 1988. I strandkanten växer delvis rikligt med spjutskråp. Strandområdet och kulturmarkerna samt de ohävdade blandlövhagarna har betydelse för fågellivet. Innanför de öppna partierna utbreder sig kärr och fuktlövskogar med al och björk. I norr finns planterade granbestånd. Området är av betydelse för fågelfaunan och i övrigt viltrikt. I våtmarksområdena finns rester av de till stor del utbrutna mossarna med delvis bevarad myrvegetation.

41c. Bosjökloster

Klass:	1	Areal: 92 ha
Motiv:	Flora, fauna,	
Naturvärde:	B Z G K	
Källor:	A, B	

Parkartad lövskog med många gamla och grova träd, särskilt ek, i anslutning till slottsmiljön. Gamla ekar finns även utspridd i landskapet. På ekarna finns flera sällsynta lavar. Trollfladdermus och hässlebrodd-minerarmal är ovanliga arter i faunan. De gamla åkermarkerna är omförda till golfbana. Väster om vägen finns strandskogar med al och björk. Från Bosjökloster är utblickarna över Östra Ringsjön mycket tilltalande.

41d. Häggenäshalvöns moränöar

Klass:	3	Areal: 0,6 ha
Motiv:	Flora, fauna,	
Naturvärde:	B Z G K	
Källor:	A, B	

Moränöar i Ringsjön. Öarna är en fortsättning på Häggenäshalvön och har kommit i dagen i samband med Ringsjöns sänkning.

42. Västra Ringsjöns sydvästra strand

Klass:	3	Areal: 335 ha
Motiv:	Ädellövskog, landskapsbild	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A, B	

Landskapsestetiskt vackert område som är viktigt för Ringsjöbygdens turistnäring. Här finns strandskogar med både al, ask, björk och tall samt ädellövskog och åker. Vid Kulleberga finns en bokskogsklädd sänka omgiven av åkermark. Bokskogen brukas rationellt och har inslag av bestånd med såväl gran som lärk. Vegetationen är ängsartad med förekomst av bl a månviol. Längs strandkanten finns ett tydligt strandhak, som härrör från tiden före Ringsjöns sänkning på 1800-talet.

43. Klinta

Klass:	1	Areal: 41 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog, odlingslandskap	
Naturvärde:	GN	
Källor:	A	

Ett lövskogsområde vid Östra Ringsjöns strand, nordost om Klintagården, med en viktig berggrundsskärning i strandkanten i de fossilrika siluriska Öveds-Ramsåsalagren. Skärningen är den bästa och den enda naturligt utbildade i denna lagerserie. Norr om denna lokal utbreder sig en ädellövskog av ängstyp med stor trädslagsblandning. Nedanför det gamla strandhaket utbreder sig en välutvecklad askdominerad skog. Den södra delen av området utgörs av en betesmark med inslag av mindre bokdungar och spridda stora ekar. Betesmarken är påverkad av gödsling och floran är trivial.

44. Pinedalen

Klass:	1	Areal: 450 ha
Motiv:	Terrängform, ädellövskog	
Naturvärde:	NGL	
Källor:	A	

Den geologiskt värdefulla Pinedalen är 300-400 meter bred och karakteriseras av en bred flack dalbotten och oftast markerade men avrundade dalsidor. Korta bidalar förekommer. Dalens utformning är säregen och påminner närmast om vissa typer av dalar som i större skala är vanliga i norra Tyskland. Pinedalen har bildats av ett mäktigt smältvattenstråk under inlandsisens avslutningsskede, samt genom jordflytningar under den därpå följande tundratiden. Dalslutningarna är till stor del klädda med ängsbokskog med en rik flora. Dalbotten är till största delen uppodlad.

45. Brååns dalgång mellan Rolsberga och Bingstorp

Klass:	1	Areal: 530 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog, vattendrag, fauna, flora, friluftsliv	
Naturvärde:	NB Z G R L K V	
Källor:	A	
Naturreservat:	Rövarekulan 45 ha (1975)	

Denna del av Brååns dalgång, som nästan helt motsvarar det område som kallas Rövarekulan, är utskuren som en mer än 20 m djup ravindal i Silur-skifferberggrunden. Denna blottas i ravinens branta sidor och är rik på fossil (colonusskiffer). Området är en geovetenskapligt mycket viktigt lokal.

Inom området finns praktiskt taget alla i landet förekommande bokskogstyper från artfattiga hed-

bokskogar med dominans av kruståtel eller helt fältskiktslösa till ängsbokskogar med dominans av harsyra, gulplister, myskmadra eller skogsbingel och ramlök. Detta är unikt på en så liten areal. Bokskogen har sannolikt mycket lång kontinuitet i området och är därför särskilt värdefull. De mestadels skogklädda sluttningarna avlöses av öppna ängs- och betesmarker på ravinens botten. Vegetationen är mångformig och artrik. Kalkfuktängar, rikkärr, torrängar och högörtängar uppvisar en artrik flora med bl a orkidéer, vippstarr, kåltistel, rosendunört, tistelsnyltrot och vitskråp. Vitskråpet finns enbart i Skåne och har här sitt kanske största bestånd. Fjärilsfaunan är rik och varierad, liksom fågellivet. Bråån, som flyter fram mellan grupper av alträd hyser ett rikt fiskbestånd.

Områdets samlade biologiska och geologiska naturvärden är mycket höga. Dessutom har dalen ett stort värde som utflyktsmål och som strövområde.

45a. Rövarkulan och Bråån

Klass:	1	Areal: 80 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog, vattendrag, fauna, flora, friluftsliv	
Naturvärde:	N B Z G R L K V	
Källor:	A	

Se beskrivning under nr 45.

KÄLLOR

1. *Översiktlig vegetationsinventering av tegeldammarna vid Tjörnarp. Höörs kommun. Miljö- och hälsoskyddsnämnden 1994:3.*

HÖRBY KOMMUN

1. Odlingslandskapet Trulstorp - Fundersed - Hagstad - Ekastorp	64	31. Karnas backe och området öster om Hörby	71
1a. Naturbetesmarker norr om Västantorps	64	32. Odlingslandskapet väster om Äspinge	71
2. Odlingslandskapet kring Södra Rörum.	64	33. Betesmarker vid Kvarnberga	71
3. Ädellövskogar och odlingslandskap i Mannarps by	65	34. Odlingslandskapet Östra Sallerup - Långaröd - Bessinge - Köinge	71
4. Odlingslandskap vid Gunnarps by	65	34a. Benarp	72
5. Naturbetesmark öster om Gunnarp	65	34b. Odlingslandskapet Köinge - Härröd - Bessinge - Frännarp - Ormastorp	72
6. Ås vid Älvhem	65	34c. Fäladsmark söder om Bönhult	72
7. Landskapet söder och öster om Ringsjön	66	34d. Fäladsmark öster om Ormastorp	72
7a. Odlingslandskap vid Häggenäs	66	34e. Odlingslandskap vid Östra Sallerup	72
7b. Fulltoftaområdet	66	34f. Odlingslandskapet Kölleröd - Gummarp - Tattarp - Hensed - Rugerup	73
7c. Ädellövskog vid Ramstorp	67	34g. Fälad vid Åkeslund	73
7d. Odlingslandskap vid Slagtofta	67	34h. Odlingslandskapet norr om Långaröd	73
7e. Odlingslandskap vid Sextorp	67	35. Betesmarker öster om Hallabacken	73
7f. Skottskog och betesmark norr om Lyby	67	36. Odlingslandskapet runt Fjällmossen	73
7g. Odlingslandskapet norr om Lyby	67	37. Fjällmossen	73
8. Sjömossahus	67	38. Naturbetesmarker vid Nämndemansgården	74
9. Odlingslandskap vid Mjäläströ	68	39. Naturbetesmarker vid Stänkelösa boställe	74
10. Hagmarker vid Skogahuset - Boddahus	68	40. Odlingslandskapet sydöst om Långaröd	74
11. Odlingslandskap vid Ekeröd	68	41. Fälad sydväst om Brägnahult	74
12. Odlingslandskap vid Kylestorp	68	42. Sjököp	74
13. Hagmark nordost om Satsrup	68	43. Naturbetesmarker vid Farhult	74
14. Odlingslandskap vid Stavröd	69	44. Odlingslandskap vid Skäpperöd	75
15. Våtmark norr om Nymölla	69	45. Naturbetesmarker vid Jönstorp	75
16. Betesmarker vid Kylegården	69	46. Naturbetesmarker vid Kagarps boställe	75
17. Betesmarker nordost om Äspinge	69	47. Naturbetesmark vid Trulshärad	75
18. Hagmarker vid Råset	69	48. Fälad vid Påarp	75
19. Naturskog vid Timan	69	49. Naturbetesmark vid Kvarnhem	75
20. Odlingslandskapet nordväst om Svensköp	69	50. Naturbetesmark vid Amalietorp	75
21. Hagmark söder om Maa	69	51. Odlingslandskapet Sniberup - Oderup	75
22. Fälad nordost om Svensköp	70	51a. Naturbetesmarker i odlingslandskapet Sniberup - Oderup	76
23. Vrånge mosse	70	51b. Sniberups fälad	76
24. Odlingslandskap kring Timan och Urtiman	70	52. Betesmark sydväst om Östraby	76
25. Naturbetesmark söder om Älmhult	70	53. Sjömossen	76
26. Naturbetesmark sydost om Älmhult	70	54. Betesmark öster om Sjömossen	76
27. Odlingslandskapet vid Harphult	70	55. Naturbetesmark vid Södergård	76
28. Hagmark norr om Lyby mosse	71	56. Borstbäckens dalgång	76
29. Ängakils mossen	71	56a. Ädellövskog i Borstbäckens dalgång	76
30. Råby hållor	71		

Hörby kommun ligger i övergångsområdet mellan slättbygd och skogsbygd. Sydvästra delen av kommunen tillhör "Skånes sediment- och horstområde", region 7, medan nordöstra delen räknas till region 8, "Nordöstskaånes skogslandskap". I de sydvästra delarna dominerar

det öppna odlingslandskapet och i nordost höjer sig den ca 180 meter höga Linderödsåsen med sina stora arealer skog. Topografin är högst varierande. Landskapet är ålderdomligt småbrutet och innehåller de flesta av de förekommande naturtyperna i Skånes inland.

Berggrunden består i sydvästra delen av kommunen huvudsakligen av skiffer. Diagonalt i nordväst/sydöstlig riktning sträcker sig ett bälte med Jura- och rätbildningar. I nordost tar Linderödsåsens urberg över. I kommunens sydöstra hörn finns ett litet område med underkambrisk sandsten. Diabasgångar förekommer såväl i nordost som sydväst.

I kommunens nordöstra del består jordarna av näringsfattig, sandig urbergsmorän, medan de i den sydvästra delen domineras av mer näringsrik, lerig skiffer-urbergsmorän. I söder förekommer också ett mindre område med sandstensmorän. Utspridda i kommunen finns torvmarker.

Bebyggelsekolonisationen startade tidigt, om än senare än längs länets kuster, och redan under medeltiden hade omfattande skogsrojningar skett på Linderödsåsen. De södra och västliga delarna av kommunen tillhörde under 17-1800-talet den centrala delen av Skånes risbygd. Här kombinerades boskapsskötsel

med åkerbruk och många binäringar. I skogsbygden på Linderödsåsens sluttningar utgjordes huvudnäringen vid denna tidpunkt av boskapsskötsel. I samband med 1800-talets jordbruksreformer odlades många ängs- och hagmarker upp och skog planterades, främst på forna utmarker. Flera sjöar, bl a Ringsjön, sänktes för att vinna ny åkermark.

De delar av kommunen som ligger på Linderödsåsen kan idag betraktas som ett mer eller mindre sammanhängande skogslandskap, även om relativt stora arealer ännu hävdade ängs- och hagmarksområden förekommer i anslutning till de flesta byarna. Mycket välbevarade rester av ett ålderdomligt odlingslandskap förekommer framför allt i de sydöstra delarna av kommunen. I övergångsområdet mellan slätt och mellanbygd finns bevarade slotts- och herrgårdsmiljöer vid Fulltofta, Osbyholm, Sextorp och Västerstad. Denna del av kommunen kan idag betraktas som en fullåkersbygd.

1. Odlingslandskapet Trulstorp - Fundersed - Hagstad - Ekastorp

Klass:	2	Areal: 1027 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A, 1, 5, 6	

Detta mosaikartade mellanbygdsområde är till stor del bevuxet med bok- och ekskogar, fuktlövskogar och planterade granskogar, men innehåller många olika hagmarkstyper, betad utmarksskog, gamla åkrar och våtmarker. Det utgör ett landskapsbildsmässigt tilltalande och ålderdomligt odlingslandskap. Bland de intressantare växtarterna förekommer slättegubbe, stagg, nattviol, svinrot och ängsskallra. I byarna Trulstorp, Fundersed och Hagstad finns genuin och välbevarad bebyggelse och gott om kulturhistoriska element som stengården, odlingsrösen, fägor, brytestugor och hamlade träd. En mycket välbevarad brytestuga, byggd i stenvalvskonstruktion finns vid Hagstad. I flera av de små vattendragen finns spår av kvarn- anläggningar, som med stor sannolikhet utgjorts av skvaltkvarnar. I den nordvästra delen ligger Sjöbergasjön. I dess utlopp har skal av flod- pärlmussla påträffats. Vid Trulstorp och väster om Fundersed finns omfattande fritidsbebyggelse.

1a. Naturbetesmarker norr om Västantorps

Klass:	1	Areal: 5 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Hagmarkerna och fäladsmarkerna ligger norr om Västantorps i ett småkuperat åslandskap med barrskog på höjderna och odlad mark och beten i svackorna. Naturbetesmarkerna är blandlövshage, annan hagmark och fälad. Vegetationstyperna är många, bl.a. förekommer örtrik ljunghed. Floran är artrik och innehåller bl.a. slätterfibbla, knägräs, svinrot, borsttåg och gökblomster. Kulturhistoriska element finns i form av en fägata, odlingsrösen, stengården, grund till backstuga och utmarksträd. Vid Speletorps finns exempel på ett flätat risgärde i anslutning till den välhävdade och mycket representativa fäladsmarken.

2. Odlingslandskapet kring Södra Rörum.

Klass:	1	Areal: 640 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog, geologi, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z G K L R	
Källor:	A, B, 1, 5, 6	

Området ligger i ett mer eller mindre småkuperat åslandskap kring Södra Rörums by och innefattar

många olika hagmarkstyper, bok- och ekskogar samt granskogar. Två geologiskt intressanta element i området är en bokskogsklädd urbergsdrumlin med vackra branter samt en smal och relativt långsträckt rullstensås vid Kvesarum, med i huvudsak nord-sydlig sträckning. Strax norr om Södra Rörums kyrka finns ett litet fragment av en i sen tid hävdad ängsmark med mycket artrik flora som domineras av svinrot. Floran i naturbetesmarkerna, som är väl-hävdade, innefattar arter som stor blåkllocka, svinrot, grönvit nattviol, Sankt Pers nycklar och gullviva. Väster om byn finns ett stort bokskogsområde med gott om lågor och högstubbar. I detta område förekommer flera ovanliga vedsvampar och skalbaggar knutna till gammal död bokved. Faunan är i övrigt relativt rik, speciellt i sumpskogsområdet vid Byamossen. Byamossen har uppkommit i en sänka, som troligen bildats av ett stort dödisblock, som legat i en smältvattenkanal framför den aktiva isfronten. I denna kanal har en dubbelryggad ås avsatts och den södra delen, som är platåliknande, kan vara en deltabildning. Bildningen har ett mycket stort geovetenskapligt värde för tolkningen av den lokala isavsmältningen samtidigt som den också har ett stort pedagogiskt värde.

Bebyggelsen i Södra Rörums by är delvis en genuin gårdsbebyggelse med såväl bålevägar (skiftesverk) som korsvirke. Kyrkan är uppförd i gråsten i slutet av 1800-talet, då den gamla kyrkan från 1200-talet revs. Byn är förhållandevis opåverkad av moderna byggnadskonstruktioner och idé-riktningar. Området runt Södra Rörum är av betydande värde för friluftslivet och från drumlinen har man en fin utsikt över det mosaikartade, ålderdomliga skogs- och odlingslandskapet. De samlade biologiska och kulturhistoriska värdena är mycket höga.

3. Ädellövskogar och odlingslandskap i Mannarps by

Klass:	2	Areal: 145 ha
Motiv:	Ädellövskog, odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A, 5, 6	

Bebyggelsen i Mannarps by är väl samlad. Markerna norr om byn utgörs främst av bok/ek-skogar i varierande åldersklasser. Skogarna är av hedtyp med blåbär och kruståtel och har förr varit betesmarker. Många stengården vittnar om det tidigare utnyttjandet. Nordöst om byn en öppen hagmark omgiven av kulturbeten och åker. Flera vegetationstyper uppträder och florin innefattar slätterindikerande växter

som darrgräs, gökblomster, smörbollar och kärrfibbla, även om hävden upphört sedan en tid. Söder om byn karakteriseras odlingslandskapet av hagmarker och rester av representativa fäladsmarker samt ädellövskogar med bok och ek. Flera gamla och storvuxna träd finns i anslutning till bebyggelsen eller i de forna hagmarkerna.

4. Odlingslandskap vid Gunnarps by

Klass:	2	Areal: 182 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A, 5, 6	

Landskapet är småkuperat och barrskogsdominerat, men runt byn Gunnarp finns kultiverat bete och naturliga fodermarker i form av öppna hagmarker, blandlövhagar samt fälader. Här är landskapet mosaikartat, med en ålderdomlig prägel. Hed-bokskog och åker ingår också i området. Vegetationstyperna i hagmarkerna är framför allt rödvenäng och rödvenhed, men eftersom många arealer är gödselpåverkade är hävdfloran till övervägande del försvunnen. Ett öppet fastmattekärr ingår i ett av de betade områdena. De kulturhistoriska elementen är intressanta; risförstärkt stengärde, torpgrund, frivuxna utmarksträd, purror och odlingsrösen. Gunnarps by är en av de värdefulla resterna av det gamla odlingslandskapet på Linderödsåsen.

5. Naturbetesmark öster om Gunnarp

Klass:	2	Areal: 3,6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen utmark, i anslutning till en utflyttad gård, i en småkuperad trakt uppe på Linderödsåsen. Landskapet är i övrigt barrskogsdominerat. Området är till största delen välhävdad, ogödslad och har en del kulturhistoriska element. Förekomsten av slättergubbe är fläckvis riklig.

6. Ås vid Älvhem

Klass:	3	Areal: 8 ha
Motiv:	Geologi, friluftsliv	
Naturvärde:	G N R V	
Källor:	A	

En i terrängen markerad, lövskogsklädd grusås intill Kvesarumsån. Åsen, som är densamma som vid Byamossen, är av geovetenskapligt värde och området i sin helhet är intressant för friluftslivet.

7. Landskapet söder och öster om Ringsjön

Klass:	1	Areal: 3245 ha
Motiv:	Odlingslandskap, friluftsliv	
Naturvärde:	N G K L	
Källor:	A	
Naturresevat:	Fulltofta 420 ha (1971) Fulltofta - Häggenäs 36 ha (1977) Hörby fälad 21 ha (1974)	

Odlingslandskapet söder och öster om Ringsjön är präglat av övergången mellan lerrika skiffer-urbergs-moräner och mer näringsfattiga urbergsmoräner. Jordarterna har också präglat landskapets struktur och vegetation. Söder om Ringsjön dominerar full-åkersbygden. Öster om Ringsjön är omväxlingen mellan åkrar, betesmarker och skog kännetecknande. Godset Ousbyholm utgör övergången mellan dessa två skilda landskapstyper. Karakteristiskt för övergångszonen är den rika förekomsten av björkhagar. I anslutning till slottsmiljöerna vid Fulltofta och Ousbyholm finns också mindre ekbestånd med grovstammiga ekar.

Det varierade landskapet ger förutsättningar för en rik biologisk mångfald, vilken delvis är knuten till lång markanvändningskontinuitet. Utblickarna över Ringsjön medför att landskapsbilden är tilltalande. Skogs- och betesmarkerna öster om Ringsjön har stor betydelse för friluftslivet.

7a. Odlingslandskap vid Häggenäs

Klass:	3	Areal: 155 ha
Motiv:	Odlingslandskap, friluftsliv	
Naturvärde:	N G K L	
Källor:	A	

Området norr om själva Häggenäsudden omfattar botaniskt och landskapsestetiskt värdefulla betesmarker och sumpskogar. Kvesarumsån utgör kommungräns mot Höör och har träd- och buskrika stränder som hyser ett rikt fågelliv. Åsträckningen är av intresse för friluftslivet. Vid Ringsborgs fritidsby finns en kulle som troligen är en rest av samma ås som finns vid Byamossen och längs Kvesarumsån. Möjligen utgörs kullen delvis av den utsvallade grusåsen. Söder om kullen finns en mäktig strandvall från istiden. Längs vägen från udden till kommungränsen i norr löper en strandvall från tiden före Ringsjöns sänkning.

7b. Fulltoftaområdet

Klass:	1	Areal: 1145 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna, friluftsliv	
Naturvärde:	K L G B Z V R	
Källor:	A, B, 4	

Landskapet har en omväxlande topografi och varierade natur- och vegetationstyper. Öppna fält sluttar ned långsamt mot Östra Ringsjöns strand, medan terrängen i norr är mera oregelbunden och kullig med större inslag av skogs- och hagmarker. Vid Nunnäs finns i en gles ekdunge ett framträdande järnåldersgravfält med bl a skeppsättningar, domarring och resta stenar. Gravfältet är ett av de få som finns bevarade i länet från denna tidsperiod.

Stora delar av området har i forna tider betats eller varit slåttermarker. Under senare århundraden har stora ytor överförts till åker. Åkrarna tillsammans med resterna av det äldre kulturlandskapet i form av skogs- och hagmarker, som avgränsas med långa stengärdesgårdar, skapar ett tilltalande och omväxlande landskap. På de högre belägna och näringsfattigare moränkullarna förekommer ek och enebuskar samt torrängs- eller hedvegetation. Väster om Fulltofta finns gamla hagmarksekar i den till ädellövskog igenvuxna betesmarken. De gamla ekarna är biotop för flera vedlevande skalbaggar, bl a läderbagge. Fågellivet är rikt i hela området.

Västra delen av Häggenäs utgöres av en smal och flack udde som skiljer Sätöftasjön och Östra Ringsjön åt. Genom sitt läge och sin utformning är udden av geologiskt intresse och som naturtyp bedömes området vara av stort såväl botaniskt som zoologiskt och limnologiskt intresse.

Fulltofta kyrka uppfördes under sent 1100-tal, men bär trots sentida tillbyggnader en medeltida prägel. Kyrkan bildar tillsammans med Fulltofta gods ekonomilängor i gråsten och herrgårdsbyggnaden i klassisk stil samt tillhörande bostadsbyggnader en väl sammanhållen bebyggelseenhet. Tillsammans med de allékantade vägarna, mäktiga stenmurar och den öppna odlingsmarken utgör odlingslandskapet kring Fulltofta ett område av högsta värde för turism, friluftsliv och kulturminnesvård.

Naturbetesmarkerna med björkhagar, fäladsmarker och alstråk längs små vattendrag i områdets sydöstra del är av en karaktär som är ovanlig i länet. De är representativa för de naturtyper som förekommer i övergången mellan skogs- och slättbygd (risbygden). I området finns gott om odlingsrösen och stenmurar. Närmast Hörby tätort ligger Hörby fälad med Lågedammen. Denna är av betydelse för fågellivet. Hela området har stor betydelse som rekreationsområde.

7c. Ädellövskog vid Ramstorp

Klass:	2	Areal: 17 ha
Motiv:	Ädellövskog, fauna, flora, friluftsliv	
Naturvärde:	N B Z L R	
Källor:	A	

Gammal bokskog med inslag även av ek, lind, ask och lönn. Flera bokar är av utmarkskaraktär, d v s grova och spärrgreniga. Högstubbar och lågor förekommer. Markvegetationen är av rik örttyp med arter som bl a storrams, kransrams, tandrot, myskmadra och skogsbingel. Även lav- och mossfloran samt svampfloran är påfallande artrik. Evertebratfaunan är rik med förekomst av bl a taggbock. Odlingsrösen och stenmurar indikerar den tidigare markanvändningen. Delar av området hålls ännu öppna genom betesdrift.

7d. Odlingslandskap vid Slagtofta

Klass:	2	Areal: 120 ha
Motiv:	Odlingslandskap, rekreation	
Naturvärde:	N B K L R	
Källor:	A	

Området ligger på Linderödsåsens sydvästsluttning och är något kuperat med vackra höjdryggar och gott om fuktiga svackor. Bokskogsdungar och mer sammanhängande ädellövskogsområden med bok, ek och ask samt en del granplanteringar kännetecknar området. Förutom åkrar finns i detta småbrutna odlingslandskap naturliga fodermarker i form av björkhage, blandlövhage, annan hagmark och fälad. Bland vegetationstyperna återfinns örtrik ljunghed där floran inbegriper slättergubbe, gökblomster och backtimjan. Stengården, odlingsrösen, utmarksträd och purror utgör de kulturhistoriska spåren i de vackra och variationsrika betesmarkerna. Området har förutom biologiska och kulturhistoriska värden stor betydelse som närströvsområde.

7e. Odlingslandskap vid Sextorp

Klass:	3	Areal: 106 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	N K G	
Källor:	A	

Odlingslandskapet kring Sextorp präglas förutom av åkermarker av en liten fäladsmark, lövskogsdungar och några vattensamlingar. Riklig förekomst av stenmurar och odlingsrösen, utmarksåkrar, fägator samt en allé med ek är kulturhistoriska element. I bokskogen öster om herrgården finns en 10-15 meter djup ravin i berggrunden. Bokskogen är av ängstyp, men med relativt sparsam vegetation. Landskapsupplevelsen är betydande. Från de högt belägna partierna söder om herrgården är utsikten över Ringsjön enastående.

7f. Skottskog och betesmark norr om Lyby

Klass:	1	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

Området innefattar bl.a. hagmarker som ligger i den södra sluttningen ner mot Hörbysänkan och ansluter till ett stort odlingslandskap med omväxlande åkrar, betesmarker och lövdungar. Från höjdsträckningen har man en storslagen utsikt över Ringsjön och över skogs- och mellanbygder. Betesmarkerna i området utgörs bl.a. av rester av en gammal skottskog med uppvuxen asp, ask, ek och lind, men det finns också öppen hagmark. I skottskogspartiet, som inte längre hävdas, är floran lundartad med framträdande våraspekt med gulsippa och vitsippa som dominerande inslag. Många träd bär tydliga spår av det tidigare skottskogsbruket. Exempel på en beteshävdad miljö av skottskogskaraktär finns i kraftledningsgatan, där regelbundna röjningar tillsammans med årligt bete vidmakthållit en lågvuxen träd- och buskvegetation. I de öppnare markerna finns en relativt representativ betesflora. Landskapet är kulturhistoriskt värdefullt och har en något ålderdomlig prägel.

7g. Odlingslandskapet norr om Lyby

Klass:	3	Areal: 65 ha
Motiv:	Landskapsbild, odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

De öppna hagmarkerna och blandlövhagarna i sluttningen ner till Hörbyån är påverkade av dikning och gödsling och är tämligen triviala. Längs ån finns bårder med al och något björk. Landskapet innehåller kulturhistoriska spår i form av många stengården och odlingsrösen. Längs vägen mot Osbyholm finns en kort allé med lönn. Det öppna odlingslandskapet har en tilltalande landskapsbild.

8. Sjömossahus

Klass:	3	Areal: 18 ha
Motiv:	Våtmark, odlingslandskap	
Naturvärde:	N V K R	
Källor:	A	

Våtmarksobjekt med mosse, tjärn och topogent kärr samt öppen hagmark. Området hyser en mycket rik förekomst av dystarr och vegetationszoneringen från blött gungfly till mossevegetation är ovanlig i denna del av Skåne. Mossen är skogbevuxen. Tjärnen med sitt gungfly är en av de få opåverkade som finns kvar i denna del av länet. Kärrområdet är dikat och inbegriper gamla mossodlingar. I den öppna hagmarken

finns utmarksträd, bokpurror och stengården. Skåneleden passerar över mossen.

9. Odlingslandskap vid Mjälåströ

Klass:	1	Areal: 78 ha
Motiv:	Odtingslandskap, flora	
Naturvärde:	K N R L B	
Källor:	A	

Omväxlande kulturlandskap med stor landskapsbildsmässig kvalitet utmed vägen mellan Hörby och Södra Rörum. Området innefattar små åkrar, fuktiga betesmarker, våtmarkspartier, vattendrag, lövskogskullar och en f.d. slåttermark av högt botaniskt värde. Skåneleden går genom området och det finns en rastplats för vägtrafikanter.

En del av objektet utgörs av en grund svacka med fäladsmark och ett stort fuktängsområde. I närheten finns några låga kullar och hela landskapet sluttar svagt åt sydväst. Områdets vegetation inbegriper många olika hed- och ängstyper, och delar av området hyser en mycket artrik flora med betes- och slåtterindikatorer. Bland förekommande arter kan nämnas brudborste, ängsskära, smörbollar, hartmansstarr, ängsstarr, slåttergubbe och svinrot. Utmarksträd och purror förekommer. Fuktängsområdet översvämmas vid flödesperioder av den genomströmmande bäcken. Vegetationen domineras i fuktängen av högvuxna gräs och örter samt en del videbuskage.

10. Hagmarker vid Skogahuset - Boddahus

Klass:	2	Areal: 34 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Landskapet är här ett vackert, småbrutet odlingslandskap med många rösen och stenmurar. Stora delar av de närmaste omgivningarna är granplanterade. I området ingår åkermark, fälad, betad alkärr, öppen hagmark och blandlövhage. Floran i betesmarkerna är representativ för ogödslade, äldre betesmarker i skogsbygden.

11. Odtingslandskap vid Ekeröd

Klass:	3	Areal: 79 ha
Motiv:	Odtingslandskap, geologi	
Naturvärde:	N G K R	
Källor:	A	

Området utgöres av hag- och fäladsmarker som ligger på en svagt kuperad del av Linderödsåsen och på gränsen mellan det öppna odlingslandskapet och barrskogen. Norr om Ekeröd löper en hög getryggs-

formad ås som bildats i en smältvattenkanal i inlandsisen. De två åsryggarna i norra delen löper vinkelrät mot huvudåsen och kan vara äldre än denna.

Åsbildningen är av stort geovetenskapligt värde för tolkningen av den lokala och regionala isavsmältningen. Åsarna är huvudsakligen bevuxna med bokskog av hedtyp med inslag av ängstyper i de nedre sluttningarna.

De öppna hagmarkerna hyser en trivial kulturbetesflora, men fäladen är omväxlande med bl.a. slåttergubbe, gökblomster och grönvit nattviol. Utmarksträd, stenmurar och odlingsrösen utgör kulturhistoriska element. Området har viss betydelse för friluftslivet.

12. Odtingslandskap vid Kylestorp

Klass:	2	Areal: 116 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A.	

Linderödsåsen är i dessa delar något kuperad och domineras av barrskog med öppen mark bara just runt byar och gårdar. Runt Kylestorp finns åkermarker, öppen hagmark, fäladsmark och en öppen utmark nära kommungränsen, där den gamla järnvägen mellan Hörby och Linderöd gick förbi. Betesmarkerna är stora, blockiga och vackert utbildade. Vegetation och flora är delvis påverkad av dikning och gödsling, men jordtistel, knägräs och gråfibbla kan ändå förekomma. Andra delar av naturbetesmarkerna är opåverkade av gödselmedel. I dessa påträffas vegetationstyper som rödvenäng, tuvtåteluktäng och örtrik ljunghed. Rester av den äldre hävdfloran finns kvar i dessa, bl.a. förekommer slåttergubbe mycket rikligt i vissa delar. Stenmurar, odlingsrösen, utmarksträd och purror är också vanliga i hela området.

13. Hagmark nordost om Satsrup

Klass:	3	Areal: 11 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Ogödslad hagmark i ett kuperat åslandskap med något gran och björk, enebuskar, stengården och bäckar.

14. Odlingslandskap vid Stavröd

Klass:	2	Areal: 103 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K L	
Källor:	A	

Hag- och fäladsmarker i utkanten av den odlade marken runt gamla Stavröds by. Landskapet är barrskogsdominerat med öppna åkermarker runt den forna byn och ofta med en övergångszon av lövskog. Det finns en mosaik av vegetationstyper i området. Den öppna utmarken innehåller en artrik gräshedsflora med bl.a. blåsuga, stor blålocka och svinrot. Andra arter i området är stagg, slättergubbe, jungfrulin, spikblad, kärrfibbla, nattviol och grönvit nattviol. I den öppna hagen finns en dammäng från 1930- eller 1940-talet. Stengården och odlingsrösen förekommer.

15. Våtmark norr om Nymölla

Klass:	3	Areal: 28 ha
Motiv:	Sumpskog	
Naturvärde:	N Z	
Källor:	A	

Område där vattennivån höjts genom dämning. Gles fuktlövskog med bl.a. al, som är av ornitologiskt intresse, då arter som häger, sångsvan och forsärla setts häcka här.

16. Betesmarker vid Kylegården

Klass:	2	Areal: 14 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Hag- och fäladsmarker i anslutning till Kylegården uppe på Linderödsåsen. Landskapet är något kuperat och uppodlat norr om gården. Söderut finns större skogsområden. Den öppna hagmarken utgörs av en märklig, ca fyra meter hög kulle med flat ovansida. I björkhagen finns flera mindre kullar. Vegetationen består av rödvenhed, örtrik ljunghed, tuvtåteluktäng och blåtåteläng. Floran hyser en del arter som indikerar långvarig hävd.

17. Betesmarker nordost om Äspinge

Klass:	3	Areal: 37 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Området utgörs av blockiga, stengärdesförsedda hag- och fäladsmarker som ligger i utkanten av Äspinge by. Landskapet är här småkuperat och utanför objektet tar barrskogen vid. Här finns skogsliknande, betade blandlövhagar med bl.a.

sydlig variant av blåtåteläng, ekhagar med svag gräshedsvegetation och skogsflora, björkhagar, vacker fäladsmark med ogödslad ljunghed och stagg och betesindikerande arter samt annan öppen utmark med mestadels gräshedsvegetation och en del slätterindikatorer.

18. Hagmarker vid Råset

Klass:	2	Areal: 42 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Området utgörs till största delen av hag- och fäladsmarker som ligger i en relativt flack, småbruten bygd. Stora ytor i omgivningarna domineras dock av skog. Vegetationstyperna är många, bl.a. återfinns kalkfuktäng och ljunghed av blåbär-lingontyp. Hävdfloran är ännu till stora delar intakt och inbegriper såväl betes- som slätterindikatorer. Stengården och odlingsrösen förekommer.

19. Naturskog vid Timan

Klass:	2	Areal: 8 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Gammal bokskog av hedkaraktär som utvecklats fritt under lång tid. Skogen hyser en del mindre vanliga mossor och lavar. I områdets omgivningar förekommer granplanteringar.

20. Odlingslandskapet nordväst om Svensköp

Klass:	2	Areal: 55 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Stora delar av detta småbrutna odlingslandskap utgörs av ängs- och hagmarker, främst öppen hagmark, blandlövhagar och fäladsmark. De är genomgående välbäddade och representativa. Delar av de närmaste omgivningarna är granplanterade. I området finns en mosaik av växtsamhällen med rester av den gamla hävdfloran bevarad. Stenmurar och odlingsrösen är vanligt förekommande.

21. Hagmark söder om Maa

Klass:	3	Areal: 11 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Mosaik av trädbevuxen, gles och öppen betesmark med bl.a. alstråk och enefälad. Slättergubbe och knägräs förekommer.

22. Fälad nordost om Svensköp

Klass:	2	Areal: 6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Området utgöres av en välhävddad fälad och ligger i sluttningen av en sydväst-nordostlig sprickdal, alldeles norr om Vrånge mosse på Linderödsåsen. Dalen är till stora delar öppen, men omgivande höjder täcks av skog där barrträd dominerar. Vegetationen är mångformig med indikatorarter som knägräs, slåttergubbe, borsttåg, darrgräs och gökblomster som vanliga. De kulturhistoriska spåren i form av stenmurar och purror karaktäriserar också området, som i Kristianstads kommun övergår i en betad hagmark med al och björk.

23. Vrånge mosse

Klass:	3	Areal: 243 ha
Motiv:	Våtmark, odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Mosse omgiven av blandlövhagar med bl a slåttergubbe och trådtåg samt betad skog. Mossen är till stora delar opåverkad och har representativ vegetation med tuvor och höljor. Området är även tillhåll för orre.

24. Odlingslandskap kring Timan och Urtiman

Klass:	2	Areal: 117 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

Området utgöres av åkermark, hag- och fäladsmarker som ligger i ett flackt landskap uppe på Linderödsåsen alldeles norr om Viss mosse. Omgivningarna domineras till stor del av planterad barrskog. I fäladsmarken finns gott om bl.a. borsttåg, blåsuga, darrgräs samt lite kattfot. Betesmarkerna uppvisar eljest en mosaik av rödvenäng och högörtäng med små partier av gräs-lågstarräng. Al- samt bok-/ekskog med svag eller ingen grässvål finns i vissa delar. Stengården finns överallt i de gamla betesmarkerna. Odlingsrösen, purror, utmarksbokar, husgrunder samt vård- och fruktträd finns också. Även vissa delar, som är ointressanta ur floristiskt perspektiv, är av stort värde för landskapsbilden.

25. Naturbetesmark söder om Älmhult

Klass:	2	Areal: 5 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

Området utgöres av en välhävddad fälad som ligger på den gamla utmarken till Älmhults by, uppe på Linderödsåsen. Fäladen omges delvis av lövskog och granplanteringar. Landskapet är i övrigt småbrutet och har en ålderdomlig prägel. Vegetationstyperna inbegriper bl.a. stagghed, i vilken för övrigt växer bl a borsttåg.

26. Naturbetesmark sydost om Älmhult

Klass:	1	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K L	
Källor:	A	

Området utgöres av blandlövhagar och annan hagmark, och ligger på den gamla utmarken till Älmhults by. Området omges nästan helt av lövskog och granplanteringar. Landskapet är i övrigt småbrutet och har en ålderdomlig prägel. Vegetationen är hedartad med ljunghed, rödvenhed och stagghed som kännetecknande. Fuktigare partier domineras av gräs-lågstarrängar. Området har relativt välbevarad hävdflora med darrgräs, knägräs, borsttåg och slåttergubbe som vanliga och med knaggelstarr som en intressant art. Mindre delar har troligen varit äng och några partier har varit uppodlade. Beteskontinuiteten är sannolikt lång i vissa partier även om äldre, betespåverkade träd saknas. Purror är vanliga.

27. Odlingslandskapet vid Harphult

Klass:	3	Areal: 231 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	N G K	
Källor:	A	

Runt byn finns åkermark, öppen hagmark, blandlövhagar och ohävdade fäladsmarker med täta enbestånd. Igenväxningen av fäladsmarker till bokskog kan studeras på flera ställen. Vegetationstyperna är hedartade, men i fuktsvackor förekommer högörtäng och pors-blåtåteläng. Många av den hävdade vegetationens växter finns fortfarande kvar i floran, bl a knägräs, borsttåg, trådtåg och höskallra. Landskapet är småbrutet och har en ålderdomlig prägel. En del av en grusås, som är av stort geovetenskapligt värde för tolkningen av den lokala isavsmältningen, ingår i området.

28. Hagmark norr om Lyby mosse

Klass:	3	Areal: 20 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Välhävdat, fuktig, öppen hagmark med vattensamling intill Lyby mosse. Trivial flora. Solitära ekar, björkar och alar.

29. Ängakilsmossen

Klass:	3	Areal: 20 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Ädellövskog av sumpskogstyp med al, ask och ek. Markvegetationen domineras inom stora ytor av ramlök och skogsbingel, men här förekommer även blåsippa, ormbär och storrams. Förekomsten av död ved är påfallande. En öppen hagmark med tydlig gödselpåverkan finns i anslutning till skogsmarken, som tidigare sannolikt varit en stubbskottäng.

30. Råby hållor

Klass:	3	Areal: 69 ha
Motiv:	Ädellövskog, geologi, rekreation	
Naturvärde:	N G K L R	
Källor:	A, 3	

Detta mångformiga, tätortsnära område innehåller ängsekskog med skogsbingelsamhälle, blandlövskog av ängstyp, almskog, klubbalskog, aspskog, gran-skog, betesmark och slåttervall. Berggrunden består av stenkolsförande Rät/Lias-lager samt Kågeröds-lager som på vissa ställen går i dagen. I den markerade ravindalen finns en artesisk brunn, terrasser och den meandrande Hörbyån. Fornlämningar, bl.a. offerstenar, förekommer rikligt. Intressanta växtarter är t.ex. Sankt Pers nycklar, ängsnycklar, gullviva och skogslýsing. Området hyser ett rikt fågelliv och är av värde för rekreation och friluftsliv.

31. Karnas backe och området öster om Hörby

Klass:	3	Areal: 66 ha
Motiv:	Ädellövskog, odlingslandskap, rekreation	
Naturvärde:	N K R L	
Källor:	A, 3	

Ek-, björk-, al-, asp- och hasseldominerad blandlövskog, samt öppen betesmark ingår i detta område som består av gammal inägomark. Berggrunden utgörs av stenkolsförande Rät/Lias-lager. Hörbyån flyter genom området. Växtarter av intresse är liljekonvalj, smörbollar, ängsnycklar och gullviva.

Området är kuperat, variationsrikt och ligger nära tätorten Hörby, och är därför värdefullt för rekreation och friluftsliv.

32. Odlingslandskapet väster om Äspinge

Klass:	3	Areal: 84 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Ett småbrutet odlingslandskap med mycket stengärdesgårdar. Öppen hagmark, ekhage, blandlöv-hage, betad skog och fäladsmark är naturtyper som kännetecknar naturbetesmarkerna i området. Botaniskt intressanta arter är jungfrulin, majviva och kärrknipprot. Flera mindre lövskogsområden med ek, björk och bok förekommer. Längs ett biflöde till Hörbyån finns al och ask. I den norra delen finns ett litet område med ekskog som utvecklats fritt under lång tid.

33. Betesmarker vid Kvarnberga

Klass:	1	Areal: 160 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K L	
Källor:	A	

Vidsträckt hag- och fäladsmarker i ett småbrutet odlingslandskap omgivet av flera barrskogsodlingar. Naturbetesmarkernas vegetationstyper är många. Här finns bl a kalkfuktäng och örtrik friskäng. I fäladens kalkfuktäng finns en värdefull flora med bl.a. kärrsälting, knagglestarr, ängsstarr och kärrknipprot. De kulturhistoriska spåren i området utgörs av stengärden, odlingsrösen, utmarksträd, purror, jordkällare och en stenbro.

34. Odlingslandskapet Östra Sallerup - Långaröd - Bessinge - Köinge

Klass:	1	Areal: 5030 ha
Motiv:	Odlingslandskap, landskapsbild	
Naturvärde:	N B Z K L	
Källor:	A	

Ett representativt odlingslandskap i en svagt kuperad terräng i den skånska mellanbygden med omväxlande åkrar, betesmarker, små våtmarker och skogsområden. Flera av de ingående byarna har bibehållit en genuin karaktär. De inre delarna av området är glest bebyggda och utgör byarnas gamla utmarker. Åtskilliga utmarksrester hävdas ännu genom betesdrift, men stora arealer har planterats med gran eller har fått växa igen naturligt till blandlövskogar med björk och bok. Inslaget av våtmarker är stort och

flera öppna fattigkärr förekommer tillsammans med stråk av fuktlövskogar med al och björk. Lång hävdkontinuitet har kommit att prägla vegetationen och spåren efter olika bruksformer finns ännu kvar inom området. Stenmurar, odlingsrösen och fägator är vanligt förekommande. På några platser finns rester efter linbastor.

34a. Benarp

Klass:	2	Areal: 76 ha
Motiv:	Odlingslandskap, landskapsbild	
Naturvärde:	N B K L	
Källor:	A	

Ett landskapsbildsmässigt framträdande objekt i form av en urbergsdrumlin, som till stor del är skogbevuxen. Odlingslandskapets naturtyper utgörs av blandlövhagar och öppna hagmarker, och det är omgivet av gran-, ask- och ädellövskog. Hagmarkerna är svagt gödslade men har bevarat delar av hävdfloran, bl.a. slättegubbe och Sankt Pers nycklar. I området finns även en liten kalkfuktäng med bl a smörbollar, majviva och svinrot. Förutom de många stenmurarna, finns kulturhistoriskt intressanta rester av en kvarn samt en välbevarad linbastu. Helhetsbilden och det estetiskt tilltalande landskapet gör att området är värdefullt.

34b. Odlingslandskapet Köinge - Härröd - Bessinge - Frännarp - Ormatorp

Klass:	1	Areal: 1232 ha
Motiv:	Odlingslandskap, landskapsbild	
Naturvärde:	N B K L	
Källor:	A	

Ett mycket stort område i ett småbrutet odlingslandskap med ålderdomlig mellanbygdsprägel. Här finns öppen hagmark, blandlövhagar, björkhagar, annan hagmark, fälad, annan öppen utmark, betad skog, öppna ängar, sidvallsängar och åkermark samt skogspartier med bok, alkärr och granplanteringar. Naturbetesmarkerna är oftast välhåvade. Bland förekommande växtarter i området kan nämnas grönvit nattviol, tvåblad, bockrot, knagglestarr, blåsuga och kärrsälting. Området är komplext och utgör ett väl bibehållet exempel på risbygdens odlingslandskap. Det har stor potential för turism.

34c. Fäladsmark söder om Bönhult

Klass:	2	Areal: 4,3 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En naturbetesmark som ligger i utkanten av den öppna marken runt Bönhults by. Byn ligger i en svacka och omges helt av löv- och barrskogar.

Stenmurar, en fägata och en del friväxande äldre träd utgör kulturhistoriska element i området. Vegetationen är mångformig och har bevarat mycket av den gamla hävdfloran, bl a darrgräs, knägräs, borsttåg och slättegubbe.

34d. Fäladsmark öster om Ormatorp

Klass:	2	Areal: 21 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Ett omväxlande odlingslandskap med fäladsmark och öppen hagmark som kännetecknas av solitära ekar, bokar och björkar. Fäladsmarken domineras av rödvenhed av staggtyp och med inslag av fuktigare partier med gräs-lågstarrvegetation och tuvtåtel. Floran är varierad med arter som knägräs, slättegubbe, granspira, borsttåg och kärrsälting. Stenmurar inramar forna åkertegar. En väl synlig hålväg löper genom området.

34e. Odlingslandskap vid Östra Sallerup

Klass:	2	Areal: 317 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Området består av ett flackt till något kuperat odlingslandskap. I området kring Hörby radiostation är omgivningarna till stora delar uppodlade, men vid radiomasterna finns rester av gammal fäladsmark med representativ vegetation och flora bevarad. Mot Omsed är landskapet mer småbrutet och kuperat. Här finns flera olika typer av betesmarker med arter som granspira, svinrot, backtimjan, slättegubbe, blåsuga och Sankt Pers nycklar. Lövskogar med relativt artrikt fåltskikt, samt alkärr, förekommer i området. Stenmurar, odlingsrösen, utmarksåkrar, fägator och en välbyggd, gammal markväg samt en gravhög från bronsåldern (Klackabacken) utgör kulturhistoriskt framträdande landskapselement. Östra Sallerups kyrka härstammar från 1200-talet, men är tillbyggd efterhand genom århundradena. Bykärnan består sedan skiftet i början av 1800-talet endast av ett fåtal gårdar. Vid prästgården, som ligger söder om landsvägen, ligger den egenartade parkanläggningen Karl XI:s stenar i en ekskogsdunge. Anläggningen härstammar från 1680-talet och är delvis restaurerad.

34f. Odlingslandskapet Kölleröd - Gummarp - Tattarp - Hensed - Rugerup

Klass:	1	Areal: 916 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmarker	
Naturvärde:	K N L B Z	
Källor:	A, B	

Ett stort, mångformigt och estetiskt tilltalande område med åkrar, skog (bokskog, sumpskog, granskog), ett flertal våtmarker (bl.a. Store, Svarte och Sassarps mossar) samt olika typer av betesmarker. Våtmarkerna utgör en mycket fin mosaik av mjukmattesamhällen och gölar, som trots ingrepp i form av torvbrytning, är värdefulla. Botaniska värden finns i form av t.ex. Sankte Pers och Jungfru Marie nycklar, grönvit nattviol och blåsarr. De främsta zoologiska värdena utgörs av tjockhornsfly och mångstreckad fjällmätare. Förutom de vanligt förekommande stenmurarna, fågatorna och odlingsrösen, finns kulturhistoriska element i form av genuina gårdsmiljöer, brytestugor, jordkällare, purror och frivuxna träd. Området utgör ett sammanhängande landskapsparti med rester av det gamla odlingslandskapet och dess utmarksbeten, betade bokskogsdungar och kärrområden. De centrala delarna är glest bebyggda och delvis svårtillgängliga, vilket medför ostörda förhållanden för många djurarter. Områdets samlade naturkvaliteter är mycket höga och det saknar motsvarighet i Skåne.

34g. Fälåd vid Åkeslund

Klass:	2	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En ogödslad fälådsmark i ett småbrutet odlingslandskap. Fälåden har flera vegetationstyper, där tuvstarrvariant av tuvåttelfuktäng är en. En intressant art i den även i övrigt välbevarade betesfloran är granspira, som dock förekommer sparsamt.

34h. Odlingslandskapet norr om Långaröd

Klass:	2	Areal: 120 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z K L	
Källor:	A, 2	

Ett mångformigt och småbrutet område med hagmarker, fälåder, annan öppen utmark, åkermark och delvis granplanterad myrmark. Skogspartier med bok samt fuktlovskogar med al och björk finns i våtare områden. Betesmarkerna har till stora delar kvar en karakteristisk hävdflora, trots viss påverkan som t.ex. dikning, gödsling och kultivering. Kulturhistoriska spår finns i form av fågator, jordkällare,

odlingsrösen, stenmursomgärdade utmarksåkrar och flera generationer av stengården, som visar förändringar i markanvändning och ägoförhållanden. I myrmarksdelarna av området förekommer bl a mångstreckad fjällmätare.

35. Betesmarker öster om Hallabacken

Klass:	3	Areal: 22 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Vackert utbildad ekhage med såväl vidkroniga som smalare träd. Hagmarken är gödslad och markvegetationen trivial. Den öppna hagmarken består av mer eller mindre gödslade frisk- och fuktängar samt en fälådsliknande hed. Här finns solitära träd och en aldunge. De kulturhistoriska elementen i området utgörs av stenrösen, fågator, purror, odlingsrösen och buskridåer.

36. Odlingslandskapet runt Fjällmossen

Klass:	2	Areal: 390 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A, 2	
Naturreservat:	Fjällmossen-Viggarum 85 ha (1984)	

Odlingslandskapet kring Fjällmossen har präglats framför allt av byarna Vigarum, Buus och Elestorp. I de delar som ligger närmast byarna finns åker och vall. Mycket av de forna vidsträckt betesmarkerna är numera granplanterade, men välhävda rester finns fortfarande kvar. Tillsammans med lövkärr, fuktlovskogar och små ädellövskogsbestånd med främst bok, bildar det småkuperade och i övrigt öppna landskapet en sammanhållen enhet som belyser det äldre odlingslandskapet runt en större mosse. Djurlivet är rikt med förekomster av såväl älg som kronhjort och rådjur. I betesmarkerna finns strukturer som t.ex. fågator och stenmursomgärdade utmarksåkrar, vilka visar på den tidigare markanvändningen. Vid Vigarum finns även ryggade åkrar från järnåldern. Bebyggelsen, i synnerhet den i Vigarums by, är genuin och har en för bygden karakteristisk prägel.

37. Fjällmossen

Klass:	1	Areal: 203 ha
Motiv:	Våtmark, geologi, fauna	
Naturvärde:	N Z G	
Källor:	A	

Fjällmossen, som sträcker sig in i Kristianstads kommun, bedöms vara en av de mest intakta och

biologiskt värdefulla mossarna i Skåne. Mossen är tillsammans med Traneröds mosse (i Svalövs kommun) den enda relativt opåverkade mossemyren söder om granens naturliga sydvästgräns. Området är därför mycket värdefullt från såväl nationell som internationell naturvårdssynpunkt. Området är en geovetenskapligt mycket viktigt lokal genom de ostörda torv- och sjösedimentlagren. Myrvegetationen karaktäriseras av ett nästan helt öppet mosseplan med tuvor och höljor med för denna mossetyp karakteristisk vegetation. Till vegetationen är knuten ett speciellt djurliv. Fågelarter som storspov, ängs-
piplärka och orre förekommer. Bland fjärilar kan nämnas ljungfjädertofsspinnare. Området har ett stort värde för undervisning, forskning och som exkursionsmål.

38. Naturbetesmarker vid Nämndemansgården

Klass:	2	Areal: 29 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Området utgörs av hagmark och ligger i ett småbrutet, något kuperat jordbrukslandskap. De närmaste omgivningarna är dock relativt flacka och domineras av odlad mark. Delar av hävdfloran är bevarad. Att döma av blockförekomsten har området, som har mycket lång historia som fodermark, aldrig plöjts. Det har däremot blivit svagt gödlat och påverkat av dikning.

39. Naturbetesmarker vid Stänkelösa boställe

Klass:	1	Areal: 34 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A	

Naturbetesmarker med öppen hagmark och enefälad i ett småkulligt landskap med omväxlande större flata ytor och ca fem meter höga kullar. Inom området förekommer många vegetationstyper, bl.a. stagghed, örtrik ljunghed och örtrik friskäng. Stora delar av området hyser en mycket artrik flora med både betes- och slåtterindikerande arter t.ex. klasefibbla, slåtterfibbla, blåsuga, kattfot, kärrsälting och Jungfru Marie nycklar. Stenmurar och odlingsrösen förekommer. I norr finns rester av en slåtteräng. Genom området sträcker sig dessutom en segmenterad grusås som är av stort geovetenskapligt värde för tolkningen av den regionala isavsmältningen. Landskapsbilden är tilltalande.

40. Odlingslandskapet sydöst om Långaröd

Klass:	3	Areal: 89 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Stora öppna hagmarker med fägator och stenmurar. Tuvtåteläng med majnycklar uppträder på ett ställe. Omväxlande flack och backig/stenig mark. Några partier har odlingsrösen och gamla åkrar som betas. En låg, skogbeväxt kulle, någon enstaka viltskyddsplantering och resterna av en pestkyrkogård ingår också i området.

41. Fälalad sydväst om Brägnahult

Klass:	3	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Delvis trädrik och igenväxande fälaladsmark med ett grävt vattenhål, stengården och lite inägomark. Risheds- och gräshedsvegetation samt fuktängar karaktäriserar vegetationen. I floran ingår knägräs, darrgräs, borsttåg och slåttergubbe.

42. Sjököp

Klass:	3	Areal: 18 ha
Motiv:	Våtmark, sjö	
Naturvärde:	N V	
Källor:	A	

Den lilla tjärnen vid Sjököp med omgivande mossmarker och gungflyn utgör ett intressant exempel på en igenväxande sjö i ett urbergsområde. Kärr- och mossemarken är en av de bäst bevarade myrarna i denna del av länet.

43. Naturbetesmarker vid Farhult

Klass:	2	Areal: 19 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

Naturbetesmarkerna utgörs av öppen hagmark och utmark, och ligger på en nordvästsluttning i ett småbrutet odlingslandskap. På en mindre yta i området finns borsttåg och granspira, resten hyser en relativt trivial flora. Den landskapsbildsmässiga kvalitén på området är det som främst är av intresse, tillsammans med de kulturhistoriska spåren i form av stenmurssystem, fägator, en torpruin och en utmarksåker.

44. Odlingslandskap vid Skäpperöd

Klass:	3	Areal: 32 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Ett småkulligt, omväxlande och stengärdesförsatt område med åkrar, öppen hagmark, steniga och täta ekhagar samt en liten björkhage. I denna finns ett litet, öppet kärr. Darrgräs och ängsnycklar påträffas i floran.

45. Naturbetesmarker vid Jönstorp

Klass:	2	Areal: 8 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	K, G	
Källor:	A	

Området utgörs av en stenbunden betesmark av fäladskaraktär med representativ flora och vegetation. Längs bäcken finns grova träd av ek och bok. Odtingsrösen förekommer. Genom området löper en liten rullstensås.

46. Naturbetesmarker vid Kagarps boställe

Klass:	2	Areal: 7 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	K	
Källor:	A	

Området utgöres av hag- och fäladsmark som ligger runt en större kulle i utkanten av ett småbrutet odtingslandskap. Landskapet är här något kuperat med oftast granplanterade kärr i svackor och odlad mark på den något kulliga marken däremellan. Den öppna hagmarken hyser en trivial kulturbetesflora, men i fäladen finns det gott om betesindikatorer som knägräs, borsttåg och backtimjan. Kulturhistoriska spår i form av vällagda stenmurssystem, fägator och terrasserade gamla åkrar bidrar till områdets biologiska och kulturhistoriska värde.

47. Naturbetesmark vid Trulshärad

Klass:	2	Areal: 12 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

Området utgöres av hagmark som ligger i ett småbrutet odtingslandskap. Det är i huvudsak flackt med bara några kullar i väster. I den öppna hagmarken finns en trivial kulturbetesflora och en gödsel-påverkad fuktäng. I andra delar av området finns

dock gott om bl.a. borsttåg, slättergubbe och svinrot. Hela området omgärdas och delas av stenmurar och flera fägator leder till betesmarken. Purror och odtingsrösen förekommer också. Den öppna hagmarken är av landskapsbildsmässig betydelse vid sidan av de biologiska och kulturhistoriska värdena.

48. Fälåd vid Påarp

Klass:	2	Areal: 6 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En fäladsmark som ligger i en relativt flack helåkersbygd strax norr om sluttningarna ner mot Vombsänkan. Vegetationen utgörs av flera olika ängs- och hedtyper och i floran ingår jordtistel, backtimjan och Sankte Pers nycklar. I mitten av området finns ett tätvuxet parti med enbuskar, men större delen av området är öppet. Betesmarken är stenmursomgärdad. I området finns även odtingsrösen och en fägata.

49. Naturbetesmark vid Kvarnhem

Klass:	2	Areal: 8 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen hagmark som ligger i en relativt flack och intensivt uppodlad bygd. Området delas i två delar av en liten slänt i ost-västlig riktning. Delar av området är påverkat av gödsling, schaktning och granplantering, andra delar är opåverkade och har bevarat hävdfloran med t.ex. jordtistel, darrgräs och smörbollar. En pestkyrkogård lär ska finnas i området.

50. Naturbetesmark vid Amalietorp

Klass:	3	Areal: 22 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En stor, öppen hagmark med två ek-/bokdungar i söder. Gott om stenmurar. Gräsheds- och fuktängsvegetation med jordtistel som betesindikator.

51. Odtingslandskapet Sniberup - Oderup

Klass:	1	Areal: 310 ha
Motiv:	Odtingslandskap, friluftsliv, landskapsbild	
Naturvärde:	N K R	
Källor:	A	
Naturreservat:	Sniberups fälåd 12 ha (1972)	

Detta mosaikartade område med åkrar, skogspartier och naturbetesmarker ligger på sydvästsluttningen av Linderödsåsen. Landskapet är svagt kuperat. Stenmurar, utmarksåkrar och fågator är viktiga och tydliga kulturhistoriska element. Norr och söder om Sniberup är markerna huvudsakligen uppodlade. Det öppna odlingslandskapet är av betydelse för upplevelsen av hela områdets landskapskaraktär. Området har stor betydelse för friluftslivet.

51a. Naturbetesmarker i odlingslandskapet Sniberup - Oderup

Klass:	2	Areal: 157 ha
Motiv:	Odlingslandskap, friluftsliv, landskapsbild	
Naturvärde:	N K R L	
Källor:	A	

Naturbetesmarkerna utgörs främst av öppen hagmark, blandlövhagar och stenig fäladsmark. De uppvisar många vegetationstyper. Den hävberoende floran är fläckvis relativt ursprunglig, trots att området genom åren har påverkats genom dikning, plöjning, gödsling och skrotdeponering. Naturbetesmarkerna är av betydande värde för friluftslivet.

51b. Sniberups fälad

Klass:	1	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora, landskapsbild	
Naturvärde:	N B K L R	
Källor:	A	

Stora delar av Linderödsåsen täcktes under 1800-talet av sammanhängande ljungebevuxna fäladsmarker med enar. Numera återstår endast mindre rester av detta landskap. Sniberups fälad utgör ett sådant mindre område med gammal enebevuxen fäladsmark. Vegetationstyperna är mångskiftande med bl a fårsvingeltorräng, ljunghed och stagghed. Floran är opåverkad av gödsling och hyser arter som t ex backsippa, granspira, kärrsälting, rödkämpar och knägräs. Det är landskapsbildmässigt värdefullt samt biologiskt och kulturhistoriskt intressant och av betydelse för friluftslivet.

52. Betesmark sydväst om Östraby

Klass:	3	Areal: 21 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Stora, öppna och något blockiga hagmarker, delvis med inslag av gamla åkrar och slåttermarker. Stengården och ett grävt vattenhål utmärker området, som till största delen är välhävdat och har

gräsheds- och fuktängsvegetation med bl.a. jordtistel, borsttåg och gökblomster. En mindre blandlövhage i norr är däremot svagt hävdad och igenväxande.

53. Sjömossen

Klass:	3	Areal: 120 ha
Motiv:	Våtmark, fauna	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A	

Denna igenväxta mosse av sumpskogskaraktär är starkt påverkad av dikning och torvtäkt, men har p g a sin storlek och mångfalden av naturtyper ett rikt växt- och djurliv. Bl.a. förekommer starrgräsfjäril.

54. Betesmark öster om Sjömossen

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppen hagmark med stengården, solitära alar, ekar och pilar, samt vårstarr som betesindikator. Intill hagmarken finns en gammal åker eller slåttervall med tydlig terrassering och trivial flora.

55. Naturbetesmark vid Södergård

Klass:	2	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

Naturbetesmarken, som är betydelsefull för landskapsbildningen, ligger i en svagt böljande, mestadels uppodlad bygd vid foten av Linderödsåsen. Inom området finns flera låga, flacka kullar med svackor emellan. Hagmarkens vegetation utgörs av hed-, torrängs- och fuktängstyper. Jordtistel och backtimjan är vanliga i området och i de fuktigare partierna finns knägräs och darrgräs.

56. Borstbäckens dalgång

Klass:	1	Areal: 50 ha
Motiv:	Terrängform	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Borstbäckens övre flacka dalgång som fortsätter in i Sjöbo kommun och norra delarna av Övedsområdet (se Sjöbo kommun nr 17 och 17a).

56a. Ädellövskog i Borstbäckens dalgång

Klass:	1	Areal: 7 ha
Motiv:	Ädellövskog, våtmark, vattendrag	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Ravinartat område med ädellövskog, främst med bok

och avenbok. Vegetationen är ängsartad med arter som bl a hässleklocka, storrams, kransrams och ramslök. Andra växtarter är skogslysing och pipstäkra. Ett litet rikkärr vid kommungränsen. I detta område uppträder också den sällsynta fjärilsarten leverfärgat ängsfly. Borstbäcken rinner upp i Sjömossen (nr 53).

KÄLLOR

1. Bratt, Å. 1984. *Mitt i Skåne.*- Ed.
2. Ryberg, E. 1984. *Risbygden. En genomgång av Långaröds socken, Färs härad - Ett område mellan skog och slätt. - Länsantikvarien, Länsstyrelsen i Malmöhus län, Medd nr 1984:1.*
3. Persson, S och Waldenström, P. 1975. *Karnas backe och Råby hällor. En naturinventering i Hörby kommun. - Medd från Avd för ekologisk botanik, Lunds universitet. Årg 3 nr 5.*
4. Olsson, K. 1975. *Naturvårdsundersökning av Hörby fälad med omgivningar. - Medd från Avd för ekologisk botanik, Lunds universitet. Årg 3 nr 3.*
5. Annon. uå. *Minnen och boplatser från en svunnen tid. Södra Rörums socken. - S Rörums Bygdeförening i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan i Hörby. Hörby.*
6. S Rörums Bygdeförening. 1990. *Vårdträd - en inventering i S Rörums socken 1989. - S Rörums Bygdeförening och Studieförbundet Vuxenskolan i Hörby. Hörby.*

KÄVLINGE KOMMUN

1. Kustzonen väster om motorvägen	79	4. Stora Harrie mosse	82
1a. Kusten norr om Järvallen	80	4a. Stora Harrie mosse	82
1b. Järvallens strandängar	80	5. Hagmark vid Lyckehusen	82
1c. Järvallen och Hofters mosse	80	6. Löddeåns dalgång mellan Löddeköpinge och Kävlinge	82
1d. Strandängar vid Salviken	80	6a. Hög	82
1e. Kusten söder om Vikhög och Löddeåns dalgång	80	7. Kävlingeåns dalgång	82
2. Saxåns dalgång och odlingslandskapet runt Dagstorp	81	7a. Rinnebäcksstamp	83
2a. Dagstorps mosse	81	7b. Rinnebäck	83
2b. Mossarps mosse	81	8. Stångby mosse – västra delen	83
3. Karaby backar	81		
3a. Karaby backar	81		

Kävlinge kommun tillhör till största delen regionen ”Sydvästra Skåne”, region 6. Det är bara den östligaste kanten som når in i region 7, ”Skånes sediment- och horstområde”.

Landskapsmässigt består huvuddelen av kommunen av ett svagt kuperat slättlandskap. Kävlinge-Löddeåns och Saxåns dalgångar utgör markerade sänkor. I den norra delen av kommunen finns ett höjdråk med branta kullar vid Dagstorps och Västra Karaby backar. Kommunen har inga sjöar.

Berggrunden utgörs av dankalksten (Tertiär) i väster och Kågerödslager (Trias) i öster. De dominerande jordarterna i kommunens västra del är sandjordar. Det finns också en del flygsandfält med barrträdplanteringar. Längs

de större åarna finns sandiga, fläckvis kalkrika, avlagringar. I kommunens södra del, samt väster och nordost om Kävlinge, finns huvudsakligen stenfattig moränlera. Ett mer eller mindre sammanhängande stråk med torvjord förekommer också i kommunen.

Åkerbruket har lång kontinuitet med början redan under stenåldern. På 1600- och 1700-talen hade uppodlingen gått så långt att problem med bl a sandflykt uppstod. Först under senare delen av 1800-talet avhjälpes denna genom skyddsplanteringar. Samtidigt påbörjades förvandlingen av landskapet till en fullåkersbygd. Torvbrytning har skett sedan lång tid tillbaka, bl a i Hofters mosse där torvgravarna är synliga än idag.

1. Kustzonen väster om motorvägen

Klass:	1	Areal: 2435 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z G K R L	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Järvallen 466 ha (1972, 1991) Salvikens strandängar 38 ha (1990) Löddeåns mynning 46 ha (1952, 1989)	

Den gamla strandvallen från Litorinatiden är ett markerat strandhak, som är väl utbildat vid Järvallen. Bakomliggande tallplanterade dynområden är

ursprungligen en flack sandvandringsskust med strandvallar. Sandavlagringarna, som tillhör det s k Saxtorpsdeltat, är avsatta i Alnarpssänkan och har en mycket komplicerad stratigrafi. De fortsätter norrut ända till Saxån i Landskrona kommun. Vegetationen inom området präglas av sandförekomsterna. Vegetationstyper av torrängskaraktär, torrhedar och borsttåtelhed är vid sidan av de smala havsstrandängar som finns närmast strandlinjen värdefulla och representativa. Flera ovanliga växter påträffas, bl a låsbräken, ängskorn och korskovall. Vid Gillhög ligger, omgiven av det uppodlade landskapet kring

Barsebäcks gods, en av landets märkligaste gånggrifter. Barsebäcks mosse är en nyckellokal för den kvartärgeologiska forskningen och av högsta geovetenskapliga värde. Området är i sin helhet av geovetenskapligt värde. Fågellivet är mycket rikt och varierat och det strandnära landskapet med anslutande grunda havsmiljöer är av stor betydelse för många kustlevande fågelarter. I Löddeborgsområdet förekommer lökgröda. Lundåkrabukten är också ett viktigt reproduktionsområde för fisk. Järavallsområdet är med sina karakteristiska landformer med växlingar mellan öppna ytor och olikåldrig skog ytterst värdefull för det rörliga friluftslivet. Likartade skogsmiljöer finns kring Löddeborg. Vid Järavallen ligger Barsebäcks golfbana, som har spelytor även väster om kustvägen. Området avgränsas i söder av Löddeåns väl markerade dalgång.

1a. Kusten norr om Järavallen

Klass:	3	Areal: 75 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, friluftsliv	
Naturvärde:	N K L R	
Källor:	A	

Ett kustnära odlingslandskap med spridd bebyggelse och med åkermarker, slåttervallar, trädgångar och trädridåer. Det hänger samman med odlingslandskapet norr om Vålåran, som är gränsbäck mot Landskrona kommun. Delar av området är värdefullt för det rörliga friluftslivet och erbjuder tilltalande utblickar över Öresund.

1b. Järavallens strandängar

Klass:	1	Areal: 47 ha
Motiv:	Kust, naturtyp, geologi, fauna, flora, friluftsliv	
Naturvärde:	N B Z G K R	
Källor:	A	

Öppna, flacka och till stor del betade strandmarker väster om kustvägen. Förutom strandängsvegetation närmast strandlinjen förekommer även områden med bl a rödvenäng, tuvtätäläng, örtrik ljunghed och rödvenhed. Floran är artrik med flera ovanliga arter, t ex sandnejlika och korskovall. Närmast stranden växer bälten med havssäv och bladvass.

1c. Järavallen och Hofterups mosse

Klass:	2	Areal: 625 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, friluftsliv	
Naturvärde:	N K L R	
Källor:	A	

Järavallen med Hofterups mosse är ett vidsträckt sandområde med dynbildningar som kännetecknas av planterad barrskog, främst tall. I terrängsvackor

uppträder fuktigare partier, ofta bevuxna med björk, och mosseliknande partier. Skogsområdets vegetation är hedartad. I området växer linnea, som sannolikt inte är naturligt invandrad, utan kommit med i samband med utsättning av barrplantor. Inom skogsområdet finns spår som antyder att det en gång funnits tångvallar av samma karaktär som på Falsterbohalvön. Tångvallarna har utgjort hägnader och är de hittills nordligast kända i Skåne och är troligen från 1600-talet. En del öppna områden finns i den norra delen och öster om motorvägen. Dessa karakteriseras av sandgräshedar med borsttåtel. Området avgränsas mot väster av Litorinavallen, som är väl markerad. Hofterups mosse är en numera utbruten mosse, som vuxit igen med tät björkskog. Hela området är av mycket stor betydelse för det regionala friluftslivet. I den södra delen ligger en golfbana.

1d. Strandängar vid Salviken

Klass:	2	Areal: 68 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N B Z G K L	
Källor:	A	

Den flacka havsstrandängen karaktäriseras av såväl salt- som sötvattenpåverkad vegetation omväxlande med torrängar. Närmast strandlinjen är vegetationen marskartad med förekomst av arter som strandaster, sodaört, strandkämpar och marviol. Den välbetade havsstrandängen är en förutsättning för det skånska kustlandskapets karakteristiska häckfågelfauna med arter som skärfläcka, strandpipare, rödbena, småtärna och gulärta. Fågelfaunan är därför rik i området. Salviken är också av stor betydelse för rastande och flyttande vadare, änder och gäss. Landskapsbilden är mycket värdefull.

1e. Kusten söder om Vikhög och Löddeåns dalgång

Klass:	1	Areal: 111 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, fauna, flora	
Naturvärde:	N B Z G K L	
Källor:	A	

Löddeåns mynning utgörs av flacka betade strandängar: sötvattenstrandängar, havsstrandängar och öppen hagmark utmed Löddeåns norra strand och längs kusten upp mot Vikhög. Lödde å bildar här gräns mot Lomma kommun. Vegetationen är representativ och floran uppvisar flera ovanliga växtarter, bl a ängskorn. Det omgivande landskapet är flackt och till största delen uppodlat. Mynningsområdet är av geovetenskapligt värde förutom att det också

innehåller marinarkeologiska lämningar. Strandmorfologin är intressant med bl a en markerad strandvall, vilket gör att området mellan Vikhög och Lödde å är av värde för den geovetenskapliga forskningen, främst avseende inlandsisens dynamik och strandlinjens nivåvariationer. Hela mynningsområdet vid Löddeåns utlopp är, tillsammans med den närliggande Salviken, från ornitologisk synpunkt ett av de värdefullaste områdena i denna del av Öresund.

2. Saxåns dalgång och odlingslandskapet runt Dagstorp

Klass:	1	Areal: 955 ha
Motiv:	Terrängform, vattendrag, odlingslandskap, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z G K L	
Källor:	A	
Naturreservat:	Dagstorps mosse 6,3 ha (1992)	

Saxåns dalgång från Saxtorp uppströms till kommungränsen väster om Norrvidinge utgör ett viktigt landskapselement genom sin utformning samt de bitvis ännu hävdade betesmarkerna utefter ån. Vid Annelöv finns ogödslade naturbetesmarker och en ganska artrik flora med bl a mandelblom och gullviva. Andra betesmarker har en mer trivial, gödselpåverkad och gräsdominerad vegetation. Träddräer med al, pil och andra videarter förekommer längs långa sträckor. Dalgången är av högt geovetenskapligt värde genom åns meandrande lopp samt genom de naturliga landskapsförändrande processer som sker i ån och i strandbrinkarna.

Det öppna odlingslandskapet runt Dagstorp är topografiskt framträdande med flera mycket markerade kullar (Dagstorps backar). Backarna, som kan betraktas som kamesbildningar, utgörs huvudsakligen av sediment, som delvis överlagrats med leror och morän. Backarnas uppkomstsätt är ännu inte helt klarlagt. Deras topografi framhävs av de många gravhögar från bronsåldern som finns på krönen. I sänkorna mellan backarna finns flacka partier med små våtmarker. Landskapsbilden är säregen och har få motsvarigheter i länet.

2a. Dagstorps mosse

Klass:	1	Areal: 6 ha
Motiv:	Kalkkärr, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A, B	

Dagstorps mosse är ett av västra Skånes sista kvarvarande rikkärr omgivet av betade fuktängar. Omgivningarna är till större delen uppodlade. Dagstorps mosse har varit föremål för vetenskapliga botaniska studier vid flera tillfällen under 1900-talet. Inom

området finns många för landet sällsynta och utrotningshotade växtarter. Området utgör en refugie för arter som är bundna till denna sällsynta och allt mer försvinnande biotop. Speciellt värdefull är förekomsten av svarttåg samt trubbtåg, blåtåg, torvtåg, axag, stor ögontröst, stor käringtand, fyreggad johannesört, blekvide, rosmarinvide och sandvide, som här förekommer i en högvuxen variant. Kärret är därför botaniskt mycket värdefullt men också av generell intresse som landmollusklokal.

2b. Mossarps mosse

Klass:	1	Areal: 18 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Mossarps mosse är ett delvis dikat och betat rikkärr med omgivande öppna hagmarker i en för övrigt uppodlad och relativt flack bygd. Vegetationen utgörs av kalkfuktängsfragment med arter som tätört, slätterblomma och honungsblomster samt mer triviala tuvtåtel-fuktängar och högörtängar.

3. Karaby backar

Klass:	1	Areal: 105 ha
Motiv:	Terrängform, flora	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A	

En i landskapet väl framträdande höjdsträckning med branta sidor, som troligen uppkommit genom att landisen sköt ihop sedimentlager från sydost. Omgivningarna är mer flacka och till största delen uppodlade. Många fornlämningar är belägna på backarna. Terrängformationen är landskapsestetiskt tilltalande och av geovetenskapligt värde.

3a. Karaby backar

Klass:	1	Areal: 10 ha
Motiv:	Terrängform, flora	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A	

Vegetationen på Karaby backar kan karakteriseras som en torrängsvegetation främst bestående av örtrik ängshavretorräng och rödvenäng. Den är floristiskt värdefull med arter som bl a axveronika, backsippa, brudbröd, luddfingerört, rödkämpar och sandnejlika. Backarna är av kulturhistoriskt, geovetenskapligt och vegetationsmässigt värde förutom att de är landskapsestetiskt tilltalande.

4. Stora Harrie mosse

Klass:	1	Areal: 161 ha
Motiv:	Kalkkärr, flora, fauna, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

Stora Harrie mosse är en relativt välbevarad våtmark av en typ som förr var vanlig i odlingslandskapet. Den har genom åren påverkats av dikning och uppodling, men har ännu kvar rester av rikkärrsvegetation och sidvallsängar. Det omgivande landskapet norr om själva mossen är helt uppodlat, men rikt på fornlämningar.

4a. Stora Harrie mosse

Klass:	1	Areal: 30 ha
Motiv:	Kalkkärr, flora, fauna, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

Stora Harrie mosse är en rest av ett tidigare vidsträckt våtmarksområde. Våtmarken har dock aldrig blivit helt utdikad och uppodlad. Den har istället utnyttjats som slåtter- och betesmark. Till följd av avtagande hävd har igenväxning med träd och buskar har skett i vissa partier. Våtmarken utgör ett relativt sammanhängande beteslandskap i en i övrigt uppodlad bygd. Vegetationen karakteriseras främst av tuvtåtel-fuktängar, kalkfuktängar och ett öppet fastmattekärr i det egentliga kalkkärret. Flera ovanliga växter förekommer, bl a axag, majviva, tätört, sumpgentiana och orkidéer som majnycklar och ängsnycklar. Delar av området utgörs ännu av naturliga slåttermarker med grunda öppna diken, vilket ger intryck av en ålderdomlig prägel. I kalkkärret förekommer kalkkärrsgrynsnäcka. Områdets biologiska värden är höga och genom det tätortsnära läget har det även betydelse som studieobjekt i undervisningen.

5. Hagmark vid Lyckehusen

Klass:	2	Areal: 6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Två öppna hagmarker på plan, sandig mark i utkanten av Lyckehus. Omgivningarna är till största delen planterade. Vegetationen utgörs av rödvenhedar och borståtelhed.

6. Löddeåns dalgång mellan Löddeköpinge och Kävlinge

Klass:	1	Areal: 380 ha
Motiv:	Terrängform, odlingslandskap	
Naturvärde:	G K L	
Källor:	A	

Löddeåns dalgång mellan Kävlinge och Löddeköpinge är en av de mest markerade slättådalarna i länet och därmed mycket betydelsefull ur landskapsestetisk synpunkt. Området är också av stort geovetenskapligt, ornitologiskt och friluftslivsmässigt värde. Nedanför Borgeby slott har dalgången även ett kulturhistoriskt värde.

Mellan Löddeköpinge och Borgeby slott är dalgången bred med markerade sidor. Uppströms Borgeby karakteriseras ådalen däremot av relativt höga och böljande sidosluttningar. Vid Högs Mölla är dalen hopträngd och med branta sluttningar. Dalgången utgörs till största delen av betesmarker med inslag av mindre skogspartier. Vid Hög finns en anlagd vikingaby på den norra dalsidan.

6a. Hög

Klass:	2	Areal: 11 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen, ogödslad hagmark på kullig mark, som utgör en del av en större betesmark längs Kävlingeån. Omgivningarna är flacka och till stor del uppodlade. Vegetationen består bl a av torrängar med fårsvingel och rödven, rödvenhed och högörtängar.

7. Kävlingeåns dalgång

Klass:	1	Areal: 58 ha
Motiv:	Terrängform, vattendrag, flora	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A	

Kävlingeåns dalgång är mellan Rinnebäck och kommungränsen vid Lilla Harrie tydlig i det helt uppodlade landskapet. Dalsidorna är jämnt sluttande, med delvis ganska branta. Endast på några ställen bryts de av små ravinliknande bildningar kring små biflöden. Närmast ån växer trädbårder med al och pil längs vissa sträckor, men inte sällan går åkermarken ända ned till strandkanten. Kävlingeån är trots vattenregleringar och rensningsföretag av stort geovetenskapligt och biologiskt värde. Dalgången är också landskapsestetiskt tilltalande.

7a. Rinnebäcksstamp

Klass:	3	Areal: 11 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppna, betade hagmarker i anslutning till ån med tämligen trivial vegetation på grund av gödsel-påverkan. Mer ursprunglig och artrik vegetation finns närmast ån i dess översvämningssområde. Spridda alar karaktäriserar åstränderna. Området är av betydelse för landskapsupplevelsen av Kävlingeån och som närrekreationsområde.

7b. Rinnebäck

Klass:	2	Areal: 4,6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppna ängs- och betesmarker i slutningen ner mot Kävlingeån, alldeles öster om Rinnebäck och på Kävlingeåns södra sida i Lunds kommun. Vegetationen är mångformig och varierad. Tuvtåtel-fuktängar, högörtängar, kalkfuktäng och rödvenäng är några exempel på förekommande vegetationstyper. Floran är delvis mycket artrik, något som betingats av dels högt rörligt grundvatten, dels av att slätter förekommit mer eller mindre kontinuerligt sedan lång tid tillbaka.

8. Stångby mosse – västra delen

Klass:	1	Areal: 17 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Landskapsavsnittet, som är helt uppodlat, är den västligaste delen av den sänka i terrängen som är förutsättningen för Stångby och Hoby mosse i Lunds kommun (se även Lunds kommun nr 2).

LANDSKRONA KOMMUN

1, 1a. Ven	85	6. Saxåns och Brååns dalgångar	87
2. Landskapet mellan Glumslöv, Örja och Rönneberga	86	6a. Naturbetesmarker norr om Häljarp	88
2a. Hilleshøgs dalar - Ålabodarna	86	6b. Naturbetesmarker vid Krokvad	88
2b. Rönneberga backar	86	7. Kustremsan utmed Lundåkrabukten	88
3. Rååns dalgång	87	7a. Saxåns mynning och strandängarna utmed Lundåkrabukten	88
3a. Ottarpsravinen	87	7b. Odlingslandskapet längs Lundåkrabukten	88
4. Exercisfältet	87	8. Saxtorpsskogen	89
5. Gråen	87		

Landskrona kommun tillhör ”Sydvästra Skåne”, region 6. I kommunen ingår ön Ven. Ven syns tydligt från fastlandet på g a de branta, ljusa kustklinterna som omger öns platå. Landskrona är en topografiskt mycket varierande kommun. Norr om staden höjer sig Glumslövs backar som söderut övergår i flackt lågland, men i sydostlig riktning fortsätter med höjder upp till 100 meter över havet vid Rönneberga backar. Terrängen sänker sig sedan åter till en svagt böljande slätt söder om Saxåns isälvsdal. Kustlandet vid Lundåkrabukten är låglänt och flackt. De geomorfologiska förhållandena på Ven och kring Glumslövs backar och Hilleshøgs dalar är mycket varierande och av stort geovetenskapligt värde.

I den sydvästra delen av kommunen och på Ven utgörs berggrunden av dankalksten (Tertiär), medan de nordöstra delarna har en berggrund bestående av Rät-Lias-bildningar och Kågerödslager (Trias och Jura). Jordlagren utgörs i sydväst av sandiga/grusiga isälvsav-

lagringar, det s k Saxtorpsdeltat. I kommunens mellersta delar och på Ven finns det synnerligen bördig, ler- och kalkrik morän och i norr finns ett område med en lerig morän.

Läget längs Öresundskusten, Saxåns och Rååns dalgångar och de bördiga jordarna har medfört att kolonisationen och uppodlingen av landskapet skett tidigt. Ett tecken på detta är också de många bronsåldershögar som finns på höjdsträckningarna inom kommunen. Bybildningen var omfattande, men byarna splittrades i samband med skiftesreformerna under 1800-talets första decennier. Sedan följde utvecklingen mot den fullåkersbygd, som hela kommunen kännetecknas av idag, och där andelen naturliga betesmarker och skog är mycket liten. Ven har till stor del lyckats undkomma den senare tidens utveckling och har bevarat många äldre kulturlandskapselement. Inte minst kvarstår den prägel som den danske vetenskapsmannen Tycho Brahe satte på ön i slutet av 1500-talet.

1, 1a. Ven

Klass:	1	Areal: 760 ha
Motiv:	Särprägel	
Naturvärde:	N B Z K G R L	
Källor:	A, B, 1, 2, 3	
Landskapsbildsskydd		
Naturreservat:	Vens backafall 60 ha varav 30 ha vatten (1990)	

Ön Ven har en säregen landform som saknar sin motsvarighet i landet och troligen i Europa. Ven är en ca 45 m hög platå som är uppbyggd av lösa avlagringar bestående av morän och glacifluviala sand-

och lersediment. Platån, som är relativt plan och helt uppodlad, avgränsas av en brant klintkust med delvis pågående erosion - de karakteristiska backafallen. Backafallen omfattar en smal landremsa runt hela ön med såväl blottade erosionsbranter, gräs- och örtbevuxna öppna betesmarker som busk- och trädbevuxna partier. Vegetationen är artrik och rymmer flera sällsynta växter, bl a klintsnyltrot och jättefräken, varför det botaniska värdet är mycket högt. Faunan är också av högt värde med stora kolonier

hackande backsvala, sandödda, gröNFLäckig padda samt ovanliga insektsarter och mollusker.

Flera fornminnen finns på ön t ex Tycho Brahes Uranienborg, observatoriet Stjärneborg samt Mölledammen. Bebyggelsens karaktär är mycket speciell. På flera platser finns också spår av den förr i tiden mycket omfattande tegeltillverkning som varit utmärkande för ön. Ven har stora värden som utflyktsmål, för turismen och för rekreation och friluftsliv. Den kan dessutom erbjuda en synnerligen estetiskt tilltalande landskapsbild med vidsträckt utblickar över Öresund mot de svenska och danska kusterna.

2. Landskapet mellan Glumslöv, Örja och Rönneberga

Klass:	1	Areal: 3790 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, terrängform	
Naturvärde:	NBZGKL	
Karta:	3C:01, 3C:04, 2C:82	
Källor:	A, 13	
Landskapsbildsskydd.		
Naturvårdsområde:	Övra Glumslöv 662 ha (1987)	
Naturresevat:	Hilleshøgs dalar 140 ha (1980)	

Landskapet öster om Landskrona utgöres av ett öppet jordbrukslandskap på det tydligt markerade höjdstråket som löper i nordväst-sydostlig riktning. Topografin är dramatisk vid kusten och i Hilleshøgs dalar, där de geologiska förhållandena är desamma som på Ven. Landskapet präglas av de många fornlämningarna, som visar på kontinuerlig bebyggelse sedan stenåldern. Gravhögarna från bronsåldern avtecknar sig på ett karaktäristiskt sätt på krönet av höjdryggarna. Särskilt framträdande är de vid Glumslöv och Rönneberga gård. En av landets bäst bevarade gånggrifter finns strax norr om Ålabodarna. Söder om Hilleshøg utbreder sig ett fuktängsområde, karaktäristiskt kantat av hamlade pilar. Vid perioder med riklig nederbörd uppkommer oftast blankvattenytor i detta låglänta odlingslandskap, som delvis utnyttjas som betesmark. Området har ett påfallande rikt fågelliv. Från Glumsløvs backar utbreder sig ett öppet jordbrukslandskap ned mot Öresund. De soliga öppna strandbranterna närmast havet hyser en intressant vegetation i olika successionsstadier. Kustavsnittet är särskilt värdefullt för det rörliga friluftslivet och landskapsbilden med sina branta stup är särpräglad och unik. Stranden domineras av en blockig morän som i den södra delen övergår i sand.

2a. Hilleshøgs dalar - Ålabodarna

Klass:	1	Areal: 179 ha
Motiv:	Kust, geologi, flora, fauna	
Naturvärde:	NBZGRL	
Karta:	3C:01	
Källor:	A, B, 12	

Hilleshøgs dalar uppvisar en landformstyp som, med undantag för vissa delar av Ven, saknar sin motsvarighet i landet. Den mot havet brant stupande erosionskusten hyser en mycket värdefull flora och fauna med många sällsynta eller mindre vanliga arter, bl a växter som klintsnyltrot, jättefräken, luktsmåborre och källgräs, kolonier med backsvalor, sandödda samt ett stort antal ovanliga fjärilsarter, bl a vitt stråfly och prydlig lövmätare, skalbaggar och andra insekter. Torrängsvegetationen på kalkrik mark är också av internationellt intresse. Landskapsbilden är unik och tilltalande. Klinten mellan Fortuna och Ålabodarna och klinten söder om Rustningshamn är geovetenskapligt mycket viktiga lokaler för forskningen. Området mellan Ålabodarna och Sundvik är till stor del format av lertäkter för tegelindustrin, som förr var omfattande. Där täktbottnarna nått grundvattenytan har små kalkkärr utbildats efter den avslutade täktverksamheten. Andra delar är igenvuxna med alm, som bitvis är beståndsbildande. Området har mycket höga geologiska, botaniska och landskapsbildmässiga värden samtidigt som de strandnära partierna är av värde för rekreation och friluftsliv.

2b. Rönneberga backar

Klass:	3	Areal: 11 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp, flora	
Naturvärde:	NGBKL	
Karta:	3C:04	
Källor:	A, 4, 13	

Rönneberga backar är den sydostliga avslutningen av det markerade höjdstråket mellan Glumslöv och Rönneberga. Backarna som ligger i ett öppet odlingslandskap utgör ett mycket framträdande inslag i landskapsbilden. Detta förstärks av de gravhögar från bronsåldern, som finns på toppen av backarna. Floran på själva gravhögarna är förhållandevis rik, medan omgivningarna mest utgöres av kulturbetesmarker. Strax sydost om backarna ligger en liten betesmark i de branta slänterna med dels torrängsvegetation, dels framträngande grundvatten och rikkärrsvegetation med växter som blåtag, vippstarr, fyreggad johannesört och ängsnycklar.

3. Rååns dalgång

Klass:	1	Areal: 186 ha
Motiv:	Terrängform, naturtyp, flora	
Naturvärde:	N B Z G R L	
Karta:	3C:01	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Rååns dalgång har relativt branta sluttningar och utmärks av både öppna betesmarker och odlad mark samt mindre skogsbestånd. Floran är artrik på de ogödslade naturbetesmarkerna. Råån är påverkad av dikningsföretag och saknar det naturliga loppet inom kommunen. Vattendragets biologiska värden är trots det höga. Ån bildar mellan Åskatorp och Ottarp gräns mot Helsingborgs kommun.

3a. Ottarpsravinen

Klass:	1	Areal: 14 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp, flora	
Naturvärde:	NBGR	
Karta:	3C:01	
Källor:	A	

Ca 400 meter sydväst om Ottarps kyrka finns en i terrängen väl avsatt kulle. I sluttningen är berggrunden blottad med en rödaktig bergart från Triasperioden, s k Kågerödskonglomerat. Betesmarkerna är artrika med såväl en torrängsvegetation, ett litet källkärr och ordinära friskängar. Backsippa förekommer rikligt i torrängen tillsammans med arter som brudbröd och prästkrage. Andra exklusiva växter är smultronfingerört, smörbollar och stallört. Längs bäcken som ringlar fram i dalgångens botten finns en högrötsvegetation med älgört och kabbleka. Hassel, slån och hagtorn finns fläckvis i täta bestånd. Ravinens sluttningar domineras i söder av en ädellövskog med bok, alm, ask, avenbok och al. Markvegetationen är ängsartad med en välutvecklad våraspekt med vitsippor i sluttningarna och svalört och kirsål närmast bäcken. Området är en välbesökt exkursionslokal.

4. Exercisfältet

Klass:	3	Areal: 20 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, geologi	
Naturvärde:	NBGR	
Karta:	2C:82	
Källor:	A, 5	

Exercisfältet, som är omgivet av stadsbebyggelse, är den sista resten av Landskrona norra fälad. Vegetationen utgörs av ogödslad ängsvegetation alltifrån torra till fuktiga typer. Arter som kustruta, kråkbär, trift och knölsmörlomma förekommer. Delar av området betas med får. Området är geologiskt värdefullt genom den markerade strandvall från

Litorinatiden, som löper i den västra delen. Namnet exercisfältet har området fått eftersom det utnyttjades som övningsfält för de militära enheter som fanns stationerade i Landskrona. Exercisfältet har därför ett betydande kulturhistoriskt värde samtidigt som det är av mycket stor betydelse som närrekreationsområde.

5. Gråen

Klass:	3	Areal: 27 ha
Motiv:	Kulturmiljö, fauna	
Naturvärde:	Z	
Karta:	2C:82	
Källor:	A, 6, 7	
Naturreservat:	Gråen 30 ha (1952)	

Gråen utgörs av lämningar efter de aldrig fullbordade befästningsverken från 1700- talet. Försvarsanläggningen består av vallar och bastioner och innanför dessa ett vattenområde som delvis vuxit igen med bladvass. Östra delen av ön hyser en mindre kolonistugebebyggelse. Gråen hyser ett mycket rikt fågelliv med ett stort antal arter, framför allt sjöfågel, vadare och sångare. I början av 1990-talet etablerades en koloni med storskarvar i de almar som då vuxit upp i den norra delen. Vegetation och flora är ensartade, men flera ovanligare växter har påträffats, bl a strandbeta, raklost och svartsenap.

6. Saxåns och Brååns dalgångar

Klass:	1	Areal: 960 ha
Motiv:	Terrängform, vattendrag, odlingslandskap	
Naturvärde:	NGKRLV	
Karta:	2C:82, 2C:85	
Källor:	A, 9	

Saxåns nedre lopp karakteriseras av en relativt rak flodfåra i ett öppet och flackt jordbrukslandskap. Uppströms Häljarp beskriver Saxån och speciellt Bråån ett slingrande s k meanderlopp. Åarna har inom vissa partier skurit sig ned i de lösa avlagringarna och bildat inskränningar i strandbrinken. De båda dalgångarna har en mycket tilltalande landskapsbild. Vattendragen hyser en fiskfauna med ovanliga arter som grönlång, sandkrypare, nejönöga och bäcköring. Havsöring förekommer allmänt i Saxån och är också föremål för ett omfattande fritidsfiske.

Saxån är i stort sett gräns mot Kävlinge kommun från ett stycke väster om Furunäs till Huvudstorp vid kommungränsen mot Svalöv. Dalgången utgör i sin helhet ett viktigt landskapselement genom sin utformning samt de bitvis ännu hävdade betesmarkerna utefter ån. Vid Annelöv finns

ogödslade naturbetesmarker och en ganska artrik flora med bl a mandelblom och gullviva. Andra betesmarker har en mer trivial, gödselpåverkad och gräsdominerad vegetation. Trädriddar med al, pil och andra videarter förekommer längs långa sträckor. Saxåns dalgång är av högt geovetenskapligt värde genom åns meandrande lopp samt genom de naturliga landskapsförändrande processer som sker i ån och i strandbrinkarna.

6a. Naturbetesmarker norr om Häljarp

Klass:	3	Areal: 38 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	NL	
Karta:	2C:82	
Källor:	A	

Öppna, av översvämningar influerade ängsmarker längs Saxåns meandrande lopp. Ängsmarkerna är delvis hävdade och karakteriseras av olika typer av fuktängsvegetation med bl a tuvtåtel, vasstarr, mannagräs och kärrkavle. Vissa ohävdade partier är bevuxna med bladvass. Inom torrare delar förekommer friskängar med dominans av främst knylhavre.

6b. Naturbetesmarker vid Krokvad

Klass:	3	Areal: 51 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	NBL	
Karta:	2C:82	
Källor:	A	

Ogödslade, artrika naturbetesmarker av frisk- och fuktängskaraktär med arter som ängsnycklar, rödkäppar, darrgräs, jordtistel, vasstarr och tuvtåtel.

7. Kustremsan utmed Lundåkrabukten

Klass:	1	Areal: 203 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, fauna, flora	
Naturvärde:	N B Z K L V	
Karta:	2C:82	
Källor:	A, B	
Naturresevat:	Saxåns mynning 27 ha (1950)	

Kustremsan söder om Landskrona är en flack marsklandliknande terräng som söderut övergår i en sandkust med svag dynbildning närmast den jämna strandlinjen. Vid Öresund finns kuster av denna typ bara här och i sydvästra Skåne. De hävdade strandängarna är tillsammans med de angränsande grunda vattenområdena av utomordentligt stor betydelse för såväl häckande som flyttande och övervintrande fåglar. Området gränsar i norr mot ett skjutbanelandskap, som delvis är beläget på de forna strandängarna och på utfyllnadsmarker. I den norra

delen mynnar även Saxån, som här kan uppfattas som ett estuarium. Utblickarna över det öppna landskapet är tilltalande, särskilt från motorvägen i områdets nordöstra gräns.

7a. Saxåns mynning och strandängarna utmed Lundåkrabukten

Klass:	1	Areal: 126 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, fauna, flora	
Naturvärde:	N B Z K L V	
Karta:	2C:82	
Källor:	A, B, 10, 11, 14	

Kring Saxåns mynning finns hävdade havsstrandängar av marsktyp med skonor, rännor och mindre vattensamlingar. Lundåkrabuktens havsstrandängar uppvisar intressanta och speciella växtsamhällen med salttoleranta arter som strandmalört, saltmålla, revigt saltgräs, saltört och glasört. Andra ovanliga arter är ormax och ängskorn. Vegetationen är tydligt zonerad i förhållande till påverkan från det salta havsvattnet. Partier som inte betas är övervuxna med bladvass och havssäv. Betade havsstrandängar i direktkontakt med det öppna havet är viktiga som häcknings- och rastlokaler för många våtmarksfåglar. Fågelfaunan är därför rik och varierad med många arter vadarfåglar. Tillsammans med de grunda vattenområdena är området en mycket viktig rastlokal för flyttande våtmarksfåglar. Mynningsområdet är av geovetenskapligt intresse och har också stor betydelse för uppvandrande havsöring.

7b. Odlingslandskapet längs Lundåkrabukten

Klass:	3	Areal: 78 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Karta:	2C:82	
Källor:	A	

Väster om kustvägen mellan Häljarp och Barsebäck utbreder sig på den flacka, något sandiga kustslätten ett småskaligt odlingslandskap, som närmast havet avgränsas av en svagt markerad strandvall. Det öppna landskapet avbryts på några ställen av mindre skogsdungar eller trädriddar. Gårdsbebyggelsen är karaktäristiskt belägen nära kustvägen. Det öppna kustområdet erbjuder vackra utblickar över Öresund och är också av betydelse för kustens häckfågelfauna.

8. Saxtorpsskogen

Klass:	3	Areal: 182 ha
Motiv:	Rekreation	
Naturvärde:	R	
Karta:	2C:82	
Källor:	8	

Saxtorpsskogen är en planterad tallskog som tillkommit under 1800-talet för att förhindra sandflykten. Skogen har ett varierat utseende med inslag av både barrlövskog och ren björkskog. Vegetationen är hedartad med förekomst av arter som blåbär, lingon, ljung och kruståtel samt ett välutvecklat bottenskikt med mossor. Sällsynt förekommer linnea, som är en utpräglad barrskogsväxt. Saxtorpsskogen har utomordentligt stort värde som närrekreationsområde och som miljö för ett stort antal växt- och djurarter, vilka annars inte skulle förekomma i kommunen.

KÄLLOR

1. *Natur och kultur på Ven*. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, miljövårdsenheten, Medd nr 1991:2.
2. *Dhejne, H. red. 1960. Hven - Tycho Brahes ö*. - Sydsvenska Dagbladets Årsbok 1961. Malmö.
3. *Björning, L. 1984. Tegel och tegeltillverkning i Skåne under fem århundraden*. - Skånes hembygdsförbunds årsbok.
4. *Nilsson, A. 1982. Västskånska ättehögar och deras flora*. - Svensk botanisk tidskrift 76:391-.
5. *Nilsson, A. 1960. Exercisfältet - den sista resten av Landskrona stads norra fälad. En kultur- och naturhistorisk studie*. - Landskrona Museiförening och Landskronatraktens natur III. Landskrona.
6. *Kraft, J. 1978. Försök till inventering av ön Gråns flora*. - Skånes naturs årsbok 68:101-109.
7. *Kananen, P & Jönsson, P-E. 1989. Häckande sjöfåglar på ön Grånen 1989*. - Anser 28:235-242.
8. *Svenska Landskap AB. 1992. Saxtorpsområdet. Utredning om förutsättningar för detaljplanearbete samt skyddande av Saxtorpsskogen*. - Landskrona kommun.
9. *Saxån-Braåns avrinningsområde - en kunskapssammanställning*. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, miljövårdsenheten, Medd 1986:2.
10. *Knutsson, L., Larsson, A. & Tynelius, S. 1974. Naturreservatet Saxåns utlopp. Biologisk inventering samt förslag till skötselplan*. - Statens naturvårdsverk, SNV PM 586.
11. *Weibull, P. 1978. Fåglarna kring Saxåns mynning*. - Skånes naturs årsbok 68:111-119.
12. *Persson, S. 1978. Skalbaggar i Landskronatrakten*. - Skånes naturs årsbok 68:127-130.
13. *Reuterskjöld, D. Floran på Ättehögar*. - Landskrona kommun.
14. *Jönsson, P-E, Kananen, P. 1993. Flygeltofta ängar - Saxåns mynning. Häckfågelinventering 1991 och 1992*. - Skånes Ornitologiska Förening. Lund.

LOMMA KOMMUN

1. Löddeåns dalgång	91	5. Höje ås dalgång och Habo ljun	92
1a.Strandängar vid Löddeåns mynning	91	5a. Höje ås dalgång vid motorvägen	92
2. Domedejla mosse	92	5b. Kusten norr om Lomma	92
3. Frierupsravinen	92	6. Slättängsdammarna och Östra dammen	93
4. Fels mosse	92	7. Odlingsskapskapet vid Alnarp	93
		7a. Alnarps fälä	93
		7b. Alnarpsparken	93

Lomma kommun ingår i region 6, "Sydvästra Skåne". I väster avgränsas kommunen av Öresundskusten och marken höjer sig skålförmot mot öster till en höjd av ca 25 meter över havet. Terrängen är synnerligen jämn och flack.

Berggrunden utgörs i sin helhet av dankalksten. Jordarna i kommunens nordöstra och sydöstra delar är bördig, ler- och kalkrik morän, medan kustremsans jordar är sandiga. Områden med styv sjölera förekommer.

Den odlingshistoriska utvecklingen i kommunen följer det typiska mönstret för skånska slättbygder. Området har varit bebott sedan stenåldern och åkerbruket utvecklades tidigt på grund av de goda odlingsbetingelserna. Redan på 1300-talet fanns det stora adels gods i området, bl a i Alnarp. Under 1800-talets

första hälft bröts den inarbetade bystrukturen sönder. Ny teknik, nya odlingsystem och grödor introducerades. Därmed kunde också de gamla utmarkerna odlas upp. Under 1900-talet har utvecklingen fortsatt mot ett allt storskaligare och rationellare jordbruk. Lerförekomsterna gav förutsättningar för flera tegelbruk. Spåren av denna verksamhet är idag flera vattenfyllda lertag.

Det kulturlandskap som idag är förhärskande i kommunen kännetecknas av stora öppna åkerytor, spridd gårdsbebyggelse omgärdad av höga träd, almalléer längs vägar och pilevallar längs ägogränser, täckta diken och rätade vattendrag. Tätorterna i området har expanderat kraftigt under andra halvan av 1900-talet och mycket odlingsbar mark har tagits i anspråk.

1. Löddeåns dalgång

Klass:	1	Areal: 306 ha
Motiv:	Landskap, vattendrag, fauna, friluftsliv	
Naturvärde:	N B Z G K L R	
Källor:	A	
Naturreservat:	Löddeåns mynning 45 ha (1977, 1979)	

Löddeåns dalgång är en flack, men i terrängen väl markerad dalgång. Vattendraget är Kävlingeåns utlopp i Öresund. Den flacka topografin medför att strandområdena ofta översvämmas vid högvatten. De låglänta områdena närmast ån utnyttjas för slätter eller bete. Nedanför Borgeby slott har markerna tidigare delvis varit uppodlade. De är i dag gödslade betesmarker med trivial vegetation, men har likväl betydelse för fågellivet.

1a.Strandängar vid Löddeåns mynning

Klass:	1	Areal: 76 ha
Motiv:	Naturtyp, fauna, flora, rekreation	
Naturvärde:	N B Z G K L R	
Källor:	A	

Hela mynningsområdet vid Lödde å är ett från ornitologisk synpunkt mycket värdefullt område. Betade strandängar och partier med bladvass skapar förutsättningar för en varierad fågelfauna, såväl häckande som rastande och övervintrande arter. Mynningsområdet är även geologiskt intressant genom bl a de strandprocesser som pågår, samt av värde för rekreation och friluftsliv. Det senare gäller särskilt kustremsan söder om mynningen. Strandområdet avgränsas in mot land av ett mycket kraftigt markerat strandhak, som bildats under Litorinatiden.

2. Domedejla mosse

Klass:	3	Areal: 11 ha
Motiv:	Naturtyp, rekreation	
Naturvärde:	N B R	
Källor:	A	

Området utgörs av både våta och torra partier. I den våta delen domineras växtligheten av björk och sälg samt en våtmarksflora med bl a strandklo, bladvass, besksöta, fackelblomster, svärdsilja och sjöranunkel. På en öppen mark inne i skogen förekommer också älgört, frossört, slätterblomma och ängsskallra. Öster om mossen finns ett mera ängsbetonat parti, som tidigare varit odlad mark, där bl a blåmunkar, gulmåra och hedblomster växer. Mossen har tidigare varit mera vattenrik.

Fågellivet är förhållandevis rikt med bl a gärdsmyg, trädgårdssångare, kärrsångare, rödhake, björktrast och pungmes.

Domedejla mosse är en rest av det gamla odlingslandskapet och saknar motsvarighet i kommunen. Det är av betydelse för den biologiska mångfalden, för naturstudier och som närrekreationsområde för de boende i omgivningen.

3. Frierupsravinen

Klass:	3	Areal: 4,5 ha
Motiv:	Geologi	
Naturvärde:	G	
Källor:	A	

En liten men skarpt markerad dalgång, som tvärt skärs av i söder av motorvägen. Dalgången är till större delen uppodlad. Ett viltvatten har anlagts som en utvidgning av en bäckfåra i dalens botten. Genom dalens läge i ett i övrigt öppet landskap utgör den ett värdefullt landskapselement.

4. Fels mosse

Klass:	3	Areal: 3,6 ha
Motiv:	Våtmark, fauna, flora	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A	

Våtmark på gränsen till Lunds kommun där torvtäkt bedrivits. Området är till stor del igenvuxet med bladvass, men bete förekommer i kantzonerna. Vegetationen är artrik med flera ovanliga arter, bl a höskallra, darrgräs, kärrsälting och ängsnycklar. Fågellivet är synnerligen rikt och bidrar till ökad variation i de i övrigt helt uppodlade omgivningarna. Större delen av mossen ligger i Lunds kommun.

5. Höje ås dalgång och Habo ljun

Klass:	1	Areal: 395 ha
Motiv:	Kust, terrängform, vattendrag, landskap	
Naturvärde:	V Z G L R	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Höje å rinner fram i en mycket flack dalgång, som trots detta är väl markerad i den i övrigt mycket flacka fullåkersbygden. Närmast ån förekommer kulturbetesmarker, vilka ofta har ett rikt och varierat fågelliv. De utnyttjas ofta av rastande eller övervintrande gäss och svanar. I anslutning till Habo gård finns en under 1980-talet nyanlagd golfbana. I väster förekommer planterad tallskog, som är av stor betydelse som närrekreationsområde. Närmast kusten finns flera bevarade dammar, som är rester efter de lertäktsområden som förr varit vanliga, men där flertalet numera är igenfyllda.

5a. Höje ås dalgång vid motorvägen

Klass:	3	Areal: 76 ha
Motiv:	Terrängform, naturtyp, fauna	
Naturvärde:	G N Z L	
Källor:	A	

Höjeås dalgång söder om Östra Kanik utgörs av betade ängsmarker med spår av tidigare översilningssystem. Kvarvarande betesmarker längs ån är några av de få naturbetesmarker som ännu finns kvar i kommunen. Vegetation och flora är påverkad av gödselmedel. Betesmarkerna och de angränsande åkrarna är dock av stor betydelse för fågellivet, särskilt vadare, svanar och gäss.

5b. Kusten norr om Lomma

Klass:	2	Areal: 44 ha
Motiv:	Våtmark, naturtyp, rekreation	
Naturvärde:	Z N R	
Källor:	A	

Kusten norr om Lomma, väster om kustvägen utgörs i den södra delen av gamla, vattenfyllda lertäcker. Den största av dammarna, den s k ”fyrkantsdammen”, är en mycket viktig rastlokal för övervintrande vigg och andra sjöfåglar, i synnerhet när vindförhållandena i Öresund är hårda. I dammen häckar också gråhakedopping. Strandremsan utgörs delvis av dyner med dynvegetation och innanför liggande borsttåtelheter samt en del planterad tallskog. Stranden söder om stora dammen utnyttjas intensivt för bad. Här finns också en campingplats. Den nordligaste delen av området är mer igenvuxet med bladvass, träd och buskar, men utnyttjas delvis som

husvagnscamping. Fågellivet är rikt. Hela kustområdet är av väsentlig betydelse som rekreationsområde och har dessutom höga biologiska värden.

6. Slättängsdammarna och Östra dammen

Klass:	2	Areal: 46 ha
Motiv:	Våtmark, flora, fauna	
Naturvärde:	B Z R	
Källor:	A, 1	
Naturreservat:	Östra dammen 14 ha (1982)	

Slättängsdammarna är gamla lertäkter som sedan lång tid tillbaka är vattenfyllda och delvis igenvuxna med bladvass. De kantas av en frodig trädvegetation med framför allt pil. Fågellivet är rikt. I en av dammarna förekommer rikligt med vårtsärv. Dammområdena har betydelse som närrekreationsområde, för undervisning och för den biologiska mångfalden.

Östra dammen är en vattenfylld gammal lertäkt som delvis gränsar till åkermark. I dammen uppehåller sig mycket änder samtidigt som flera arter våtmarksfåglar häckar i området, bl a gråhakedopping och skrattnås. Periodvis uppträder arter som brun kärrhök, svarttärna och smådopping. Förutom en del uppvuxen träd- och buskvegetation, särskilt hagtorn, kännetecknas vegetationen av många tillfälliga kulturväxter, vilka etablerats på de områden som fyllts igen med schaktmassor. Området har stort ornitologiskt värde och betydelse för faunan i övrigt samt som närrekreationsområde.

7. Odlingslandskapet vid Alnarp

Klass:	1	Areal: 340 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	Z K L	
Källor:	A, B	

Det öppna odlingslandskapet söder och väster om Alnarp har mycket lång hävdkontinuitet. En del fornlämningar samt några märkegravar och bevarade jordhågn är spår av äldre tiders brukande. Området har samtidigt ett mycket högt markhistoriskt och landskapsbildsmässigt värde genom kontakten med Öresundskusten.

7a. Alnarps fälä

Klass:	1	Areal: 60 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna, rekreation	
Naturvärde:	N B Z K L R	
Källor:	A	

Alnarps fälä utgör ett av de sista oexploaterade kustområdena längs Lommabukten. Den norra delen av denna kustzon utgörs av en sandig-grusig och ibland stenig moränstrand, vilken utnyttjas som bad

och strövområde. Området har geovetenskapligt värde. Södra delen med havsstrandängar och betesmarker har huvudsakligen botaniska och zoologiska samt landskapsbildmässiga värden. Fågellivet är rikt och varierat med bl a förekomst av skärfläcka och småtärna. Inom området finns en skjutbana.

7b. Alnarpsparken

Klass:	2	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	Z K	
Källor:	A, B	

Alnarpsparken har mycket lång kontinuitet med avseende på trädförekomsten med många grova träd. I området förekommer flera fladdermusarter, vilka för sin överlevnad är beroende av det omgivande öppna odlingslandskapet, gamla fruktträdgårdar och småvatten. Trädbestånden skapar förutsättningar för en ökad biologisk variation i det i övrigt uppodlade landskapet.

KÄLLOR

1. Andell, P. 1975. Häckfågelfaunan i Lomma dammar 1975. - Anser 15:125-130.

LUNDS KOMMUN

1. Kävlingeåns dalgång	96	7c. Krankesjön och området väster om sjön	102
1a. Naturbetesmark vid V Hoby	96	7d. Fukthed vid Vaselund	103
1b. Flyinge ängar	96	7e. Prästamossen	103
1c. Källekärrsängarna	96	7f. Bokdunge vid Oran	103
1d. Revingeby	96	7g. Hagmark vid Kopparp	103
2. Odlingslandskapet nordväst om Stångby	97	7h. Klingavälsåns dalgång	103
2a. Stångby mosse	97	7i. Klingavälsåns dalgång och Ljungen	104
3. Fels mosse	97	8. Vombs fure	104
4. Nöbbelövs mosse	97	8a. Vombs fure, Bysjön och Häljasjön	104
5. Höje ås dalgång från Sankt Lars till Ö Kanik	97	8b. Betesmarker vid Björkaån (Åskebäskan)	104
5a. Betesmarker vid Trolleberg och Ö Kanik	97	9. Dalby Västermark	104
6. Odlingslandskapet på nordvästra delen av Romeleåsen	98	10. Veberödsområdet	104
6a. Linnebjär	98	10a. Fäladsmarker vid Stora Ryd	105
6b. Kungsmarken	98	10b. Gödelövs fälad	105
6c. Sularpsbäcken och Fågelsångsdalen	99	10c. Veberöds bökeskog	105
6d. Ädellövskog vid Ryd	99	10d. Odlingslandskapet mellan Enehusa och Idala	105
6e. Abusadalen	99	10e. Skogmöllebäckens dalgång	105
6f. Fäladsmark vid Rögle	99	10f. Odlingslandskapet mellan Skoghuset och Humlamaden	106
6g. Betesmark vid Hardeberga säteri	99	10g. Fäladsmark vid Humlamaden	106
6h. Billebjär	99	10h. Betesmarker vid Kvarnbrodda	106
6i. Dalby Söderskog	100	10i. Fäladsmark vid Örnahus	106
6j. Dalby Norreskog	100	11. Betesmarker söder om Sjörokarna vid Assartorp	106
6k. Skrylleområdet	100	12. Häckebergaområdet	106
6l. Måryd-Gryteskog-Prästaskogen	101	12a. Höjeås dalgång och Häckeberga kvarn	107
6m. Odlingslandskapet mellan Dalby och Hällestad samt Knivsås	101	12b. Dörröds fälad	107
6n. Högebjär	101	12c. Risen och Skoggårdsängar	108
6o. Önnelövs och Norra Ugglarps fälader	101	12d. Häckebergasjön och Bökesjön med omgivningar	108
6p. Askskog öster om Björnstorp	102	12e. Lövskog vid Degeberga	108
7. Vombsänkan	102	12f. Södra Husarahagen	108
7a. Revingefältet	102	12g. Margretetorp-Habergsbacken	108
7b. Svarta håll	102	12h. Björkesåkrasjön	108
		13. Betesmark vid Borup	108

Den naturgeografiska indelningen hänför de nordvästra och sydvästra delarna av kommunen till "Sydvästra Skåne", region 6, medan övriga delar tillhör "Skånes sediment- och horstområde", region 7. Kommunen är till största delen ett öppet odlingslandskap, men större sammanhängande skogsområden finns i de sydöstra delarna, på Romeleåsen och i Häckebergaområdet.

Romeleåsen sträcker sig diagonalt genom kommunen i nordväst-sydöstlig riktning, och skiljer den sydvästra delen, som tillhör Sydvästslätten, från den sandiga Vombsänkan i nordost, ett mycket flackt jordbruks-, betes- och sjölandskap. I sydligaste delen av kommu-

nen övergår landskapet i det sydvästskånska sjö- och backlandskapet. Romeleåsens högsta topp i kommunen, Romeleklint, ligger 175 meter över havet.

Romeleåsen är en urbergsås (horst) som lyfts upp mellan förkastningssprickor, så att alla yngre lager ovanpå sedan eroderats bort. I urberget finns talrika diabasgångar. Omkring åsen har en berggrund av skiffer och Kågeröds- samt Jura- och rätbildningar bildats. Utanför dem, i kommunens nordöstra och sydvästra delar, finns också yngre kalkstensberggrund kvar ovanpå.

På Romeleåsen består de lösa jordlagren av relativt mager och blockrik morän, som av-

satts av nordostisen. I kommunens västra delar (Lundaslätten) finns näringsrika, blockfattiga lerjordar, landets kanske bästa åkermark. Torvområden och isälvsavlagringar finns också inom kommunen, speciellt i Håckeberga-området sjö- och backlandskap. I Vombsänkan dominerar magra, sandiga/grusiga sjö- och åsediment, liksom i området runt Genarp.

Bebyggelsen ligger i flera byar ännu delvis kvar i de gamla byarnas lägen. Inom kommunen finns det också många stora adels- och

kyrkoägda gods som genom tiderna har påverkat kulturlandskapets utformning. Medan de bördiga odlingsmarkerna under det senaste seklet utvecklats till en fullåkersbygd, har den tidigare relativt öppna och fjäladsdominerade Romeleåsen tagits över av skogsplanteringar. En speciell form av markanvändning har det vidsträckta Revingefältet, ett militärt övningsområde, som etablerats under 1960-talet med utgångspunkt från den gamla exercisplatsen vid Revingehed.

1. Kävlingeåns dalgång

Klass:	1	Areal: 845 ha
Motiv:	Terrängform, fauna, flora	
Naturvärde:	B Z G K L V	
Källor:	A	

Kävlingeån rinner fram i en väl markerad dalgång som är relativt bred. Ån är längs långa sträckor rätad. Nästan hela dalgången är uppodlad. Små rester av forna strandängar och betesmarker finns dock här och var. De flesta av dessa är under fri igenväxning och de hävdade partierna är få. Vegetationen är oftast gödselpåverkad och därför trivial med några få undantag. De översvämningsmarker och avsnörda meanderslingor som finns här och var hyser ett förhållandevis rikt fågelliv med änder och andra våtmarksfåglar.

1a. Naturbetesmark vid V Hoby

Klass:	2	Areal: 5 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

En artrik, men något gödselpåverkad öppen hagmark med endast enstaka alar. Vegetationen är mångformig med förekomst av bl a fårsvingeltorräng, tuvtåtel-fuktäng, gräs-lågstarräng och rödvenhed. En värdefull rest av naturbetesmark och slåttermark i de annars helt uppodlade omgivningarna.

1b. Flyinge ängar

Klass:	3	Areal: 14 ha
Motiv:	Naturtyp, fauna	
Naturvärde:	N Z G	
Källor:	A, 3	

Flyinge ängar präglas av dels upplagda och delvis utjämnade vallar av muddermassor längs ån och dels av de kvarvarande resterna av gamla meanderslingor och korvsjöar, vilka inte sällan är vattenfyllda. Vege-

tationen utgörs av olika fuktängstyper, huvudsakligen dominerade av tuvtåtelängar och vasstarrängar. På några ställen är vegetationen lite rikare med arter som blåtag, stor kärringtand och majnycklar. Vid Skatteberga finns några mindre lövskogsdungar med al och ask. De periodvis översvämmade strandängarna hyser ett rikt fågelliv, som dock varit mer artrikt i äldre tid. Det mesta av ängsmarkerna hävdas med bete och slåtter.

1c. Källekärrsängarna

Klass:	1	Areal: 16 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, fauna	
Naturvärde:	NBZ	
Källor:	A, 4	

Hävdade slåtter- och betesmarker av fuktängskaraktär nära Kävlingeån. Mindre korvsjöar finns i området. Vegetationen präglas delvis av de regelbundna översvämningsarna i ån och är mycket representativ med karaktäristiska arter som kråklöver, blåtåtel, älgört, videört, vasstarr, småstarr och tuvtåtel. Fågellivet är mycket rikt. De egentliga Källekärrsängarna ligger något längre från ån och utgörs av grundvattenbetingad vegetation (källflöden) som under senare år hävdats väl och som hyser rikligt med småvänderot. I kanterna finns högvuxna videbuskage. Det markhistoriska värdet är mycket stort.

1d. Revingeby

Klass:	1	Areal: 12 ha
Motiv:	Fauna	
Naturvärde:	Z	
Källor:	B	

Lokal i anslutning till Kävlingeån med förekomst av de sällsynta arterna naverlönnguldmal och sjöbärnstenssnäcka.

2. Odlingslandskapet nordväst om Stångby

Klass:	1	Areal: 345 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	NBZKL	
Källor:	A	
Naturresevat:	Stångby mosse 56 ha (1981)	

Ett öppet odlingslandskap som avbryts av en terrängsvacka med Stångby och Hoby mossar och en mindre ravin vid Hoby backar. Området är i övrigt helt uppodlat. Den gamla kyrkvägen från Lackalänga till Stångby kantas av Skånes längsta pilevall, och bidrar till att landskapet är estetiskt tilltalande och kulturhistoriskt värdefullt.

2a. Stångby mosse

Klass:	1	Areal: 54 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, odlingslandskap	
Naturvärde:	NBZK	
Källor:	A, 1	

Extremrikkärr med mycket värdefull vegetation och flora, som ligger i en flack dalgång i ett flackt odlingslandskap. Stångby mosse har under lång tid påverkats kraftigt av torvtäkt, dikning och uppodling. Även om mossen är igenväxt med björk i stora delar är vegetation och flora mycket värdefull i de delar som ännu hävdas med slätter och bete. Orkidéfloran är rik med flera sällsynta arter. I norr ansluter en dalgång med branta sidor och mjukt rundade kullar - Hoby backar. Vegetationen är här delvis av torrängskaraktär. Fyra bronsåldershögar vittnar om en lång bosättningskontinuitet i området. Stångby mosse och Hoby backar är värdefulla undervisnings- och exkursionslokaler och dalgångarna är också ett estetiskt inslag i landskapsbilden.

3. Fels mosse

Klass:	3	Areal: 21 ha
Motiv:	Naturtyp, geologi	
Naturvärde:	NBZG	
Källor:	A	

Dödisgrop där torvtäkt bedrivits. Området är till stor del igenvuxet med bladvass och videbuskage, men bete förekommer i kantzoner. Vegetationen är artrik med flera ovanliga arter, bl a höskallra och ängsnycklar. Fågellivet är synnerligen rikt och bidrar till ökad variation i de i övrigt helt uppodlade omgivningarna.

4. Nöbbelövs mosse

Klass:	2	Areal: 98 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, geologi, rekreation	
Naturvärde:	NBGR	
Källor:	A, B	

Nöbbelövs mosse var förr gräsbevuxen och hävdades genom slätter och bete, men är numera till stor del uppodlad. Torvtäkt har förekommit. Bete sker ännu i vissa delar. Den s k Gunnesboängen är en kvarvarande rest av den ursprungliga våtmarken och hyser en rik och varierad flora med bl a slätterblomma, dvärglin, näbbstarr, myskgräs och ängsnycklar. Centralt i området har en öppen vattenyta tillskapats och givit upphov till ett rikt fågelliv. Mossen har en mäktig senglacial lagerföljd och är av värde för den vetenskapliga forskningen. Hela området har mycket stor betydelse som närrekreationsområde.

5. Höje ås dalgång från Sankt Lars till Ö Kanik

Klass:	1	Areal: 143 ha
Motiv:	Terrängform, fauna	
Naturvärde:	ZGKLV	
Källor:	A, 2	
Landskapsbildsskydd		

Dalgången är från Värpinge by nedströms bred och sträcker sig genom ett mycket flackt odlingslandskap. Åfåran är delvis meandrande. Vid Värpinge finns spår av tidigare ängavattningssystem. En stor del av dalgången är uppodlad och endast mindre rester av de forna betes- och slättermarkerna finns kvar. Dessa är i allmänhet påverkade av gödselmedel och uppvisar en trivial vegetation och flora. Dalgången uppströms Värpinge är smal och med mer markerade slänter. Sträckan mellan Värpinge och Sankt Lars har stor betydelse som närrekreationsområde. Ån är värdefull för fritidsfiske.

5a. Betesmarker vid Trolleberg och Ö Kanik

Klass:	3	Areal: 26 ha
Motiv:	Odtingslandskap, fauna	
Naturvärde:	NZV	
Källor:	A	

Delvis hävdade, men gödselpåverkade betesmarker längs Höje å. Karakteristiskt är förekomsten av tidigare hamlade pilar längs ägoslagsgränserna, särskilt i anslutning till Trolleberg. Vegetationen präglas av regelbundna översvämningar i ån och på ohävdade partier dominerar högörtvegetation och högvuxna gräs som jättegröe och rörflen. Vissa partier är bevuxna med bestånd av vasstarr medan merparten är av fuktängskaraktär. De hävdade partierna är av betydelse för vadarfåglar och änder, särskilt vid högvattenperioder. Vid Trolleberg finns rester av ett gammalt silängssystem.

6. Odlingslandskapet på nordvästra delen av Romeleåsen

Klass:	1	Areal: 6700 ha
Motiv:	Unikt	
Naturvärde:	N B Z G R L K V	
Källor:	A, B, 4	
Nationalpark:	Dalby Söderskog 38 ha (1918)	
Naturresevat:	Gryteskog 19 ha (1959)	
	Prästamöllan 7 ha (1960)	
	Fågelsångsdalen 16 ha (1963)	
	Borelund 6 ha (1963)	
	Prästaskogen 76 ha (1972)	
	Kungsmarken 232 ha (1974)	
	Dalby Norreskog 74 ha (1979)	
	Linnebjär 39 ha (1980)	
	Måryd 105 ha (1989)	
	Maskängen 2 ha (1993)	
	Skrylle 550 ha (1993)	
	Billebjär 23 ha (1994)	
	Knivsås-Borelund 160 ha (1994)	

Området nordväst om Romeleåsen karaktäriseras av lerjordar medan sandiga sediment är utmärkande för Vombsänkan. I sydost dominerar Romeleåsens markanta terrängformer med mer steniga och grusiga moräner och berg i dagen. De geologiska förhållandena har helt satt sin prägel på landskapets utnyttjande, vegetation och flora. Inom området finns några mycket välbevarade rester av det fäladslandskap som för hundra år sedan kännetecknade Romelåsen och dess sluttningar. De kalkrika lerjordarna har skapat förutsättningar för områden med mycket artrik flora och ännu finns små rester kvar av rikkärr och kalkfuktängar här och var. Den stora variationsrikedomen i biotoper ger förutsättningar för ett mycket rikt och varierat djurliv. Bosättningskontinuiteten är lång och rester av kontinuerligt betade områden sedan järnåldern finns vid Kungsmarken. Ytterligare belägg för en lång markhistoria finns i Dalby hage, som ligger strax intill Helig korskyrkan i Dalby; Nordens äldsta stenkyrka, uppförd i mitten av 1000-talet. Områdets mycket höga biologiska, geologiska, markhistoriska och landskapsbildsmässiga värden är unika. Stora delar av området är av utomordentligt stor betydelse för forskning, undervisning, rekreation och friluftsliv.

6a. Linnebjär

Klass:	1	Areal: 38 ha
Motiv:	Odtingslandskap, ädellövskog	
Naturvärde:	N B Z R	
Källor:	A, 5	

Linnebjär är en ek-hasselskog med inslag av lind och bok i ett område med lerrik skiffer-urbergsmorän. Markvegetationen är artrik och välutvecklad, men innehåller inte en art som skånsk nunneört. Vegetationens aspektväxling är uttalad. Öppna

högörtängar på vattengenomsilad mark nyttjades förr för slåtter, men idag hävdas endast en liten areal som äng. I denna fuktängsvegetation förekommer bl a Hartmansstarr, smörbollar och kärnäva. Fågellivet är mycket artrikt med många arter sångare, mesar, svartvit flugsnappare, bofink, näktergal, trastar, skogsduva och sommargylling.

Norr om skogen finns öppna, men stenbundna betesmarker som är avgränsade med jordvallar och stenmurar. Jordvallarna är beväxade med hagtorsbuskar. Utsikten över det mot Kävlingeån sluttande odlingslandskapet är hänförande.

Linnebjär är vetenskapligt välundersökt, särskilt med avseende på växtekologiska förhållanden. Det är ett mycket omtyckt utflyktsmål för förskolor och allmänhet under våren.

6b. Kungsmarken

Klass:	1	Areal: 232 ha
Motiv:	Unikt	
Naturvärde:	N B Z R L K	
Källor:	A, 13	

Kungsmarken med Maskängen är sedan gammalt en ängs- och betesmark. De kulturhistoriska och botaniska värdena är mycket stora. Ängsmarkerna är mycket artrika och hyser flera av landets rödlistade arter, bl a humlesuga, smalbladig lungört, revsuga och rosenlök. Därtill finns flera arter orkidéer, rikligt med ängsskära, smörbollar, sommarfibbla, brudborste och blodnäva. Andra arter är backklöver, praktnejlika, gullviva och svinrot. En markerad dal skär genom området där Glomsbäcken rinner fram. I den övre delen är bäcken uppdämd till Glomsjön. De varierade markförhållandena medför variation också i vegetation och flora. Trots blomrikedomen är dagfjärilsfaunan påfallande artfattig och trivial. Fågellivet på betesmarkerna, i skogsområdena och i Glomsjön är rikt och varierat med häckande arter som tofsvipa, storspov, enkelbeckasin, gräsand, knölsvan, sothöna samt många arter trastar, näktergal och sångare. Kungsmarken är ett område med mycket lång kontinuitet som slåtter- och betesmark. Odlingsspår, gravfält och hägnadsrester finns från järnåldern. Under medeltiden fanns vid Glomstorp en biskopsborg och i dess närhet finns spår av stora områden med sannolikt äldre ryggade, medeltida åkrar. Området är ett omtyckt utflyktsmål, inte minst vintertid när snötilgång och is medger att vintersporter kan utövas. Inom området ligger också Lunds akademiska golfbana.

6c. Sularpsbäcken och Fågelsångsdalen

Klass:	1	Areal: 28 ha
Motiv:	Ädellövskog, våtmark, flora, fauna, rekreation	
Naturvärde:	N B Z G R	
Källor:	A, 6	

Området domineras av betesmark, men den södra sidan av Fågelsångsdalen täcks av ädellövskog som utvecklats mot naturskog med lundartad vegetation. Alm, ask, lind, bok och lönn dominerar och vid bäcken finns al. Buskfloran är rik med bl a hassel, benved och skogstry. Markvegetationen utgörs bl a av gulplister- och skogsbingelsamhällen. Skogsbeståndet har lång kontinuitet även om beståndets täthet har varierat. I dalgången finns också bestånd med vitskråp. Vid Sularpsbäcken växer bäckfräne på sin enda lokal i landet.

Död ved har skapat förutsättningar för en intressant vedinsektsfauna. Den fuktiga miljön intill bäcken är bra för många arter mollusker. Mer än tjugo fågelarter häckar regelbundet i området, bl a kärrsångare. Fågelsångsdalen har sedan 1952 årligen inventerats med avseende på häckfågelfaunan och torde vara ett av de mest väldokumenterade områdena i Europa i det avseendet.

Flera berggrundsskärningar visar på ordovicisk skiffer. Måktiga kalkstenslager är orsaken till den täktverksamhet som pågått och från 14-1500-talen finns uppgifter om brytning av "blå kalksten" och tegelbränning.

Vid Sularp finns ett kalkkärr med karaktäristisk vegetation och flora och en välutvecklad mossvegetation.

Området har ett mycket stort värde som forsknings- och exkursionslokal och som rekreationsstråk. De gamla täkterna är av kulturhistoriskt värde.

6d. Ädellövskog vid Ryd

Klass:	2	Areal: 25 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Ängsbokskog av frisk örttyp med inslag av alm och ask på Romeleåsens relativt branta nordsluttning i övergången mot Vombsänkans sandområden.

6e. Abusadalen

Klass:	1	Areal: 40 ha
Motiv:	Ädellövskog, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A	

En väl avgränsad dalgång mellan Lilla Abusa och Måryd med angränsande betesmarker och skogsom-

råden. Fragment av rikkärr, kalkfuktäng, torräng och fäladsmark. Ädellövskog med bl a avenbok och bok. Området är artrikt med bl a vitskråp, skogsveronika och orkidéer. Området har betydelse för undervisning på skilda nivåer och var redan under 1800-talet en exkursionslokal för entomologer.

6f. Fäladsmark vid Rögle

Klass:	1	Areal: 8 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

En liten fäladsmark i anslutning till hag- och åkermarker och planterad granskog. Vegetationen är mycket mångformig med såväl rödvenhed som stagghed, tuvtåteläng och gräs-lågstarräng. Backsippa, klockgentiana och knägräs är några av de många växtarterna i denna av gödselmedel opåverkade fäladsmark, som har lång hävdkontinuitet. Fäladsmarken är mycket representativ.

6g. Betesmark vid Hardeberga säteri

Klass:	2	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A, 12	

En liten men mycket artrik betesmark som är omgärdad av stenmurar och som utgör ett gott exempel på de forna betesmarkerna på moränmark. Vegetationen är mångformig och arter som ängsskära och smörbollar förekommer rikligt och indikerar att området tidigare utnyttjats som slåttermark.

6h. Billebjer

Klass:	1	Areal: 38 ha
Motiv:	Geologi, flora, rekreation, friluftsliv	
Naturvärde:	N B G R	
Källor:	A	

Billebjers urbergsryggar går i dagen och avtecknar sig i en markant profil utifrån slätten. Från toppens krön är utsikten över Lundaslätten hänförande. I området finns en f d bergtäkt som numera är vattenfylld och utnyttjad för bad. Naturbetesmarkerna i området utgörs av fäladsmark och öppna hagmarker med såväl hedartade vegetationstyper som torrängsartade. Floran är artrik, särskilt i de sydexponerade partierna av berget, med arter som backsippa, blodnäva, backvicker, mörkt kungsljus, backtimjan och gökärt. Lavvegetationen är välutvecklad på de branta bergssidorna. Stora delar av området är bevuxna med lövskog, främst ek, björk och sykomorlönn. Djurlivet är förhållandevis artrikt, men med triviala arter. I området finns flera fornlämningar från yngre järnåldern. Området har mycket stort värde

för rekreation och friluftsliv och gränsar till Skrylleområdet. De biologiska och geovetenskapliga värdena är också höga.

6i. Dalby Söderskog

Klass:	1	Areal: 38 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora, fauna, rekreation	
Naturvärde:	NBZGRL	
Källor:	A	

Dalby Söderskog ligger på gränsen mellan de ler- och kalkrika jordarna och skiffer-urbergsmoränen, vilket skapat förutsättningarna för den välutvecklade ädellövskog med ek, alm, ask och bok som utvecklats fritt från ett tidigare betesstadium. De lerrika och näringsrika jordarna har skapat förutsättningar för en enastående rik vårflora med mattor av arter som skånsk nunneört, vårlök, svalört, vit- och gulsippor, lungört och lundviol. Under sommaren är vegetationen mer ensartad och domineras över stora delar av gulplister, kirskaal och skogsbingel. Fågelfaunan är synnerligen rik med många hålbbyggande arter, sångare, flugsnappare och trastar. Även insektlivet är rikt och varierat och många olika fjärilarter och vedinsekter förekommer. Den fuktiga miljön är också en bra biotop för många mollusker. Inom nationalparken ligger den sk Hästhagevallen, en sluten vallanläggning, som består av en jordvall och utanför denna en meterdjup grav. Vallanläggningen är en fornlämning vars ursprungliga funktion och ålder ännu är oklar. Flera vetenskapliga undersökningar har förekommit och området är väldokumenterat med avseende på biologiska kvaliteter. Området är ett av de mer välbesökta utflyktsmålen i regionen under våren. De biologiska och vetenskapliga värdena är utomordentligt höga.

6j. Dalby Norreskog

Klass:	1	Areal: 74 ha
Motiv:	Ädellövskog, odlingslandskap, rekreation	
Naturvärde:	NBRK	
Källor:	A, B	

Dalby Norreskog skiljs från Söderskogen av en vidsträckt betesslätt i ett svagt böljande landskap. Norreskogen ligger på skiffer-urbergsmorän, vilket medför en inte fullt så framträdande artrikedom som i den närbelägna Söderskogen. Trädslagsammansättningen utgörs av ek, bok och planterad sykomorlön samt underväxt av hassel i de norra och västra delarna, medan al och ask dominerar i de södra, fuktiga partierna. Betesmarken är delvis kraftigt påverkad av gödselmedel, men karaktäriseras av spridda hagtornsbuskar, små fuktsvackor och

torrare ryggar. Djurlivet är rikt och varierat och fågelfaunan omväxlande. Bl a finns häckande stenkärr, skogsduva och många sångare. Betesmarken är ett omtyckt utflyktsmål. Norreskogen bildar tillsammans med omkringliggande betesmarker och Söderskogen en mark- och kulturhistorisk enhet - Dalby hage - av utomordentligt högt värde.

6k. Skrylleområdet

Klass:	3	Areal: 687 ha
Motiv:	Naturtyp, rekreation	
Naturvärde:	NR	
Källor:	A	

Skrylleområdet är ett välbesökt skogsområde som ligger på en nordvästlig utlöpare av Romeleåsen mellan Dalby, Södra Sandby och Hällestad. Relativt centralt i området ligger Skryllegården, en anläggning för motion, rekreation och friluftsliv med flera olika motionsspår och ett handikappanpassat elljusspår. Genom området går också vandringsleden Skåneleden. Skryllesjön, en tidigare bergtäkt, skall iordningställas som badsjö. Rögle dammar ingick åren 1873-1977 som ett led i vattenförsörjningen av Lunds stad, men är numera populära dammar för fritidsfiske. Damarna hyser också ett bestånd med groplöja.

Berggrunden och områdets moränjordar har tillsammans skapat ett oregelbundet och kuperat landskap. Skrylleområdet är idag skogbeväxt över i stort sett hela området. Omkring 60% utgörs av barrskog, huvudsakligen gran, vilket fört med sig ett i regel mycket sparsamt och torftigt busk- och fältskikt. Den lövskog som finns består framförallt av ek och bok, men bestånd med ask, al och björk förekommer, liksom blandbestånd. Kärr och fuktstråk förekommer här och var. Omväxlingen har gett upphov till ett påfallande rikt fågelliv.

Det nuvarande skogstillståndet har uppkommit genom att de forna öppna fåladsmarkerna planterats igen med granskog i slutet av 1800-talet. Den tidigare utmarksepoken lever kvar i de otaliga, ofta prydliga, stengårdsgårdarna, som ofta ligger som gränsmurar mellan olika byar eller socknar, men även som inhägnader av det fåtal åkrar som en gång i tiden togs upp på utmarken. Skrylleområdet har därför ett betydande markhistoriskt värde.

Området är ett av Sydvestskånes viktigaste rekreations- och friluftslivscentra med möjligheter till fiske, bad och annan rekreation i kombination med naturupplevelser.

6l. Måryd-Gryteskog-Prästaskogen

Klass:	1	Areal: 222 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap, geologi, rekreation, friluftsliv	
Naturvärde:	NB G R L K	
Källor:	A	

Måryd är ett mångformigt och välfrekventerat område för rekreation och friluftsliv. Delar av området utgörs av mycket representativa fäladsmarker och hagmarker med såväl torrängs- som fuktängs- och hedvegetation. På några platser finns vegetation av kalkfuktängskaraktär. Delar av Romeleåsens sluttningar är planterade med gran, som successivt omförs till ädellövskog. Berggrunden, som utgörs av kambrisk sandsten, går i dagen på några ställen. I området finns fyra anlagda dammar - Boijsens dammar.

Måryd ligger i anslutning till motions- och friluftsanläggningen Skryllegården och har mycket stort värde för friluftslivet vid sidan av de biologiskt, geologiskt och landskapsbildsmässigt mycket höga värdena.

Prästaskogen är en åsformation med säregen såväl topografisk som geologisk utformning. Hävdade betes- och fäladsmarker tillsammans med ädellövskog med framför allt bok samt alkärr gör området synnerligen populärt som strövområde. I bokskogen förekommer flera vresbokar med egenartat utseende. Träden är väl framträdande vid Gryteskog ("Trollskogen").

6m. Odlingslandskapet mellan Dalby och Hällestad samt Knivsås

Klass:	1	Areal: 539 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi, friluftsliv	
Naturvärde:	NB Z G R L K	
Källor:	A	

Knivsås-Borelundsområdet präglas av de rullstensåsar som finns i landskapet och som bildats i issprickor vid istidens slutskede. Åsarna har därför en mycket egenartad topografi och är utsökta exempel på s k getryggsåsar. Åsarna vid Hällestad och delar av Knivsås är be vuxna med hedbokskog, medan resterande åspartier utnyttjas som betesmarker. Den öppna solexponerade sydsidan på bl a Knivsås hyser en örtrik torrängsflora med arter som backsippa, tjärblomster, backtimjan och gulmåra. I området mellan Dalby och Hällestad utbreder sig i det svagt kuperade landskapet vidsträckta fäladsmarker med mycket representativt utseende, vegetation och flora. Området gränsar i norr till de högre belägna skogsområdena kring Skrylleområdet.

Fäladsmarkerna utgörs av tätare eller glesare enbuskmarker med en markvegetation av torrhedskaraktär med smalbladiga gräs och ett varierat inslag av örter, som t ex darrgräs, knägräs, kattfot, blåsuga, borstsäv, granspira, orkidéer, liten blåklocka, blodrot och ärenpris. Taggiga och torniga buskar som nyponrosor, hagtorn och slån är vanliga. Merparten av områdets fäladsmarker är opåverkade av gödselmedel och har därför en representativ flora och vegetation. Norr om Knivsås har grustäkt förekommit och omedelbart söder om åsen finns ett vattenfylldt gammalt stenbrott. Fäladsmarkerna uppvisar en delvis intressant svampflora med flera arter vaxskivlingar, vilka indikerar mycket lång beteskontinuitet. Hela området har mycket höga värden för rekreation och friluftsliv. Områdets storlek med mer eller mindre sammanhängande fäladsmarker och åssystem gör det till ett av de värdefullaste landskapsavsnitten på Romeleåsen och de samlade geovetenskapliga, biologiska och estetiska värdena är mycket höga. Fäladsmarkerna i området är även av internationellt värde.

6n. Högebjär

Klass:	1	Areal: 43 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	NB K G	
Källor:	A	

Högebjär är en av de få markerade bergdrumlinerna i södra Skåne, med en karakteristisk utformning som visar den sista isrörelsen i området. Området har därför stort morfologiskt och geovetenskapligt värde. Här finns också en mycket representativ rest av Romeleåsens fäladsmarker. Området är mycket välbetat och uppvisar en representativ vegetation och flora med bl a backsippa, vildlin, jordtistel och brudbröd. I närheten finns en stor bergtäkt.

6o. Önnelövs och Norra Ugglarps fälader

Klass:	1	Areal: 79 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NB Z K	
Källor:	A	

Två sammanhängande fäladsmarker som utgör en rest av de vidsträckta fälader som förr bredde ut sig på Romeleåsen. Vegetationen och floran är representativ med arter som t ex knägräs, darrgräs, ljung och kärrsälting, men hävden har i sen tid inte varit tillräcklig, varför enbuskarna brett ut sig på de öppna gräsyternas bekostnad. Den södra fäladsmarken är länets största sammanhängande fäladsmark och är som sådan också av internationellt värde. I den norra

fäladen förekommer rikligt med backsippa. Mångstreckad fältmätare är en fjärilsart som påträffas. Området är av stort markhistoriskt värde genom lång kontinuitet i utnyttjandet som betesmark.

6p. Askskog öster om Björnstorp

Klass:	3	Areal: 16 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

Fuktlövskog med främst ask men även al i en svag sluttningszon. Markfloran är yppig med arter som hässleklocka, skogsbingel och aklejruta.

7. Vombsänkan

Klass:	1	Areal: 6625 ha
Motiv:	Mångformighet	
Naturvärde:	NB Z G K L R V	
Källor:	A	
Naturresevat:	Klingavälsåns dalgång 2175 ha (1968) avser även areal i Sjöbo kommun	

Markförhållandena i Vombsänkan domineras av sand- och grusavlagringar som avsatts i den forna Vombissjön. Topografin är flack. Höjdryggar finns kring Silvåkra och vid Tvedöra. Lågt liggande området utgörs av mossar med torvlager eller andra organogena jordar. De gamla mossarna är till stor del utbrutna och numera försumpade och igenvuxna med björk och vide eller innehåller små öppna vattenspeglar. Spåren av torvtäkt är tydliga vid Sandby mosse, väster om Krankesjön och i Silvåkrakärret. I området ligger sjöarna Krankesjön, Fönesjön och Silvåkrakärret. Det senare är resultatet av en utdikning av Silvåkrasjön i slutet av 1800-talet. Kävlingeån bildar en naturlig gräns för Vombsänkan i norr medan vägen mellan Södra Sandby och Torna Hällestad bildar gräns i söder. I öster flyter den delvis meandrande Klingavälsån fram i det flacka landskapet väster om Vomb.

Landskapsbilden är tilltalande, särskilt med utblickarna från de högre plåtåerna öster om Silvåkra och från Stigsåkra.

7a. Revingefältet

Klass:	2	Areal: 3455 ha
Motiv:	Mångformighet	
Naturvärde:	NB Z G K L R V	
Källor:	A, 4	

Revingefältet är sedan 1960 ett militärt övningsfält, som till övervägande del hålls öppet genom betesdrift. De forna åkrarna och ängarna är idag vidsträckta betesmarker med en tilltalande landskapbild, ibland av savannliknande karaktär. Mark-

förhållandena domineras av sand- och grusavlagringar som avsatts i den forna Vombissjön. Topografin är flack. Höjdryggar finns kring Silvåkra och vid Tvedöra. Lågt liggande områden utgörs av mossar med torvlager eller andra organogena jordar. De gamla mossarna är till stor del utbrutna och numera försumpade och igenvuxna med björk och vide eller innehåller små öppna vattenspeglar. Spåren av torvtäkt är tydliga vid Sandby mosse, väster om Krankesjön och i Silvåkrakärret. I området ligger sjöarna Krankesjön, Fönesjön och Silvåkrakärret. Det senare är resultatet av en utdikning av Silvåkrasjön i slutet av 1800-talet. Vegetationen är på grund av det tidigare markutnyttjandet trivial, men på de vidsträckta sandfälten i de östra delarna och kring Stigsåkra och Tvet, utbreder sig sandgräshedar med borsttåtel som karaktärsart. I områden med rörlig sand växer även strandråg. Floran på sandfälten är en värdefull torrmarksvegetation karaktäriserad av arter som bl a skatnäva, styvmorsviol, vårnagelört, fältmalört, hedblomster, rödven och sandstarr. I fuktigare partier med kalkförekomst finns kalkfuktängar med arter som darrgräs, slätterblomma, småvänderot och flera arter orkidéer. Djurlivet är mycket rikt och varierat. Fågelrikedomen är stor och området är mycket värdefullt som både häckningsområde och som rast- och övervintringsområde för många fågelarter, särskilt rovfåglar, gäss och andfåglar. Till områdets häckfåglar hör bl a glada, tornfalk, kärrsångare, sommargylling och pungmes. Vid Stensoffa ekologiska station bedrivs sedan lång tid tillbaka fältekologisk forskning. Revingefältet har utomordentligt stor betydelse för allmänhetens rekreation och friluftsliv när militär verksamhet inte bedrivs.

I området finns flera avgränsade objekt med särskilt höga naturvärden.

7b. Svarta håll

Klass:	1	Areal: 12 ha
Motiv:	Fauna	
Naturvärde:	NB Z K	
Källor:	A	

Lokal för lökgröda.

7c. Krankesjön och området väster om sjön

Klass:	1	Areal: 620 ha
Motiv:	Fauna, flora, forskning	
Naturvärde:	NB Z R V	
Källor:	A, 7	

Krankesjön har under mycket lång tid varit en av landets förnämaste fågelsjöar. Sjön har sänkts vid

flera tillfällen och de torvjordar som då blivit tillgängliga inom landvinningarna framför allt väster om sjön har utnyttjats för torvtäkt. Vid Stensoffa finns många gamla vattenfyllda torvgravar, vilka är av stor betydelse för djurlivet. I en av dessa, liksom längs stranden mot Silvåkra, finns utbredda bestånd med ag. Skogspartier med björk, al och viden förekommer i anslutning till torvgravarna liksom i strandzonen runt stora delar av sjön. Terrängen runt sjön utnyttjas som militärt övningsfält, varför landskapet till stor del är öppet. De sandiga områdena domineras av torrängs- och hedvegetation med bl a rödven, sandstarr, borsttåtel, flockfibbla och bergsyra. Norr om sjön finns en förekomst av luktvädd. De lågt liggande partierna domineras av tuvtåtel-fuktängar. Vid Stensoffa finns även små fragment av kalkfuktäng. Fågellivet i sjön och dess omgivningar är synnerligen rikt och varierat. Bland häckfåglarna kan nämnas tex sommargylling, pungmes, skäggdopping, rördrom och brun kärrhök. Sjön är en viktig rastlokal för änder, skrakar och gäss. I östra delen av sjön finns ett fågeltorn som är tillgängligt för allmänheten. Krankesjön och dess omgivningar har stor betydelse för vetenskaplig forskning och undervisning, har höga biologiska värden och är av stor betydelse för rekreation och friluftsliv.

7d. Fukthed vid Vaselund

Klass:	1	Areal: 12 ha
Motiv:	Naturtyp, fauna	
Naturvärde:	NB Z K	
Källor:	A	

En svacka i terrängen med från omgivningarnas sanddominerade områden avvikande vegetation och flora. Fukthed med dominans av blåtåtel, stagg, ängsvädd och hirsstarr och med riklig förekomst av klockgentiana. Den senare är värdväxt för alkon-blåvingen, som här förekommer på en av sina få lokaler i länet. Området hävdas genom bete, men är delvis bevuxet med björksly.

7e. Prästamossen

Klass:	1	Areal: 37 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A, 4	

Prästamossen är ett av de få rikkärren på Revingefältet. Vegetationen är högvuxen med örter och gräs, men arter som majnycklar, majviva, slätterblomma och krissla förekommer alltså. De närbelägna skogspartierna är tillhåll för många fågelarter, bl a sommargylling.

7f. Bokdunge vid Oran

Klass:	2	Areal: 4,4 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A, 4	

Liten skogsdunge med olikåldrigt bestånd av bok, ask och alm på en höjd. Markvegetationen är rik och domineras av gulplistervegetation med inslag av arter som bl a lundvårlök och skånsk nunneört.

7g. Hagmark vid Kopparp

Klass:	3	Areal: 20 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Öppen hagmark i anslutning till Revingefältet med ogödslad, men artfattig vegetation av fuktängs- och friskängskaraktär.

7h. Klingavälsåns dalgång

Klass:	1	Areal: 1300 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna, vattendrag	
Naturvärde:	N Z G K L V	
Källor:	A	

De naturtyper som förekommer i Klingavälsåns dalgång är av markhistoriskt betydande värde, främst på grund av lång kontinuitet i utnyttjandet av ängs- och hagmarker för slåtter och betesgång. Detta har resulterat i öppna ängsmarker längs ån, hagmarker med al, björk eller ek, igenväxande äldre torvtäkter eller uppodlad jord. Vegetation och flora har utvecklats med hänsyn till dessa förutsättningar. Delar av området är därför av botaniskt värde och arter som luktvädd, majviva, majnycklar och kärrsälting förekommer i den östra delen. Av särskild betydelse har varit åns regelbundna översvämningar och de översilningssystem (ängsvattningar) som tidigare funnits på flera platser. De mest kända finns vid Vombs ängar. De hävdade våtmarkerna längs ån har givit upphov till gynnsamma biotoper för många våtmarksfåglar. Dalgången är en mycket viktig rastplats för gäss, särskilt sädgäss och blåsgäss och vintertid övervintrar mycket rovfåglar. Vissa områden av dalgångens odlingsmarker är viktiga tillhåll för kronhjort. På de sandiga trädesåkrarna söder om väg 11 påträffas grå hedvårbitare. Dalgången är därför zoologiskt värdefull. Den är också klassificerad som våtmarksområde av internationell betydelse (Ramsar-område).

Klingavälsån är ett representativt exempel på en meandrande slätt i de delar där ån inte rätats. Den är därför av geovetenskapligt värde såväl nationellt som internationellt.

Äldre hägnadssystem i form av jordvallar, översandade stengården samt bevarade rester av översilningssystem och dammanläggningar, ännu hävdade slåttermarker samt svaga åkermarker med flerhundraårig kontinuitet bildar tillsammans med resterna av äldre bymiljöer eller friliggande brukningsenheter i angränsande delar av Sjöbo kommun en sammanhållen enhet, som gör området kulturhistoriskt värdefullt.

Den öppna dalgången är estetiskt tilltalande med vida utblickar och en karakteristisk landskapsbild. Området har genom sina natur- och kulturvärden stor betydelse för rekreation och friluftsliv.

7i. Klingavälsåns dalgång och Ljungen

Klass:	1	Areal: 145 ha
Motiv:	Odlingslandskap, naturtyp	
Naturvärde:	N B G K L R	
Källor:	A	

Ett ålderdomligt jordbrukslandskap med svaga åkerjor i ett flackt och av sand dominerat område. I områdets norra del finns vackert utbildade björkhagar med underväxt av en. Värdefulla är också de äldre ekar, som en gång vuxit upp som solitärer direkt i små åkertegar - en landskapstyp som beskrevs av Linné i mitten av 1700-talet. Delar av de forna åkrarna har planterats med tall. Vegetationen är av torrhedskaraktär med arter som borsttåtel, sandstarr, monke, styvmorsviol och skatnäva som karakteristiska. På några platser förekommer rikligt med klubbfibbla, fingerhirs och backsippa. Vid Ljungen finns en bokskog av ängskaraktär med en välutvecklad vårflora av vitsippor, skogsbingel och lundviol. På några av åkertegarna sker odling av s k allmogerråg, d v s råg med naturligt förekommande åkerogräs som klätt, råglosta, klubbfibbla och riddarporre. De delar som inte är skogbevuxna eller uppodlade utnyttjas som betesmark.

8. Vombs fure

Klass:	1	Areal: 1725 ha
Motiv:	Naturtyp, fauna, geologi	
Naturvärde:	N Z G R	
Källor:	A	
Djurskyddsområde:	600 ha (1992)	

För beskrivning, se nr 8a.

8a. Vombs fure, Bysjön och Häljasjön

Klass:	1	Areal: 1440 ha
Motiv:	Naturtyp, fauna, geologi	
Naturvärde:	N Z G R	
Källor:	A	

Vombs fure är ett stort skogsområde med företrädesvis planterad tall. Det är svagt kuperat och utgörs

till stor del av sand. I den sydöstra delen av området löper en fossil sanddyn, som uppkommit runt en gårdsgård under 1700-talets sandflykt. Vombs fure hyser ett stabilt bestånd med kronhjort. Fågellivet är synnerligen rikt med förekomst av bl a nattskär och fältpiplärka. Trollfladdermus, sandödl och den mycket ovanliga Vombvårtbitaren (grön hedvårtbitare) tillhör områdets fauna. Skogsområdet är rikt på olika svampar. Det är ett omtyckt strövområde. Delar av området är av väsentlig betydelse som vattentäktssområde. De samlade naturvårdsvärdena är mycket höga.

8b. Betesmarker vid Björkaån (Äskebäskan)

Klass:	3	Areal: 17 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Betesmarker av fuktängskaraktär närmast ån och av mer sandpåverkad och torr karaktär i söder i anslutning till de torra sandfälten inom Vombs fure. Närmast ån finns rester av ett äldre silängssystem.

9. Dalby Västermark

Klass:	1	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	B K	
Källor:	B,12	

En fastighet på Lundaslättnens intensivt brukade åkerområden, som under lång tid brukats ekologiskt utan användande av konstgödning eller kemiska bekämpningsmedel. Härigenom har en naturlig åkerogräsflora kunnat bibehållas som en relik från äldre tiders åkrar på kalk- och lerrik moränjord. Inom området påträffas bl a arter som fliknäva, nattglim, sminkrot, spjutporre, småtörel, åkermadd och åkerranunkel. I områdets norra gräns finns även rester bevarade av en ursprunglig slåtterängsflora med bl a riklig förekomst av krissla, blodnäva och gullviva. Inom området har anlagts en damm som i det starkt torrlagda och uppodlade landskapet fått stor betydelse för änder och vadare. Rapphöna uppträder regelbundet inom fastigheten. Området har högt naturvärde p g a förekomsten av flera botaniskt värdefulla åkerogräs.

10. Veberödsområdet

Klass:	1	Areal: 3300 ha
Motiv:	Geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z G K L R	
Källor:	A, 8	

Området utgörs av Romeleåsens nordsluttningar och höjdplatå. Den högst belägna punkten inom kommu-

nen är Romeleklint, 175 m ö h. Åsen, som är en horst, är väl avgränsad med branta sluttningar mot Vombslättnens plana sandfält. Sydost om Veberöd ingår delar av det sandfält som utbildats mellan Veberöd och Blentarp i samband med isavsmältningen. Här finns också vackert utbildade glaci-fluviala erosionsrännor med korta bidalar, t ex längs Skogmöllebäcken och gränsbäcken mot Sjöbo kommun. Söder om Humlamaden finns en för länet ovanlig form av småskaligt ravinsystem med dendritiskt mönster. Detta har åstadkommit av källflöden från åsen. Stora delar av Romeleåsen är skogbevuxen. Bokskogar förekommer naturligt tillsammans med kärr- och fuktstråk med al, ask och björk. Stora arealer är planterade med gran. Här och var finns fortfarande hävdade små fäladsrester. Vid Björnstorp finns en väl sammanhållen slottsmiljö. Vid Södra Ugglarp ligger Skånes näst största skeppssättning från järnåldern. Från flera av åsens högt belägna delar är utsikten över Vombsänkan hänförande. Hela området har mycket höga biologiska, geovetenskapliga och landskapsbildsmässiga värden samtidigt som det är av största värde för rekreation och friluftsliv.

10a. Fäladsmarker vid Stora Ryd

Klass:	2	Areal: 16 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Välhävdade fäladsmarker med torräng, fuktäng och hedpartier i ett kuperat landskap. På torrängarna finns bl a backsippa och i fuktängarna kärr-johannesört. Värdefullt strövområde.

10b. Gödelövs fälad

Klass:	1	Areal: 17 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K R	
Källor:	A	

Detta utmarksområde, på gränsen mellan Romeleåsens skogsområde och Lundaslättnens åkerlandskap, utgörs av öppna hagmarker och en enefälad. Fäladsmarken är ogödslad med en mosaik av vegetationstyper som fårsvingeltorräng, rödvenäng, tuvtåteläng, gräs-lågstarräng och stagghed. I hagmarkerna dominerar rödvenängen. Jordtistel, knägräs och darrgräs är vanliga. Andra förekommande arter är Sankt Persnycklar, gökblomster och kärrjohannesört. Genom området rinner Gödelövsbäcken, som kantas av alskog. Från fäladen leder längs bäcken en lång, men oregelbundet formad

fägata ned mot bebyggelsen i den gamla byn. Området har betydelse för friluftslivet och erbjuder en vacker landskapsupplevelse.

10c. Veberöds bökeskog

Klass:	1	Areal: 33 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Ett större sammanhängande bokskogsområde på f d hagmark öster om Romeleklint. Skogen har många mycket grova, mångstammiga bokträd, vilka formats genom långvarig betesgång. I skogen förekommer även hassel, alm, al, avenbok och björk. Markvegetationen är hedartad i höjdlägen och mer ängsartad i låglänt terräng. Området representerar en rest av det gamla odlingslandskapets betesmarker på Romeleåsen och är därför av mycket stort mark-historiskt värde.

10d. Odlingslandskapet mellan Enehusa och Idala

Klass:	2	Areal: 116 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Vid Enehusa finns en liten enefälad på gränsen mellan åkermarker och skog med relativt blöta markförhållanden. Gräs-lågstarräng dominerar, men med inslag av rödvenhed och tuvtåteläng. Fäladen är ogödslad och artrik med förekomst av bl a granspira och knägräs.

I en bäckdal med små sidoraviner vid Spången finns alskog med ask och björk samt öppna fuktängspartier med enstaka Sankte Persnycklar, majviva och kärrjohannesört. Söder om Idala ligger en alskog med ask, björk och ek där flera av ekarna är av hagmarkskaraktär. I den artrika markvegetationen växer också skogslysing.

10e. Skogmöllebäckens dalgång

Klass:	1	Areal: 180 ha
Motiv:	Geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	N G K R	
Källor:	A	

Trång dalgång med delvis branta sidor och ett delvis meandrande vattendrag. Björkhagar, fuktlovskogar och ädellövskogar i varierande ålder inramar dalgången. Vid Hasslemölla finns en gammal dammäng i anslutning till gårdens vattenmölla. Dammängen är numera igenslammad och nyttjas endast sporadiskt för slåtter och bete. Norr om landsvägen finns rester av gamla sidvallsängar som nyttjats för slåtter i sen tid samt björkhagar och alkärr. Öster om gården

finns flera hålvägar. Hasslemölla är en genuin gårdsmiljö och har ett stort kulturhistoriskt värde. Hela dalgången är naturskön och har stort värde för närrekreation och friluftsliv.

10f. Odlingslandskapet mellan Skoghuset och Humlamaden

Klass:	2	Areal: 133 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

Ett kuperat, småskaligt jordbrukslandskap med rester av naturbetesmarker, jordhågnader och stenmurar. Längst i väster förekommer en enefälad, som delvis vuxit igen och antagit karaktären av en blandlövhage med ek, bok, björk och spridda tallar. Markvegetationen är representativ med rödvenhed som dominerade, men med förekomst av stagghed. På tuvor uppträder ofta fårsvingeltorräng. I den nordöstra delen, som sluttar ned mot Vombsänkan, är markförhållandena sandiga, vilket medfört att fragment av ljunghed och borsttåtelhed förekommer i ohävdade partier. Längs vattendragen växer oftast al, ask och pil. Högörtvegetation kännetecknar bäckdalarna. Landskapsbilden är tilltalande och hela området har ett stort markhistoriskt värde genom kontinuitet i hävden.

10g. Fäladsmark vid Humlamaden

Klass:	1	Areal: 35 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

En kraftigt kuperad naturbetesmark med mycket representativ och karakteristisk vegetation och flora för Romeleåsens nordostsluttningar. På några platser går berget i dagen. Betesmarkerna är gamla utmarksbeten med riklig förekomst av en, men med inslag av fläder, hassel samt fläckvis rikligt med nyponrosor och björnbär. Trädskiktet, som delvis är slutet i vissa delar, utgörs av bok, björk, ek, rönn och fågelbär. Det senare trädslaget är dominerande. Längs bäckdrågen förekommer al och ask. Markvegetationen domineras av rödvenhed, med fläckvis förekomst av stagghed. På tuvor uppträder fårsvingeltorräng med bl a backtimjan. Jordhågnader och stenmurar utmärker de gamla ägoslagsgränserna. Området har stor betydelse för det rörliga friluftslivet och från de högsta punkterna är utsikten över Vombsänkan storartad. Det markhistoriska värdet är synnerligen högt.

10h. Betesmarker vid Kvarnbrodda

Klass:	2	Areal: 17 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

Varierande hagmarkstyper belägna på en markerad bergrygg och dess branta sluttningar. På flera ställen går berget i dagen. Björk, bok, ek och fågelbär är vanliga i de branta sluttningarna, medan ask, al och rönn tillkommer i de lägre liggande delarna. En, hassel och slån är vanliga buskarter i den av rödvenhed dominerade markvegetationen. Stengården, jordhågn och en fågata vittnar om det gamla odlingslandskapet här.

10i. Fäladsmark vid Örnahus

Klass:	2	Areal: 25 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

En liten, men välhävddad fäladsmark med mycket lång kontinuitet i ett öppet landskap på en höjdplata med angränsande åkrar, andra öppna betesmarker och blandlövhagar. Vegetationen är karakteristisk för ogödslade naturbetesmarker med vegetationstyper som fårsvingeltorräng, rödvenäng, tuvtåteläng, rödvenhed och stagghed. Floran är representativ och artrik med arter som bl a stagg, darrgräs, knägräs, revig blodrot och gökblomster. Väl nedbetade purror och bevarade jordhågn bidrar till områdets markhistoriska värden, liksom resterna av skottskog, som finns i den betade blandlövhagen.

11. Betesmarker söder om Sjörokarna vid Assartorp

Klass:	3	Areal: 15 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

Öppen hagmark i ett småkulligt landskap med små fuktsvackor och kärr. Fragment av kalkfuktängar förekommer längst i öster. Här påträffas rikligt med kärrsålting och vegetation av gräs-lågstarrängskaraktär. De flesta kärrartade partierna är igenvuxna med framför allt vass, kavedun och rörflen.

12. Häckebergaområdet

Klass:	1	Areal: 6150 ha
Motiv:	Mångformighet	
Naturvärde:	NBZGKRV	
Källor:	A, 10, 14	
Naturvårdsområde:	Häckeberga 4450 ha (1982)	
Naturresevat:	Häckeberga 167 ha (1976)	
	Risen 230 ha (1980)	
	Dörröds fälad 52 ha (1993)	

Häckebergaområdet är den del av det sydväst-sånska backlandskapet som ligger omedelbart i anslutning till Romeleåsens höjdrygg mellan Romeleklint och Stenberget. Det är ett egenartat kuperat moränlandskap med större eller mindre kullar omväxlande med småkärr, fuktsvackor och småbäckar. Höjdskillnaderna är lokalt stora. Landskapet är omväxlande och småskaligt och till övervägande del skogbevuxet. Ungefär halva skogsarealen utgörs av bokskog medan resten huvudsakligen är planterade granskogar. Blandskog av bok och ek är naturlig på de magrare markerna, medan ädellövskog med blandning av bok, ek, avenbok, alm, lind och hassel är vanlig på de bättre markerna. Vårfloran är i ädellövskogarna yppig med vårlök, sippor, nunneört, skogsbingel, gulplister och i de allra rikaste delarna ramslök. Den biologiska variationsrikedomen är mycket stor och området har bitvis mycket höga naturvärden. Många rödlistade växt- och djurarter förekommer. Den högre faunan är rik med stora stammar av rådjur, dovhjort och kronhjort. För kronhjorten utgör området ett av kärnområdena. Häckebergasjön, som är källsjö till Höje å, och Björkesåkrasjön är de största sjöarna. På en ö i Häckebergasjön ligger Häckeberga slott, som har anor från medeltiden, men som i nuvarande utförande härstammar från slutet av 1800-talet. I anslutning till slottet finns häckar, alléer, stenmurar och resterna av ett orangeri. Området har mycket stora kvaliteter för rekreation och friluftsliv och är mycket välbesökt. Området saknar motsvarighet och måste betraktas som unikt.

Flera delområden med mycket höga biologiska och ekologiska naturvärden kan urskiljas.

12a. Höjeå dalgång och Häckeberga kvarn

Klass:	1	Areal: 167 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap, flora, fauna, geologi, friluftsliv	
Naturvärde:	N Z G R V	
Källor:	A, 2	

Höje å är meandrande och rinner fram i ett svagt kuperat och variationsrikt landskap. Åfåran omges av alridåer och betade fuktängar, torrängar, ekhagar och bokskogar, men i övrigt är landskapet till stor del uppodlat. Ett flertal gamla bokar och ekar är värdefulla för fåglar och insekter. Öster om idrottsplatsen i Genarp ligger rester av Häckeberga kvarn, "Vannmølla", och den stensatta vattenränna som löper jämsides med ån en lång sträcka. Strax öster om Häckeberga kvarn, finns en rest av den s k Bedaväjen (lokalt benämnd Karl XI:s väg), som var

den allmänna färdselvägen mellan Lund och Ystad och som låg på de gamla utmarksbetena (Kronobeten). Vägen är omkring 40 m bred och markerad av stengärdsgårdar på en sträcka av nästan en kilometer.

Den nordöstra delen av området är ett topografiskt varierande landskap med två markerade ravin-dalar och skiftande vegetation. Hasselskogar, bok- och ekskogar samt gräshedar, fuktängsmarker och kärr är utmärkande. Inom området finns även en del granplanteringar. Floran hyser arter som bl a dvärgserradella, backsippa, stagg och ljung. Den rika hasselförekomsten gynnar bl a nötkråka, som inte är ovanlig. Hela området har vid sidan av biologiska och geologiska värden mycket höga kvaliteter för rekreation och friluftsliv.

12b. Dörröds fälad

Klass:	1	Areal: 55 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna, geologi	
Naturvärde:	N B Z G R L K	
Källor:	A, 9	

Dörröds fälad är en liten rest av de vidsträckta fäladsmarker som uppkom på Romeleåsen under 1600-talet, när lövskogarna från medeltiden högs ned. Under 1900-talets första decennier minskade betetrycket på Dörröds fälad och hasseln spred sig snabbt. Idag är stora delar av området igenvuxet med en hasseldominerad skog, men några mindre bokskogspartier förekommer också och i norr har ett enefäladsparti restaurerats. Topografin är omväxlande med små bäckar och raviner och ett antal mindre höjdparter. Vid höjden Lilla Järnhatt går berget i dagen med områdets dominerande bergart järngnejs. På höjdparter och på öppen mark dominerar en hedartad vegetation. Artrikedomen är stor, bl a förekommer lopplummer, dvärghäxört, murgröna, bergmynta, vätteros, revig blodrot, ängsruta och aklejruta samt de fridlysta arterna blåsippa, backsippa, ängsnycklar, Jungfru Marie nycklar och grönvit nattviol.

Kronhjort förekommer sparsamt men regelbundet. Dohjort och rådjur är vanliga. Dörröds fälad hyser även en population av den sällsynta hasselmusen. I de täta skogspartierna finns ett artrikt och för naturtypen typiskt fågelliv med ett stort antal tättingarter. Den rika hasselförekomsten gör att nötkråka förekommer. Djurlivet i bäckarna som rinner genom fäladen indikerar en god vattenkvalitet.

Området är ett omtyckt strövområde och erbjuder genom sin variation i naturtyper och topografi många olika landskapsupplevelser.

12c. Risen och Skoggårdsängar

Klass:	1	Areal: 535 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmark, fauna, flora, rekreation	
Naturvärde:	N B Z R K	
Källor:	A, 11	

Ett småkuperat, mosaikartat fäladslandskap med hedartade vegetationstyper på höjdryggarna och fuktängar och kärr i svackorna. Fäladsmarken inramas delvis av ek-, bok- och björkskogar samt en del granplanteringar. Risen är av stor betydelse för rekreation och friluftsliv.

Söder om fäladsmarkerna ligger Skoggårdsängar, som är ett omfattande våtmarksområde med växlande vegetation och flora. Torvtäkt har bedrivits under mycket lång tid, förutom att ängarna i äldre tid nyttjats för slåtter och bete. Högstarr- och lågstarr-vegetation och välutvecklade mossmattor förekommer i de gamla torvgravarna, som är under igenväxning. Vattenståndet regleras numera. Kärrområdets öar och omgivningar är bevuxna med bok- och ekskogar av såväl hed- som ängstyp. Faunan är rik och varierad och området är en viktig lokal för många insekter.

12d. Håckebergasjön och Bökesjön med omgivningar

Klass:	1	Areal: 222 ha
Motiv:	Naturtyp, fauna, flora, rekreation	
Naturvärde:	N B Z R	
Källor:	A	

Håckebergasjön är reglerad och kan betraktas som källsjö till Höje å. Den har en svagt eutrof karaktär, men förekomsten av vassområden är liten. Sjöns stränder kantas av mäktiga trädbårder med ek, bok och al. Träden är gamla och hyser en rik skalbaggs- och insektsfauna samt många ovanliga mossor och lavar. Sjöns öar är bevuxna med ädellövskog, vilken fått utvecklas fritt under mycket lång tid. Bökesjön kan betraktas som en dystrof sjö med brunfärgat vatten. Det är en relativt ovanlig sjötyp i denna del av länet.

12e. Lövskog vid Degeberga

Klass:	1	Areal: 20 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Ädellövskog som utgör en rest av en tidigare stubbskottäng. Förekomsten av hassel är framträdande.

12f. Södra Husarahagen

Klass:	1	Areal: 34 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A, B	

Ett utomordentligt värdefullt område med gammal bokskog av såväl hed- som ängstyp. Husarahagen är entomologiskt ytterst värdefull med flera rödlistade skalbaggsarter som är knutna till de gamla träden. Sydlig sotticka och hartstikka samt rödlistade lavar förekommer på de gamla bokarna. Området är väl markerat i terrängen genom sin framträdande topografi. Vägen genom området kantas av en väl bibehållen stenmur. I de västra och nordvästra delarna finns utbredda, täta bokungskogar. Ett av de från naturvårdssynpunkt mest värdefulla skogspartierna inom Håckebergaområdet.

12g. Margretetorp-Habergsbacken

Klass:	1	Areal: 78 ha
Motiv:	Naturtyp, friluftsliv	
Naturvärde:	N R	
Källor:	A, B	

Ett småkulligt område dominerat av bokskogar med inslag av al i terrängsvackor. Bokskogarna är huvudsakligen av hedtyp, men med en successiv övergång i svagt utvecklade ängstyper i de nedre delarna av sluttningarna.

12h. Björkesåkrasjön

Klass:	1	Areal: 49 ha
Motiv:	Sjö, fauna, friluftsliv	
Naturvärde:	N Z R V	
Källor:	A	

Björkesåkrasjön är en grund slättsjö med höga ornitologiska värden. Runt sjön förekommer delvis täta bårder med videbuskage. Omgivningarna är skogbevuxna med såväl bok som planterade gran- skogar. Många solitära äldre träd förekommer, vilka är av betydelse för den lägre faunan och för hållbyggande fåglar. Dessa skogsområden har stort värde för rekreation och friluftsliv.

13. Betesmark vid Borup

Klass:	3	Areal: 19 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppen hagmark i en småkullig terräng som är tydligt gödselpåverkad, men som är av betydelse för landskapsmiljön. Spridda bokar och andra lövträd är kännetecknande för området. Vegetation och flora är delvis utarmad och ensartad. Flera små vattensamlingar förekommer i området.

KÄLLOR

1. Persson, K. 1981. Stångby mosse. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, naturvårdsenheten, Medd nr 1981:1.
2. Ekologgruppen. 1990. Höje å. Landskapsvårdsplan. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, miljövårdsenheten, Medd nr 1990:2.
3. Emanuelsson, U. & Regnéll, G. 1975. Naturvårdsinventering av Flyinge ängar. - Naturvårdsnämnden i Lunds kommun. Lund.
4. Larsson, A. & Andersson, J. 1979. Revinge-Vombområdet. Vegetation och vegetationsutveckling samt förslag till naturvårdsåtgärder. - Naturvårdsnämnden i Lunds kommun. Lund.
5. Andersson, F. 1970. Ecological studies in a Scanian woodland and meadow area, southern Sweden. 1. Vegetational and environmental structure. - Opera Botanica 27. Lund.
6. Malm, G., Mattiasson, G & Pettersson, U. 1975. Fågelsångsdalen. Naturvårdsundersökning med dispositions- och skötselplan. - Statens naturvårdsverk, SNV PM 585.
7. Larsson, A. & Karlsson, J. 1981. Krankesjön. En fågelsjöns utveckling under 50 år. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, naturvårdsenheten, Medd nr 1981:4.
8. Svensson, A. 1988. Romeleåsen. Vegetationsinventering och naturvärdesbedömning. - Park- och naturvårdsnämnden i Lunds kommun. Lund.
9. Malm, G. & Regnéll, G. 1974. Dörröds fälä. Inventering av naturvårdsvärden samt förslag till skötselplan. - Statens naturvårdsverk, SNV PM 559.
10. Englesson, N. 1981. Häckebergområdet. Vegetationsinventering och förslag till naturvårdsåtgärder. - Naturvårdsnämnden i Lunds kommun. Lund.
11. Mörnjö, T. 1969. Studies on vegetation and development of a peatland in Scania, south Sweden. - Opera Botanica 24. Lund.
12. Eriksson, K. 1993. Dalby-Lyngbyområdet. Naturvårdsinventering. - Park- och naturförvaltningen i Lunds kommun. Lund.
13. Mattiasson, G. 1970. Vegetation och vegetationsförändringar inom Kungsmarken. - Medd nr 2 från Forskargruppen för skötsel av naturreservat, Avd för ekologisk botanik, Lunds univ.
14. Hägg, T. 1995. Förekomst av rödlistade vedlevande skalbaggar och andra insekter inom Häckeberga naturvårdsområde. - Park- och naturförvaltningen i Lunds kommun. Lund.

MALMÖ KOMMUN

1. Backlandskapet öster och söder om Södra Sallerup	111	5. Klagshamnshalvön	112
2. Limhamns kalkbrott	112	6. Kusten söder om Klagshamn	113
3. Robotskjutfältet	112	6a. Strandängar söder om Klagshamn och ön Dynan	113
4. Kusten mellan Lernacken och Klagshamn	112	7. Oxie backar	113
4a. Strandområdet väster om Bunkeflostrand	112	8. Hagmark vid Toarpsdammen	113
4b. Strandområdet från Strandhem till Klagshamn	112	9. Odlingslandskapet runt Käglinge	113
		9a. Käglinge	114

Malmö kommun tillhör den naturgeografiska "Sydvästra Skåne". Östra Malmö utgör randområdet till backlandskapet sydväst om Romeleåsen. Topografin är mjukt böljande. Terrängen med sina moränformationer var ursprungligen mycket mer kuperad än den är idag. Från Lockarp-Käglinge och ut mot kusten breder den plana Söderslätt ut sig. Kustlinjen från Lernacken och norrut består till övervägande del av utfyllnadsmassor, liksom Klagshamnssudden. Kusten söder om Lernacken är däremot en välbevarad flack marskkust med bottnar som torrläggts vid lågvatten.

Berggrunden består av dankalksten. Den dominerande jordarten är bördig, flintrik lerjord med inslag av sand- och grusavlagringar, särskilt under östra Malmö. Längs stranden är jordarna sandiga. På vissa ställen i kommunen finns rika kritfyndigheter i leran. I

förhistorisk tid bröts dessa s k kritskållor p g a flintstensinnehållet. I senare tid har kalken brutits för industriella ändamål.

Den odlingshistoriska utvecklingen är lång. Området har varit bebott sedan stenåldern och åkerbruket kom tidigt p g a de goda odlingsbetingelserna - stora, bördiga och självdränerande ytor. Under 1900-talet har utvecklingen fortsatt mot ett allt storskaligare och rationellare jordbruk. Små rester av ängs- och hagmark finns nästan enbart längs kusten.

Kulturlandskapet som idag är förhärskande i kommunen kännetecknas av stora öppna åkerytor, spridd gårdsbebyggelse omgärdad av höga träd, almalléer längs vägar och pilevallar längs ägogränser, täckta diken, rätade vattendrag utan våtmarker samt en expanderande tätortsbebyggelse och starkt urbaniseringstryck även mot själva landsbygdens bebyggelse.

1. Backlandskapet öster och söder om Södra Sallerup

Klass:	1	Areal: 660 ha
Motiv:	Terrängform, naturtyp	
Naturvärde:	GNL	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Västra delen av det sydvästska backlandskapet som främst breder ut sig i Svedala kommun. En av de mest framträdande och påtagliga gränzonerna mellan backlandskapetets olika morfologiska karaktärer finns norr om vägen mellan S Sallerup och Klågerup. Landskapets kulliga karaktär vittnar om små isole-

rade isblock som legat inom området under landisens avsmältningsskede och sedan smält ut för att lämna efter sig svackor i terrängen. I dessa svackor har normalt små våtmarker bildats, vilka sedan utnyttjats för täkt av kalkhaltig lera (märgel) eller torv. Landskapet kännetecknas därför av ett stort antal små våtmarker, ofta omgivna med hamlade pilar. Landformstypen har mycket stort geovetenskapligt värde och är av betydelse för vetenskaplig forskning och undervisning. Det till övervägande del öppna odlingslandskapet har dessutom ett stort landskapsestetiskt värde.

2. Limhamns kalkbrott

Klass:	1	Areal: 32 ha
Motiv:	Geologi, fauna, flora	
Naturvärde:	G Z F	
Källor:	A	

Vattensamlingen i det enorma kalkbrottets botten är en av de få svenska lokalerna för grönfläckig padda och kalksnäcka. Vattennivån hålls genom pumpning på en artificiellt låg nivå. I kalkgruset i områdets östra del förekommer även kalkkrassing, som här har sin enda förekomst i Skåne. Området är dessutom av geologiskt värde genom de mäktiga berggrunds- och jordlagarskärningarna.

3. Robotskjutfältet

Klass:	3	Areal: 93 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

Gräsdominerad vegetation med glest buskskikt av framför allt hagtorn. Några små granplanteringar finns också. Delar av området hålls öppna genom bete. Artrikedomen är påfallande stor med avseende på såväl växter som djur, särskilt småvilt. Området utnyttjas för militärt ändamål, men har stor potential som strövområde och för att bibehålla den biologiska variationsrikedomen.

4. Kusten mellan Lernacken och Klagshamn

Klass:	1	Areal: 181 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, rekreation	
Naturvärde:	NB Z G K L R	
Källor:	A, 1, 2, 3	
Landskapsbildsskydd		

Kusten söder om Lernacken utgör den sista resten av de forna strandängsområden som förr breddade ut sig längs Öresundskusten söder om Malmö. Delar har odlats upp medan andra partier tillsammans med nedlagda åkermarker bebyggts. Fragment av de representativa vegetationstyperna och dess växtlighet och fauna finns ännu bevarade. De biologiska värdena är höga och landskapskaraktären med ett flackt, öppet kustområde är estetiskt tilltalande. Kustområdet har även stor betydelse för rekreation och friluftsliv.

4a. Strandområdet väster om Bunkeflostrand

Klass:	1	Areal: 73 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap	
Naturvärde:	NB Z G K L	
Källor:	A, 1, 2	

Hävdade havsstrandängar omedelbart väster om

tätortsbebyggelsen i Bunkeflostrand. Strandängarna skiljs från denna genom en anlagd gång- och cykelväg. Strandängarna med skonor och saltvattenrännor har en representativ rödsvingeldominerad vegetation. Växter som dansk iris, strandmolke, smal käringtand och strandmalört samt flera intressanta fjärilsarter förekommer i området. Närmast havet finns breda bälten med havssäv, bladvass och blåsäv. Fågellivet är rikt.

4b. Strandområdet från Strandhem till Klagshamn

Klass:	2	Areal: 107 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap	
Naturvärde:	NB Z G K L	
Källor:	A, 1, 2	

Vidsträckta havsstrandängar där hävden på stora delar upphört och vegetationen övergått i en med kvickrot, rödsvingel, krypven och kråkvicker dominerad gräsvegetation. Trots detta finns mycket av den hävdade havsstrandängens flora ännu kvar här och var, bl a saltmålla, strandrödtoppa och ormax. De ohävdade partierna är hemvist för bl a vitt stråfly. Området har ett potentiellt mycket högt naturvärde.

5. Klagshamnshalvön

Klass:	1	Areal: 177 ha
Motiv:	Kust, rekreation, flora, fauna	
Naturvärde:	B Z R	
Källor:	A, 1, 2, 4	

Klagshamnssudden har uppkommit genom utfyllnader kring den pir och djuphamn som anlades i slutet på 1800-talet i samband med kalkbrytning och cementtillverkning i Klagshamn. Ytterst på udden finns idag en småbåtshamn för omkring 300 båtar. Områdets kultur- och industrihistoria avspeglas i de byggnader, ruiner och marklämningar som finns på udden, bl a i den restaurerade kalkugnen, som är en av de få bevarade i Skåne. Kalk bröts i Lilla och Stora Kalkbrottet, vilka nu båda är vattenfyllda. I Stora Kalkbrottet är vattnets kemiska saltsammansättning speciell, vilket ger förutsättningar för en mycket sällsynt alg, som bara finns på några få platser i världen. Fågellivet är rikt på hela udden och de angränsande strandängarna. Kalkbrottssjön är av nationell betydelse som rastlokal för vigg och hyser också bl a häckande gråhakedopping. Djurlivet i övrigt är intressant på hela halvön och anmärkningsvärt med förekomst av bl a grönfläckig padda och sandödlä. Även ur entomologisk synpunkt är den rik och många sällsynta fjärilararter förekommer, bl a vitt stråfly. Flera av fjärilarterna är specifikt knutna till

vissa värdväxter för att kunna överleva. De botaniska värdena är mycket höga. Artrikedom och artsammansättning torde sakna motsvarighet i landet. Flera ovanliga vegetationstyper och växtarter förekommer, bl a kalkkärr och kalkfuktängar med orkidéer, krissla och vippstarr. Andra arter är rosettjungfrulin, tovsippa, luddstarr, ängsskära och praktnejlika. På utfyllnadsområdena finns också många ovanliga ruderväxter.

Klagshamnssudden är ett område av allra största betydelse för rekreation och friluftsliv i kommunen, eftersom arealen allemansrättslig mark i övrigt är mycket begränsad. Områdets naturkvaliteter medför också att det är av betydelse för undervisning och som exkursionlokal.

6. Kusten söder om Klagshamn

Klass:	1	Areal: 325 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, naturtyp	
Naturvärde:	NB Z G K L	
Källor:	A, 1, 2, 3	
Landskapsbildsskydd		

Ett öppet odlingslandskap som närmast kusten utgörs av betade strandängar och vassområden. Vassområdena avgränsas in mot land av en i terrängen tydligt markerad låg vall, som ursprungligen byggts upp av grästorv och bandtång, men som därefter också pålagrats av sand och grus från havet i samband med stormar. Partiet väster om kustvägen utgörs av öppna strandängar. Närmast havet är de av marsktyp men inåt land tämligen torra och sällan påverkade av högvatten i havet. De bildar den nordliga avslutningen på en för landet unik naturtyp med strandängar längs Öresundskusten mellan Klagshamn och Foteviken. Öster om kustvägen utbreder sig ett karakteristiskt odlingslandskap med några av landets bästa åkerjor.

6a. Strandängar söder om Klagshamn och ön Dynan

Klass:	1	Areal: 132 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap, fauna, flora	
Naturvärde:	NBZGKL	
Källor:	A, 1, 2, 3	

De betade strandängarna karaktäriseras av havsstrandängens salttåg-rödsvingelvegetation, av torrängar och rödvenängar. De grunda havsområdena och landstrandens lägre delar är övervuxna med bladvass, blåsäv och havssäv längs de sträckor där bete inte förekommer ända ned i vattnet. Närmast kustvägen förekommer uppodlade marker, oftast till gränsen för högsta högvatten.

Pipstäckra växer i en vattensamling i Pile ringvall, vilken troligen är en försvarsanläggning från vikingatiden. Fågellivet på strandängarna är mycket rikt med bl a häckande kärrsnäppa och andra karakteristiska strandängsfåglar. Ön Dynan har ett rikt fågelliv. De strandnära vattenområdena, som har rikligt med stora moränblock, är av stor betydelse för rastande sjöfåglar. Strandängarna har mycket stora botaniska, ornitologiska och geovetenskapliga värden. Landskapskaraktären och upplevelsen av kontakten mellan betade strandängar och det öppna havet är mycket värdefull.

7. Oxie backar

Klass:	3	Areal: 119 ha
Motiv:	Geologi, landskap	
Naturvärde:	GL	
Källor:	A	

Sedimentavlagringar som gett upphov till en kraftigt markerad topografi i det öppna jordbrukslandskapet. På toppen av en av kullarna ligger Kungshögarna, gravhögar från bronsåldern, vilket visar på en tidig bosättningshistoria. Ett par småsjöar bidrar till ett estetiskt tilltalande landskap, i ett av bebyggelse, kraftledning och vägar exploaterat odlingslandskap.

8. Hagmark vid Toarpsdammen

Klass:	1	Areal: 16 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, fauna	
Naturvärde:	NBZ	
Källor:	B	

Betesmark längs Sege å i anslutning till den anlagda Toarpsdammen. Mycket artrik vegetation och flora av torrängskaraktär i dalgångens slänter. I nederdelen av slänterna finns rikkärr och kalkfuktängsvegetation med arter som bl a tätört, smörbollar, ängsnycklar, majnycklar, kärrsälting, slätterblomma och näbbstarr. Dammen är mycket fågelrik med bl a häckande gråhakedopping.

9. Odlingslandskapet runt Käglinge

Klass:	1	Areal: 695 ha
Motiv:	Landskap, naturtyp, flora, fauna	
Naturvärde:	NBZKRL	
Källor:	A	

Landskapet mellan Glostorp, Lockarp och Käglinge är en flack fullåkersbygd med kontinuerlig bosättning sedan stenåldern. Sydost om Glostorps kyrkby, som är en av de bäst bevarade i kommunen, finns rester av åsbildningar, vilka sargats av täktverksamhet. Vegetationen på åsryggarna är av torrängskaraktär med arter som bl a brudbröd, rödklint, vädclint,

puktörne, käringtand och knylhavre. Den sydöstra delen av området karaktäriseras av isolerade och väl avgränsade grus- och lerkullar på en i övrigt plan fullåkersbygd. Vid Björka backe, som också har spår av täktverksamhet, finns vegetation av gräshedstyp och stäppartad torräng. Floran är påfallande rik med arter som backsippa, mandelblom, knölsmörlomma, backtimjan, monke, hedblomster, jungfrulin, tjärblomster, gullviva och solvända. Sydost om Käglinge finns flera småvatten, vilka är av betydelse för groddjur och annat djurliv.

9a. Käglinge

Klass:	2	Areal: 50 ha
Motiv:	Flora, fauna, rekreation	
Naturvärde:	B Z R	
Källor:	A, 5	

Området utgörs av en gammal grustäkt som hyser en intressant vegetation med bl a färgkulla, sandvita, hedblomster, klintsnyltrot och orkidéer. Särskilt värde har det som brukar kallas Käglinge ränna, som är en tydlig ränna mellan två jord- eller grusvallar och som i hela sin längd är fuktig i botten. Rännan har uppkommit genom grustäkt i samband med byggandet av kontinentalbanan Malmö-Trelleborg i slutet på 1890-talet. Häckfågelfaunan är rik men trivial. Groddjursfaunan inbegriper lökgroda, ätlig groda, stinkpadda och större vattensalamander. Området är av stort värde för närrekreation och friluftsliv.

KÄLLOR

1. Kraft, J. 1987. *Falsterbohalvöns flora. Växterna vid kusten mellan Malmö och Trelleborg.* - Lund.
2. Wigforss, M. 1979. *Kuststräckan Strandhem-Pile. Översiktlig beskrivning och naturvårdsbedömning. Preliminära förslag till naturvårdsåtgärder.* - Skånes naturvårdsförbund (stencil).
3. Dahlbeck, N. 1945. *Strandwiesen am Südöstlichen Örseund.* - Acta Phytogeographica Suecica 18. Stockholm.
4. Gustafsson, M. m fl. 1994. *Naturvärden i Klagshamn.* - Malmö stadsbyggnadskontor och Länsstyrelsen i Malmöhus län.
5. Kraft, J. 1982. *Käglinge rekreatiomsområde. Florainventering 1981-82.* - Malmö kommun.

SJÖBO KOMMUN

1. Linderödsåsens sydvästsluttningar norr om Fränninge	116	31:1. Tolånga ängar	124
1a. Bjälkhult	116	31:2. Tolånga ängar	124
1b. Hagmarker norr om Starrarp	117	31:3. Odlingslandskapet öster om Tolånga ängar	124
1c. Hagmark nordost om Starrarp	117	32. Brösarps mosse	125
1d. Naturbetesmarker vid Starrarps Ora	117	33. Tolångaåns dalgång från Eggelstad till Kobjärs mölla	125
1e. Naturbetesmarker sydost om Starrarps Ora	117	34. Lövestads åsar	125
1f. Öppen hagmark öster om Bokeberg	117	35. Mosse sydost om Lövestads åsar	125
1g. Naturbetesmark norr om Rydala	117	36. Lillelycke	125
1h. Naturbetesmark nordost om Nygård	117	37. Betesmark öster om Lövestad	125
1i. Naturbete nordost om Hårderupsgården	117	38. Betesmark öster om Bäretofta	126
1j. Hagmark	118	39. Betesmark vid Bäretofta Nygård	126
1k. Hagmark öster om Ryssgård	118	40. Vanstads mosse	126
1l. Öppen hagmark i Sniberupsåns dalgång	118	41. Naturbetesmarker vid Björkhaga	126
2. Odlingslandskap nordost om Vallarum	118	42a Odlingslandskapet Ekeröd-Ekeborg-Höängarna	126
3. Hagmark norr om Rönås	118	42b. Naturbetesmark söder om Fredhem	127
4. Norre mosse	118	43a. Hörjel	127
5. Sjömossen	118	43b. Hörjels omgivning	127
6. Hagmark vid Tjärby	118	44. Klingavälsåns dalgång mellan Hemmestorps mölla och Sövdesjön	127
7. Bjärsjölagård	119	44a. Odlingslandskapet längs Klingavälsån	127
8. Naturbetesmark väster om Höva	119	44b. Kumlatofta	128
9. Öppen hagmark vid Stavskog	119	45. Sjöbo Ora och Fyledalen	128
10. Molleröd	119	45a. Sluttningarna från Spjällabacken till Vitabäck	128
11. Hagmarker vid Lunda	119	45b. Naturbetesmark vid Tannhuset	128
12. Odlingslandskap vid Enekulla	119	45c. Sumplövskog och högörtängar längs Fylan	128
13. Gråböns mossen	120	45d. Fyledalen vid Röddinge och Välleröds kärr	129
14. Dalgång sydost om Fränninge	120	46. Romeleåsens nordöstra sluttning	129
15. Öppen hagmark väster om Eneberga	120	46a. Hemmestorps björke	129
16. Fälad öster om Eneberga	120	46b. Ryl vid Hemmestorp	129
17. Övedsområdet	120	46c. Östarp	129
17a. Borstbäckens dalgång	121	46d. Humlarödshus fälad	130
17b. Ädellövskogar i Övedsområdet	121	46e. Bredamossen	130
17c. Alléerna kring Övedskloster	121	46f. Riddarhagen med omgivning	130
17d. Fruallid	121	47. Brockamöllan	130
17e. Torpaklint	121	48. Romeleåsens nordostsluttning vid Ågerup	130
17f. Sågen vid Torp	121	48a. Ramnakullen - Källshult	130
17g. Översilningssystem vid Vressel	122	49. Naturbetesmark vid Hylla	131
18. Galgabacken vid Kärrstorp	122	50. Sövdesjön med omgivning	131
19. Vollsjöåns dalgång	122	50a. Sövdesjöns västra strand	131
20. Hagmark sydväst om Fränninge gård	122	50b. Sövdesjöns sydöstra strand	131
21. Hagmark sydost om Fränninge gård	122	50c. Holmabacken - Frihult	131
22. Hagmark väster om Slättåkra	122	50d. Navröds naturreservat	131
23. Naturbetesmark vid Heinge Nygård	122	51. Romeleåsens nordostsluttning och Ellestad - Snogeholmsområdet	132
24. Hagmarker norr om Klasaröd	122	51a. Naturbetesmark vid Vrångabäck	132
25. Odlingslandskapet norr om Lövestad	123	51b. Naturbetesmark vid Slugarp	132
25a. Heinge-Ry	123	51c. Svarte mosse	132
25b. Skogs- och odlingslandskap vid Froenahejdan	123	51d. Ellestadssjön och dess omgivning	132
26. Odlingslandskap vid Klasarödsgården	123	51e. Naturbetesmark vid Sudaretorp	133
27. Björkeröd	123	52. Assmåsabetet	133
28. Vollsjöåns dalgång mellan Brösarp och Näsby	123	53. Synteletjet	133
29. Naturbetesmarker vid Getskog	123	53a. Naturbetesmarker vid Synteletjet	133
30. Björkaåns-Åsumsåns-Tolångaåns dalgång	124		
30a. Björkaåns-Åsumsåns dalgång	124		
30b. Ångsmark norr om Omma	124		

Sjöbo är Malmöhus läns till ytan största kommun. Den ligger inom ”Skånes sediment- och horstområde”, region 7.

Topografin i kommunen är varierande. Ett höjdparti med topphöjden ca 175 meter över havet finns på Linderödsåsen i norr. Där är landskapet småkuperat och skogsklätt. Längre söderut finns relativt plana områden med enstaka bergkullar. Sänkan kring Vombsjön ligger lågt, ca 20 meter över havet, och hade före skiftesreformerna vitt utbredda sankmarker. Längst i söder höjer sig landet upp mot Romeleåsen där den högst belägna punkten i kommunen (180 meter över havet) ligger. Öster om Romeleåsen finns en slätt med markerade kvartära formationer. Fyledalen utgör en markerad dalgång i landskapet i kommunens sydöstra hörn.

Berggrunden består i sydväst huvudsakligen av Romeleåsens urberg, kalksten (Krita), samt sandsten, skifferleror och leror (Trias-Jura). Öster om Vombsjön finns ett område med sandsten (Öved-Ramsåsalager från Silur). I övrigt består berggrunden i kommunens östra del av olika skifferar (Silur) genombrutna av diabasgångar. Längst uppe i nordost finner man ett mindre område med underkambrisk sandsten.

De lösa jordlagren i kommunens norra delar domineras av kalkhaltig och lerig skiffer-urbergsmorän (nordostmorän). Längst i norr förekommer näringsfattig och blockrik

urbergsmorän. På vissa ställen går berg i dagen. Mindre, spridda områden av torv och gytta förekommer. Södra och mellersta delen av kommunen domineras av stora isälvsavlagringar som format utbredda fält, långsträckta kullar och rullstensåsar. Jordartsmässigt dominerar sand, grus och mo i detta område, men de överlagrade sjö- eller svämmerorna tittar fram här och där. Längst i söder finns stenig skiffer-urbergsmorän.

Den övervägande delen av Sjöbo kommun bestod även långt efter skiftena av typisk risbygd, medan åsområdena i norr och söder var skogsbygder. Någon egentlig slättbygd fanns inte. Vid mitten av 1600-talet fanns det redan ett tiotal adels gods i området och ett flertal slottsmiljöer och storgods finns ännu bevarade, t.ex. Övedskloster, Bjärsjölagård och Sövdeborg.

Utmarkernas skogar började röjas för torp och mindre lotter redan under medeltiden. Kolonisationen av skogsbygden fortsatte under 1800-talets reformskede. Då skedde inte bara en omfattande uppodling av gammal ängs- och hagmark, utan även skogsplantering, bl.a. på gamla åkrar. Flera sjöar sänktes för att vinna ny åkermark. Utvecklingen under 1900-talet har gått mot en alltmer rationaliserad full-åkersbygd på slätten, samtidigt som skogsbygden på åsarna förtätats med skogsplanteringar i de tidigare öppna fäladsområdena.

1. Linderödsåsens sydvästsluttningar norr om Fränninge

Klass:	1	Areal: 1545 ha
Motiv:	Odlingslandskap, landskapsbild	
Naturvärde:	NKL	
Källor:	A	

Ett småbrutet odlingslandskap med gott om stenmurar och bokdungar omväxlande med odlade åkrar och betesmarker. Området utgör en representativ del av odlingslandskapet i övergången mellan Linderödsåsens skogsområden och den mer uppodlade bygden norr om Sjöbo.

1a. Bjälkhult

Klass:	2	Areal: 3,1 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Buskrik utmark och blandlövhage intill kommungränsen i norr. Fälleden är stenbunden och öppen, med spridda enar. Större delen är ogödslad och vegetationen utgörs av tuvtåtel-fuktäng, gräslågstar-räng, rödvenhed och stagghed. Slåttergubbe och knägräs förekommer. Den till största delen fuktiga blandlövhagen domineras av al och ask.

1b. Hagmarker norr om Starrarp

Klass:	2	Areal: 44 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Ett stort komplex av allt från öppna till trädbevuxna betesmarker, precis intill kommungränsen i norr. Betesmarkerna utgörs av mer eller mindre täta blandlövhagar med bl.a. al och stora alsocklar, öppen hagmark med högörtäng och en backe med torrängsarter, samt fäladsmark som delvis har skogsflora med bl.a. ekorrbär och vårfryle, men där de täta partierna också innehåller korridorer och gläntor. I området växer även skogslysing.

1c. Hagmark nordost om Starrarp

Klass:	2	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Objektet utgörs av hag- och fäladsmark som ligger på sydvästslutningen av Linderödsåsen. Landskapet är småbrutet och svagt kuperat med en del små kullar och bäckdalar. Fäladen innehåller mycket enbuskar och flera alstråk. Den har kulturhistoriska spår i form av stenmurar, odlingsrösen och en fägata. Sommarfibbla och jordtistel tillhör de betesindikerande arterna. Jungfru Marie nycklar förekommer. Inom området finns även en vacker, gles blandlövhage med mycket al samt några trädsocklar, högstubbar, hålträd och en bäck.

1d. Naturbetesmarker vid Starrarps Ora

Klass:	2	Areal: 9 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

I den östra delen av Starrarps Ora finns rester av det äldre odlingslandskapet i form av odlingsrösen och stenmurar och små stenbundna betesmarker. Naturbetesmarken är representativ med riklig förekomst av stagg, knägräs, borsttåg och slättergubbe i vegetationen, som är av rödvenhedskaraktär. Purror förekommer vanligt. Området är i den norra delen öppet, stenbundet och mosaikartat medan de södra delarna är glest bevuxna med al, apel, ask, ek och rönn samt en del gran.

1e. Naturbetesmarker sydost om Starrarps Ora

Klass:	2	Areal: 5 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Objektet består av två ungefär likstora naturbetesmarker. Träd-buskhagmarkerna kännetecknas av spridda träd av al, ask, bok, ek och rönn samt en del solitära granar. I dungarna med al växer bl a skogslysing och kärrfibbla. Vegetationen är för övrigt av fuktängskaraktär med inslag av gräs-lågstarräng. I de senare förekommer bl a darrgräs, småvänderot och kärrsälting.

1f. Öppen hagmark öster om Bokeberg

Klass:	1	Areal: 7 ha
Motiv:	Våtmark, flora, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

En mycket värdefull betad våtmark (mosse) med en mosaik av fattig och rik vegetation med t.ex. ängsnycklar sida vid sida med tranbär och silesår. I vattensamlingarna växer igelknopp och bläddra. Vegetationen är delvis av kalkfuktängskaraktär med bl a vildlin och småvänderot. Andra arter i området är kärrspira och spikblad.

1g. Naturbetesmark norr om Rydala

Klass:	2	Areal: 14 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En huvudsakligen öppen hagmark tillsammans med en gles blandlövhage med arter som al, bok och ek. En, hagtorn och slån samt nyponrosor ger karaktär åt vegetationen som till övervägande del utgörs av friskängsvegetation, men med inslag av gräshed och ljunghed.

1h. Naturbetesmark nordost om Nygård

Klass:	3	Areal: 29 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Betesmarker väster om Härderupshult. Blandlövhagen i området är trädrik och har trivial frisk- och fuktängsvegetation. Andra hagmarker i området har mer eller mindre trivial flora eller består av ekdungar. Den öppna utmarken består till största delen av trivial rödvens- och tuvtäteläng, men har en del solitära ekar, alstråk, dungar och övervuxna odlingsrösen med representativ hedvegetation.

1i. Naturbete nordost om Härderupsgården

Klass:	3	Areal: 6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Området består delvis av stenig, sluttande öppen hagmark med tuvig rödvensvegetation samt fragment

av gräs-lågstarräng. Genom hagen går ett dike. De övre delarna av sluttningen utgörs av en ekhage med rödvensvegetation och 30-70 år gamla träd. I området finns stengården och odlingsrösen.

1j. Hagmark

Klass:	2	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En naturbetesmark av fäladskaraktär med en, hagtorn och hassel samt mycket träd av gran, ask, björk och ek omväxlande med öppna gläntor. Gräsvegetation kännetecknar höjdryggar, som på de högsta delarna kan utgöras av ljunghedsfragment. Här påträffas också odlingsrösen. Lågt liggande delar utgörs av gräs-lågstarrvegetation och fuktängar med tuvtåtel. Växtarter som slåttergubbe, knägräs och ängsstarr ger karaktär åt betesmarken. I de mer slutna alpartierna påträffas skogslysing.

1k. Hagmark öster om Ryssgård

Klass:	1	Areal: 30 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

En betesmark där blandlövhagepartier med trivial vegetation omväxlar med öppna, fuktiga ytor med ängsvegetation. I vissa partier uppträder även kalkfuktäng med arter som ängsnycklar, majviva, vildlin, tätört och kärrspira. Skogslysing växer i kanterna av blandlövhagen intill.

1l. Öppen hagmark i Sniberupsåns dalgång

Klass:	3	Areal: 20 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppen betesmark med få, solitära träd längs den meandrande Sniberupsån. Större delen av området är gödselpåverkat, men det finns ogödslade partier i branten i form av torrängsvegetation och ett välutvecklat litet backkärr med kalkfuktängsvegetation. Floran innehåller bl.a. majnycklar och jordtistel. Området hyser även ett spännande stengärdes-system med stenmurar som går kors och tvärs över markerna.

2. Odlingslandskap nordost om Vallarum

Klass:	3	Areal: 223 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Ett småbrutet odlingslandskap i övergångszonen mellan näringsfattig urbergsmorän och mer näringsrik skiffer-urbergsmorän. Omväxlande öppna och trädbevuxna hagmarker, betade skogsdungar, trädridåer och bokskogsområden. Många kulturhistoriska element, som t.ex. stenmurar, brytestugor, hålvägar och fägator. Åkerlandskapet är småskaligt.

3. Hagmark norr om Rönås

Klass:	2	Areal: 2,7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppen, något småkuperad naturbetesmark med spridda träd och buskar av bl a apel, björk och ek samt en, hagtorn, hassel och slån. Markvegetationen är till stor del en rödvenäng, men på tuvtoppar uppträder även fårsvingeltorräng. I floran märks bl a blåsuga, bockrot, jordtistel, vårstarr och smörbollar.

4. Norre mosse

Klass:	3	Areal: 51 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Mossen har till stora delar varit uppodlad och utsatt för torvtäkt. Området kan idag betraktas som en öppen hagmark. Några dungar bryter av den annars öppna och delvis gödslade marken. På vissa ställen finns det finare och ogödslade partier med bl.a. kalkfuktäng. Höskallra, darrgräs, knägräs, orkidéer, vildlin och ängsruta ingår då i floran.

5. Sjömossen

Klass:	3	Areal: 81 ha
Motiv:	Våtmark, fauna	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A	

Denna igenväxta mosse, som sträcker sig in i Hörby kommun, är av sumpskogskaraktär och starkt generellt påverkad av dikning och torvtäkt. P.g.a. dess storlek och mångfald av naturtyper har den dock ett rikt växt- och djurliv. Bl.a. förekommer starrgräs-fjäl.

6. Hagmark vid Tjärby

Klass:	3	Areal: 8 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Området, som ligger intill kommungränsen nordväst om Bjärsjölagård, består delvis av en vacker och blockrik öppen hagmark med rödvenvegetation. Markförhållandena är något kalkhaltiga, vilket bl a

förekomsten av jordtistel indikerar. Den södra delen är emellertid tätt bevuxen med bl.a. ek, al och hassel och har karaktären av lövskogsvegetation, men skall betraktas som en blandlövhyge.

7. Bjärsjölagård

Klass:	1	Areal: 164 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Landskapet vid Bjärsjölagård innehåller bl.a. rika, naturskogsliknande ädellövskogar med ek och lind, samt betesmarker, som dock är påverkade av gödselmedel. Vegetation och flora är därför trivial, medan däremot strukturen antyder en långvarig betesdrift. I området påträffas det vågbandade ordensflyet.

I området finns även ett f.d. kalkstensbrott där den blottade lagerföljden utgörs av fossilrik över-silurisk kalksten. Den blågrå eller lätt rödaktiga kalkstenen har tidigare bränts till jordbrukskalk och vid Bjärsjölagårds gods finns kalkugnarna ”Adam och Eva” bevarade från denna epok under 1800-talet. Stenbrottet omges av lummiga lövskogspartier med artrik flora. Området är en geovetenskapligt mycket viktigt lokal.

8. Naturbetesmark väster om Höva

Klass:	1	Areal: 20 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Stor, mer eller mindre flack öppen utmark med mycket stenar och tuvig, mosaikartad vegetation med bl.a. fårsvingeltorräng, ljunghed och stagghed. Backsippa, blåsuga och jordtistel tillhör de betes-indikerande arterna tillsammans med slättergubbe och brudbröd.

9. Öppen hagmark vid Stavskog

Klass:	3	Areal: 5 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Naturbetesmarken ligger nedanför Linderödsåsens sydsluttning på båda sidor av ett dike. Norr om diket finns en fint utbildad rödven-/tuvtåteläng som i vissa partier övergår i ett artrikt torrängssamhälle. Längs kanterna finns enstaka träd och buskar, i övrigt är marken helt öppen. Floran innehåller bl.a. bockrot, revig blodrot och prästkrage. Området är värdefullt då det ännu inte blivit uppodlat i likhet med omgi-

vande marker. Det måste därför uppfattas som en rest av det gamla odlingslandskapets fodermarker.

10. Molleröd

Klass:	3	Areal: 400 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A, 1	

Ett omväxlande område med ädellövskog, bland-lövskog och odlingslandskap med hagmarker. Odlingslandskapet bjuder bl.a. på översilningsmarker, småfält med stenmurar och trädråder. Småskalig-heten gör området representativt för landskapet på Linderödsåsens sluttning.

11. Hagmarker vid Lunda

Klass:	2	Areal: 2,1 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En stenig, mer eller mindre öppen hagmark samt en blandlövhyge med stengården och ett grävt vatten-hål. Blandlövhygen består av ask, björk, bok, ek och lind, och har en trivial flora. Andra delar av hag-marken har spridda ekar och hagtorsbuskar, samt mindre partier med tät ungbjörk. Vegetationen är här av friskäng- och gräshedtyp och floran innehåller bl.a. slättergubbe och ängsvädd.

12. Odlingslandskap vid Enekulla

Klass:	3	Areal: 100 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Objektet utgörs av ett stort betesmarkskomplex, en bokskog och eventuellt en rest av en stubbskottäng i en åkerdominerad bygd på Linderödsåsens syd-sluttning. Landskapet uppvisar en ålderdomlig prägel. Betesmarken vid Enekulla består av en blandlöv-hage, öppen hagmark samt fäladsmark. Blandlöv-spertierna ligger runt de forna, men nu övergivna åkerlapparna, samt mellan dessa och de ännu bru-kade åkrarna i omgivningen. Några alridåer och små, igenväxande kärr finns bland träden. På den öppna marken finns välutbildade fuktängar mellan två låga åsar och intill en gammal åker. Fälleden är stor, omväxlande öppen och igenväxande. I södra delen av denna finns ett viltvatten. Vegetationen utgörs av såväl friska som fuktiga ängstyper och olika typer av gräshed. Floran i fälleden inbegriper flera betes-indikerande arter bl a blåsuga, knölsmörlomma, slättergubbe samt orkidéer.

13. Gråbönsmossen

Klass:	2	Areal: 8 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmark	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Gråbönsmossen består delvis av sumpkärr och delvis av fastmattekärr. Vegetationen utgörs av starr-rika fuktängar med bl.a. kaveldun, sileshår, spikblad, hirsstarr, blodrot och kärrsälting. Intill kärret finns öppen, mer eller mindre gödslad hagmark samt en tät blandlövhage. I blandlövhagen finns bestånd av rönn, äldre bokar och ekar samt en mindre glänta med hedvegetation. I det trädrika området finns flera odlingsrösen och en hålväg som löper ut i den öppna hagmarken.

14. Dalgång sydost om Fränninge

Klass:	3	Areal: 17 ha
Motiv:	Odlingslandskapet	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Öppen hagmark längs ett biflöde till Vollsjoån, intill Fränninge samhälle. Dalgången har delvis branta slänter med relativt opåverkad och örtrik torrängsvegetation, i övrigt är betesmarkens friskare och fuktigare delar starkt gödselpåverkade. Längs bäcken står al- och askridåer samt något enstaka buskparti. Brudbröd och bockrot är två arter man finner i området.

15. Öppen hagmark väster om Eneberga

Klass:	3	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Delvis helt öppen, tuvig och bara svagt gödselpåverkad hagmark, delvis kraftigare gödselpåverkad hagmark med spridda hagtornsbuskar. Området är relativt vackert, blockrikt och försett med många stengärdesgårdar. Växtarter som jordtistel och darrgräs uppträder dock endast fläckvis.

16. Fäläd öster om Eneberga

Klass:	2	Areal: 4,1 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Naturbetesmark som utgörs av en fäladsmark på norrsidan av en långsträckt kulle. Södersidan är granplanterad men omgivningarna domineras i övrigt av åkrar. Marken är kuperad och tuvig, med små stenrösen här och där. Vegetationen är mosaikartad

med bl.a. fårsvingeltorräng och fårsvingelvariant av rödvenhed. Blåsuga och borsttåg tillhör de betesindikerande arterna. Dessutom finns grönvit nattviol, Sankte Pers nycklar och majnycklar.

17. Övedsområdet

Klass:	1	Areal: 2425 ha
Motiv:	Mångformighet	
Naturvärde:	NB Z G K L R	
Källor:	A, B	
Naturminne:	Lundviva (1958) Alléerna vid Övedskloster (1957)	

Landskapet kring Övedskloster är varierande med stora öppna odlingsmarker, mindre betesmarker, stora bokskogsområden, planterade barrskogar, prydliga alléer, vällagda stenmurar, slottsmiljöer och stora arrendegårdar. Lövskogarna domineras av ängsbokskogar med mycket rik vegetation och flora. Som en följd av godsets medvetna inriktning att bevara stengården och fältgränser har landsapskarakteren kunnat bibehållas. Skogarna är därför mycket viltrika, särskilt med avseende på dovhjort och rådjur. Det var också i dessa skogsområden som den sista resten av rådjur i slutet av 1800-talet räddades undan total utrotning i landet. Terrängen är svagt terrasserad ned mot Vombsjön och genomskuren av väl avgränsade dalgångar som Borstbäckens dalgång eller sänkan i Fruallid. Berggrunden i området utgörs dels av silurisk kalksten, dels av den rödaktiga Övedssandstenen, som är yngre än den fossilrika kalkberggrunden vid t ex Bjärsjölagård. Sandstenen har tidigt brutits som byggnadsmaterial. Huvudbyggnaden vid Övedskloster är naturligt nog därför uppförd av Övedssandsten liksom många av de representativa byggnaderna i skånska städer.

Området koloniserades tidigt och vid Fruallid och Klintahus finns förhistoriska stensättningar och en gravhög. Strax öster härom finns också en av de få varggropar som är kända i länet. Övedskloster var ursprungligen ett kloster som grundades på 1100-talet, men som i samband med reformationen drogs in till den danska kronan på 1500-talet och därefter omvandlades till förläningsgods. Den nuvarande slottsanläggningen med raka tillfartsvägar och alléer härstammar från slutet av 1700-talet. Stora allén, som norrifrån leder in till huvudbyggnaden, är en lindallé. Även de övriga alléerna runt slottsanläggningen härstammar från denna tid. Slottet, som stod färdigt 1776, framstår som en av landets förnämsta anläggningar i rokokostil.

Skogs- och betesmarkerna sydväst om Blåstenshuset utgör en rest av ett äldre odlingslandskap och

omfattar dels ett ek- och hasseldominerat skogsparti, dels olika typer av betesmarker. Rester av äldre typer av betesmarker finns också vid Torps såg. Området är biologiskt mycket rikt med flera ovanliga insektsarter och skalbaggar knutna till de gamla träden runt slottet. Här förekommer också trollfladdermus.

Godslandskapet kring Övedskloster är en av de mest värdefulla landskapsmiljöerna i länet och saknar motsvarighet i landet i övrigt.

17a. Borstbäckens dalgång

Klass:	1	Areal: 37 ha
Motiv:	Naturskog	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Borstbäckens dalgång skär vinkelrätt igenom lerskifferberggrundens slutningszon mot Vombsänkan. I dalsidan finns blottningar av Silurberggrunden, vilket gör att dalgången är en geovetenskapligt mycket viktigt lokal. Den smala dalgången är beväxten med ädellövskog. Den övre delen av Borstbäckens dalgång, som löper in i Hörby kommun, är relativt flack. Vid kommungränsen finns ett litet rikkärr. I detta område uppträder också den sällsynta fjärilsarten leverfärgat ängsfly.

17b. Ädellövskogar i Övedsområdet

Klass:	2	Areal: 715 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z G K R L	
Källor:	A, B	

Detta område utgörs av omväxlande skogspartier och betesmarker, och är väl utnyttjat som rekreationsområde. Landskapsbilden är också tilltalande utefter Vombsjöns stränder. Av stort geovetenskapligt värde är de terrasserade isälvsavlagringarna i området. Dalgången öster om Djurgårdshus har en vacker asymmetrisk utformning och rymmer bl.a. en rik ängsbokskog. Ädellövskogarna domineras av ängsbokskogar av gulplister-, myskmadra- och skogsbingeltyper. Längs småbäckar finns oftast ramslökbestånd, som på några platser täcker stora arealer. Floran är mycket artrik och innehåller lundviva, buskvicker, hålnunneört och skogssvingel. Faunan inbegriper trollfladdermus, kronhjort, tvåtandad spolsnäcka, samt en mängd intressanta insekter.

17c. Alléerna kring Övedskloster

Klass:	1	Areal: 15 ha
Motiv:	Kulturmiljö, fauna	
Naturvärde:	N K Z	
Källor:	A, B	

Alléerna kring Övedskloster utgörs av Stora allén, som är en lindallé, som norrifrån går in mot slottsanläggningen. Allén ansluter i norr till Tvärallén, som förr var en almallé, men som numera är föryngrad med lind. I väster övergår denna allé i den s k Furuallén, som ursprungligen var planterad med tall, men där numera endast enstaka träd återstår. Övriga alléer är Tullesboallén, som föryngrades med lind på 1950-talet, Torpsallén, Kyrkallén och Allén mot Maled. I den senare har bl a läderbagge påträffats.

17d. Frualid

Klass:	1	Areal: 123 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog	
Naturvärde:	G N B Z R	
Källor:	A	

Det i nordvästlig riktning utdragna, markerade höjdstråket vid Frualid utgörs av en miniatyrhorst i vilken en säregen rödaktig lavagång brutit igenom Övedsandstenen. Höjden och dess småkuperade omgivningar är delvis bokskogsbevuxna och delvis öppna. Området är av utomordentligt stort geologiskt värde, samt har en intressant flora och fauna. Den lilla bäcken norr om Frualid vidgar sig i den västra delen till större dammar med ett rikt fågelliv. Det är ett omväxlande, lätt tillgängligt och omtyckt strövområde.

17e. Torpaklint

Klass:	1	Areal: 35 ha
Motiv:	Geologi, ädellövskog	
Naturvärde:	G N B	
Källor:	A	

Torpaklint är en smal urbergsribba - en miniatyrhorst. Urberget har i samband med förskjutningar i berggrunden blivit krossat och förklyftat. Flera olika gångbergarter genomsätter granitgnejsen; mörkbasisk melafyr och röd syanitporfyr. Den sistnämnda är den enda i sitt slag i landet. Vid Torpaklint finns ett stenbrott där diabas bryts. Ädellövskog med framför allt ängsbokskog utbreder sig i området. En liten sjö finns i den norra delen av området.

17f. Sågen vid Torp

Klass:	2	Areal: 4,8 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen hagmark på en flack, något sluttande yta ovanför en djup bäckdal. Omgivningarna är till stora delar skogsplanterade. På de torra partierna finns fårsvingel- och örtrik ängshavreäng. I de friskare och fuktigare svackorna finns bl.a. knylhavreäng. Intressanta arter är backsippa och backsmörblomma. Brudbröd och knölsmörblomma är vanligt förekommande.

17g. Översilningssystem vid Vressel

Klass:	2	Areal: 21 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Längs Vombsjöns sydöstra strand finns ett område med öppen hagmark, blandlövdungar och en söt-vattensstrandäng. I området finns en vackert belägen badplats med både öppna gräsytor och skogspartier. På den fuktiga marken växer al och björk, på torrare mark finns ekkratt eller större, knotiga ekar. Söt-vattensstrandängen innehåller rester av ett gammalt översilningssystem med tydliga diken, vallar och kanaler, vilket ger området kulturhistoriska värden. Floran innefattar höskallra, bockrot, knölsmörblomma och backtimjan.

18. Galgabacken vid Kärrstorp

Klass:	3	Areal: 17 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Öppen hagmark på en stor men relativt flack kulle samt omgivande sänkor och bäckdal. Större delen av området visar gödselpåverkan, men kanterna är ogödslade. I de torra partierna finns fårsvingeläng, rödvenhed och fårsvingelvariant av rödvenhed. I övrigt förekommer i vegetationen flera frisk- och fuktängstyper med bl.a. brudbröd.

19. Vollsjöans dalgång

Klass:	3	Areal: 70 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Steniga, kuperade betesmarker längs Vollsjöån, precis väster om samhället Vollsjo. Området är mer eller mindre öppet, ofta med spridda buskar. Delar av området är gödselpåverkade, men det finns också bitvis fina fuktängspartier. Jordtistel och gökblomster förekommer. Längs ån finns stengården och värdefulla träd- och buskridåer med grova askar, gammal hassel och al. I ån finns det öring. I övrigt förekommer en ekhage och solitär växande ekar i området.

20. Hagmark sydväst om Fränninge gård

Klass:	2	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Naturbetesmark med ett artrikt träd- och buskskikt. Delar av området är trädrikt med relativt stora ekar och grov, gammal hassel. I andra delar är buskskiktet

dominerande med små gläntor och gångar. Här finns också en liten öppen våtmark med kaveldun och starr, samt ett alkärr med socklar. Flera vegetations-typer finns i området och florin i de buskrika partierna är fin. Arter som rödklint, ängsvädd och krussilja förekommer här.

21. Hagmark sydost om Fränninge gård

Klass:	3	Areal: 25 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En vacker, småkuperad och stenig naturbetesmark med relativt gott om slån och hagtornsbuskar. Större delen av området har en vegetation bestående av örtrik rödvensäng, men fragment av hedvegetation finns också. Krussilja är en av arterna som finns här.

22. Hagmark väster om Slättåkra

Klass:	3	Areal: 19 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Öppen och stenbunden hagmark, utan eller med enstaka buskar. Området har delvis representativ, örtrik frisk- och fuktängsvegetation med bl.a. darrgräs, revig blodrot och humleblomster. Andra delar har småtuvig, något gödselpåverkad ängsvegetation samt småpartier med rödven- och stagghed. I ett område finns rösen och långa rader med upplagda stora stenblock.

23. Naturbetesmark vid Heinge Nygård

Klass:	2	Areal: 11 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En delvis helt öppen, flack och tuvig naturbetesmark samt en med enbuskar relativt tätvuxen del. Medan den öppna hagmarken är gödselpåverkad och floristiskt ointressant, uppvisar den välhävda fäladen flera olika sorters gräshedsvegetation samt frisk- och fuktängar. Knägräs och borsttåg indikerar lång beteshävd. I kanten av fäladen växer grov sälgr.

24. Hagmarker norr om Klasaröd

Klass:	1	Areal: 17 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

Naturbetesmark som utgörs av en blandlövhage och en öppen hagmark, i en svacka i ett åkerdominerat

landskap på sydsluttningen av Linderödsåsen. Blandlövhagen består av sumpig al- och björkskog med inslag av ek och hassel. Några alsocklar är stora. Den öppna hagmarken är särskilt värdefull. Vegetationstyperna är gödselpåverkad tuvtätelfuktäng, ogödslade starr- och högörtängar, samt rikkärr med stor förekomst av majviva, tätört, smörbollar och kärrsälting. Andra arter i området är kärrknipprot, tvåblad och Jungfru Marie Nycklar.

25. Odlingslandskapet norr om Lövestad

Klass:	1	Areal: 2080 ha
Motiv:	Odlingslandskap, landskapsbild	
Naturvärde:	N Z K L	
Källor:	A	
Landskapsbildsskvd		

Området kännetecknas av ett böljande småkuperat landskap som genomkorsas av flera åsformationer. Stora delar utgörs av ett uppodlat jordbrukslandskap med åkrar och insprängda, oftast ogödslade naturbetesmarker samt lövskogsdungar med bok, avenbok och ek. Ädellövskogarna är av ängstyp med en artrik flora med bl a tandrot, gulplister, skogsbingel, nunneört, vårlök och sippor. Flera små kärrmarker eller öppna vattenytor finns i området, vilka är tillhåll för bl a lövgroda.

25a. Heinge-Ry

Klass:	2	Areal: 1390 ha
Motiv:	Odlingslandskap, landskapsbild	
Naturvärde:	N K L Z	
Källor:	A	

Det småkuperade, mosaikartade landskapet karaktäriseras av utbredda betesmarker av fäladskarakär, små åkertegar inramade av stengärdesgårdar samt smärre lövskogspartier. På flera platser finns granplanteringar. Vid Oremöllan passerar Djurödsbäcken i en dalgång med branta sluttningar. Betesmarkerna inom området består av öppna hagar, blandlövhagar, fäladsmark, kärr och fuktängar. I de fuktiga områdena finns lövgroda, men området har även botaniska, markhistoriska och landskapsestetiska värden.

25b. Skogs- och odlingslandskap vid Froenahejdan

Klass:	2	Areal: 148 ha
Motiv:	Ädellövskog, odlingslandskap	
Naturvärde:	N K Z L	
Källor:	A	

Bokskog av lundarvtyp med ek och avenbok samt betesmarker på ett åssystem med dödisgröpar. Landskapet har en ålderdomlig prägel. Lövgroda finns på en lokal. Söder om gårdarna Johanneshus

och Björkhagen finns öppen hagmark, mer eller mindre trädbevuxna hagar och fäladsmark. Marken är här kullig och stenbunden och landskapet är estetiskt tilltalande. På vissa ställen går berg i dagen. Kulturhistoriska element i form av stengården, odlingsrösen, husgrunder och purror förekommer. Vegetationen består bl.a. av fårsvingeltorräng och floran innehåller gökblomster, knägräs, jordtistel och backtimjan.

26. Odlingslandskap vid Klasarödsgården

Klass:	2	Areal: 50 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Naturbetesmarker som är en del av ett större stråk av betesmarker i ett i övrigt uppodlat, något kuperat landskap. Förutom hagmarkerna ingår även en del små angränsande åkrar samt lövskogsdungar. Hagmarkerna är blockrika och vegetationen utgörs av torr-, fukt- och friskängar (bl.a. av skogsnävatyp) samt gräshed. Floran innehåller blåsuga, jordtistel, junfrulin, knölsmörbomma och några orkidéarter.

27. Björkeröd

Klass:	3	Areal: 5 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppen tuvig hagmark, söder om samhället Klasaröd, dominerat av en relativt artrik tuvtätelfuktäng. Marken är stenbunden och floran innehåller jordtistel, knä- och darrgräs samt ängsvädd.

28. Vollsjöåns dalgång mellan Brösarp och Näsby

Klass:	3	Areal: 178 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K L	
Källor:	A	

En väl markerad ådal med stor andel betesmarker. Landskapet invid den meandrande ån är tilltalande och innehåller bl.a. buskridåer, stengården, fållsystem, utmarksträd, purror, odlingsrösen, fäladsmark, lövdungar och fuktängar.

29. Naturbetesmarker vid Getskog

Klass:	3	Areal: 45 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Områdets naturbetesmarker utgörs av både öppen

hagmark och hagmark bevuxen med ek och avenbok. Större delen av betesmarken är påverkad av gödsling men det finns enstaka fäladsartade partier med enbuskar, stagg, knägräs, ängsvädd och jordtistel. I blandlövhagen står bl.a. en stor ek som ser ut att ha varit hamlad. Marken är plan eller svagt undulerande, men stenbunden. Stengården och rösen förekommer i området.

30. Björkaåns-Åsumsåns-Tolångaåns dalgång

Klass:	1	Areal: 1210 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi, terrängform	
Naturvärde:	NKG	
Källor:	A	

Björkaån-Åsumsån-Tolångaån är samma vattendrag och tillhör Kävlingeåns vattensystem. Åarnas namn följer sockeninindelningen. Vattendraget är inte omfattande påverkat av rätningar och dikningar utan har i långa sträckor ett meandrande lopp i en flack, men väl markerad dalgång. Björkaån mynnar i Vombsjön. Tolångaån slingrar sig fram i en vacker dalgång i ett småkuperat jordbrukslandskap mellan Lillås och Eggelstad. Området innefattar en hel del betesmarker. I de öppna hagmarkerna står ett mindre antal träd och buskar främst längs åkanterna. Slänten ner mot ån är bitvis brant och stenbunden. På vissa ställen finns täta, betade albestånd på blöt mark. Marken är överlag gödselpåverkad, men här och var växer bl a backtimjan och stagg. De kulturhistoriska spåren i området utgörs av purror, stengården, sildiken, hålvägar, kvarnrester, linbastu och en stenbro. Tolånga by uppvisar en struktur, som är typisk för många skånska byar efter skiftena. Där dalgången och ån passerar kyrkbyn ger landskapet ett ålderdomligt intryck.

30a. Björkaåns-Åsumsåns dalgång

Klass:	3	Areal: 565 ha
Motiv:	Geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	GKL	
Källor:	A	

Björkaåns dalgång mellan Ommamölla och Lundhem har i denna del av sitt lopp en utomordentligt vacker sträckning. Den plana och breda dalsänkan omges på båda sidor av markerade sluttningar. Dalbotten utgörs till stora delar av betesmarker. Dalgången är av intresse ur geovetenskaplig synpunkt. Vid Ommamölla finns rester av ett översilningssystem med bevarade kanaler och dämmen och en lång akvedukt som ingått i systemet. Björka by har en ålderdomlig prägel. Här finns också anlagda dammar

vilka utnyttjas för sportfiske. I ån förekommer bl a björkaöring, som kan betraktas som en lokal öringstam. Från Ommamölla och förbi byn Södra Åsum och upp till Lillås flyter den meandrande Åsumsån i en markerad sänka kantad av öppen hagmark och betade blandlövdungar. Trädslagen är främst björk, ek, bok och pil. Den öppna marken närmast ån utgörs på många ställen av en högrötsvegetation med bl a kåltistel.

30b. Ängsmark norr om Omma

Klass:	2	Areal: 2,7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En liten fuktäng (sidvallsäng) intill en kulle i ett i övrigt nästan helt uppodlat, svagt kuperat landskap. En gammal järnvägsbank och ett meandrande vattendrag löper genom området. Vegetationstyperna inbegriper kalkfuktäng och kåltistelvariant av högrötsäng. Darrgräs och ängsstarr indikerar slätterhävd. Majnycklar, majviva och småvänderot är vanligt förekommande.

31:1. Tolånga ängar

Klass:	3	Areal: 79 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Tolånga ängar är ett skogsområde med dominans av bok med inslag av några mindre granplanteringar. Bokskogen är av ängstyp.

31:2. Tolånga ängar

Klass:	2	Areal: 19 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N	
Källor:	A	

Bokskog som har utvecklats mot en naturskog med höga biologiska naturvärden.

31:3. Odlingslandskapet öster om Tolånga ängar

Klass:	3	Areal: 90 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Ett småskaligt odlingslandskap med omväxlande åkrar och betesmarker. Betesmarkerna är gödselpåverkade och främst av friskängskaraktär, men med spridda träd och buskar som bl a ek och björk samt hassel, slån och hagtorn. I slänterna ned mot bäcken i öster och längs denna även al och ask. Landskapsbilden är värdefull.

32. Brösarps mosse

Klass:	2	Areal: 79 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmark	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Större delen av området utgörs av de fuktiga hagmarkerna runt en stor av dikning och torvtäkt påverkad mosse, i ett svagt kuperat och till största delen uppodlat landskap. Vegetationen varierar från gräshed och torräng till frisk- och fuktäng. I den östra delen av området är vegetationen rikare. Bl.a. påträffas partier som kan karakteriseras som kalk-fuktäng. Floran inbegriper höskallra, mandelblom, bockrot, knölsmörlomma och Sankte Pers nycklar.

33. Tolångaåns dalgång från Eggelstad till Kobjärs mölla

Klass:	2	Areal: 248 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Tolångaåns dalgång vid Eggelstad karaktäriseras av öppna hagmarker. Vegetationen är till största delen gödselpåverkad, men i de små backkärren längs kanten finns mera opåverkad vegetation. Bland förekommande växter kan nämnas bl a rödklint och spikblad. Stengården finns i området och längs ån finns trädridåer med al, björk och pil.

Väster om Lövestads åsar utgör Tolångaåns slingrande sträckning ett landskapsestetiskt tilltalande avsnitt med framför allt öppna hagmarker. Dessa uppvisar såväl torrängs- som fuktängsvegetation. I de partier som inte påverkats av gödsling växer bl a mandelblom, ängsvädd, puktörne, brudbröd, backtimjan, bockrot och rödklint. I de riktigt fuktiga delarna finns ängsull och kråklöver. På några ställen i området finns små vattensamlingar.

Vid Kobjärs mölla och österut uppvisar odlingslandskapet en mer ålderdomlig karaktär med relativt små åkrar, stengården, purror och en bevarad fägata. Den öppna hagmarken vid Kobjärs mölla ligger i en svagt kuperad bäckdal med en rik flora, innehållande bl.a. orkidéer, majviva, gräsull, jungfrulin, höskallra och blåsuga. Fågellivet i de hävdade naturbetesmarkerna längs hela Tolångaåns dalgång är karaktäristiskt, varierat och påfallande rikt.

34. Lövestads åsar

Klass:	1	Areal: 210 ha
Motiv:	Geologi, odlingslandskap, ädellövskog	
Naturvärde:	GNK	
Källor:	A	

Lövestads åsar vid Hårsaboa är ett säreget åskomplex, som saknar motsvarighet i länet och alltså är av stort geovetenskapligt värde. Det består av flera åsryggar med mellanliggande gropar. Den östra delens åsparti är det mest markerade. Det är skogklätt med bl.a. värdefulla bokbestånd av gulplisartyp. Den västra delen utgörs främst av öppen betesmark. Sankte Pers nycklar, jungfrulin och backsippa ingår i floran.

35. Mosse sydost om Lövestads åsar

Klass:	3	Areal: 5 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmark	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Mossen består dels av öppen hagmark och dels av partier som vuxit igen med främst björk och al. Stora delar av området är mycket blöta och det genomkorsas av flera djupa diken. Det finns också en liten grävd damm i området. Vissa partier uppvisar en fuktängsvegetation med kärrsälting, krussilja, spikblad, vildlin och orkidéer.

36. Lillelycke

Klass:	1	Areal: 13 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NKB	
Källor:	A	

Naturbetesmarker i en dalgång med bitvis mycket markerade sidor, norra sidan är dock flackare, längs ett biflöde till Tolångaån. Omgivningarna är till största delen uppodlade. Naturbetesmarkerna utgörs av öppen hagmark och blandlövhage. Den öppna hagmarken är stenig och har flera olika vegetations typer, såsom örtrik ängshavreäng, fuktäng av fräkenstarrtyp och kalkfuktäng. Floran är rik och innehåller bl.a. en stor förekomst av höskallra, olika orkidéarter, backsilja, backsippa och kärrjohannesört. Blandlövhagen består av glesa till täta aldungar längs med ån. I dess öppnare partier finns en kalkfuktäng med Sankte Pers och Jungfru Marie nycklar.

37. Betesmark öster om Lövestad

Klass:	3	Areal: 29 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NKB	
Källor:	A	

Området utgörs av en kulle med bl.a. en åker och en brant sluttning med en öppen hagmark. I det lilla men ogödslade partiet i hagmarken växer många intressanta arter i den örtrika ängshavrevegetationen, bl.a.

stallört, backsippa, backsmörblomma, mandelblom och vårförgätmigej. Dessutom finns en liten meandrande bäck, samt solitära ekar och hagtornsbuskar i området.

38. Betesmark öster om Bäretofta

Klass:	3	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En relativt flack och stenbunden naturbetesmark som kan betecknas som en öppen hagmark. I de torra partierna består vegetationen av stagghed, men i de blöta sänkorna finns det tuvtåtelvegetation. Ängsvädd och ett fåtal låga, krypande enbuskar förekommer i området.

39. Betesmark vid Bäretofta Nygård

Klass:	3	Areal: 51 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	NK Z	
Källor:	A	

Naturbetesmark med karaktär av blandlövhage och en öppen hagmark. Blandlövhagen är skogsartad och har svagt utvecklad rödvenvegetation. Inne bland träden finns också en del fuktigare partier med tuvtåtelvegetation. Den öppna marken har solitära lövträd och spridda buskar av ett flertal arter. Här finns två stora vattensamlingar, som omges av fukt- och friskängsvegetation. Bland växterna kan nämnas gökblomster och Jungfru Marie nycklar. Området är tillhåll för lövgroda.

40. Vanstads mosse

Klass:	2	Areal: 32 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

Öppen hagmark som utgör en mindre del av ett stort fuktmarksområde i ett svagt kuperat åkerlandskap. Här finns en kalkrik, senglacial lagerföljd som är rikt skalförande. Vegetationen består följaktligen delvis av små partier med kalkfuktäng, men även andra frisk- och fuktängstyper förekommer. I floran ingår kärrsälting, majviva, prästkrage, rödklint, knaggelstarr och smörbollar. Angränsande områden är starkt gödslade eller igenväxande.

41. Naturbetesmarker vid Björkhaga

Klass:	3	Areal: 54 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

På ömse sidor om banvallen finns ett område med en blockrik hagmark. Den öppna marken har spridda buskar av främst hagtorn och nyponros, samt ett vattendrag. Vegetationen består här av frisk- och fuktängar med bl. a. stagg och jordtistel. Andra delar av hagmarken har ett tätare och artrikare träd- och buskskikt där även en ingår. Förutom frisk- och fuktängar finns här också rödvenhed. Rödklint, ängsvädd och orkidéer förekommer. I området finns också en liten vattensamling.

Norr om Björkhaga, i direkt anslutning till betesmarkerna på ömse sidor om banvallen, finns ytterligare en öppen hagmark med sten- och blockrik, svagt tuvig men relativt flack mark. En mindre bokdunge ingår i denna del, som i övrigt karaktäriseras av solitära buskar. Vegetationen är mosaikartad och består av fårsvingeltorräng, rödvenäng, tuvtåtel-fuktäng och fuktäng av gräs-lågstartyp. Floran innehåller flera betesindikerande arter samt gökblomster och brudbröd. Naturvärdena är högre i denna del än längre söderut, särskilt med avseende på ängs- och hagmarker.

42a Odlingsskapskapet Ekeröd-Ekeborg-Höängarna

Klass:	3	Areal: 620 ha
Motiv:	Odlingsskapskap, fauna	
Naturvärde:	NK Z	
Källor:	A	

Ett större sammanhängande representativt område i mellanbygd, där jorden till övervägande del är uppodlad, men där inslaget av spridda naturbetesmarker bidrar till landskapskaraktären. Flera vattensamlingar med lövgroda finns i hela området.

Vid Höängarna finns en mer eller mindre öppen, stenig och blockig men delvis gödselpåverkad hagmark med solitära träd och buskar. Vegetationen utgörs av rödven- och tuvtåteläng med inslag av arter som jordtistel, knägräs, darrgräs, ängsvädd och rödklint.

Även runt Ekeröd finns stenbundna, svagt kuperade öppna hagmarker. Vegetationen är främst av frisk- och fuktängskaraktär med förekomst av mer eller mindre spridda buskar och solitära träd. Hagtorn och nyponrosor är karaktäristiska i buskskiktet, medan träden kan utgöras av arter som bl. a.

al, ask, bok och ek. Jordtistel, blåsuga, knägräs och björnbär ingår inte sällan i florán. Öster om Ekeröd, invid kommungränsen, förekommer även en blandlövhage med ett glest trädskikt av al, ask och bok.

42b. Naturbetesmark söder om Fredhem

Klass:	1	Areal: 1,9 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	NBZK	
Källor:	A	

En liten naturbetesmark med karaktär av öppen hagmark. Betesmarken sluttar ner mot en välhävad kalkfuktäng, där det finns bl.a. kärrsälting, slätterblomma, ängsvädd, ängsnycklar och majviva. I områdets vattensamling förekommer lövgroda.

43a. Hörjel

Klass:	1	Areal: 25 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A, B	

Större delen av objektet utgörs av fodermarkerna till gården Hörjel som sköts enligt äldre metoder som demonstrations- och forskningsområde. Öppen hagmark, blandlövhage, träd- och buskbärande äng (stubbskottäng) samt siläng förekommer i området. Gården har sin ålderdomliga karaktär bevarad med uppdelning av markslagen i inägomark och utmark. Restaurering av de forna stubbskottängarna och översilningsmarken pågår.

43b. Hörjels omgivning

Klass:	3	Areal: 95 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Ett småskaligt och småkuperat jordbrukslandskap med ålderdomlig prägel och delvis bevarade hagmarker, omväxlande med lövskogsdungar med framförallt bok, ask och ek.

44. Klingavälsåns dalgång mellan Hemmestorps mölla och Sövdesjön

Klass:	1	Areal: 1640 ha
Motiv:	Mångformighet	
Naturvärde:	NBZGKRLV	
Källor:	A, B,	
Naturresevat:	Klingavälsåns dalgång 2175 ha (1968) – ingår även i Lunds kommun	

Det öppna odlingslandskapet kring den meandrande åfåran har få motsvarigheter i landet. Den mycket flacka dalgången karaktäriseras närmast ån huvudsakligen av fuktiga ängs- och betesmarker, som särskilt under våren översvämmas. Odlingsmarkerna

kring Kumlatofta by och Everlöv är sandiga och delvis av ålderdomlig karaktär. Bebyggelsen i Kumlatofta by utgörs av flera kringbyggda gårdar i ursprungligt läge som det var före skiftena. Trädesåkrar som inte brukats på lång tid är oftast be vuxna med borsttåtelvegetation eller t o m ljunghed. På några ställen påträffas den ovanliga klubbfibblan. Här och var förekommer även mindre skogsdungar, framför allt askogar, som utgör rester av tidigare stubbskottängar samt fuktlövskogar med björk vid gamla torvtåktområden. En del sandiga åkermarker har planterats med tall. Ån är inte allvarligt belastad med näringsämnen och här förekommer bl a sten-simpa. Området hyser ett mycket rikt fågelliv och är ett viktigt rast- och övervintringsområde för framför allt gäss och rovfåglar. Det har ett både geologiskt, biologiskt och ett markhistoriskt värde. Vidare är området landskapsestetiskt tilltalande och värdefullt för friluftslivet.

44a. Odlingslandskapet längs Klingavälsån

Klass:	1	Areal: 910 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna, vattendrag	
Naturvärde:	NKBZGVL	
Källor:	A	

En stor del av området utgörs av naturresevatet Klingavälsåns dalgång. Utmärkande är de flacka, fuktiga ängs- och betesmarkerna längs ån. Den aktivt meandrande ån har också inneburit att det finns gott om korvsjöar i olika åldersstadier i hela området. Ån är rätad under slutet av 1800-talet uppströms Hemmestorps mölla på en sträcka av ca två kilometer, men är i övrigt fri från ingrepp. På flera ställen har aktiv översilning förekommit, men numera förekommer sådan endast vid Hemmestorps mölla i ett enkelt, nyligen restaurerat system. Slätterängarna är naturliga sidvallsängar med lång kontinuitet i brukandet. Vid Hemmestorps mölla och Kumlatofta är de belagda i minst 200 år. Vid Kumlatofta finns även rester av forna stubbskottängar. Sidvallsängarna domineras av högstarrvegetation med inslag av högörtängar och låggräs-partier i de delar som torkar upp sent på säsongen. De delar som inte nyttjas för slätter utgör numera betesmarker med framför allt tuvtåtelvegetation. Där tovtåkt förekommit i kantområdena, t ex vid Hemmestorp, finns idag glesa björkhagar. Floran i sådana partier är rik och varierad och arter som smörbollar, majnycklar, höskallra, rödklint, slätterblomma, ängsvädd och darrgräs kan noteras. Kärrjohannesört finns på några platser. Fågelfaunan är rik och varie-

rad med häckande arter som bl a tofsvipa, rödbena, storspov, gulärla och gravand. Landskapsbilden är mycket värdefull och en viktig karaktär är landskapets öppenhet.

44b. Kumlatofta

Klass:	1	Areal: 8 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A, B	

Norr om Kumlatofta by finns en rest av de alkottskogar som förr var vanliga i trakten. Skogen har inte hävdats på lång tid och är till stor del uppvuxen med gamla träd av al, ask och ek. Hägg förekommer ofta i brynen. Markvegetationen är ängsartad och med högrörskaraktär. Svalört, rödblåra och vitsippa är karakteristiska vårblostande växter. Fågellivet är rikt. Det kulturhistoriska värdet är mycket högt, då flertalet av dessa skottskogar överförts till öppna betesmarker eller odlats upp.

45. Sjöbo Ora och Fyledalen

Klass:	1	Areal: 2890 ha
Motiv:	Terrängform, naturtyp, fauna, flora, geologi, landskap	
Naturvärde:	NBZGR L	
Källor:	A, B	
Landskapsbildsskydd		

Sjöbo Ora är ett plåtområde med mäktiga isälvsavlagringar, vilka mot Fyledalen begränsas av mycket branta sluttningar med flera erosionsdalar. Nästan hela området är skogbevuxet. Vid Eriksdal går berget i dagen i dalgångens nordsluttning. Det utgörs främst av leror och sandstenar. Vid Eriksdal bryts den kolförande, lösa sandstenen p g a dess höga kvartshalt.

Fyledalen karaktäriseras av branta sluttningar och en plan botten där Fyleån flyter fram. Frambrytande grundvatten ger källflöden och kalktuffbildning på flera håll. Dalbottnen utgörs främst av betesmarker medan dalsluttningarna huvudsakligen är bokskogsklädda. Vid Röddinge är bokskogarna särskilt väl utvecklade med en tydlig zonering från triviala hedartade typer uppe på plåtan via mer eller mindre örtrika ängsbokskogar i sluttningen till ängsbokskogar med ramlök i släntfoten. Genom gynnsamma mark- och klimatförhållanden utgör dessa bokskogar några av de mest artrika områdena i Skåne. Dalgången uppvisar ett flertal ovanliga fjärilarter, bl a slånsolvecklare, brunstarrfly och dvärggröfly. I de fuktiga lövskogarna finns även bukspolsnäcka. Hela Fyledalen är av betydelse för såväl häckande som rastande och övervintrande rovfåglar. Den är också

ett viktigt tillhåll för kronhjort.

Fyledalen är en topografiskt och geomorfologiskt synnerligen säregen landskapsform. Den har i sin helhet också ett allmänt biologiskt, mycket stort värde. Landskapsbilden är vacker och unik. Dalen har även ett värde för friluftslivet.

45a. Sluttningarna från Spjällabacken till Vitabäck

Klass:	1	Areal: 134 ha
Motiv:	Naturtyp, våtmark, geologi, fauna	
Naturvärde:	VNB GZ	
Källor:	A	

Fyledalens sydexponerade nordsluttning med företrädesvis bokskog. Vid de sk Jordbodhällorna förekommer inslag av gammal tall i bokskogen. Vegetationen är zonerad med de magraste och fattigaste typerna högst upp i sluttningen och rikare i de nedre. Den lokala jordartsfördelningen har stor betydelse för vegetationens utformning. Flera mindre bidalar förekommer i sluttningen. Den kraftigaste finns vid Jordboden. Vid Vitabäck finns ett intressant mindre område med källsprång i en sluttning. Här har utbildats ett extremrikkärr. Området har botaniskt, geovetenskapligt och entomologiskt värde.

45b. Naturbetesmark vid Tannhuset

Klass:	1	Areal: 18 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	VNB GZ	
Källor:	A	

Nedanför Tannhuset utbreder sig på den svagt sluttande betesmarken fuktängar med kalkgynnad vegetation. Här finns också flera små källflöden med kalkrikt vatten. Naturbetesmarken karaktäriseras i stora delar av en tuvtåtelvegetation, men i de blötare partierna dominerar högstarräng eller kärrkavlevegetation. De kalkpåverkade partierna utgörs av kalkfuktängar eller små kalkkärr med förekomst av arter som bl a majviva, trubbtåg, tätört och kärrknipprot. De högst belägna partierna i området har varit brukade som åker i sen tid, varför vegetationen här är trivial.

De biologiska värden är mycket höga.

45c. Sumplövskog och högrörtängar längs Fylan

Klass:	2	Areal: 44 ha
Motiv:	Naturtyp, fauna	
Naturvärde:	VNB GZ	
Källor:	A	

Längs Fylan söder om Tannhuset finns en större sammanhängande fuktlövskog med främst björk och al. Skogen har uppkommit i ett gammalt torvtäkt-

område som även utnyttjats som betesmark. I den västra delen, liksom under kraftledningen i norr, har högtörtängar utvecklats efter det att betesdriften upphört. Fläckvis förekommer i dessa inslag av små kalkfuktängsfragment med en gräs-lågstarr-vegetation. I den östra delen av området finns en planterad granskog. Området är tillhåll för både kronhjort och vildsvin och har även ett rikt fågelliv.

De biologiska värdena är höga.

45d. Fyledalen vid Röddinge och Välleröds kärr

Klass:	1	Areal: 390 ha
Motiv:	Naturtyp, geologi, flora, fauna, landskap	
Naturvärde:	NB G	
Källor:	A, 3	

Denna del av Fyledalen karakteriseras av en relativt trång dalgång med plan botten samt branta dalsidor med ofta korta och skarpt utformade bidalar. Sandformationerna här är av mycket stort geovetenskapligt värde.

Välleröds kärr är en kalkpåverkad våtmark, som innan ån kanalisades och järnvägen skar av kontakten till ån, var mycket större än idag. Kärrat omges av en betad fuktäng och har en exklusiv flora med bl.a. ett stort bestånd av trubbtåg. Andra arter är bl a gräsull, vildlin, tätört, majviva och sumpgentiana.

Bokskogarna i sluttningarna är ängsbokskogar med rik vegetation och flora. I de nedre delarna utbreder sig stora bestånd med ramslök. I brynazonen förekommer på några platser grova ekar. Dalbottnen brukas som betesmark, men vegetationen är gödsel-påverkad och trivial i stora delar.

De biologiska och landskapsbildsmässiga värdena är mycket stora.

46. Romeleåsens nordöstra sluttning

Klass:	1	Areal: 2150 ha
Motiv:	Terrängform, odlingslandskap	
Naturvärde:	NB Z G K L R	
Källor:	A, 2	
Naturreservat:	Humlarödshus fälä 17 ha (1964) Riddarehagen-Simontorp 13 ha (1991)	

Romeleåsens förkastningsbrant är mot nordöst utfylld med sand och grusavlagringar där smältvattenflödena under inlandsisens avsmältning successivt byggde upp lobformade fält av sand och grus, med inlagringar av dödis. Dessa fält har sedan dess eroderats av vatten och vind, med omlagringar

och sanddynbildning som följd. Små vattendrag, som har sina källflöden på Romeleåsen, har bildat erosionsrännor i de lösa avlagringarna och på flera platser finns småskaliga ravinsystem med dendritiskt mönster. Under 1700-talet var flygsanddriften ett stort problem och detta resulterade i omfattande tallplanteringar på de flacka sandyterna. Sydost om Stora Rödde finns fossila sanddyner som är vackert utbildade. Dyner finns även norr om Hemmestorps fure. Rester av det äldre odlingslandskapet med betade eller igenväxande fälädsmarker, hagmarker och ängar finns här och var, särskilt i området kring Östarp, Kläggeröd och Simontorps säteri. Hela området är av mycket stort geovetenskapligt värde, har höga biologiska och kulturhistoriska värden samt en mycket tilltalande landskapsbild i de högt belägna, öppna odlingsbygderna. Från de högst belägna delarna är utsikten över Vombsänkan hänförande.

46a. Hemmestorps björke

Klass:	3	Areal: 4,4 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En långsmal, till största delen öppen betesmark som sluttar ner mot en bäck, samt en skogsartad blandlövhage med framför allt al, alldeles intill kommungränsen i väster. Den öppna marken har en vegetation bestående av rödvenäng, tuvtätäläng och rödvenhed. Floran inbegriper backtimjan och hedblomster. Blandlövhagens vegetation utgörs av rödvenäng. Hagen har inte betats särskilt länge, men knägräs indikerar beteshävd.

46b. Ryl vid Hemmestorp

Klass:	3	Areal: 1,3 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

Ett litet skogsområde som under lång tid utvecklats fritt och med gles trädvegetation av främst gamla tallar, björk och några enstaka bokar och ekar. Markvegetationen är hedartad med dominans av kruståtel. I området växer ryl.

46c. Östarp

Klass:	2	Areal: 256 ha
Motiv:	Ädellövskog, odlingslandskap	
Naturvärde:	NKG	
Källor:	A	

Ett område med hedbokskogar och betesmarker. Örehusabäcken rinner genom området och har delvis bildat små raviner i de sandiga jordlagren. Längs bäcken förekommer hagmarker med al och små

alkärr. Vid Östarp finns små partier med ängs-vegetation av sidvallskaraktär som ännu hävdas, om än musealt, med lieslätter. Området är geologiskt intressant genom uppträdandet av isälvsfalten och sanddynerna. Det ålderdomliga odlingslandskapet vid Kulturens Östarp, samt en del angränsande gårdar med ålderdomlig prägel, är utmärkande för området.

46d. Humlarödshus fälad

Klass:	1	Areal: 17 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K B R L	
Källor:	A	

Denna relativt stora, högt belägna och representativa enefälad tillhör Kulturens Östarp. Marken är stenbunden och vegetationen består av bl.a. av får-svingeltorräng, stagghed och stora områden kalkfukt-äng. Floran innehåller gott om betesindikatorer samt bl.a. loppstarr, darrgräs och ängsnycklar. Fjärilfaunan är påfallande artrik och varierad.

Fäladen utgör en liten rest av det landskap som tidigare karakteriserade stora delar av Romeleåsen. Den har stort markhistoriskt, landskapsestetiskt och botaniskt värde. Även ur rekreationssynpunkt har området stort värde.

46e. Bredamossen

Klass:	3	Areal: 7 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Bredamossen är en liten mossemark som tillhört gårdarna i Everlövs by och som nyttjats för torvtäkt. Genom långtgående ägosplittring har mossen inte brukats sedan 1930-talet och därför vuxit igen med al, björk, bok och ek. Vegetationen är delvis av fukthedskaraktär med bl a blåttåtel. I den södra delen finns ett litet källflöde med förekomst av bl a tagelstarr. Mossens omgivning utgörs av sandiga åkrar och tallplanteringar där jordhågn i kombination med stenmurar vittnar om äldre tiders betesdrift.

46f. Riddarhagen med omgivning

Klass:	2	Areal: 62 ha
Motiv:	Odlingslandskap, friluftsliv	
Naturvärde:	N K R L	
Källor:	A, 4	

Detta är ett landskap som är typiskt för Romeleåsen med betes- och åkermark samt spridda skogspartier. Vacker landskapsbild och ett flertal utsiktspunkter gör området attraktivt för friluftslivet. Här finns svagt översilade fuktängsmarker, öppen hagmark, trädbevuxna hagmarker med bl a al, ask, björk, bok och ek i varierande slutenhetsgrad. Förekomsten av

björnbär är påfallande. Floran innehåller i övrigt arter som gökblomster, smörbollar, grönvit nattviol och olika orkidéer.

47. Brockamöllan

Klass:	2	Areal: 26 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

En liten dalgång med kuperade blandlövhagar i anslutning till Brockabäcken alldeles söder om Blentarps samhälle. Delar av de närmaste omgivningarna är planterade, men landskapet är i övrigt åkerdominerat. Vegetationen i området består bl.a. av borsttåtelhed, kalkfuktäng, knylhavreäng och fårsvingeltorräng. Bland uppträdande växtarter kan nämnas sandsvingel, backtimjan, kärrjohannesört, stor käringtand, höskallra och bockrot. Längs bäcken förekommer ridåer med al och ask. Området har viss betydelse som närreklamationsområde, särskilt vintertid.

48. Romeleåsens nordostsluttning vid Ågerup

Klass:	1	Areal: 970 ha
Motiv:	Terrängform	
Naturvärde:	G K L	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Ramnakullabackarna 8 ha (1973)	

Romeleåsens nordöstra sluttningsszon är väl markerad och det öppna odlingslandskapet kring Ågerup erbjuder vida utblickar över Vombsänkan och sjölandskapet med Sövdesjön och Snogeholmssjön. Området har en mycket utpräglad och mäktig topografi med karaktär av moränbacklandskap. Mot söder fortsätter området in i Skurups kommun och Romeleåsens sydvästsluttningar. Övervägande delen är uppodlad, men längst i söder förekommer utbredda granskogspartier.

48a. Ramnakullen - Källshult

Klass:	1	Areal: 48 ha
Motiv:	Geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	N G K L	
Källor:	A	

Ramnakullabackarna utgör ett topografiskt framträdande element inom Romeleåsens sluttningsszon. De består av en säregen åsformation som är belägen i anslutning till en ravindal där gnejsberggrunden blottas. I Ramnakullens grövre material märks flyttblock från bl a Öland. Bildningen har mycket stort geovetenskapligt värde. Hagmarkerna i området har en mångfald av vegetationstyper och en flora

som innehåller luddunört, vildtimotej, majnycklar och vildlin. Vid Källshult finns representativa fäladsmarker. Utsikten från Ramnakullabackarna över Vombsänkan är magnifik.

49. Naturbetesmark vid Hylla

Klass:	3	Areal: 14 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Öppen betesmark med betad skog/blandlövhage i väster och söder. Trädslagen är al, björk, bok, rönn och fågelbär. Vegetationen består av rödvenäng. Knägräs och revig blodrot ingår i floran. Området omger en åker och ligger i en sluttning alldeles intill den södra kommungränsen.

50. Sövdesjön med omgivning

Klass:	1	Areal: 1280 ha
Motiv:	Terrängform, geologi, naturtyp, fauna	
Naturvärde:	NBZGKLR	
Karta:	2D:22, 2D:02	
Källor:	A	
Naturresevat:	Navröd 67 ha (1972)	

Sövdesjön är avtrycket efter kvarliggande dödisblock och runt sjön finns varierande avlagringar med kullar, ryggformer och sänkor. Sjön är långgrund och omges nästan helt av sandstränder. Omgivningarna utgörs av lövskogar, planterad barrskog, öppna odlingsmarker och betesmarker. Djurlivet är mycket rikt. Arter som kronhjort, dovhjort och rådjur är vanliga. Bland fågelarter kan nämnas övervintrande rovfåglar, gäss och änder. Strandängarna runt sjön erbjuder bra miljöer för vadarfåglar. I gamla ekar finns på flera platser ekoxe. Lövgroda, lökgroda och stinkpadda förekommer i flera småvatten och kärr. Norr om Sövdesjön ligger Sövde by, som är en radby av husmanshus, belägna längs en enda bygata. Flera av husen, som härstammar från början av 1800-talet, är vackra exempel på den gamla skånska längan. Kyrkan är ursprungligen uppförd i slutet av 1100-talet och är vackert belägen i byns västra kant på en kulle invid sjön. Under medeltiden fanns troligen ärkebiskopen Absalons borg, föregångare till Sövdeborgs slott, på en udde i sjön. Sövdeborgs slott uppfördes på 1590-talet och fick sitt nuvarande utseende på 1840-talet, men omges ännu av en bred vallgrav. Godset har under lång tid präglat odlingslandskapet i dessa sandiga områden. Området är av stort geovetenskapligt, biologiskt, kulturhistoriskt och landskapsbildsmässigt värde.

50a. Sövdesjöns västra strand

Klass:	3	Areal: 66 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	NBZ	
Källor:	A	

Den norra delen utgörs till övervägande del av planterad tallskog, men längs sjökanten finns bestånd med alskog på några platser. Strandängarna omedelbart söder om skogen har i sen tid odlats upp, men har ändå betydelse för fågellivet.

50b. Sövdesjöns sydöstra strand

Klass:	2	Areal: 160 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Vid Tockarp finns flack, stenig och något undulerande öppen hagmark med enstaka små kullar och en björkhage. Vegetationen utmärks av fårsvingeltorräng, rödvenäng, tuvtåteläng, rödvenhed och borsttåtelhed samt några partier med mer ren ljunghed. Ljung, blåbär och backtimjan ingår i floran.

50c. Holmabacken - Frihult

Klass:	2	Areal: 166 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora, fauna	
Naturvärde:	NKL BZ	
Källor:	A	

Holmabacken är en rullstensås som bildats vid isavsmältningen. Från kullen erbjuds fina vyer över nejden. Kullens sydsida har en vegetation bestående av rödvenhed respektive fårsvingeltorräng. Klockgentiana, sandsvingel, knägräs, backtimjan, backsippa, hedblomster och bockrot ingår i floran. Nedanför den s.k. Holmabacken alldeles intill sjön finns fuktängar och ett lövskogsbevuxet område med prunkande vårflora. Bland fjärilsarterna som konstaterats finns den svartfläckiga blåvingen. Lökgroda och lövgroda har också goda livsmiljöer i området.

50d. Navröds naturreservat

Klass:	3	Areal: 168 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NZKRL	
Källor:	A	

Det öppna beteslandskapet söder om Sövdesjön utgörs i sin östra del av en torr, sandig sluttning, som västerut övergår i fuktig ängsmark. Ängsmarkerna är viktiga rastområden för gäss.

Söder om naturreservatet finns ett i terrängen starkt markerat höjdparti, en ”sockertoppsliknande” bildning. Från den bokskogsklädda kullen har man en storslagen utsikt över sjölandskapet och Vombslätten. Landskapsbilden är tilltalande och markerna är lämpliga för friluftsliv.

51. Romeleåsens nordostsluttning och Ellestadssjön - Snogeholmsområdet

Klass:	1	Areal: 3550 ha
Motiv:	Mångformighet	
Naturvärde:	N B Z G K L R V	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Romeleåsens sydöstra utlöpare avgränsas av flera förkastningslinjer, vilka bidrar till områdets mycket utpräglade och mäktiga topografi. I den södra delen av kommunen är horstens topografi ordentligt markerad genom en tämligen brant stigning från Vombsänkans sandiga sediment söder om Sövdesjön till de kulliga partierna kring Knickarp och Haraldstorp i Skurups och Ystads kommuner. I norra delen av området, från Snogeholm och norrut, finns ryggformationer och kullar som bildats genom att sediment avsatts i sprickor och håligheter i stagnant is. Backlandskapet uppe på åsen är ett moränbacklandskap med dödistopografi och rikligt med små kärr i svackorna mellan större eller mindre kullar. Kring sjöarna är terrängen flackare med mjukare topografi. Det är också här som mer sammanhängande skogsarealer med ädellövskog och barrplanteringar påträffas. Landskapet runt Snogeholmssjön har präglats av Snogeholms gods.

De biologiska förhållandena är utomordentligt rika, i synnerhet områdena runt sjöarna och dess ädellövskogar. De många småvattnen är tillhåll för lövgroda och andra amfibier och i alkärr, fuktlövskogar och granodlingar finns goda förutsättningar för kronhjort. Fågellivet är rikt och varierat, särskilt i anslutning till sjöarna. Runt Snogeholmssjön finns många gamla ekar, vilka är tillhåll för bl a ekoxe.

Öster om Romeleåsen ligger sjölandskapet med de stora sjöarna Sövdesjön, Snogeholmssjön, Ellestadssjön och Krageholmssjön. Södra delen av Ellestadssjön och hela Krageholmssjön ligger i Ystads kommun. Sjöarna har mycket stora limnologiska värden bl.a. genom mycket låg föroreningsgrad. De har även ett ornitologiskt och allmänbiologiskt mycket högt värde. Utblickarna över det skånska odlingslandskapet över Vombsänkan och bort mot Linderödsåsens sluttningar, är från några ställen uppe på åsen enastående. Sjölandskapet har ett mycket högt värde för rekreation och friluftsliv.

51a. Naturbetesmark vid Vrångabäck

Klass:	2	Areal: 4,5 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen hagmark i en svagt markerad bäcksänka vid gården Vrångabäck. De närmaste omgivningarna utgörs av åker men runt dessa är stora ytor granplanterade. Längs bäcken står en trädridå och på båda sidor om denna finns områden med fårsvingel-torräng, rödvenäng, fårsvingelvariant av rödvenhed och borstståtelhed. Sandsvingel, backnejlika, bockrot och dvärgseradella ingår i florán.

51b. Naturbetesmark vid Slugarp

Klass:	2	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Naturbetesmarken utgörs till stor del av en buskrik fäladsmark. De närmaste omgivningarna utgörs av åker, men runt dessa är stora ytor granplanterade. Fäladens vegetation karaktäriseras främst som en rödvenäng med bl.a. jordtistel och revig blodrot.

51c. Svarte mosse

Klass:	1	Areal: 1,1 ha
Motiv:	Fauna	
Naturvärde:	Z	
Källor:	A	

Liten vattenfylld mosse omgiven av kraftiga videbuskage. Mossen är belägen i ett öppet odlingslandskap och omges av åkrar. Området har ett av de största bestånden med lövgroda i landet.

51d. Ellestadssjön och dess omgivning

Klass:	2	Areal: 287 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Ellestadssjön är belägen mitt emellan Snogeholmssjön och Krageholmssjön. Omgivningarna innefattar såväl odlade ytor, som skog och betesmarker. Vid sjöns nordvästra hörn finns fuktiga - torra, öppna hagmarker med bl.a. högstarräng, kärrkavlevariant av högstarräng och fårsvingelvegetation. Bland förekommande växter kan nämnas gökblomster, kärrbräken, kärrsälting och spikblad. Några skogsdungar och ett observationstorn finns i området. Ett stycke längre österut finns en mera öppen hagmark samt några betade sötvattensstrandängar. I dessa svagt sluttande, torra till fuktiga betesmarker växer puktörne, bockrot, åkervädd, käringtand, luddkrissla, jordtistel och flocksvalting. En av sötvattens-

strandängarna betas ända ut i vattnet. I övrigt har vass och starr tagit vid där djuren inte haft tillgång till strandkanten.

51e. Naturbetesmark vid Sudaretorp

Klass:	3	Areal: 5 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Två öppna, långsträckta beteshagar med bokskog i den östra kanten. Området innefattar tre dammar och några solitära videbuskar. Vegetationen utgörs av rödvenäng, tuvtåteläng och kärrkavlevariant av högstarräng. Floran innehåller få intressanta arter. I södra delen förekommer dock majnycklar.

52. Assmåsabetet

Klass:	2	Areal: 44 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	NZK	
Källor:	A	

En stor sammanhängande naturbetesmark i en småkullig terräng. Betesmarkerna kan karaktäriseras som öppna hagmark och blandlövhage. I området finns många vegetationstyper, varav de flesta i den öppna hagmarken. Björnbär förekommer i riklig mängd. Blåsuga, jordtistel, knägräs, sommarfibbla och stor blåklocka är andra växter i florin. I blandlövhagen finns svackor med alkärr. I området förekommer lövgroda.

53. Synteletet

Klass:	1	Areal: 55 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Området är naturligt sammanhängande med terrängformer och det odlingslandskap med naturbetesmarker som ligger i Ystads kommun (Ystads kommun nr 1). Landskapet är småkulligt med många småvatten.

53a. Naturbetesmarker vid Synteletet

Klass:	1	Areal: 55 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Detta område i kommunens södra del gränsar till Skogshusets enefälä i Ystad kommun. Här finns stora öppna hagmarker med många olika vegetationstyper, t.ex. knylhavreäng och sydlig variant av blåtåteläng. Blandlöv-, björk- och avenbokdunar samt grävda dammar för främst lövgroda finns också i området. Ett vackert parti av

hagmarken är fäladsartat med risade stengården, vegetation av typen örtrik ljunghed och frivuxna bokar. Floran i detta mångformiga, kuperade område innehåller arter som bl a olika betesindikatorer, darrgräs, höskallra, granspira, knagglestarr, tätört och klocklång.

KÄLLOR

1. Rignell, K-E. (ed). 1987. Frenninge socken genom tiderna. 2:a uppl. - Malmö.
2. Risinger, B. 1984. Sanddynen i Malmöhus län. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, naturvårdsenheten. Medd nr 1984:1.
3. Wigforss, M. 1984. Vällersöds kärr.
4. Andersson, Jörgen. 1990. Riddarehagen – Simontorp. Markanvändning, vegetation och flora. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, miljöförvaltsenheten. Medd nr 1990:3.

SKURUPS KOMMUN

1. Romeleåsens backlandskap	135	10. Zimmermans backe	138
1a. Stenberget	135	11. Morfarsminne-Näsbyholm	138
2. Skönabäck	136	12. Torsjödammen	138
3. Backlandskapet söder om Romeleåsens sydöstra utlöpare	136	13. Källtorvmark vid Grönadal	138
3a. Ädellövskog vid Rydsgårds gods	136	14. Dalgång vid Västra Vemmenhög	138
3b. Naturbetesmark norr om Rydsgårds gods	136	15. Backlandskapet sydost om Västra Nöbbelöv	138
3c. Beden-Lindhult	136	16. Bingsmarken	139
3d. Frankhult	137	17. Kustområdet mellan Bingsmarken och Hörte samt Dybäck	139
4. Bjärsgård	137	18. Hörtevallen	139
5. Backlandskapet söder om Romeleåsen	137	19. Hörte skog	139
6. Nällevadsskogen	137	20. Kusten sydväst om Abbekås	139
7. Svaneholm och Hästhagen	137	21. Kusten mellan Abbekås och Mossbystrand	139
8. Betesmark vid Norra Olstorp	137		
9. Stjärneholm och Lillesjö	138		

Skurups kommun har en skiftande karaktär alltifrån de gamla centralbygderna i det flacka kustlandet över ett kuperat backlandskap upp mot Romeleåsens relativt sent koloniserade sydsluttningar på omkring 170 m ö h. Den södra delen av kommunen tillhör den naturgeografiska regionen 6 (Sydvästra Skåne) medan den norra delen räknas till region 7 (Skånes sediment- och horstområde).

Kustzonen präglas av sandiga jordar och innanför denna utbreder sig ett svagt böljande landskap, uppbyggt av baltiska moräner som är kalkrika och stenfria. Slätten övergår efterhand i ett varierat backlandskap med

kuperade terrängformer och ett betydande antal småsjöar. Genom torvtäkt eller utgrävning av mäger i större eller mindre dödisgröpar har ett stort antal mägerhål eller småvatten uppkommit, något som är karakteristiskt för stora delar av kommunen. På Romeleåsens sydsluttningar dominerar mer näringsfattiga skiffer-urbergsmoräner.

De goda markförhållandena har medfört att stora delar av kommunen idag är en utpräglad jordbruksbygd. Arealen skogsmark och naturbetesmark är därför liten i kommunen och huvudsakligen lokaliserad till de norra delarna.

1. Romeleåsens backlandskap

Klass:	1	Areal: 295 ha
Motiv:	Terrängform, geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	GKL	
Källor:	A	
Naturreseptat:	Stenberget 3,5 ha (1976)	

Vid Kläggeröd ligger Romeleåsens högsta punkt i kommunen; 174 m ö h. Terrängen är mycket kuperad. Utsikten härifrån över Romeleåsens sluttningar och odlingslandskapet söder härom är hänförande. De kuperade delarna av Romeleåsen berör även Lunds och Sjöbo kommuner.

1a. Stenberget

Klass:	1	Areal: 4,2 ha
Motiv:	Geologi, forskning	
Naturvärde:	G	
Källor:	A	

Vid Stenberget finns en bergtäkt. I en spricka i berggrunden finns en lagerföljd med moränmaterial från tiden före senaste nedisningen. Lokalen är därför av mycket stort vetenskapligt värde för såväl forskning som undervisning.

2. Skönabäck

Klass:	3	Areal: 18 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap	
Naturvärde:	NKL	
Källor:	A	
Naturvårdsområde:	Skönabäck 19 ha (1982)	

Skönabäcks säteri med omgivande park, sjö och lövskogsområde, med dominerande inslag av bok, är landskapsestetiskt värdefullt. Borgasjön omges av lövskog, företrädesvis äldre bok, björk, al och ask. I bokskogen förekommer gulplister, lundgröe och lundslok som karakteristiska arter. Säteriet är av regionalt kulturhistoriskt värde med bl a låga sten-sättningar från järnåldern.

3. Backlandskapet söder om Romeleåsens sydöstra utlöpare

Klass:	1	Areal: 2285 ha
Motiv:	Terrängform, landskap, mångformighet	
Naturvärde:	NBZGKL RV	
Källor:	A, B, 3	

Romeleåsens sydöstra utlöpare avgränsas av flera förkastningslinjer, vilka bidrar till områdets mycket utpräglade och mäktiga topografi. I sydväst angränsar Alnarpsänkans norra förkastningszon. De kvartära avlagringarna är mäktiga och har en komplex stratigrafi samtidigt som de är förutsättningarna för det morfologiskt variationsrika och för landet unika backlandskapet, som breder ut sig i övergången mellan urbergsåsen (horsten) och slätten.

Backlandskapet är ett moränbacklandskap med dödstopografi och rikligt med små kärr i svackorna mellan större eller mindre kullar. Flera små, men tydliga ravindalar, finns i området. Stora delar av området är uppodlade, men i de östra delarna kring Rydsgårds gods och Beden förekommer partier med ädellövskog.

De biologiska förhållandena är rika. De många småvattnen är tillhåll för lövgroda och andra amfibier. Fågellivet är rikt och varierat.

Utblickarna över det skånska odlingslandskapet mot söder och sydväst är från många ställen uppe på åsen enastående.

3a. Ädellövskog vid Rydsgårds gods

Klas:	1	Areal: 36 ha
Motiv:	Ädellövskog, geologi	
Naturvärde:	NBG	
Källor:	A	

Ett större sammanhängande skogsområde med övervägande ängsbokskog, men med mindre granbestånd norr om Rydsgårds gods. I bokskogarna

växer bl a strävlost. I den östra kanten av området tangerar en åsbildning, som har stort geovetenskapligt värde som morfologisk bildning och för tolkningen av den lokala isavsmältningen.

3b. Naturbetesmark norr om Rydsgårds gods

Klass:	3	Areal: 49 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	NBZGK	
Källor:	A	

En öppen, kuperad och till stor del ogödslad betesmark, som delvis är översilad. Floran är relativt artrik med arter som bl a jordtistel, rödklint, gökblomster och orkidéer. Vegetationen är en förutsättning för förekomsten av fjärilen fotlöst tofsfly. Betesmarken har en ålderdomlig prägel och är en värdefull naturtyp på Romeleåsen. Områdets östra del tangerar den åsbildning som löper genom område 3a.

3c. Beden-Lindhult

Klass:	1	Areal: 141 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp, fauna	
Naturvärde:	NBZGL	
Källor:	A, 1	

Ett större sammanhängande och mycket kuperat landskapsavsnitt på Romeleåsens sydsluttning. Området karakteriseras av åkermarker, skogsdungar, öppna och trädbevuxna hagmarker, kärr och småsjöar. Områdets bebyggelsehistoria tar sin början först i slutet av 1500-talet, då de utbredda fäladsmarkerna på Romeleåsen började koloniserar. Kvarvarande rester av naturliga betesmarker har därför mycket lång kontinuitet som betesmarker. Detta återspeglas även i vegetation och flora. Darrgräs, höskallra, knägräs, jungfrulin, småvänderot och orkidéer är några av arterna i de delvis ännu ogödslade naturbetesmarkerna. Träd- och buskfloran är artrik med ett 50-tal arter. Inom området finns en god förekomst av lövgroda. Vid gården Lindhult finns, förutom hagmarker med avenbok, bok, lind, al och björk, sannolikt rester av bokskogsdungar från fäladsepoken ännu kvar. En omfattande torvtäkt har förekommit i våtmarkerna sydost om Beden. Dessa områden är numera igenvuxna med bladvass och videbuskage. I södra kanten av området löper en grusås, som i sin västra del har karaktären av en getryggsås. Åsbildningen har stort geovetenskapligt värde som morfologisk bildning och för tolkningen av den lokala isavsmältningen.

3d. Frankhult

Klass:	3	Areal: 22 ha
Motiv:	Geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	NGKL	
Källor:	A, 1	

Öppen hagmark med trivial vegetation och flora i det starkt kulliga odlingslandskapet. I områdets västra del förekommer sandavlagringar som avsatts mot sidan av den stagnanta is som låg kvar i dalen under isavsmältningen. Avlagringen har ett mycket stort geovetenskapligt värde som morfologisk bildning och för tolkningen av den lokala isavsmältningen.

4. Bjärsgård

Klass:	3	Areal: 27 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

Bokskogsområde i en sluttning med inslag av ek, alm, ask och rönn samt bitvis planterad granskog. I ädellövskogen förekommer flera ovanliga lundgräs och luden johannesört.

5. Backlandskapet söder om Romeleåsen

Klass:	1	Areal: 420 ha
Motiv:	Terrängform, odlingslandskap	
Naturvärde:	NBZGKL R	
Källor:	A, B	

De östra utlöparna av det mycket omfattande backlandskapet söder om Romeleåsen som utbreder sig även i Svedala och Trelleborgs kommuner. Terrängen är kullig med små våtmarker i svackorna. Landskapet kännetecknas till stor del av en uppodlad bygd, men i de norra delarna förekommer flera skogsområden och längst i söder gränsar det till den torrlagda Näsbyholmssjön i Trelleborgs kommun. Svaneholm och Stjärneholm, som ligger strax öster om området, är två medeltida borgar som etablerades i marginella jordbruksområden i övergångsbygden mellan slätt och risbygd på 1500-talet. Den sistnämnda är i dag endast en ruin.

6. Nällevadsskogen

Klass:	3	Areal: 81 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	NZ	
Källor:	A	

Större sammanhängande skogsområde med omväxlande ädellövskog med bok och fuktlövskogar med al. Några granbestånd förekommer också. I den västra delen av skogen finns en del mindre vattensamlingar, vilka är tillhåll för bl a lövgroda.

7. Svaneholm och Hästhagen

Klass:	1	Areal: 164 ha
Motiv:	Ädellövskog, kulturmiljö	
Naturvärde:	KLNBZR	
Källor:	A, B	
Naturreservat:	Hästhagen 48 ha (1985)	
Naturminne:	Ekar och bokar (1936)	

Landskapet kring Svaneholm karakteriseras av varierande naturtyper med lövskogar, betes- och åkermarker, alléer och mindre gårdar och torp. Terrängen är småkuperad med talrika dödisgröpar och höjdparter av platåtyp och utgör en övergångstrakt mellan slätt- och risbygden. Lövskogarna domineras av ängsbokskog med ramlök, skånsk nunneört och olika lundgräs. Hästhagen är en sådan ädellövskog strax öster om Svaneholm, som domineras av ängsbokskog av gulplisterotyp. I skogen finns många grovstammiga träd. I lövskogsområdena finns även partier med alsumpskog. Topogena kärr och fastmattekärr med för kommunen ovanliga växtsamhällen med tuvull, vitmossa, tranbär och myrbyrjörnmossa förekommer också. Fågellivet är rikt och varierat. Av särskilt värde är den rika förekomsten av ett 10-tal fladdermusarter, bl a dammfladdermus, trollfladdermus och sydfldermus.

Svaneholms slott och tillhörande park är beläget på en udde i Svaneholmssjöns södra del.

Svaneholm tillhör den svenska agrara jordbruks-historien genom de jordbruksreformer, enskiftet, som Rutger Maclean lät genomföra vid sitt gods under 1780-talet. Genom utflyttning av gårdarna till egna samlade brukningsdelar splittrades de gamla byarna och ett nytt bebyggelsemönster uppstod. I samband med utflyttningen skapades även ett nytt vägsystem. Konsekvenserna av denna reform i resten av landet blev laga skiftet år 1809. Detta satte definitivt punkt för det gamla svenska bysamhället.

Svaneholmsområdet är av utomordentligt stor betydelse för förståelsen av uppkomsten av det moderna svenska odlingslandskapet. Hela området är också av betydelse som strövområde och är landskapsestetiskt tilltalande.

8. Betesmark vid Norra Olstorp

Klass:	3	Areal: 13 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En öppen hagmark med trivial vegetation och hag-tornbuskar i det kulliga landskapet. I en del svackor finns mindre vattensamlingar. Stora delar av området har sannolikt varit uppodlade i början av 1900-talet.

9. Stjärneholm och Lillesjö

Klass:	3	Areal: 33 ha
Motiv:	Kulturmiljö, fauna	
Naturvärde:	K Z L	
Källor:	A	

Stjärneholms borgruin från 1500-talet har kulturhistoriskt värde. Ruinen omges av en vallgrav med en bro för besökare. Vid ruinen växer bl a orkidéer och gullvivor. Den närbelägna Lillesjö har värde för fågellivet, men är till stor del omgiven av kärrartad mark, som är igenvuxen med viden, al och björk. Det omgivande landskapet är öppet och kuperat med mjuka linjer.

10. Zimmermans backe

Klass:	3	Areal: 2,2 ha
Motiv:	Geologi, rekreation	
Naturvärde:	GR	
Källor:	A	
Naturresevat:	Zimmermans backe 3 ha (1961)	

Zimmermans backe är en i landskapet framträdande kulle, som till stor del är uppbyggd av isälvsmaterial. Kullen är gräsklädd med en kraftig sykomorlönn på toppen. Zimmermans backe har stor betydelse som närströvsområde för Skurups tätort.

11. Morfarsminne-Näsbyholm

Klass:	3	Areal: 22 ha
Motiv:	Naturtyp, fauna	
Naturvärde:	N Z	
Källor:	A	

Till övervägande del en ängsboskogslandskap med riklig askföryngring och ett välutvecklat buskskikt med bl a hagtorn, skogstry och olika videarter. Rik och varierad småfågelfauna. Här startade också den första fasanuppfödningen i Sverige på 1850-talet. Området utgjordes ursprungligen av de s k Rävaholmarna i den 1866-69 utdikade Näsbyholmssjön.

12. Torsjödammen

Klass:	1	Areal: 21 ha
Motiv:	Fauna	
Naturvärde:	Z	
Källor:	A	

Torsjödammen är en för fågellivet mycket värdefull småsjö, som tillkommit genom uppdämning. I sjön förekommer häckfåglar som skrattnås, skäggdopping, gråhakedopping, svarttärna och ett flertal andarter. Vegetationen runt sjön består av en bred bård med bl a bladvass, kaveldun och videbuskage. På norra sidan av sjön ligger Torsjö gård, som är uppförd i Karl Johanstil på 1830-40-talen, vid sidan av en gravhög och en kulle i marken som är resterna efter en borg.

13. Källtorvmark vid Grönadal

Klass:	1	Areal: 5 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp, flora	
Naturvärde:	N B G	
Källor:	A	

Ett större sammanhängande område med mer eller mindre fuktiga betesmarker med inslag av träddråer och dungar, framförallt av al, björk och pil. Området ligger i en gravsänka som utbildats i moränbacklandskapet. I den norra delen av området har en källtorvmark utbildats där grundvattnet tränger fram. Torvmarkens yta höjer sig därför över omgivande terräng. Torvlagrets mäktighet är omkring tre meter, men avtar mot söder. Hela området är en viktig tillflyktsort för fåglar och vilt i det annars uppodlade landskapet.

14. Dalgång vid Västra Vemmenhög

Klass:	3	Areal: 33 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	G N B K	
Källor:	A	

Längs Dybäcksån finns en svagt markerad slättådal som till stor del upptas av betesmarker och gammal lövskog med rik flora och fauna. Marken är kalkrik och kalktuff bildas på platser där kalkhaltigt grundvatten bryter fram. På flera platser finns också mineralhaltiga källor, bl a den forna hälsökällan strax väster om kyrkan i Västra Vemmenhög. Den kalkhaltiga jorden gjorde området lämpat för primitivt åkerbruk medan de i äldre tid betydligt sankare ängsmarkerna utnyttjades för slåtter och bete. Landskapet omformades tidigt och innehåller många lämningar från både brons- och järnåldern.

15. Backlandskapet sydost om Västra Nöbbelöv

Klass:	1	Areal: 280 ha
Motiv:	Kust, terrängform	
Naturvärde:	G K L	
Källor:	A,1	

Backlandskapet från kusten vid Mossbystrand upp mot V Nöbbelöv är en fullåkersbygd där människan och betesdjuren danat landskapet alltsedan stenåldern. Åkerbruket var emellertid obetydligt långt in i järnåldern. De kalkrika, lätta jordarna var en förutsättning för det tidiga åkerbruket. Många gravhögar i höjdlägen framhäver områdets betydelse under bronsåldern. Västra Nöbbelövs kyrka från medeltiden och den omkringliggande byn är tillsammans med den kuperade odlingsbygden och fornlämninga-

rna ett representativt område för det sydsvenska jordbrukslandskapet. Det har stark anknytning till angränsande områden i Ystads kommun.

16. Bingsmarken

Klass:	1	Areal: 72 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	NBZ	
Källor:	A, 2	

Vid Bingsmarken förekommer ännu slätterhävdade sidvallsängar med rik flora och vegetation. Arter som vattenstånd, ängslosta och källfräne har här några av sina få förekomster i landet. Fjärilfaunan är varierad med arter som jättestarmott, kartfjäril och askgrå lavspinnare. Våtmarken är delvis påverkad av torvtäkt och utdikning men har trots detta mycket höga biologiska och markhistoriska värden.

17. Kustområdet mellan Bingsmarken och Hörte samt Dybäck

Klass:	2	Areal: 176 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	NBKL R	
Källor:	A, 3	

Ett flackt och till stor del öppet kustlandskap med kärr, fuktängar, torrängar, havsstrandbiotoper och ädellövskog. Området har varit bebott av människan ända sedan stenåldern. Hela kuststräckan saknar dock bebyggelse. Vid Hörte finns en liten hamn och söder om kustvägen står här Hörte ruingavel, en byggnadsgavel i gråsten och tegel, som uppförts som en romantisk antik ruin under 1800-talet.

Delar av kustremsan mellan landsvägen och havet har varit uppodlad fram till i slutet av 1970-talet. Längs stranden växer på några platser spjutskråp. Vid Dybäcksåns mynning finns bl a källfräne. Omedelbart norr om kustvägen utbreder sig en något fuktig, med gödslad betesmark. Karaktäristiskt för området är de storvuxna hagtornshäckarna. De variationsrika miljöerna medför att området är botaniskt värdefullt med flera mindre vanliga arter.

De utanförhållande havsområdena är viktiga för övervintrande sjöfåglar. Väster om Hörte hamn ansamlas i strandkanten ofta stora mängder ruttande tång, vilket också drar till sig flyttande fåglar. Hela kusträckan är landskapsestetiskt tilltalande.

18. Hörtevallen

Klass:	1	Areal: 0,4 ha
Motiv:	Flora	
Naturvärde:	B	
Källor:	A	
Naturminne:	Ängssilja (1967)	

Gräsdominerad gränsvall (jordhågnad) med mer eller mindre glest växande hagtornar och förekomst av ängssilja. Vallen omges av åkermarker.

19. Hörte skog

Klass:	1	Areal: 17 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	NBZ	
Källor:	A	

Hörte skog är landets sydligast belägna ädellövskog. Skogen är delvis betad. Alm, ask, hassel och hagtorn är karakteristiska och markfloran är av utpräglad ängstyp. I skogen har ängssilja återinförts under 1990-talet. Fågellivet är rikt med bl a häckande korp.

20. Kusten sydväst om Abbekås

Klass:	3	Areal: 32 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap	
Naturvärde:	NGL	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Det tämligen flacka och öppna kustlandskapet mellan Abbekås och Hörte söder om kustvägen har genom tiderna utnyttjats främst som betesmark, men vissa delar har varit uppodlade. En del av kuststräckan utgörs av en några meter hög klint av morän. Andra delar av kustområdet uppvisar strandvallar. Bildningarna har stort geovetenskapligt värde.

21. Kusten mellan Abbekås och Mossbystrand

Klass:	2	Areal: 64 ha
Motiv:	Kust, naturtyp, flora, fauna, rekreation	
Naturvärde:	NBZGR	
Källor:	A	
Naturresevat:	Mossbystrand 2 ha (1963)	

Kusten mellan Abbekås och Mossby utgörs delvis av sanddyner. Flera smala kustremsor har tidvis varit uppodlade, varför endast rester av de ursprungliga naturbetena finns kvar, bl a vid Skivarpsåns mynning. I åns nedre lopp förekommer meanderbågar och rasbranter i de omgivande sandiga partierna. Vid mynningen ligger Oshögarna, gravhögar från bronsåldern. Den torrängspräglade vegetationen med arter som backsippa, hedblomster, stallört, spjutskråp och gullviva är längs hela kusten av betydelse för flera fjärilsarter, bl a malörtskapuschongflyet. Fågellivet är förhållandevis rikt med många rastande och sträckande sjöfågelarter. Området har betydelse för bad och rekreation. Mossbystrand är en omtyckt badplats. De landskapsestetiska värdena är framträdande.

KÄLLOR

1. Berglund, B.E. (ed). 1991. *The cultural landscape during 6000 years in southern Sweden - the Ystad Project*. - *Ecol. Bull.* 41. Köpenhamn.
2. Holmström, G. 1994. *Bromus i Skåne*. - *Lunds botaniska förening, Medlemsblad* 1994.
3. Brusewitz, G. och Emmelin, L. 1985. *Det föränderliga landskapet. Utveckling och framtidsbilder*. – Stockholm.

STAFFANSTORPS KOMMUN

1. Höje ås dalgång upp till Knästorp	141	5. Höjeås dalgång från Kyrkheddinge till	
1a. Naturbetesmarker väster om Trolleberg	141	Esarp	142
2. Odlingslandskapet norr om Hjärup	142	6. Kolböra mosse	142
3. Gullåkra och Vesums mossar	142	7. Backlandskapet mellan Mölleberga,	
4. Vallby mosse	142	Särslöv och Torreberga	142
		7a. Torreberga ängar	143

Staffanstorps kommun tillhör region 6, ”Sydvästra Skåne”. Landskapet är öppet och starkt präglad av det rationella jordbruket. Backlandskapet i det sydvästra hörnet av kommunen ger i norr och öster efter för den flacka Lundaslätten. De enda topografiska variationerna av större utbredning som uppträder där, är de flacka dalgångarna där Sege å och Höje å flyter fram, samt höjdsträckningen vid Stora Uppåkra by (ca 35 meter över havet). Trädvegetationen är i huvudsak knuten till gårdar och byar. Endast ett par våtmarker finns inom kommunens gränser.

Berggrunden består av dankalksten. De lösa jordlagren utgörs huvudsakligen av lerjordar. Precis vid kommungränsen söder om samhället finns ett torvmarksområde. Jordarna på slätten tillhör de i särklass bästa i landet och är helt stenfria.

Före skiftet var bebyggelsen väl samlad och det fanns bara ett par ensamgårdar i hela den nuvarande kommunen. Kommunens slättbygdskaraktär har styrt dess historia och utveckling – det är en gammal centralbygd, vilket bl a enastående kulturlager vid Uppåkra vittnar om.

1. Höje ås dalgång upp till Knästorp

Klass:	1	Areal: 285 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmark, fauna	
Naturvärde:	N Z K L	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Höje å är en karakteristisk slättbygdså med en dalgång som varierar mellan bredare översvämningspartier till mer markerade trånga dalstråk.

Omgivningarna är till stor del uppodlade, men längs kommungränsen i norr, väster om Trolleberg, finns fortfarande med bete och slåtter hävdade våtängar. Vegetationen och floran är alldaglig och till stor del påverkad av kväverika gödselmedel.

Höje å hyser en värdefull fauna med fiskarter som öring, sandkrypare, groplöja och grönling. Längs långa sträckor är ån påverkad av rätningsföretag och saknar därför det naturliga loppet, bl a mellan

Kyrkheddinge och Lund. Längs några sträckor har ån betydelse för fritidsfisket. Dalgången utgör i sin helhet ett mycket värdefullt inslag i landskapsbilden och har stor potential som rekreatiionsstråk i det annars helt uppodlade landskapet. Ett stort antal våtmarker, mest dammar, har under 1990-talet skapats i dalgången och i anslutning till biflödena.

1a. Naturbetesmarker väster om Trolleberg

Klass:	3	Areal: 19 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N Z K L	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Väster om Trolleberg finns längs Höje å fuktängsmarker som nyttjas för bete. Genom åns regelbundna översvämnningar vattendränks delar av betesmarkerna och vegetationen karaktäriseras därför i vissa partier av högstarområden och högörtvegetation. På flera ställen finns gamla meanderslingor. I gränsen mot åkermarken förekommer enstaka pilar.

2. Odlingslandskapet norr om Hjärup

Klass:	1	Areal: 1045 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	KL	
Källor:	A	

Ett representativt avsnitt av den extremt flacka Lundaslätten, som närmast Åkarp övergår i en svagt böljande terräng. Åkrarna är landets i särklass bästa åkerjor. Landskapet är helt uppodlat med en bebyggelse anpassad till landskapets skala. Flera trädridåer, alléer och bevarade jordhågnader och pilevallar karaktäriserar landskapet. Trots frånvaron av skogsdungar eller annan mer utbredd naturmark har en rådjursstam etablerats i området. Vyerna över det öppna odlingslandskapet är unika för den av bebyggelse och kommunikationsleder annars hårt utnyttjade storstadsregionen.

3. Gullåkra och Vesums mossar

Klass:	3	Areal: 60 ha
Motiv:	Våtmark, odlingslandskap	
Naturvärde:	N Z K	
Källor:	A	

Gullåkra och Vesums mossar utgörs till största delen av öppen hagmark med omväxlande våta och torrare partier. Marken är delvis betad men större delen är ohävdad. Fågellivet är rikt. Gullåkra mosse är en rest av en landskapstyp som före de omfattande dikningarna under 1800-talet var vanlig i det skånska odlingslandskapet. Mossen ligger i nära anslutning till Gullåkra by, som uppvisar en lummig parkmiljö med många gamla och grova träd. Den är därför av intresse även för kulturmiljövården än idag, samtidigt som gjorda offerfynd vittnar om traktens betydelse i förhistorisk tid.

4. Vallby mosse

Klass:	3	Areal: 6 ha
Motiv:	Våtmark, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N Z K	
Källor:	A	
Naturresevat:	Vallby mosse 3 ha (1983)	

Vallby mosse är en mindre sjö bildad genom torvtäkt. Sjön omges av åker och kulturbeten. Längs strandkanten finns en tät vegetationszon med högstarr och högrter. Längs den södra och västra kanten finns gamla hamlade pilar. Fågellivet är värdefullt med bl a häckande knölsvan, skratmås, gräsand, sothöna och gråhakedopping. Mossen utgör ett värdefullt inslag i landskapet i det intensivt uppodlade och på våtmarker fattiga jordbrukslandskapet.

5. Höjeås dalgång från Kyrkheddinge till Esarp

Klass:	1	Areal: 240 ha
Motiv:	Odtingslandskap	
Naturvärde:	KL	
Källor:	A	

Mellan Esarp och Alberta finns ännu hävdade betesmarker närmast åfåran. I denna del är ån föga påverkad av rätningar och flyter därför fram i ett meanderlopp. Vegetationen är förhållandevis artrik, men med triviala betesmarker, alridåer och mindre lövskogsdungar. I dessa växer bl a alm, avenbok och hägg. Dalgången är längs Albertaravinen av stor betydelse för landskapsbilden.

6. Kolböra mosse

Klass:	3	Areal: 19 ha
Motiv:	Våtmark, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N Z K R	
Källor:	A, 1	

Mossen utgör resterna av en gammal sjö och består av flera små dammar, vilka är omgivna av fuktiga betesmarker. Vegetationen karakteriseras av högrtängar med tuvtåtel, humleblomster, rosendunört och hundkäs. I anslutning till dammarna finns bl a vasstarr, fackelblomster och sumpskräppa. Intelligande åkermarker har i stråk omförs till s k beträddor för att gynna allmänhetens tillträde och tillskapa vistelsemiljöer i det annars helt uppodlade landskapet. Fågellivet är rikt. Bland förekommande arter noteras gråhakedopping, skedand, gulärla och kärrsångare. I området finns också ätlig groda och ett rikt insektsliv med ett stort antal fjärlarter, trollsländor och tvåvingar. Utmärkande är även flera sällsynta och våtmarksbundna skabbaggar.

7. Backlandskapet mellan Mölleberga, Särslöv och Torreberga

Klass:	1	Areal: 1000 ha
Motiv:	Backlandskap	
Naturvärde:	NGL	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Den nordligaste delen av backlandskapet söder om Romeleåsen. Landskapet är präglad av dödistopografin med många rester av små sjöar, som växt igen med torv, men som numera till stor del är utbrutna och som därför, liksom de många mörgelgravarna, bildar mer eller mindre öppna vattensamlingar. Landskapet är helt uppodlat och rester av naturmark är ovanliga. Många av dessa

märgelgravar är karakteristiskt omgivna av pilar, hamlade eller frivuxna. Det mosaikartade landskapet skapar, trots att det är så gott som helt uppodlat, förutsättningar för en rik mångfald av djur och växter. Det är också ett landskap med stor skönhet.

7a. Torreberga ängar

Klass:	1	Areal: 107 ha
Motiv:	Våtmark, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N Z K L	
Källor:	A	

Området domineras av våtmarker på torv med trivial vegetation men med betydande värde för insekts- och fågellivet samt landskapsbilden. Kombinationen av många olika vegetationstyper ger upphov till en rik biologisk mångfald. De öppna markerna är genom sin storlek en viktig inlandslokal för rastande flyttfågel och övervintrare. Rester av ett kulturhistoriskt intressant äldre översilningssystem finns på ängarna. Trakten är också rik på fornlämningar, framför allt stenåldersboplatser.

KÄLLOR

1. Regnéll, G. 1994. *Tankar på gröngräset. Beträda – ett nytt begrepp. – Svensk geografisk årsbok 70:126-132.*

SVALÖVS KOMMUN

1. Söderåsen	146	1å. Betesmarker mellan Kolaryd och Tyskahus	151
1a. Betesmark och f d slåtterkärr vid Eninge	146	1ä. Öppen hagmark vid Stora Åkarp	151
1b. Klövbäckens dalgång med omgivning	146	2. Betesmarker vid Kollinge	151
1c. Blandlövhage vid Stenestad	147	3. Betesmarker vid Möllarps säteri	151
1d. Naturbetesmark norr om Stenestad	147	4. Kongaklint och fäladsrest vid Kolaryd	151
1e. Fälåd vid Jönsminne	147	5. Betesmarker vid Stora Bjärnarp	151
1f. Hallabäckens dalgång	147	6. Barmossen	151
1g. Vegeå mellan Smedjegården och Jordberga	147	7. Björkhage vid Steninge	152
1h. Smedjebacken-Lökagården-Vege å	147	8. Betesmark vid Skogsgård	152
1i. Betesmarker vid Smedjebacken	147	9. Öppen hagmark vid Grytekullen	152
1j. Betesmarker vid Smedjegården	148	10. Blandlövhage vid Källstorp	152
1k. Slåtterkärr vid Orröd	148	11. Rävlinge mosse	152
1l. Ädellövskog vid Liderna	148	12. Öppen hagmark vid Bjärnarp	152
1m. Traneröds mosse, Lilla Klåveröd och Grindhus	148	13. Betesmarker vid Djurup	152
1n. Klåveröd-Kvarkaskogen-Härsnäs-Nackarp	149	14. Öppen hagmark vid Rökaholm	152
1o. Odlingslandskapet vid Härsnäs	149	15. Karatofta	152
1p. Jällabjär med omnejd	149	16. Betesmarker vid Pålsbo	153
1q. Liaängen	150	17. Rååns dalgång	153
1r. Öppen hagmark vid Åkersberg	150	18. Bäckravin vid Trolleholm	153
1s. Betesmarker vid Kråkebacken	150	19. Trolleholm	153
1t. Sumpskog vid Finnstorp	150	20. Brååns dalgång	154
1u. Betesmarker vid Hunseröd	150	21. Odlingslandskapet norr om Norrvidinge	154
1v. Betesmarker vid Kongaö	150		
1x. Betesmark vid Orröd	150		
1y. Blinkarps fälåd	150		
1z. Ekhage vid Knutstorp	151		

Kommunen sträcker sig från den ca 200 meter höga Söderåsen i norr, via risbygden till det böljande slättlandet i söder och är mycket variationsrik inte minst vad gäller topografin. Av områden som utmärker sig topografiskt kan bl a sprickdalarna i åsen, Rååns och Saxån-Brååns dalgångar, samt backlandskapet vid Norrvidinge nämnas. Den sydvästra delen tillhör naturgeografiskt region 6 "Sydvästra Skåne" och den nordöstra delen tillhör region 7 "Skånes sediment- och horstområde".

Berggrunden består längst i söder, och i ett område i väster, av Kågerödslager. Mot nordost övergår berggrunden till skiffer och sedan till urberg på Söderåsen. Det finns många diabasgångar i berget och i nordöstra hörnet av kommunen finns basaltkupper.

Jordlagren består i söder av lerjordar. I kommunens mellersta del finns skiffer-urbergsmorän och i norr urbergsmorän. I övrigt finns i kommunen två mindre torvmarksområden och ett område med sandig jord.

Den huvudsakliga markanvändningen är jordbruk (ca 60% av arealen). Därefter kommer skogsbruket som upptar 27% av kommunens yta. Jordbruket är koncentrerat till kommunens södra del, där de bördigaste jordarna finns, medan skogsbruket bedrivs kring Söderåsen.

Kommunen har som synes genom tiderna bestått av såväl slättbygd som ris- och skogsbygd. Som brukligt var bestod bebyggelsen (under tiden före skiftena) på slätten i huvudsak av väl samlade byar med stora odlingsmarker runt om, medan gårdarna i ris- och skogsområdena låg mer eller mindre ensamma. I Svalövs kommun fanns det dock under bysamhällets tid bebyggelse som avvek från detta mönster. Således finns det dokumenterat flera ensamgårdar belägna på slätten och flergårdsbyar uppe på åsen. 4% av bönderna var vid 1600-talets mitt självägande. Adeln däremot ägde 60% av gårdarna och kom att påverka landskapsbilden genom skapandet av ett flertal slottsmiljöer.

Mycket av områdets kulturlandskap förändrades genom skiftesreformerna. Jordmobiliseringen under 1800-talet, som hade till syfte att öka åkerarealen för att bemöta den

växande befolkningens livsmedelskrav, medförde t ex att en 50 hektar stor sjö öster om Trolleholms slott torrlades. Under 1900-talet har dock den sammantagna åkerarealen i kommunen minskat.

1. Söderåsen

Klass:	1	Areal: 13430 ha
Motiv:	Urbergsås, friluftsliv	
Naturvärde:	NBZGKRLV	
Källor:	A, B, 1, 2, 3	
Naturresevat:	Härsnäs 182 ha (1976,1979)	
	Nackarpsdalen 150 ha (1970)	
	Liaängen 8 ha (1992)	
	Jällabjär 130 ha (1977)	

Söderåsen som sträcker sig i nordvästlig-sydostlig riktning har bildats genom förkastningsrörelser i jordskorpan. Liksom övriga skånska åsar är det en urbergsås (horst). Åsens centrala delar mellan Stenestad och Uggleröd utgör åsens högsta partier med flera punkter över 200 m. Flera tvärgående sprickdalar bryter av det kuperade och i stor utsträckning skogsklädda platålandskapet, bl a Klöva-hallar, Skäralid och Nackarpsdalen-Odensjön. Längs den flackare sydvästslutningen rinner Hallabäcken, Orebacken och Kvärkabäcken.

Berggrunden, huvudsakligen järngnejs, går i dagen på många ställen längs förkastningsbranterna och i sprickdalarna. I åsens längdriktning löper på flera ställen diabasgångar, som påträffas där de möter sprickdalarna, såsom vid Snuve hallar nordväst om Höjehall och vid Klöva hallar.

Större delen av själva åsen utgörs av skogsmark med bok och gran som dominerande trädslag. I fuktstråk, längs bäckar och i ravinbottnar förekommer oftast al och ask. De öppna markerna är i huvudsak belägna söder och sydväst om åsen och är klart avgränsade mot denna. Nordost om Stenestad, kring Klåveröd, vid Härsnäs och mellan Röstånga och Jällabjär förekommer rester av det gamla odlingslandskapet med delvis bevarade hagmarker och fälader. Kring Knutstorps gods utbreder sig ett modernt jordbrukslandskap med bevarade inslag av äldre hägnadsformer, trädolitärer och ekhagar.

Hela Söderåsen och dess randzoner med sina speciella naturförhållanden och den differentierade markanvändningen har skapat stor variation i landskapet. Söderåsen har därför mycket stora geovetenskapliga, botaniska och zoologiska värden.

Den är dessutom av värde för miljö kvalitetsövervakningen, friluftslivet och kulturmiljövården. De samlade värdena är mycket stora.

Inom detta stora område kan ett flertal delobjekt med specifika och höga värden urskiljas.

1a. Betesmark och f d slåtterkärr vid Eninge

Klass:	3	Areal: 11 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En något kuperad, stenig och tuvig betesmark med spridda alar, björkar och några solitära granar. Vegetationen i den öppna hagmarken karaktäriseras främst av fuktängsvegetation, rödvenäng och rödvenhed. I området finns även ett igenväxande slåtterkärr, som förr hyst förekomst av orkidéer.

1b. Klövabäckens dalgång med omgivning

Klass:	1	Areal: 368 ha
Motiv:	Ådellövskog, geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	NGKR	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Området, som ligger öster om Dragesholm och som sträcker sig förbi Gålarp till terrängen söder om Magleröd, består till största delen av lövskog, med främst bok, ask och björk. Mindre granplanteringar förekommer här och var. I norr finns, liksom i de flesta bergbranterna, naturskogsliknande skogsbestånd. I branterna finns ibland inslag av både bergek, avenbok och lind. Längs små bäckflöden och i terrängsvackor utgörs trädbestånden främst av al. På några platser finns välutbildade alkärr. De skogsdominerade områdena gränsar i områdets södra delar till ett omväxlande småskaligt jordbrukslandskap med spridd bebyggelse, delvis av genuin karaktär. Dessa områden är också rika på stengården och odlingsrösen. Åtskilliga solitära träd ger karaktär åt landskapet.

Klövabäcken, som rinner upp i Traneröds mosse, forsar vid Klövamölla fram i en djup ravin med på sina håll lodräta bergväggar. Vid Klövamölla finns rester av en mölledamm, som ännu utnyttjas som

både vattenmagasin, slåtter- och betesmark. Vid Klöva finns också välbevarade naturbetesmarker och flera rester av små åkertegar, vilka dock numera utgör kulturbetesmarker. Spåren efter tidigare markutnyttjande i form av bl a stenmurar, husgrunder och en linbasta är påtagliga.

Utmed Klövabäcken uppströms Gålarp finns gamla ängsmarker, som ännu eller till ganska nyligen hävdats genom slåtter och bete. Vegetation utgörs av tuvtåtel-fuktängar samt högröts- och gräs/lågstarr-samhällen. Utmed vissa bäckavsnitt har igenväxningen gått så långt att veritabla videsnår uppkommit. I hagmarkerna, som finns runt ån eller i det omgivande odlingslandskapet, förekommer både frisk och torr ängs- och hedvegetation. Stagg uppträder rikligt inom några partier. I söder vid Bohagen finns öppna hagmarker och branta, blockrika ravinslänter i den smala dalgången.

Fågellivet är rikt och varierat i hela området. Forsärla, gärdsmyg, ormvråk, spillkråka, trastar och sångare är några av de arter som uppträder mer eller mindre regelbundet. Skåneleden passerar genom området.

1c. Blandlövchage vid Stenestad

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Ogödslad, svagt hävdad blandlövchage med stengården, spridda ekar och purror. Vegetationen utgörs av rödvenäng, fuktäng med tuvtåtel, rödvenhed och stagghed. Området utgör en karakteristisk och representativ naturbetesmark för denna del av Söderåsen.

1d. Naturbetesmark norr om Stenestad

Klass:	2	Areal: 4,9 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En blandlövchage i anslutning till den odlade marken runt Stenestad, som till större delen är sluten med ask, björk, bok och ek. Norra delen har varit åker och är helt öppen. Här har också nyligen grävts en damm.

1e. Fälåd vid Jönsminne

Klass:	2	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En fälådsmark som ligger i ett bälte av betesmarker på den svagt böljande slätten alldeles nedanför

Söderåsen. Omgivningarna är till stora delar uppodlade eller granplanterade. Vegetationen är bitvis mycket mosaikartad och hyser hävdindikatorer som knägräs, borsttåg och darrgräs, vilka alla förekommer rikligt.

1f. Hallabäckens dalgång

Klass:	1	Areal: 120 ha
Motiv:	Vattendrag, ädellövskog	
Naturvärde:	N B Z G K	
Källor:	A, B	

Inom området löper Hallabäckens dalgång längs Söderåsens branta förkastningslinje mot sydväst. Inom dalgången dominerar lövskog med bok och avenbok på sluttningarna och med inslag av ask, ek och al närmast Hallabäcken. Bäckens är ett förhållandevis rent vattendrag och hyser en värdefull flora och fauna. Området har såväl geovetenskapliga som biologiska värden och är dessutom ett omtyckt strövområde.

1g. Vegeå mellan Smedjegården och Jordberga

Klass:	1	Areal: 87 ha
Motiv:	Odlingslandskap, vattendrag	
Naturvärde:	K Z R	
Källor:	A	

Dalgången har utformats under en period med tundraklimat, då detta område under inlandsisens slutskede utgjorde barmark. Dalgången är därmed av geovetenskapligt stort värde. Vegeå är delvis kraftigt påverkad av rätning och föroreningar, men har delvis betydande biologiska värden. Vid sidan av detta utgör dalgången ett karaktäristiskt inslag i det i övrigt uppodlade jordbrukslandskapet.

1h. Smedjebacken-Lökagården-Vege å

Klass:	3	Areal: 760 ha
Motiv:	Odlingslandskap, naturtyp	
Naturvärde:	K N Z	
Källor:	A	

Området söder om Vege å utgörs av ett småbrutet, svagt kuperat odlingslandskap med omväxlande åkrar, betesmarker och skogsdungar. Flera av de hävdberoende växtarterna finns kvar i betesmarkerna, bl a kattfot och blåsuga och i fuktigare partier småvänderot, ängsstarr och slankstarr. Fågellivet är varierat och artrikt, bl a förekommer mindre hackspett.

1i. Betesmarker vid Smedjebacken

Klass:	3	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppen hagmark och blandlövhage i ett flackt parti strax ovanför Söderåsens sydvästbranter. De närmaste omgivningarna domineras av öppen mark, men söder om området vidtar bokskogen och stora ytor har också granplanterats i närheten. I norra delen av den öppna hagen finns hävdindikatorer som knägräs, darrgräs och kattfot.

1j. Betesmarker vid Smedjegården

Klass:	2	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Öppen hagmark och blandlövhage i ett småkulligt, mestadels öppet landskap på sluttningarna till Söderåsen. Själva objektet består av en backsluttning och markerna runt en bäck som rinner åt nordväst. I den väl hävdade hagmarken växer bl.a. ek, al och björk. En del hagtorn, hassel och slån förekommer också. Området har biologiska och landskapsbildsmässiga värden.

1k. Slätterkärr vid Orröd

Klass:	1	Areal: 1,1 ha
Motiv:	Kalkkärr	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

Orrödsjärret är ett mycket artrikt slätterkärr som hävdats med slätter in i sen tid. Större delen av den hävdgynnade floran finns kvar. Här växer bl a kärrknipprot, slätterblomma, vildlin, smörbollar, svinrot, ängsstarr, loppstarr och darrgräs. Kärrret ligger i en brant sluttning i Hallabäckens dalgång. Landskapet är kuperat och domineras söderut av öppna marker medan de omgivande sluttningarna är bevuxna med bokskog.

1l. Ädellövskog vid Liderna

Klass:	2	Areal: 320 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

I huvudsak bok- och askskogar i den delvis kraftiga och terrasserade sydvästsluttningen norr om Hallabäcken och öster om Orebäcken. Ask och al dominerar längs Hallabäcken. Bok dominerar i sluttningen, men även ek, avenbok och björk förekommer. Högstubbar och lågor av bok finns i de centrala delarna. I väster finns ett mindre område med naturskog. Flera småbäckar genomkorsar sluttningen och ger upphov till en ängsartad markvegetation, som också kännetecknar sluttningens nedre del. Övriga delar av området är övervägande av hedkaraktär. Skogsduva och bålgeting finns i området.

1m. Traneröds mosse, Lilla Klåveröd och Grindhus

Klass:	1	Areal: 92 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmark	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

Området ligger i anslutning till Traneröds mosse, med Lilla Klåveröd i norr och Grindhus i söder. Det gränsar till f.d. Kristianstads län och den forna länsgränsen korsar mossen ungefär mitt på.

Traneröds mosse är en mossemyr som är nästan helt opåverkad av torvtäkt och utdikning. Mossen är en av mycket få kvarvarande mossemyrar utanför barrskogsregionen. Den är av mycket stort naturvetenskapligt intresse och ger möjlighet att belysa samspelet mellan vegetationen och dess miljö. Vegetationen är av sydvästlig karaktär med arter som bl a klockljung på mosseplanet. De omgivande laggkärren är björkbevuxna. Mossen är en geovetenskapligt mycket viktig lokal och storleken ökar värdet ytterligare.

Vid Lilla Klåveröd finns, som en liten oas i det runt om utbredda skogsområdet, rester av ett ålderdomligt odlingslandskap med små åkertegar, ängsrester och hagmarker. Gården ligger i anslutning till Traneröds mosse, men har inte brukats på lång tid. Genom restaurering av vegetationen och återupptagen betesdrift har den ålderdomliga strukturen kunnat bibehållas. En öppen björk- och blandlövhage och de forna åkertegarna, vilka nu är betesmarker, karaktäriserar den småkuperade terrängen, som sluttar svagt norrut. I anslutning ligger också en igenväxande damm - Mölledammen. Området har botaniskt värde, med rester av den gamla hävd bundna floran bevarad, samt landskapsbildsmässiga kvalitéer.

Grindhus ligger i anslutning till ett litet stråk öppen mark strax söder om Traneröds mosse. Området är svagt kuperat och sluttar något åt sydväst. Omgivande landskap är till stora delar skogsplanterat. Hagmarken är glest till tät trädbevuxen med gran, al, björk, bok och ek, men även lärk förekommer. Här finns också välbevarade rester av Söderåsens forna vidsträckta fäladsmarker, vilka delvis utgjordes av ljunghedar. Vegetationen och floran på fäladsmarken är karakteristisk och representativ med arter som bl a slättergubbe, kattfot, ljung, lingon och blåbär. I de fuktigare alskogspartierna i söder finns bl a skuggbräken, som är en i landet rödlistad art. Flera stora stengården omger de forna odlingsmarkerna och enstaka odlingsrösen finns på öppna ytor. Från

norr leder en välbyggd fägata från gårdstomten till utmarken. Denna fäladsrest torde vara en av de sista med kontinuerlig beteshävd långt tillbaka i tiden.

1n. Klåveröd-Kvarkaskogen-Härsnäs-Nackarp

Klass:	1	Areal: 1020 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp, friluftsliv	
Naturvärde:	NB Z G L K R	
Källor:	A	
Landskapsbildsskydd		

Området är det geologiskt och naturgeografiskt kanske mest intressanta på Söderåsen. Kvarkabäckens och Debäckens ravindalar, som anknyter till Skäralidsområdet i Klippans kommun är djupa sprickdalar som uppvisar en vild och till synes orörd natur. Stenmurar minner dock om tidigare mänsklig verksamhet. Ravinerna är på sina håll mycket branta med välutvecklade rasbranter med blockanhopningar i nederdelen, s k talusbranter. Sluttningarna är till övervägande del bokskogsbevuxna. Längs bäckarna förekommer små alkärr eller stråk med al, ask och avenbok samt en del hassel. De båda vattendragen är små, men med rent vatten, vilket ger förutsättningar för en värdefull fauna och flora. På höjd-plåtarna ovanför ravinerna omväxlar bokskogar med mindre granbestånd och i terrängsvackor fuktlövskogar. I anslutning till det forna lantbruket vid Kvark finns fortfarande öppna betesmarker på de gamla åkrarna och utbredda hyggen efter avverkade granplanteringar.

Mellan Klåveröd och Kvark finns vackert utbildade bokskogar av hedtyp omväxlande med mer moderna granbestånd. Här finns också ett par småsjöar: Klåverödssjön med inplanterad ädelfisk, och Svartesjö som är naturlig. Här finns också den geologiskt imponerande bildningen "Skorstensdalen", som är uppstående rester av det sönderspruckna berget.

Åsens sydöstra sluttningar domineras av mäktiga ängsbokskogar med inslag av ek och med en fläckvis rik flora, som på våren karaktäriseras av utbredda mattor av vitsippor med inslag av vårlök, svalört, lungört, skogsviol och gulplister. Dessa skogar är vackert utbildade vid bl a Härsnäs. Här finns också några anlagda dammar, som under andra världskriget utnyttjades som karpdammar, men som idag hyser bl a sångsvan och änder. I gränsen mot odlingslandskapet nedanför åsen finns flera naturbetesmarker.

Nackarpsdalen med Odensjön och Uggerödssdalen är trånga sprickdalar som i likhet

med andra dalar på Söderåsen har bildats genom tektoniska rörelser i jordskorpan, varvid uppsprickning skett i de svaghetszoner som funnits i berget. Erosion av is och vatten samt frostsprängning och annan vittring i berget har också påverkat ravinernas utformning. Stora och små block bildar talusbranter i dalarnas sidor. De är särskilt påtagliga runt Odensjön. Bokskogar och fuktlövskogar med al och ask dominerar skogsvegetationen. Odensjön är helt rund och omgiven av höga och mycket branta stränder. Sjön är omkring 20 m djup. Nackarpsdalen med Odensjön har mycket stora kvaliteter som rekreationsområde och är mycket välbesökt.

Söder om Järnhatten finns hedartade ädellövskogar som uppkommit genom igenväxning av forna utmarksbeten. Här uppträder även sumplövskogar och enstaka små fattigkärr. Vid Gillastig finns ännu välhävda fäladsmarker. De har lång hävdkontinuitet och en karakteristisk och representativ vegetation med inslag av fukthed, stagghed och rödvenhed. Arter som granspira, tysksäv och klockljung förekommer.

Stora delar av området är tillsammans med angränsande områden i f d Kristianstads län, bl a Skäralid, planerade att avsättas som nationalpark.

1o. Odlingslandskapet vid Härsnäs

Klass:	3	Areal: 250 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Blockiga öppna hagmarker, björk- och ekhagar med vegetationstyper som bl a rödvenäng, fuktiga tuvtåtel- och blåtåtelängar, rödvenhed och stagghed omväxlande med åkermarker ger området en tilltalande karaktär. De kulturhistoriska spåren inom området är många och inbegriper t ex jordkällare, stenmurar, fossil åker och odlingsrösen. Den närbelägna byn är liten och sammanhållen. Områdets helhetsmiljö är tilltalande och karakteristisk för det genuint småskaliga jordbrukslandskapet nedanför Söderåsen.

1p. Jällabjär med omnejd

Klass:	1	Areal: 157 ha
Motiv:	Geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	GNBK	
Källor:	A, 6	

Området utgörs till största delen av Jällabjärs naturreservat. De öppna markerna omkring berget utgör en rest av gammal kulturbygd.

Den konformade höjdryggen är en vulkanrest,

som reser sig omkring 50 m över sina omgivningar. Formationen är en s k ”basaltkupp” och på toppen syns basaltens förklyftning. Genom sin höga halt av växnäringsämnen skapar basalten förutsättningar för en yppig vegetation.

Jällabjär användes för drygt hundra år sedan som betesmark men är numera huvudsakligen skogklätt med bl a bokskog på de högre torrare partierna samt alskog på de lägre och fuktigare markerna. Nedanför sluttningarna finns fortfarande välhävda betesmarker.

1q. Liaängen

Klass:	1	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap, kalkkärr	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Liaängen är resterna av förr vidsträckta ängsmarker som bredd ut sig i Vegeåns dalgång. Ängen och de intilliggande betesmarkerna utgörs av sidvallsäng, öppen hagmark samt blandlövhage och ligger på sluttningarna ner mot Vege å i det uppodlade landskapet nordväst om Kågeröd. Vegetationstypen är fårsvingeltorräng, örtrik ängshavretorräng, rödvenäng, tuvtåteluftäng, högtäng, gräs-lågstarräng, kalkfuktäng och rödvenhed. Kalkfuktängen omger ett litet kupolkärr. Artrikedomen är stor med arter som bl a klasefibbla, svinrot, slätterblomma, majviva, kärrknipprot, ängsskära, smörbollar och ängsmyskgräs. Ett mindre område brukas sedan början 1990-talet åter som slättermark med efterbete.

1r. Öppen hagmark vid Åkersberg

Klass:	2	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Området ligger någon kilometer norr om Kågeröd och utgörs av småbuskig, tuvig mark med gott om purror. Dominerande vegetationstyper i naturbetesmarken är rödvenäng, tuvtåteläng och fuktäng av gräs-lågstarrtyp.

1s. Betesmarker vid Kråkebacken

Klass:	2	Areal: 14 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Betesmarker, hagmark och blandlövhage, i utkanten av den öppna marken runt Kågeröd. Vegetationstyperna är tuvtåteluftäng, högtäng och gräs-lågstarräng med stort inslag av stagg.

1t. Sumpskog vid Finnstorp

Klass:	1	Areal: 18 ha
Motiv:	Naturtyp	
Naturvärde:	N B	
Källor:	B	

Sumpskog med al-vitmossekärr och äldre dammläggning.

1u. Betesmarker vid Hunseröd

Klass:	3	Areal: 33 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Öppen hagmark och blandlövhage mellan gården Hunseröd och Bokholmens mosse. Den öppna, steniga hagmarken är omväxlande kuperad och plan. Den innehåller flera typer av kulturhistoriska spår. Vegetationen utgörs av tuvtåteluftäng, rödvenhed och stagg. Den ogödslade blandlövhagen innehåller bl a rester av skottskog och samma vegetationstyper som den öppna hagmarken.

1v. Betesmarker vid Kongaö

Klass:	2	Areal: 52 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

I anslutning till Kongaö finns hävdade naturbetesmarker med vegetationstyper som tuvtåteluftäng, gräs-lågstarräng, rödvenhed och stagg. Floran är representativ för välhävda naturbetesmarker, bl a förekommer klockgentiana.

1x. Betesmark vid Oröd

Klass:	3	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen, något tuvig och stenig hagmark av varierande kvalitet med bl a purror och buskridåer. Vegetationen utgörs av tuvtåteluftäng, rödvenhed och stagg. Ett litet fastmattekärr ingår i betesmarken, liksom en ogödslad, välhävda och trädrik blandlövhage.

1y. Blinkarps fälad

Klass:	1	Areal: 11 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A, B	

En öppen välhävda fäladsmark med vegetationstyperna rödvenäng, gräs-lågstarräng, ljunghed, rödvenhed och stagg, vilken ligger i en stenig sluttning i kanten av Söderåsen. Artrikedomen är stor med riklig förekomst av arter som knägräs, slättergubbe och darrgräs. Borsttåg, knaggstarr och

loppstarr finns också tillsammans med Sankt Persnycklar och ängsnycklar. Svampfloran är osedvanligt rik och varierad och med många arter vaxskivlingar, bl a praktvaxskivling och tunnvaxskivling. Vaxskivlingar är svampar som indikerar marker med mycket lång beteskontinuitet utan tillförsel av gödselmedel.

1z. Ekhage vid Knutstorp

Klass:	3	Areal: 4,1 ha
Motiv:	Odlingsskapslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En liten, väl betad ekhage norr om Knutstorp slott. Hagmarken domineras av ek, men enstaka askar förekommer även. Spridda hagtorsbuskar och rosor karaktäriserar den ganska glesa betesmarken. Vegetationen är gräsdominerad med inslag av både rödvenhed och rödvenäng vid sidan av fuktäng av tuvtåtelkaraktär. I den östra delen finns ett minnesmärke över Tycho Brahe. Ekhagen är av betydelse för landskapsbilden.

1å. Betesmarker mellan Kolaryd och Tyskåhus

Klass:	2	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingsskapslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Naturbetesmarkerna kan karakteriseras som öppen hagmark, blandlövhage och annan hagmark och ligger i ett kuperat terrängavsnitt. Vegetationen är representativ med vegetationstyper som bl a tuvtåtel-fuktäng, rödvenäng, rödvenhed och stagghed.

1ä. Öppen hagmark vid Stora Åkarp

Klass:	2	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingsskapslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En öppen hagmark i ett lätt kuperat landskap som domineras av vegetationstyper som rödvenäng, tuvtåtel-fuktäng, gräs-lågstarräng, rödvenhed och stagghed.

2. Betesmarker vid Kollinge

Klass:	3	Areal: 20 ha
Motiv:	Odlingsskapslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Öppen hagmark och blandlövhage sydväst om Ollonbergshus. Den öppna hagmarken är stenig och flack med rödvens- och tuvtåtelvegetation. Blandlövhagen består av ogödslade, välbetade aldungar med välutvecklade socklar och styltrötter.

3. Betesmarker vid Möllarps säteri

Klass:	3	Areal: 13 ha
Motiv:	Odlingsskapslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Öppen hagmark och blandlövhage i anslutning till Möllarps säteri. Den öppna hagen är påverkad av gödsling. Blandlövhagen i bäckdalen är välhävdad och innehåller block, stengården, purror och en välutbildad buskridå. Vegetationen är huvudsakligen rödvenäng, tuvtåteläng och högörtäng.

4. Kongaklint och fäladsrest vid Kolaryd

Klass:	2	Areal: 40 ha
Motiv:	Odlingsskapslandskap, flora, geologi	
Naturvärde:	NBKG	
Källor:	A	

Höjden Kongaklint är en diabasgång, som slagit igenom en äldre, silurisk lerskiffer. Höjden är delvis bevuxen med bokskog av ängstyp, men i övrigt planterad med gran. I den nordvästligaste delen, i en väl markerad sluttning, finns en liten fäladsrest med representativa vegetationstyper som rödvenhed, rödvenäng och tuvtåtel-fuktäng. Bland förekommande växtarter märks bl a backsippa och smörbollar. Den delvis enbevuxna, branta och översilade sluttningen är ogödslad och välhävdad. Marken är stenig och något tuvig. Kongaklint har utöver det geologiska värdet även ett landskapsbildsmässigt värde.

5. Betesmarker vid Stora Bjärnarp

Klass:	3	Areal: 44 ha
Motiv:	Odlingsskapslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Blandlövhagar och öppen hagmark på gammal inägomark. Blandlövhagarna är varierande ifråga om trädskikt, hävdstatus och gödselpåverkan, men är blockiga. Även de öppna hagmarkerna varierar i utseende. Vegetationen utgörs främst av rödvenäng, tuvtåteläng, fuktig gräs-lågstarräng, rödvenhed och stagghed. I området finns en varggrop. I anslutning till betesmarkerna finns även några mindre alskogs-partier som inte hävdas och som utvecklats mot naturskog. Fågelfaunan är påfallande rik.

6. Barmossen

Klass:	2	Areal: 11 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	NBZ	
Källor:	A	

Stor våtmark som till största delen är bevuxen med al- och björkskog efter avslutad torvtäkt och dikning. På kanterna i de gamla torvgravarna växer bl a den ovanliga laven *Cladonia incrassata*, som här har sin enda kända förekomst i länet. Rikt fågelliv.

7. Björkhage vid Steninge

Klass:	2	Areal: 3,1 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En björkhage i ett öppet, något kuperat landskap dominerat av odlad mark. Vegetationstyperna som karaktäriserar naturbetesmarken är rödvenäng, tuvtåteläng, rödvenhed och stagghed.

8. Betesmark vid Skogsgård

Klass:	3	Areal: 3,8 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En öppen, något blockig och stenig betesmark på en svag åsrygg. Spridda björkar och ekar förekommer liksom en del hassel. Partier av området är rikligt bevuxna med björnbär. Vegetationen kan betecknas som en rödvenäng.

9. Öppen hagmark vid Grytekullen

Klass:	2	Areal: 15 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Den öppna hagmarken innehåller stora, mer eller mindre stenfria ytor, en del odlingsrösen, stengården och två fägor. Små lövdungar finns här och var längs kanten och längs stenmurarna. Rödenäng, tuvtåteläng och fuktäng av gräs-lågstarrtyp karaktäriserar vegetationen.

10. Blandlövage vid Källstorp

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Blandlövage norr om Källstorps gård. Hagmarken kännetecknas bl a av gamla ekar och bokar. Vegetationen utgörs huvudsakligen av rödenäng, men floran är ensartad och något lundartad. Hagmarken är estetiskt tilltalande.

11. Rävlinge mosse

Klass:	2	Areal: 13 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	Z	
Källor:	A	

Våtmark, starkt påverkad av torvtäkt. Vattenfyllda torvgravar. Rikt fågelliv.

12. Öppen hagmark vid Bjärnarp

Klass:	2	Areal: 3,6 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En öppen hagmark i en mosaik av mycket små gamla åkrar. Vegetationen är ganska trivial, men staggvariant av gräs-lågstarräng och fragment av ljunghed förekommer.

13. Betesmarker vid Djurup

Klass:	2	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

En öppen hagmark och ekhage i en markerad dalgång i ett i övrigt svagt kuperat landskap som domineras av odlad mark. Många hävdindikatorer förekommer i vegetationen, bl a darrgräs, ängstarr, smörbollar, svinrot och ängsskära, vilka antyder att hagmarken tidigare utnyttjats som äng. Artsammansättningen indikerar också att gödsling inte förekommit. Området har stor betydelse för den biologiska mångfalden och landskapsupplevelsen tillsammans med den betade åkern som ansluter i väster.

14. Öppen hagmark vid Rökaholm

Klass:	3	Areal: 21 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Välhävdat öppen hagmark invid gården Rökaholm. Vegetationen är representativ för naturbetesmarker och utgörs av fårsvingeltorräng, rödenäng, tuvtåteläng, högtörtäng och högstarräng. Öppet vatten finns i området.

15. Karatofa

Klass:	2	Areal: 153 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora, fauna, geologi	
Naturvärde:	NBZGK	
Källor:	A, 4	

Ett landskap med mjukt rundade kullar och mellanliggande sänkor, som innefattar bl a norra delen av

Torrlösa fälad, Prästafäladen med skjutbana, Bolshus och Karatofta gamla tomter, samt flera fornlämningar. En väl markerad dalgång löper i nordvästlig-sydöstlig riktning genom hela området. Vid Höje backe är den brant och hög. Strax väster om Svenstorp går berggrunden, som här är underkambrisk sandsten, i dagen. I berggrundsblottningen finns vackra böljeslagsmärken, vilka ännu visar vattenrörelserna i det grunda hav där sanden avsattes för knappt 600 miljoner år sedan. Den gamla fäladsmarken har i väster planterats igen med gran, men välbevarade rester finns fortfarande kvar i Torrlösa och Svenstorps fälader samt som igenväxande områden vid Höje backe.

Svenstorps fälad är en naturbetesmark med flera olika naturtyper, bl a öppen hagmark, björkhage och enefälad. Terrängen i området är något kuperad och sluttande, och det omgivande landskapet består av gamla åkrar och betesmarker. Vegetationen är mångformig. Till växter som särskilt bör framhållas hör klockgentiana, granspira, svinrot, grönvit nattviol, borsttåg och småvänderot. I en liten damm i den norra delen växer havssäv, en art som normalt endast uppträder vid havsstränder.

Höje backe uppvisar en stor rikedom av olika vegetationstyper: fårsvingeltorräng, rödvenäng, tuvtäteläng, högörtäng, fuktäng av gräs-lågstartyp, stagghed och rödvenhed. Igenväxningen har dock på senare tid varit omfattande.

Inom området finns också en ekdunge - Övre Bolsingaskogen - som är en ädellövskog av naturskogskaraktär med arter som ask, alm, asp, apel, fågelbär, björk och lind. Markvegetationen är mycket artrik med en praktfull vårflora.

Vid den sk Karatoftadammen växer rikligt med kärnäva, som är en av landets rödlistade växter. Djurlivet är mångformigt och fågellivet rikt och varierat. Karatoftaområdet har betydelse som närströvsområde för boende inom Svalövs tätort, samtidigt som det är en av de sista resterna naturmark i gränsen mot fullåkersbygden.

16. Betesmarker vid Pålbo

Klass:	3	Areal: 7 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Betesmarker av mer öppen karaktär och med trivial flora och vegetation i den södra delen. Den norra delen av området är mer trädbevuxen med främst ek och al. Markvegetationen är trivial med tuvtätelfukt-

äng och högörtängar i delar där betesintensiteten är svag. Delar av den mellanliggande lövskogen betas. Genom området rinner en av rätningar opåverkad bäck.

17. Rååns dalgång

Klass:	1	Areal: 1175 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi, friluftsliv	
Naturvärde:	NB GK	
Källor:	A, 5	

Landskapet kring Rååns övre lopp är en utpräglad fullåkersbygd, där dalgången med sina små bidalar är väl markerad i landskapet, även om den vid t ex Sireköpinge är bred och öppen. Odlat mark dominerar dalgångens sluttningar, men sammanhängande trädbestånd finns längs delar av ån. Vid Brödåkra finns ett större bokskogsområde. Storgodsdriften har påverkat landskapets utseende och bidragit till stora åkerfält, gles bebyggelse och många alléer längs vägarna. Särskilt värdefull är lindallén vid Spargott, som har en framträdande exponering ovanför dalgången. Betydelsefulla landskapselement är också bronsåldershögarna på höjdryggarna och den stora holländarkvarnen söder om Sireköpinge.

Rååns dalgång med bidalar är geologiskt intressant p g a av sluttningarnas skärningar genom fossilförande Trias/Jura-lager. Väster och öster om Sireköpinge finns dessutom små, intressanta kullar av diabas som trängt upp genom skifferberggrunden. Vegetationen och floran på dessa är speciell med många mindre vanliga arter, bl a förekommer klippnejlika.

18. Bäckravin vid Trolleholm

Klass:	1	Areal: 35 ha
Motiv:	Naturtyp, geologi	
Naturvärde:	NG	
Källor:	A	

Läppan ansluter till Vallabäcken, som utgör gräns mot Eslövs kommun. Bäckan har skurit sig djupt ner i skifferberggrunden. I ravinsluttningarna framträder lerskifferlagren. Bokskog täcker större delen av ravinsidorna, men längs bäcken växer även al och ask. Väster om ravinen finns i områdets nordöstra del ett översilningskärr med uppträngande kalkkrikt grundvatten. Ravinområdet berör även Eslövs kommun (Farstorphsområdet, se Eslövs kommun nr 12).

19. Trolleholm

Klass:	3	Areal: 50 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Stor, blockig, öppen hagmark med framför allt björk och ek sydost om Trolleholm. Ett större viltvatten har anlagts i hagmarken, som för övrigt utnyttjas som vilthägn för dovhjortar. Området innehåller stenmursrester, drivningsfålla, jaktorn och smådiken.

Tuvtåteläng dominerar vegetationen. Hagmarken är den sista resten av den förr vidsträckt fäladsmark som utbredd sig söder och sydost om Trolleholm, men som nu är uppodlad eller skogsplanterad.

20. Brååns dalgång

Klass:	1	Areal: 300 ha
Motiv:	Vattendrag, odlingslandskap	
Naturvärde:	NZGKLV	
Källor:	A, 7	

Brååns dalgång med den delvis meandrande Bråån har en tilltalande landskapsbild. Vattendraget hyser en fiskfauna med ovanliga arter som grönling, sandkrypare, nejonöga och bäcköring. Dalgången är av högt geovetenskapligt värde genom åns meandrande lopp samt genom de naturliga landskapsförändrande processer som sker i ån och i strandbrinkarna.

21. Odlingslandskapet norr om Norrvidinge

Klass:	1	Areal: 335 ha
Motiv:	Terrängform, odlingslandskap	
Naturvärde:	GKL	
Källor:	A	

Ett topografiskt framträdande öppet odlingslandskap med flera mycket markerade kullar (backar). Backarna, som kan betraktas som kamesbildningar, utgörs huvudsakligen av sorterade sediment, som delvis överlagrats med leror och morän. Backarnas uppkomst är ännu inte helt klarlagt. De framhävs av de gravhögar från bronsåldern som finns på krönen. I den norra delen av området slingrar Saxån sig fram i en väl markerad dalgång. Landskapsbilden är säregen och har få motsvarigheter i länet. Merparten av området är uppodlat och endast obetydliga rester av naturlig vegetation finns kvar, huvudsakligen i anslutning till gravhögarna och Saxåns dalgång.

KÄLLOR

1. Föreningen Söderåsens natur. 1990. *Gränsbygd Söderåsen*. - Helsingborg.
2. Hallenborg, T. 1939. *Skäralid*. - Lund.
3. Naturvårdsverket. 1989. *Nationalparksplan för Sverige*. - Solna.
4. Fältbiologerna Svalöv. 1978. *Karatofta - en bok om Karatofta-Svenstorp-Höje backe*. - Lund.
5. Nilsson, A. 1982. *Västskånska ättehögar och deras flora*. - *Svensk botanisk tidskrift* 76:391
6. Persson, Y. 1974. *Vegetation och markanvändning inom Jällabjär, Malmöhus län*. - *Statens naturvårdsverk, SNV PM 453*.
7. *Saxån-Brååns avrinningsområde - en kunskapssammanställning*. - *Länsstyrelsen i Malmöhus län, miljövårdsenheten, Medd 1986:2*.

SVEDALA KOMMUN

1. Backlandskapet söder om Romeleåsen	156	3. Resåkrallunden	159
1a. Torreberga ängar	156	4. Backlandskapet nordost om Lemmeströ	160
1b. Nockebroängen	156	4a. Björkesåkrasjön	160
1c. Växtlokal vid Bara	156	4b. Laholmsrännan	160
1d. Torupsområdet	156	4c. Prästaskogen	160
1e. Risebjär	157	5. Arrieområdet	160
1f. Naturbetesmarker vid Västerskog	157	6. Svenstorps mossar	160
1g. Området norr och väster om Yddingesjön	157	7. Svanevass	160
1h. Hyby hage	157	8. Landsfiskalsbacken	160
1i. Ällesjön	158	9. Naverlönn vid Silversborg	161
1j. Ekstång	158	10. Nygårdslund	161
1k. Åskedal	158	11. Backlandskapet söder om väg E 65	161
1l. Trumpetarängen	158	11a. Killeränna	161
1m. Tudaremossen	158	11b. Ullbergskroken	161
1n. Yddingesjön och Bökeberg	158	11c. Södra Lindved	161
1o. Sjödiken	158	11d. Börringesjön med närmaste omgivning	161
1p. Området öster om Bökeberg	158	11e. Öster om Börringesjön	162
1q. Eksholm och Eksholmssjön	158	11f. Naturbetesmark vid Sörbyrännan	162
1r. Fjällfotasjön och Fjällfotaljung	159	11g. Havgårdssjön	162
1s. Svenstorp	159	11h. Havgårdsskogen	162
1t. Våtmark norr om Bönarp	159	11i. Hunneröds mosse och Frisbjär	162
1u. Törringelund	159		
2. Råbergsslätt	159		

Svedala kommun tillhör den naturgeografiska regionen ”Sydvästra Skåne”, region 6. Landskapet är till största delen ett småkuperat backlandskap med många sjöar, småvatten och kärr, inramade av ädellövskog och granplanteringar.

Berggrunden består helt och hållet av kalksten. Jordlagren bildades vid inlandsisens avsmältning. Det fanns under denna tid många dödisblock i trakten, kring vilka olika typer av sediment avsattes. Därför växlar jordarterna mycket starkt inom små områden i kommunen. Allt från styv lera till grus förekommer. Söder-slätt i söder och Lundaslätten i norr är bördiga och odlades därför tidigt upp.

Svedala kommun hade under bysamhällets tid både slätt-, ris- och skogsbygder. Byarna låg på de bördiga och lättarbetade jordarna, ofta nära ett vattendrag eftersom fuktängarna gav en säker höskörd. I kommunens östra del fanns många ensamgårdar eller småbyar, där utmarken gick in som en kil till byn. Kring

sjöarna fanns stora utmarker med mycket skog. Adels storgodsbruk har präglat landskapet mycket starkt. På 1600-talet låg i Svedalatrakten en större andel mark i adels ägo än i de flesta andra skånska områden vid samma tid. Än idag är slotts- och herrgårdslandskapet utmärkande för Svedala kommun.

På 1700-talet hade det mesta av skogen redan gått åt som timmer bl a till hus i Malmö och kronogårdar ute på slätten. I stort sett hela Svedalaområdet hade förvandlats till en risbygd med öppna betesmarker, stora slåttermarker, små lyckodlingar på utmarken och glesa skogrester. 1838 införde Skabersjö gods den första moderna skogsbruksplanen, vilket satte fart på skogens återkolonisation av de gamla utmarkerna. Efter skiftena skedde, som på så många andra ställen i Skåne, uppodling av tidigare ej odlad mark och 1912 hade åkermarken sin största utbredning. Åkermarken har därefter åter minskat till förmån för ökade skogsarealer.

1. Backlandskapet söder om Romeleåsen

Klass:	1	Areal: 10290 ha
Motiv:	Terrängform, mångformighet	
Naturvärde:	N B Z G K L R	
Källor:	A, B, 1	
Naturminne:	Bantistel (1994)	

Backlandskapet sydväst om Romeleåsen har en för landet ovanligt välutvecklad dödstopografi. Det täcker Alnarpssänkan och jorddjupet är mycket stort, mer än 120 meter. Hur de kuperade storformerna uppkommit är inte klarlagt, men backlandskapet är av utomordentligt betydelse för den vetenskapliga forskningen och undervisningen för tolkningen av isrörelser och isavsmältning. De kvartära lagerföljderna är komplexa. Olika moräntyper förekommer och på kullarna finns sk platåer avsatta i uppdämda issjöar. I samband med avtappningen av issjöarna har många raviner uppkommit. Kvardröjande isblock har också skapat många dödisgröpar, som sedan vuxit igen till kärr och torvmarker. De flesta av dessa små torvområden är numera utbrutna och åter vattenfyllda. Områdets jordarter - moränleror - är mycket bördiga och landskapet är därför uppodlat, särskilt i nordväst. Detta medför att terrängformerna här är lätt iakttagbara. Där en sandigare moräntyp är förhärskande är uppodlingsgraden lägre och landskapet mer skogbevuxet. Utbredda ädellövskogar med inslag av granplanteringar finns i anslutning till de stora godsens Torup, Skabersjö och Börringekloster. Flera sjöar bidrar till landskapets mångformighet, bl a Yddingen, Fjällfotassjön och Eksholmssjön.

Odlingslandskapet är en mosaikartad miljö med mycket lång bosättningskontinuitet. Området kring Skabersjö och runt Yddingen har alltsedan förhistorisk tid varit av betydelse, vilket flera boplatslämningar från stenåldern och järnåldern vittnar om. Under senmedeltiden tillkom flera andra sätesgårdar, bl a Torup och Hyby. Storgodsens och slottsmiljöerna har således under mycket lång tid satt sin prägel på odlingslandskapets utveckling.

Backlandskapet är unikt och av såväl nationellt som internationellt geovetenskapligt värde. Landskapsbilden är synnerligen tilltalande och i stora delar utan motstycke i landet. De stora lövskogsarealerna är av utomordentligt stor betydelse för allmänhetens friluftsliv och vissa delar har mycket hög besöksfrekvens. Mångfalden av naturmiljöer medför dessutom ett synnerligen rikt och varierat växt- och djurliv med ett stort antal rödlistade arter.

1a. Torreberga ängar

Klass:	1	Areal: 62 ha
Motiv:	Våtmark, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N Z K L	
Källor:	A	

Området domineras av våtmarker på torv med trivial vegetation men med betydande värde för insekts- och fågellivet samt landskapsbilden. Kombinationen av många olika vegetationstyper ger upphov till en rik biologisk mångfald. De öppna markerna är genom sin storlek en viktig inlandslokal för rastande flyttfågel och övervintrare. Rester av ett kulturhistoriskt intressant äldre översilningssystem finns på ängarna. Trakten är också rik på fornlämningar, framför allt stenåldersboplatser. Huvuddelen av ett större sammanhängande område ligger i Staffanstorps kommun.

1b. Nockebroängen

Klass:	1	Areal: 1,2 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	N B	
Källor:	A	

Artrik naturbetesmark i slutningen ned mot Sege å. Området har sannolikt lång kontinuitet i hävd och har tidigare utnyttjats som slåttermark. Vegetationen utgörs av en artrik torräng med bl a blodnäva, brudbröd, gullviva, fältvädd, bockrot, backtimjan och darrgräs. Närmast ån har ängen tidigare varit uppodlad.

1c. Växtlokal vid Bara

Klass:	1	Areal: 0,2 ha
Motiv:	Flora	
Naturvärde:	B	
Källor:	A	

Den enda växtplatsen i landet för bantistel. Växten etablerades när banvallen byggdes på 1890-talet. Den gamla banvallen fungerar numera som cykelstig och beståndet med bantistel finns på den södra sidan.

1d. Torupsområdet

Klass:	1	Areal: 315 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora, fauna, friluftsliv	
Naturvärde:	N B Z R	
Källor:	A, 2	

Kring Torups slott finns stora arealer med ädellövskog, främst gamla bokskogar, som är mycket populära utflyktsmål. Torupsskogarna är kuperade med många kärr och dammar. Ädellövskogarna kring Torup är några av de få kvarvarande gamla variationsrika bokskogarna i länet. Fältskiktet är vanligen av god till rik ängstyp med arter som bl a vitsippa, gulplister och skogsbingel. Skogarna i den sydligaste delen av området (Söderskog) är mer hedartade med en trivial flora med kruståtel och få örter. I bok-

skogarna finns flera ovanliga lundgräs, bl a strävlost och skugglost. Den skogliga kontinuiteten är lång även om trädskiktet inte alltid varit slutet. I området finns också många kraftiga trädindivider och en del högstubbar. I skogarna förekommer en intressant svampflora med flera rödlistade arter. Lavfloran utgörs av flera mindre vanliga arter, vilka ofta är knutna till äldre lövträd. Djurlivet är rikt trots det intensiva friluftslivet.

Norr om slottet kring Torupsbäcken, där bl a grönling påträffats, utbreder sig betesmarker som tidigare varit uppodlade, men som regelbundet översvämmas. De öppna betade markerna är viktiga för rastande och häckande våtmarksfåglar.

I delar av Torupsområdet finns anlagda ströv- och motionsslingor. Hela området är av mycket stor betydelse för rekreation och friluftsliv.

1e. Risebjär

Klass:	2	Areal: 52 ha
Motiv:	Ädellövskog	
Naturvärde:	N Z B R	
Källor:	A	

Ett kuperat område med varierade ädellövskogar som domineras av bok men med inslag av alm, ask, ek, lind och fågelbär. Markvegetationen är ängsartad. Skogen har sannolikt uppkommit genom igenväxning av tidigare trädbärande ängar, vilket många träd flerstammighet vittnar om. Skogsområdet har stor utvecklingspotential för det rörliga friluftslivet.

1f. Naturbetesmarker vid Västerskog

Klass:	1	Areal: 44 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	K Z B N	
Källor:	A	

Ett karakteristiskt beteslandskap rikt på småvatten i en kraftigt kuperad terräng. Naturbetesmarkerna har lång kontinuitet, men stora arealer har påverkats av gödsling, vilket medfört att floran utarmats. Markförhållandena är naturligt magra och på många befintliga hägnadsvallar och torra partier i anslutning till dessa finns en naturlig hedvegetation bevarad. Många småvatten har en välutvecklad kärrvegetation av fattigtyp. I några kärrområden har även utbildats gungflyområden med begynnande mossebildning. Faunan är förhållandevis rik och i småvattnen förekommer olika grodarter. Naturbetesmarkerna har utgjort delar av utmarken till Hyby. I den östra delen av området mynnar fägatan, som finns kvar i nästan hela sin sträckning. Hela området är naturskönt och har betydande värden för fauna och flora.

1g. Området norr och väster om Yddingesjön

Klass:	3	Areal: 1070 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog, rekreation	
Naturvärde:	K Z B N R	
Källor:	A	

Variationsrikt jordbrukslandskap med många kärr och småvatten, hagmark, bokskog samt gammal ädellövskog. Terrängen är mycket kuperad. Hyby västra backar, som utgör delar av Hyby f d utmarker, är numera till övervägande del uppodlade eller utnyttjade som kulturbeten. Många kulturhistoriska spår finns kvar i landskapet, bl.a. jordhågn, fornlämningar och den välbevarade fägatan i norra delen. Rester av områdets ursprungliga flora och vegetation förekommer inte sällan i anslutning till dessa spår. Backsippa, svinrot, ljung och blåbär är några sådana arter. Vid Lilla Ryd finns ännu hävdade naturbetesmarker med bl a svinrot, smörbollar, svartklint och orkidéer.

Bokskogen vid Kråkenäs omges av en tydlig hägnadsvall. I skogen påträffas bl a ovanliga skalbaggar.

Väster om Yddingesjön ligger Bokskogens golfbana.

1h. Hyby hage

Klass:	1	Areal: 68 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna, flora, friluftsliv	
Naturvärde:	N B Z G K L R	
Källor:	A, 1	

Hyby hage är ett större beteslandskap mellan Hyby och Eksholm. Terrängen är kuperad och området är ett karakteristiskt dödislandskap med många dammar och kärr i sänkorna. Områdets sydöstra del utgörs av Hyby backar eller Storkabackarna. En öppen hagmark med lång kontinuitet i hävden. Delar av naturbetesmarkerna är påverkade av gödsling, medan andra delar uppvisar en mer opåverkad vegetation och flora med arter som bl a backsippa, brudbröd, solvända och kattfot. Karaktäristiskt är den rikliga förekomsten av hagtornsbuskar, snår med björnbär samt små lövdungar. Våtmarkerna utgörs av såväl små rikkärr som kärr av fattigtyp. Inom området finns kulturhistoriska element i form av bl a välhållna jordhågn och hålvägar. Flera småvatten har uppkommit genom torvtäkt. I några vatten förekommer gråhakedopping. Lökgroda och klockgroda har lekvatten inom området. Genom området löper en gammal banvall, som numera delvis är cykelstig. Området har stor betydelse för det rörliga friluftslivet.

1i. Ällesjön

Klass:	2	Areal: 162 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmark	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

Fuktiga ängs- och betesmarker på torvjord. Rik flora och fauna, bl.a. majnycklar och lökgröda.

1j. Ekstång

Klass:	3	Areal: 72 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

Långsträckt fuktmarksområde som till stor del utgörs av betesmarker. Några partier har lång kontinuitet som fodermarker. I vissa delar har hävden upphört. Kärrnocka växer på några platser, liksom majnycklar. Små öppna vattenspeglar finns där det tidigare varit torvtäkt. Området är av värde för flora och fauna och fungerar som en ekologisk korridor.

1k. Äskedal

Klass:	2	Areal: 10 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

En kuperad betesmark i kanten av ett större skogbevuxet område i backlandskapet. På flera ställen tränger grundvattnet fram i backarna och översilar sluttningarna. I svackorna finns flera kärr och fuktängar med rik vegetation. Arter som krissla, ängsskära, smörbollar, gökblomster, rödkämpar och darrgräs är karakteristiska hävdindikatorer. Förekomsten av gullviva är riklig.

1l. Trumpetarängen

Klass:	2	Areal: 2,0 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

Fuktängar med högrötsvegetation och gamla träd vid Torupsbäcken. Fuktängarna har tidigare utgjorts av slåtter- och betesmarker, men är sedan lång tid tillbaka ohävdade och kännetecknas nu av högvuxna starrarter, gräs och örter. Vidkroniga ekar och bokar hyser ett flertal ovanliga växt- och djurarter. Underväxten utgörs främst av hassel, hagtorn och fläder. I Torupsbäcken förekommer bl a grönling.

1m. Tudaremossen

Klass:	2	Areal: 131 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Området upptas till största delen av Tudaremossen, som är en stor flack fuktäng. Omgivande landskap är

svagt kuperat och domineras av åker. Motorvägen delar av området i två delar. Vegetationen är trivial i den norra delen, medan de södra delarna delvis har vegetation av kalkfuktängskaraktär. Området är av betydelse för fågellivet, inte minst övervintrande rovfåglar.

1n. Yddingesjön och Bökeberg

Klass:	1	Areal: 600 ha
Motiv:	Sjö, ädellövskog, odlingslandskap	
Naturvärde:	N V B Z K	
Källor:	A	

Yddingesjön är en grund och näringsrik slättsjö. Sjöns omgivningar är småkuperade och variationsrika med omväxlande skog, hagar, alkärr och åkermark. Området hyser en rik fauna, speciellt vad gäller fåglar och insekter, och är även värdefull som lokal för arkeologiska/paleo-ekologiska studier. Vid Roslätt finns ädellövskog och ekhagar. Hagmarkerna är av visst intresse för friluftslivet. Backnejlika är en intressant art i torrängarna. Ekshagen är sedan 1986 delvis hjorthägn. I områdets våtmarker finns en stabil population med åtlig gröda. Landskapsbilden är tilltalande i de gamla odlingsmarkerna.

1o. Sjödiken

Klass:	3	Areal: 70 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A	

Torvtäktsovmråde med stort inslag av kärrvegetation. Området är till stor del igenvuxet med säl, al och björk. Det har stor betydelse för faunan.

1p. Området öster om Bökeberg

Klass:	3	Areal: 900 ha
Motiv:	Ädellövskog, friluftsliv	
Naturvärde:	N R Z K	
Källor:	A	

Området är p g a närheten till Malmö ett av de mest intensivt utnyttjade närströvmrådena i länet. Särskilt betydelsefull är bokskogen vid Bökeberg öster om Yddingesjön. Landskapet är omväxlande och uppvisar skogar av olika sammansättningar, har sjöar, gölar, myrmarker, beteshagar samt en skiftande mjuk topografi, vilket skapar en stor variation av utomordentlig betydelse ur rekreationssynpunkt. I området finns flera gamla ekar, av vilka en del är tillhåll för ekoxe. Vilttrikt.

1q. Eksholm och Eksholmssjön

Klass:	1	Areal: 44 ha
Motiv:	Ädellövskog, fauna, friluftsliv	
Naturvärde:	N L B Z R K	
Källor:	A	

Norr om Eksholmssjön finns ett variationsrikt landskap med ädellövskog, alkärr, ängsmark och små åkerlappar. Mycket gamla ekar och bokar finns i området, som delvis har utvecklats fritt under lång tid. I skogen norr om vägen Lund - Sturup finns bl a smörbollar och grönvit nattviol. Till skalbaggsfaunan hör ekoxe. Området har stora landskapsestetiska värden och stort värde för friluftslivet.

1r. Fjällfotasjön och Fjällfotaljung

Klass:	2	Areal: 385 ha
Motiv:	Sjö, våtmark	
Naturvärde:	Z G B N V	
Källor:	A	

Fjällfotasjön är en grund och näringsrik sjö omgiven av skogsmark. I sjön finns några öar där träd- och buskvegetationen utvecklats fritt under mycket lång tid. Stränderna runt sjön kantas av täta vassar, alkärr och myrmark, vilket gör sjön svår att nå. Området är därför ganska ostört och hyser en rik fauna.

Fjällfotaljung är en ung torvmark, i ett övergångsstadium mellan kärr och mosse, belägen vid den norra stranden av Fjällfotasjön. Myren omges av vildvuxna lövsumpskogar med bok- och granskog på högre partier.

Backlandskapet kring sjön är av geovetenskapligt värde.

1s. Svenstorp

Klass:	2	Areal: 4,3 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

Området utgör en del av Segeås dalgång med öppen hagmark söder om järnvägen Malmö - Ystad.

Omgivande landskap är svagt kuperat och domineras av åker. Hagmarken är svagt hävdad, men innehåller en rik flora med bl a majnycklar, kärrvial, smörbollar och backsippa. Bland ovanliga evertebrater kan nämnas jättestarmott, brunstarrfly och större agat-snäcka. Sandödlor förekommer på halvöppna slänter i anslutning till järnvägen.

1t. Våtmark norr om Bönnarp

Klass:	2	Areal: 5 ha
Motiv:	Våtmark, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

Våtmarksområde med förekomst av bl a sumpviol. På de intilliggande kullarna växer bl a svartklint och skärblad. Området kan anses utgöra en del av det sk Arrieområdet i Vellinge kommun.

1u. Törringelund

Klass:	1	Areal: 29 ha
Motiv:	Ädellövskog, friluftsliv	
Naturvärde:	B Z N R L	
Källor:	A	

Törringelund är en ädellövskog med mycket högt naturvärde på backarna strax nordväst om Törringe kyrka. Lunden är omgiven av åkermark och utgör ett markant inslag i landskapsbilden. Den hyser en rik flora och fauna med bl a rosenlök och ätlig groda. Törringelund är ursprungligen en hjorthage som anlagts under medeltiden. Trots att området är arealmässigt begränsat har det synnerligen stor betydelse som strövområde.

2. Råbergsslätt

Klass:	3	Areal: 13 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Ett småskaligt och varierat landskap med flera små betesmarker och lövdungar i de i övrigt uppodlade omgivningarna. Lövdungarna karakteriseras till stor del av avenbok, björk, ek och hassel. Naturbetesmarkerna har sannolikt lång hävdkontinuitet. Örtrik hedvegetation samt några små rikkärr med bl a majnycklar förekommer. De många jordhägnen, betesmarkerna och de delvis betade lövdungarna ger området ett ålderdomligt utseende.

3. Resåkrunden

Klass:	1	Areal: 13 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog, fauna, flora	
Naturvärde:	N B Z G K	
Källor:	A	

Ädellövskogsområde som uppkommit på inägomark till ensamgården Resåkra. Endast begränsade partier med öppen mark finns kvar. Trädvegetationen utgörs av vidkroniga bokar och ekar med inslag av avenbok och björk. Hassel, hagtorn och slån förekommer i buskskiktet. Rester av den forna ängsfloran finns kvar i de västra partierna, bl a växer här smörbollar, Sankte Pers nycklar och grönvit nattviol. I den västra ekdungen förekommer rikligt med blåsippa, vilket antyder lång kontinuitet som trädbärande mark. I äldre tid brukades marken som trädbärande äng, medan omgivande utmarker var öppna betesmarker. Dessa är numera uppodlade eller bevuxna med planterad granskog. Förekomsten av död ved är riklig, vilket gynnar många vedlevande organismer. De samlade biologiska värdena är mycket höga.

4. Backlandskapet nordost om Lemmeströ

Klass:	1	Areal: 1310 ha
Motiv:	Terrängform, naturtyp, fauna	
Naturvärde:	N B Z G L	
Källor:	A	

Backlandskapet nordost om Lemmeströ upp mot Björkesåkrasjön och Kullaröd är delvis uppodlat. I området finns boksogsområden och många granodlingar omväxlande med små kärrmarker med al och ask. Många mägerhål och småvatten utgör goda livsmiljöer för flera groddjur, bl a lövgroda, som inom detta område har sin huvudsakliga förekomst i västra Skåne.

4a. Björkesåkrasjön

Klass:	1	Areal: 172 ha
Motiv:	Sjö, landskapsbild, friluftsliv	
Naturvärde:	Z V K N R	
Källor:	A	

Den grunda slättsjön Björkesåkrasjön med närmast omgivande strandzon är särskilt värdefull från ornitologisk synpunkt. Härtill kommer att sjön kan tillmätas landskapsestetiska värden samt att dess angränsande skogspartier är av värde för viltet och friluftslivet.

4b. Laholmsrännan

Klass:	2	Areal: 12 ha
Motiv:	Naturtyp, geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B G K	
Källor:	A	

En markerad dalgång som till stora delar utnyttjas som betesmark. I dalgångens botten uppträder rikkärr, vilka delvis är under igenväxning. Dalen mynnar i de låglänta torvmarkerna vid Ljungen söder om Björkesåkrasjön.

4c. Prästaskogen

Klass:	1	Areal: 50 ha
Motiv:	Ådellövskog, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N K B Z L	
Källor:	A	

Norr om Lemmeströ ligger ett variationsrikt och landskapsestetiskt tilltalande område med bok- och ekblandskogar, betesmarker, rikkärr mm. I området finns dessutom några granplanteringar och ganska ung bokskog. Skogen innehåller gamla bokar och ekar, samt mycket död ved, vilket ger förutsättningar för olika tickor och vedlevande insekter. Området hyser en mycket rik fauna. Kronhjort och dovhjort förekommer regelbundet. Lövgroda finns i de kvarvarande småvattnen i betesmarkerna, som har en

välbevarad hävdflora med bl a orkidéer och majviva. Ett mindre kupolkärr finns i en ohävdad fuktängsmark.

5. Arrieområdet

Klass:	2	Areal: 9 ha
Motiv:	Fauna, rekreation	
Naturvärde:	Z L R	
Källor:	A, B	

Arrie, som till största delen ligger i Vellinge kommun, utgör ett främst ur zoologisk synvinkel mycket värdefullt område. Omfattande täktverksamhet har förekommit och i de på så sätt uppkomna vatten-samlingarna har ett rikt biologiskt liv utvecklats. Lökgroda, strandpadda och ätlig groda förekommer liksom sandödda. Fjärilsfaunan omfattar arter som färgkullekorgmal och smygstickellik glansvinge. Fågelarter av särskild betydelse är gråhakedopping och mindre strandpipare. Området har fått en intressant landskapsbild och har potential som rekreationsområde.

6. Svenstorps mossar

Klass:	3	Areal: 64 ha
Motiv:	Våtmark	
Naturvärde:	B Z G	
Källor:	A	

Kärrområden i åkerlandskapet. Rik flora och fauna. Området är av värde för geologisk/paleoekologisk forskning.

7. Svanevass

Klass:	3	Areal: 4,6 ha
Motiv:	Våtmark, fauna	
Naturvärde:	N Z	
Källor:	A	

Ett litet våtmarksområde som hänger samman med den f d Månstorps sjö i Vellinge kommun. Området utgörs av en öppen vattenyta omgiven av vassvegetation. Det har betydelse för fågellivet.

8. Landsfiskalsbacken

Klass:	2	Areal: 2,9 ha
Motiv:	Ådellövskog, rekreation	
Naturvärde:	N R	
Källor:	A	

En lövskogsdunge i det kuperade landskapet strax söder om Aggarps mölla. Floran, med förekomst av bl a vitsippa, gulsippa, skogsbingel och rikligt med hålnunneört, indikerar lång skoglig kontinuitet. Förutom högstammiga bokar och tidigare även almar, finns en liten granplantering. I söder finns avenbok som tyder på ett mer öppet tillstånd under en tidigare epok. Närheten till Svedala tätort gör området värdefullt som närströvområde.

9. Naverlönn vid Silversborg

Klass:	1	Areal: 0,5 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	BK	
Källor:	A	

En jordvall i åkerlandskapet, som är växtplats för naverlönn. Arten har här sin enda spontant vilda förekomst i Skåne.

10. Nygårdslund

Klass:	2	Areal: 11 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora, fauna	
Naturvärde:	NBZ	
Källor:	A	

Ädellövskog av ängstyp på norra sidan av Sege å. Flera mycket vidkroniga ekar och bokar växer som överståndare i ett bestånd med yngre ädellövträd, bl a fågelbär, bok och ask. Markvegetationen karaktäriseras av bl a lundstjärnblomma, gulplister, gulsippa och vitsippa. I brynvegetationen dominerar slån. Den östra delen av området är mer öppen med högstamig bokskog. Många lågor, högstubbar och annan grov död ved har skapat goda livsbetingelser för vedlevande organismer. Ädellövskogen har, efter upphört bete i början av 1900-talet, utvecklats ur en tidigare träd- och buskbärande inägomark.

11. Backlandskapet söder om väg E 65

Klass:	1	Areal: 3445 ha
Motiv:	Terrängform	
Naturvärde:	KNBZGL	
Källor:	A	

Terräng- och markförhållandena är i stort sett desamma som för backlandskapet norr om Landsvägen i Trelleborgs kommun (se Trelleborgs kommun nr 1). I området ingår Börringesjön och Havgårdssjön och dess omgivning samt odlingsmarkerna och ädellövskogsområdena kring Södra och Norra Lindved. Områdets bosättningskontinuitet är mycket lång. Börringekloster har sitt ursprung i det nunnekloster som anlades på 1100-talet av benediktinerorden. Under 1300-talet fanns medeltida borganläggningar vid bl a Lindholmen väster om Börringesjön, Turestorps ö vid Havgårdssjön och Kungsbacken vid Lemmeströ. Lindholmens borg fungerade som riksfäste och var en av sin tids starkast befästa anläggningar. Den var också administrativt centrum i ett slottslän som omfattade stora delar av södra Skåne. När Lindholmens betydelse minskade och slutligen upphörde på 1540-talet övertogs rollen som kungligt slott och centrum för länsförvaltningen av slottet Malmöhus.

Backlandskapet är unikt och av såväl nationellt som internationellt geovetenskapligt värde. Landskapsbilden är synnerligen tilltalande. Lövskogarna är av utomordentligt stor betydelse för allmänhetens friluftsliv och mångfalden av naturmiljöer medför dessutom ett synnerligen rikt och varierat växt- och djurliv med ett stort antal rödlistade arter.

11a. Killeränna

Klass:	1	Areal: 2,1 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp	
Naturvärde:	NBG	
Källor:	A	

Liten och väl markerad dalgång med branta sidor som utbildats i samband med isavsmältningen som en tappningsränna. Vegetation och flora är värdefull med förekomst av bl a luktsmåborre. Buskskiktet är välutvecklat på grund av att hävden upphört. Ravi- nen utgör ett markerat inslag i det öppna odlingslandskapet.

11b. Ullbergskroken

Klass:	2	Areal: 114 ha
Motiv:	Odlingslandskap, ädellövskog, geologi	
Naturvärde:	KNBZGL	
Källor:	A	

En ovanlig och väl markerad terrängkant som kallas Ullbergskroken. Den utgör bl a genom sin bågform och branta sluttning mot söder ett märkligt element i landskapet. Den säregna landformen är av allt att döma en ändmorän. Sluttningarna täcks av ädellövskog med bok och ek. Markvegetationen är ängsartad. Flera ovanliga svamparter förekommer. Området har landskapsestetiska och geologiska värden. Den öppna hagmarken har lång kontinuitet i hävden och en bevarad hävdflora med bl a maj- och ängsnycklar. Gamla husgrunder finns i området. Ovanliga djurarter är trollfladdermus och klockgroda.

11c. Södra Lindved

Klass:	3	Areal: 178 ha
Motiv:	Ädellövskog, friluftsliv	
Naturvärde:	NR	
Källor:	A	

Odlingslandskap med åkrar och betesmarker omväxlande med ädellövskog, främst rika ängsboskogar.

11d. Börringesjön med närmaste omgivning

Klass:	1	Areal: 525 ha
Motiv:	Sjö, odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	NBZGLR	
Källor:	A, B	

Börringesjön är en av länets mera fågelrika sjöar,

särskilt gäller detta den norra delen - Klosterviken. Fågellivet är synnerligen rikt och varierat med arter som bl a sommargylling, pungmes, mindre hackspett, svarttärna, grågås, änder och skäggdopping samt tidvis även flodsångare och trastsångare. Den är en dödissjö. I sjön påträffas bl a grönling. I norra delen av området förekommer ekoxe i anslutning till de gamla ekarna. Trollfladdermus och sydflassermus förekommer regelbundet. Här finns också åtskilliga mindre vanliga lavar. Omgivningarna utgörs dels av bokskogssluttningar, dels av ängs- och hagmarker. Floran är rik och varierad med arter som t ex smörbollar, majnycklar, ängsnycklar, tätört och kärnocka. I sjön växer bl a vattenaloe, sprängört och vattenbläddra. Svampfloran innehåller arter som bronssopp och tårticka. Runt sjön finns flera fornlämningar, bl a vid Skyttanäbbet, Slottsböket och Bastanäbbet.

Böringesjön och dess omgivning är en rest av ett medeltida landskap med stora biologiska och markhistoriska värden.

11e. Öster om Böringesjön

Klass:	3	Areal: 430 ha
Motiv:	Ädellövskog, friluftsliv	
Naturvärde:	NR	
Källor:	A	

Bokskogslädda sluttningar ner mot Böringesjön. Området utgör ett värdefullt strövområde.

11f. Naturbetesmark vid Sörbyrånna

Klass:	1	Areal: 3,0 ha
Motiv:	Naturtyp, odlingslandskap, geologi	
Naturvärde:	NGK	
Källor:	A	

Naturbetesmark i en markerad erosionsrännan, en s k tappningsrännan, från istidens slutskede. Betesmarkens vegetation är i de övre sluttningarna en rödvenäng medan de nedre partierna utgörs av fuktängar. Solitärer och små dungar av främst bok finns i sluttningarna, som också är relativt rika på taggiga buskar som slån, hagtorn och nyponrosor. Vegetationen är artrik med arter som bl a slåttergubbe, svinrot, jordtistel, bockrot, nattviol och Sankt Pers nycklar. De floristiska värdena är höga genom en sannolikt lång hävdkontinuitet. Tappningsrännan är även av geologiskt värde.

11g. Havgårdssjön

Klass:	2	Areal: 82 ha
Motiv:	Sjö, odlingslandskap, friluftsliv	
Naturvärde:	K Z V N B R	
Källor:	A, B	

Havgårdssjön ligger i en sänka i terrängen, strax nordväst om Havgårds gods. Sjön, som har låg

eutrofieringsgrad för att vara slättsjö, omges av åkermark med betesmark och ädellövskog närmast sjön. Det är en av de djupaste större sjöarna, med ett djup av 6 meter. I sydöstra delen ligger halvön Turetorpsö med lämningar av en borganläggning från 1300-talet. Djurlivet är rikt kring sjön med bl a mycket vilt och många fågelarter. I faunan ingår också sjöbärnstenssnäcka. Vegetationen runt sjöns stränder uppvisar arter som vitskråp, källgräs, agn-säv, höstlånke och jättestarr. I vattnet finns bl a uddnate och hjulbladsmöja.

11h. Havgårdsskogen

Klass:	1	Areal: 155 ha
Motiv:	Ädellövskog, fauna, flora	
Naturvärde:	NBZ	
Källor:	A	

På en höjdsträckning öster om Havgård finns rika bokskogar med inslag av mindre granplanteringar. Området hyser framför allt en mycket rik flora. Grundvattnet tränger på flera ställen fram i källor i sluttningarna och uppe på platån ligger dessutom några kärr. Bland förekommande arter kan nämnas svärdsyssla, ramslök, vitskråp, aklejruta, hålnunneört och tibast samt flera ovanliga lundgräs, bl a skogssvingel, strävlost och skugglost. Även fjärilfaunan är rik med arter som bl a bokskogsblåsfotmal, jättestarmott, brun tibastmal, bokskogsgräsminearmal och vitbandat gungsfly. Samtliga arterna är rödlistade.

11i. Hunneröds mosse och Frisbjär

Klass:	1	Areal: 103 ha
Motiv:	Våtmark, odlingslandskap, fauna, flora	
Naturvärde:	NBZGK	
Källor:	A	

Hunnerödmossen är ett kärr, med framför allt botaniska värden, som ligger i de mest kuperade delarna av backlandskapet. Själva kärret ligger i en sänka omgiven av branta sluttningar. I området finns flera olika vegetationstyper, bl a rikkärr, mjukmattekärr, hedvegetation och torräng. Floran är mycket artrik med örter som slåtterblomma, tätört, silesår, kärrknipprot, klockgentiana och blodrot. Djurlivet är mycket rikt i området med många hotade och sällsynta arter av t ex fjärilar, bl a den monofaga alkonblåvingen, som enbart är knuten till klockgentiana.

Frisbjär utgöres av en markant kulle, på vars branta sydsida växer gamla krokiga bokar. En relativt stor rikedom på död bokved ger förutsättningar för en intressant flora och fauna. Backlandskapet är här av geovetenskapligt värde.

KÄLLOR

1. Bengtsson-Lindsjö, S. 1990. *Hyby backar med omgivning – naturinventering med skötselförslag. - Miljö-och hälsoskyddskontoret, Svedala kommun*
2. Brunet, J. 1990. *Vegetationen i Skånes klubbaskogar. – Svensk Botanisk Tidskrift 84: 179-19*

TRELLEBORGS KOMMUN

1. Backlandskapet	166	5. Sotemosse	167
1a. Ullbergskroken - Gillesgruvan	166	6. Lyckebo	167
1b. Börringesjön och Ugglarps mosse	166	7. Kustområdet mellan Fredshög och Väster jär	167
1c. Dalgång vid Stävesjö	166	7a. Strandområdet mellan Fredshög och Skåre	168
1d. Sörbyholm, Grönalund och Sörby kratt	166	7b. Stavstensudde och Fågelviksängar	168
1e. Betesmark vid Grönby	166	8. Albäcksskogen	168
1f. Betesmarker vid Gabeljung och Kullatorp	166	9. Dalköpinge ängar	168
1g. Betesmarker vid Tärnö	167	10. Kusten mellan Gislövsläge och Skateholm	168
1h. Betesmarker vid Gärdslov	167	11. Smyge kärr	168
1i. Betesmarker vid Näsbyholm	167	12. Beddinge ängar	169
2. Sillesjöräcken	167		
3. Steglarp	167		
4. Åmossarna	167		

Enligt den naturgeografiska regionindelningen i Norden tillhör Trelleborgs kommun huvudsakligen region 6 ("Sydvästra Skåne"). Den nordligaste delen (backlandskapet) ingår dock i region 7 ("Skånes sediment och horstområden").

Kommunens södra delar karaktäriseras av Söderslätt, som är en utpräglad, tämligen flack jordbruksbygd med landets i särklass bästa åkerjordar. I de västra delarna övergår slätten i ett svagt böljande landskap som genomkorsas av mer eller mindre tydliga dalgångar. Norr om Landsvägen (väg 101 mellan Malmö och Ystad) utbreder sig det skånska backlandskapet med en varierad topografi. Stora och små kullar och plåtår omväxlande med sänkor eller små dalgångar.

De lösa jordlagren utgörs i stora delar av kommunen till övervägande del av lerjordar, där moränlera är den vanligaste jordarten. Såväl lerhalt som kalkhalt varierar, men den är i allmänhet hög. Jordlagrens mäktighet är avsevärd.

Hela kommunen är starkt präglad av det moderna jordbruket. Endast längs kusten finns restområden som tillhört det urgamla odlingslandskapet och som inte odlats upp. Ur

produktionssynpunkt tillhör Trelleborgs kommun det område som betecknas Götalands södra slättbygder.

Större sammanhängande skogsområden saknas förutom i den nordöstra delen där värdefulla men begränsade arealer bokskog förekommer. Trädvegetationen inskränker sig i övrigt nästan enbart till byarnas tomter, till slottsparkar eller till enskilda gårdar.

Större delen av Trelleborgs kommun tillhörde i början av 1700-talet slättbygden, där skottskogar, betesmarker och ängar dominerade landskapet. Rekognosceringskartan från början av 1800-talet visar stora ytor helt öppen mark, det mesta åker och betesmark, och rikligt med våtmarker. De senare utnyttjades säkerligen för slätter. Den gamla ekonomiska kartan visar att stora delar av kommunen i början av 1900-talet var helt uppodlade. Våtmarkerna hade dikats och ängsmarker odlats upp. Endast obetydliga arealer ängsmark finns markerade på kartan.

Utvecklingen inom jordbruket har således inneburit att slättermarker och naturbeten redan tidigt odlats upp. Detta har lett till en successiv utarmning av flora och fauna - en utveckling som dessvärre alltjämnt pågår.

1. Backlandskapet

Klass:	1	Areal: 63550 ha
Motiv:	Terrängform, odlingslandskap	
Naturvärde:	N G K L	
Källor:	A, 1	

Norr om Landsvägen, som bildar en tydlig topografisk gräns, utbreder sig ett kraftigt kuperat backlandskap, som domineras av platåliknande kullar, vilka åtskiljs av sänkor och raviner. Det är ett av de mest välutvecklade landskapen med dödstopografi i landet. Backlandskapet är utbildat över Alnarps-sänkan och jorddjupet är mycket stort, mer än 120 meter. Hur de kuperade storformerna uppkommit är inte klarlagt, men backlandskapet är av utomordentligt stor betydelse för den vetenskapliga forskningen och undervisningen om tolkningen av isrörelser och isavsmältning. De kvartära lagerföljderna är komplext uppbyggda. Olika moräntyper förekommer och på kullarna finns s k platåleror, vilka avsatts i upp-dämda issjöar. I samband med avtappningen av dessa har många raviner uppkommit. Kvardröjande isblock har också skapat många dödisgropar, som sedan vuxit igen till kärr och torvmarker. De flesta av dessa små torvområden är numera utbrutna och åter vattenfyllda. Områdets jordarter - moränleror - är mycket bördiga och landskapet är därför till övervägande del uppodlat. Detta medför att de egenartade och olika terrängformerna är lätt iakttagbara. Området är unikt och landskapsbildens synnerligen tilltalande och utan motstycke i landet.

1a. Ullbergskroken - Gillesgruvan

Klass:	3	Areal: 33 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp	
Naturvärde:	N B G	
Källor:	A	

En geologisk bildning, troligen en ändmorän, som framträder som ett markerat höjdstråk med bok- och ekskog. Den största delen av höjdstråket ligger i Svedala kommun. Ädellövsboden har en rik vårflora. I den östra delen finns en liten ravinbildning, vilken uppkommit i samband med inlandsisens avsmältning.

1b. Börringesjön och Ugglarps mosse

Klass:	1	Areal: 139 ha
Motiv:	Geologi, naturtyp	
Naturvärde:	N B G	
Källor:	A	

Börringesjön är kommunens enda större sjö. Merparten av sjön ligger dock i Svedala kommun. Sjön är sänkt vid flera tillfällen, senast 1963, varför vassvegetationen breder ut sig längs flera strandavsnitt och i grunda vikar. Stränderna intas av alsumpskogar

och alkärr. Fågellivet i sjön är rikt.

Ugglarps mosse är en torvmosse där torvbrytning förekommit. De gamla torvgravarna är vattenfyllda och remsorna mellan dem igenvuxna med björk, al, asp och bok. I några av de södra torvgravarna växer rikligt med vattenaloe. Fågellivet i Ugglarps mosse är rikt. I mossen har ett fossilt björnskelett påträffats.

1c. Dalgång vid Stävesjö

Klass:	3	Areal: 12 ha
Motiv:	Terrängform, odlingslandskap	
Naturvärde:	G K	
Källor:	A	

Dalgången utgörs av en s k erosionsränna och är av geomorfologiskt intresse. Bäckens i dalens botten är rörlagd och i betesmarkens tuvtåteluftäng och rödvensäng finns solitära träd. Vegetation och flora är tämligen trivial. I den norra delen av dalgången växer dock gullviva.

1d. Sörbyholm, Grönalund och Sörby kratt

Klass:	1	Areal: 75 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K B Z	
Källor:	A	

I området ingår en rest av stubskottäng med träd som bär tydliga spår efter detta ålderdomliga brukningssätt. Vårfloran är rik, särskilt i den norra delen där bl a gullviva, blåsippa, gulsippa, lungört, vätteros, gökblomster, S:t Persnycklar och nattviol förekommer. Ramslök har stor utbredning. Längs den gamla järnvägsbanken finns vinbergssnäckor.

1e. Betesmark vid Grönby

Klass:	3	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

Betesmarken ligger i en terrängsvacka där det en gång har funnits en meanderslinga. Marken är dikad men tuvig. I östra delen är den även gödslad. Några dungar, hamlade träd, stengården och ett igenväxande vattenhål finns i området. Vegetationen utgörs av rödvenäng, tuvtåteluftäng, högörtäng och tuvstarrvariant av denna. Darrgräs är en i floran ingående art.

1f. Betesmarker vid Gabeljung och Kullatorp

Klass:	1	Areal: 207 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

Området består bl a av flacka och kulliga öppna hagmarker, som är påverkade av gödsling och dikning. De är trädlösa, välhävda och har sandig

jordmån. Vegetationstyperna är rödvenäng och tuvtåtel-fuktäng. I en av hagarna finns ett vått område med fuktäng av fräken-starrtyp. Inom området finns även en blandlövhage med glest ställda bokar samt askskog som hyser både botaniskt och zoologiskt värdefulla arter, t ex smörbollar, gullviva och flera arter orkidéer. I anslutning till askskogen växer vitskråp.

1g. Betesmarker vid Tärnö

Klass:	3	Areal: 63 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K	
Källor:	A	

Detta område består av stora öppna hagmarker med små inhägnade gran- och aldugar. Vegetationen utgörs främst av tuvtåteläng, samt fuktängar av gräslågstarr- och högstarrvariant. Norr om hagmarksobjektet ligger Kräfsakärr.

1h. Betesmarker vid Gärdslöv

Klass:	3	Areal: 14 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K	
Källor:	A	

Betesmarkerna utgörs av plana fuktängar och en slänt med solitära askar och fågelbärsträd. Delar är gödslade och dikade. Största delen av objektet är välhävdat. Vegetationen består av tuvtåtel-fuktäng. Betesmarkerna och omgivande åkermarker är viktiga rastplatser för gäss och örnar.

1i. Betesmarker vid Näsbyholm

Klass:	3	Areal: 33 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	K	
Källor:	A	

Betesmarkerna består av en dikad men tilltalande ask- och bokhage samt en kullig öppen hagmark. De är gödslade och har en trivial flora. Vegetationstypen som dominerar är rödvenäng. Det finns en del stora träd i området och en hagtornsallé.

2. Sillesjöräcken

Klass:	3	Areal: 30 ha
Motiv:	Geologi	
Naturvärde:	G Z L V	
Källor:	A	

En dominerande geologisk bildning med oklart ursprung. Delar av området har nyttjats som täkt. Merparten karaktäriseras som kulturbetesmark genom kraftigt gödselpåverkan. Hagmarken utmärks i övrigt av spridda träd som apel, fågelbär och lind. I en del finns ett litet aspbestånd. Hagtorn och nyponrosor förekommer vanligt. Mot norr avgränsas

området av en kombinerad jordhågnad/stenmur. Betesmarkskontinuiteten är sannolikt lång.

3. Steglarp

Klass:	2	Areal: 7 ha
Motiv:	Geologi, fågellokal	
Naturvärde:	G Z	
Källor:	A	

Den norra delen utgörs av en öppen äng, som nyttjas för slåtter och efterbete. Markförhållandena är fuktiga och vegetationen kännetecknas av fuktängsvegetation med inslag av högstarrpartier och högörtvegetation. Den södra delen har mer trivial vegetation och nyttjas främst som betesmark.

4. Åmossarna

Klass:	3	Areal: 41 ha
Motiv:	Geologi, våtmark	
Naturvärde:	G Z L V	
Källor:	A	

Detta småsjölandskap har utbildats i gränzonen mellan skilda moräntyper. Sjöarna är håll efter bortsmälta isblock (s.k. dödisgropar). De är av stort landskapsmorfologiskt och ornitologiskt värde samt utgör viktiga element i landskapsbilden. Området är av geovetenskapligt värde.

5. Sotemosse

Klass:	2	Areal: 8 ha
Motiv:	Geologi, våtmark	
Naturvärde:	G Z	
Källor:	A	

En dödisgrop med rik vegetation och fågelfauna. Den gynnsamma fågelbiotopen har uppkommit genom tidigare utsläpp av processvatten från sockerbruket vid Jordberga.

6. Lyckebo

Klass:	1	Areal: 3,3 ha
Motiv:	Naturtyp, flora	
Naturvärde:	NB G	
Källor:	A, 2	

Stäppartad torräng med bl a klintsnyltrot, backsilja och gullviva på en kalkrik grusås.

7. Kustområdet mellan Fredshög och Väster jär

Klass:	1	Areal: 4645 ha
Motiv:	Landskapsbild, geologi, flora	
Naturvärde:	LB G	
Källor:	A, 2	

Norr om kustvägen mellan Fredshög och Väster jär finns en artrik flora på den torra, steniga och kalkrika f d betesmarken. Här växer bl a kärleksört, blodnäva, flentimotej, småfingerört och axveronika.

Stranden är stenig och rik på fossil från kritberg-grunden. Litorinavallen är bitvis väl bibehållen. Landskapsbilden är tilltalande.

7a. Strandområdet mellan Fredshög och Skåre

Klass:	1	Areal: 10 ha
Motiv:	Landskapsbild, geologi, flora	
Naturvärde:	L B G	
Källor:	A, 2	

En flack, delvis kalkrik, moränkust nedom Litorinavallen där det i strandlinjen finns små blottningar av Danienkalksten. Den öppna strandremsan karaktäriseras av en friskägsvegetation, där knylhavre är dominerande. Några små fläckar kännetecknas av mer lågvuxen rödvensäng och fårsvingeltorräng. Landskapsbilden är tilltalande.

7b. Stavstensudde och Fågelviksängar

Klass:	1	Areal: 58 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi, flora, friluftsliv	
Naturvärde:	L R Z B G K	
Källor:	A, 2	

Området har med sina strandängar en vacker landskapsbild och är av betydelse för det rörliga friluftslivet. Det är också en värdefull rastplats för fåglar, har ett högt botaniskt värde med bl a Skånes största förekomst av praktnejlika samt ett geologiskt värde genom s k tuvpolygoner. Det tuviga rikkärret innehåller arter som bl a majnycklar, ängsnycklar och småvänderot.

Söder om kustvägen, där terrängen ganska hastigt sänker sig mot havet ligger Skåre skansar, några av de största och bäst bevarade försvarsanläggningarna från 1700-talet. Vid Stavstens udde finns ett monument rest där Karl XII landsteg vid återkomsten till Sverige 1715.

8. Albäcksskogen

Klass:	3	Areal: 12 ha
Motiv:	Rekreation	
Naturvärde:	R	
Källor:	A	

Skogen planterades 1922 och har stor betydelse som närrekreationsområde. Fågellivet är varierat, särskilt med avseende på småfåglar. I området har också påträffats den molnfläckiga benvedsspinnmalen, vars värdväxt är benved.

9. Dalköpinge ängar

Klass:	1	Areal: 23 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora, friluftsliv	
Naturvärde:	K B Z G L R	
Källor:	A	
Naturresevat:	Dalköpinge ängar 22 ha (1975, 1976)	

De strandnära betesmarkerna Dalköpinge ängar ligger inte långt från Trelleborg och utgör ett artrikt område med allt från rikkärrs- till hedvegetation. Här förekommer arter som tätört, flera olika orkidéer, backsippa, vädsklint, ljung och kattfot. Området är inte bara botaniskt värdefullt utan är även betydelsefullt för djurlivet, bl a som en viktig rast- och övervintringsplats för fåglar. Kulturhistoriska spår finns i form av rester av ett kapell och en stenbro. Området ligger för övrigt på den s k Järavallen, strandlinjen som byggdes upp under Litorinatiden.

10. Kusten mellan Gislövsläge och Skateholm

Klass:	2	Areal: 195 ha
Motiv:	Odlingslandskap, geologi, flora, fauna, friluftsliv	
Naturvärde:	K B Z R G L	
Källor:	A	

Området är vidsträckt och består bl a av sandiga, öppna hagmarker i slänterna ner mot havet. De är till största delen trädlösa och har fårsvingel- och knylhavrevegetation. Rödven- och tuvtäteltyperna förekommer också. Delar av betesmarkerna är påverkade av gödsling och/eller dikning.

Fårabackarna är exempel på hagmark inom området som nu är ohävdad i traditionell mening, men som "hävdas" av kaniner och badgäster. Området består av omväxlande dyner och sänkor. Vegetationen kännetecknas förutom av knylhavreäng, även av (örtrik) ljunghed och stagghed. Bland intressanta växter kan nämnas bl a kattfot, backnejlika och backtimjan.

Övriga värden utgörs av förekomst av orkidéer, praktnejlika, huggormar och groddjur. Av stort geologiskt, friluftsmässigt och landskapsestetiskt värde är sandstränderna.

11. Smyge kärr

Klass:	1	Areal: 11 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

En f d grustäkt som genom ett ytnära och rörligt, kalkrikt grundvatten utvecklats till ett rikkärr med förekomst av olika orkidéer, bl a majnycklar och ängsnycklar. Björk- och videuppslag förekommer och innebär långsiktigt att områdets karaktär kan förändras. Våtmarksområdet hyser även flera groddjursarter. Området är av betydelse som studie- och besökslokal för närboende.

12. Beddinge ängar

Klass:	2	Areal: 50 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

Beddinge ängar kan karaktäriseras som en öppen hagmark och ligger i ett ost-västligt stråk av fuktiga marker en bit norr om den fossila strandvallen på slätten ner mot Östersjön. Den dominerande vegetationstypen är tuvtåtel-fuktäng. I området finns välbevarade rester av ett system med ängavattning. Fågellivet är rikt och varierat med många arter vadarfåglar, bl a enkelbeckasin, tofsvipa, rödbena, storspov och vissa år även rödspov.

KÄLLOR

1. Skansjö, S. 1983. *Söderslätt genom 600 år. Bebyggelse och odling under äldre historisk tid. - Skånsk senmedeltid och renässans 11.* Lund.
2. Kraft, J. 1987. *Falsterbohalvöns flora. Växterna vid kusten mellan Malmö och Trelleborg. - Lund.*

VELLINGE KOMMUN

1. Arrie	171	5a. Falsterbohalvöns strandområden, Flommen och Skanörs ljun	174
2. Foteviken och dess stränder	172	5b. Knävangen och Knösen	176
2a. Strandängar mellan Gessie och Lilla Hammarsnäs	172	5c. Falsterbo vång	176
2b. Bernstorps backar	173	5d. Måkläppen	176
2c. Kusten vid Videholm	173	6. Kämpinge strandbad	176
3. Växtlokal vid Norra Håslöv	173	7. Kusten mellan Kämpinge och Fredshög	176
4. Back- och småsjölandskapet norr om Östra Grevie	173	7a. Strandområdet mellan Kämpinge och Fredshög	177
4a. Månstorp - Annelund	174	8. Rängs sand	177
5. Falsterbohalvön	174		

Kommunen utgör den sydvästligaste av alla de kommuner som enligt den naturgeografiska regionindelningen av Norden tillhör region 6 "Sydvästra Skåne".

Berggrunden utgörs av dankalksten. De bästa jordarna ligger i kommunens centrala delar (Söderslätt), där också den i huvudsak variationslösa topografin är mest gynnsam för åkerbruk. Åkermarken består av lerjordar och är mycket bördig. I nordöstra hörnet övergår landskapet i ett backlandskap rikt på småsjöar. På Falsterbohalvön och längs Öresundskusten är marken ej odlad. Jordarna här består huvudsakligen av mäktiga sandlager med låg näringshalt. På de långgrunda stränderna från Foteviken och norrut, samt på öarna utanför, överlagras sanden av s k marsktorv. Från Västra Klagstorp och ner mot Maglarps, på ett avstånd från stranden av ca 1-2 km, sträcker sig ett stråk av åsar och backar, vilka består av isälvsavlagringar med morän och sandiga sediment. De har troligen aldrig varit uppodlade.

Bosättningskontinuiteten är mycket lång och

redan tidigt fanns viktiga handelsplatser, som utvecklades i en central odlingsbygd. Ett tydligt vittnesbörd om detta är bl a de många bronsåldershögar som finns, dels i större stråk, t ex mellan Backa gård och Hököpinge, dels som mindre grupper, bl a vid Norra Håslöv, Månstorp och Bolmers högar. Under tidig medeltid växte flera handelsstäder fram som viktiga centra för Nordens handelsutbyte med Europa, bl a Skanör och Falsterbo. Den mest betydelsefulla råvaran var sill, men under senmedeltiden utvecklades denna Skånemarknad till en mer allmän varumarknad, som även omfattade jordbruksprodukter. Med Söderslätt som omlandsområde uppstod även kuststäderna Malmö och Trelleborg vid mitten av 1200-talet.

Vellinge kommun är idag, med undantag för Falsterbohalvön och en smal remsa närmast kusten längs Foteviken, en fullåkersbygd. Sandstränderna på Falsterbohalvön tillhör några av landets bästa badstränder och här uppstod tidigt en badkultur som de många badhytterna ännu vittnar om.

1. Arrie

Klass:	2	Areal: 85 ha
Motiv:	Fauna, geologi	
Naturvärde:	N Z K L	
Källor:	A, B	
Naturresevat:	Gavelsbjär 4 ha (1956)	

Arrie utgör ett främst ur zoologisk synvinkel mycket värdefullt område. Omfattande täktverksamhet har

förekommit och i de på så sätt uppkomna vattensamlingarna har ett rikt biologiskt liv utvecklats. Lökgroda, strandpadda och åtlig groda förekommer liksom sandödlor. Fjärilsfaunan omfattar arter som färgkullekorgmal och smygstickellik glansvinge. Fågelarter av särskild betydelse är gråhakedopping och mindre strandpipare. Området har fått en intres-

sant landskapsbild och har potential som rekreativ-
område.

I området ligger också en markerad kulle, Gavel-
bjär, som är uppbyggd av morän och sand. Den ingår
som en del i ett större system av åsliknande bild-
ningar av vilka många har exploaterats som grus-
takter. Området är en geovetenskapligt mycket
viktigt lokal. Kullen är även av landskapsestetiskt
och botaniskt värde.

2. Foteviken och dess stränder

Klass:	1	Areal: 2200 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, fauna, flora, landskap	
Naturvärde:	N B Z G K L	
Källor:	A, 1, 2, 3, 4, 5, 7	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Eskilstorps ängar 70 ha (1930,1972) Lilla Hammarsnäs 100 ha (1952)	

Den naturtyp som utbreder sig utefter den flacka
kusten från Klagshamn i norr till Fotevikens inre del i
söder saknar motstycke i landet. De öppna och till
stor del för betesdrift utnyttjade strandängarna har
ett dokumenterat ornitologiskt, botaniskt och mark-
historiskt värde samt kan dessutom tillmätas ett
landskapsbildmässigt och rekreativt naturvårdsvärde
och ett geovetenskapligt intresse. Området är utom-
ordentligt värdefullt som häcknings-, rast- och
övervintringsplats för ett stort antal fågelarter. De
uppodlade fälten har stor betydelse som rastområden
för vadarfåglar som tofsvipa och ljunpipare samt
gäss under hösten, men de har även en betydelsefull
funktion som närområden för födosökande fåglar
under häckningstiden, bl a för strandskata. Det
öppna odlingslandskapet med sina utspridda gårdar,
delvis bevarade äldre jordhäg, pilevallar, enstaka
mängelgravar och gravhögar från bronsåldern är
mycket representativt för Söderslätt och saknar
motsvarighet i landet. De samlade biologiska, kultur-
historiska och landskapsbildsmässiga värdena är av
högsta värde.

2a. Strandängar mellan Gessie och Lilla Hammarsnäs

Klass:	1	Areal: 600 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap, flora, fauna, landskap	
Naturvärde:	N B Z G K L	
Källor:	A, 2	

Strandängarna till Gessie by är delvis hävdade
havsstrandängar med mycket artrik flora, bl a blå iris,
ormax, marisp, strandnål, sumpgentiana och ludd-
krissla. De grunda vattenområdena är övervuxna av
vidsträckta vassar med havssäv, blåsäv och blad-

vass. Här finns rikliga bestånd med strandmolke.
Söder om Gessie villastad finns även svart bockrot.

Strandängarna som tillhör Hököpinge by är
välhävda havsstrandängar med glesa bestånd av
havssäv, blåsäv och bladvass i de grunda vatten-
områdena. Vegetationen är representativ för häv-
dade strandängar och floran artrik med bl a före-
komst av strandsötväppling, smal kärringtand, ormax,
vildkorn och ekorkorn. Delar av strandängarna
utnyttjades på 1950-talet för tippning av betjord från
Hököpinge sockerbruk och dessa delar har numera
en mer trivial vegetation och flora. Rikt fågelliv med
häckande vadarfåglar som strandskata, tofsvipa och
rödbena samt gravand och gulärta.

Eskilstorps ängar består av flacka marskartade
strandängar vilka har ett dokumenterat biologiskt och
landskapsbildmässigt värde. Vegetationen är mycket
representativ med salttåg-rödsvingelängen som
dominerande inslag. Eftersom betning sker ända ut i
vattenområdet saknas vass- och sävvegetation.
Floran är synnerligen artrik med många sällsynta och
rödlistade arter, bl a strandnål, sumpgentiana, mar-
risp, krissla, strandsötväppling, ormax, luddstarr,
dvärgviol och göknycklar. Fågellivet är mycket rikt
med de flesta för välhävda strandängar karaktäris-
tiska arterna som häckfåglar, t ex kärrsnäppa, större
strandpipare, tofsvipa, strandskata, rödbena, skär-
fläcka, årta, skedand och gulärta. Holmarna eller
”Kuddarna” enligt lokalt språkbruk, är av utomor-
dentligt stort ornitologiskt värde. Hela området är av
stor betydelse för rastande vadarfåglar, änder, svanar
och gäss samt tärnor och måsar. Eskilstorps ängar
hyser ett av de få stabila bestånden med gröNFLäckig
padda i landet och är som reproduktionslokal för
arten av största värde. Centralt på ängarna ligger en
av grästorv konstruerad ringformad vallanläggning.
När denna tillkommit eller hur den använts är inte
klarat, men kan ha tjänat som inhägnad i samband
med export av oxar på 15- och 1600-talen. Mellan
holmarna och fastlandet finns i de grunda vatten-
områdena spår efter pårader, vilka kan ha tillkommit
som skydd för en hamnanläggning. Lämningarna är
av marin arkeologiskt stort värde.

Vellinge ängar är länets förnämsta havsstrand-
ängar med karaktäristiskt utbildade marskområden,
mycket representativ vegetation och flora samt ett
synnerligen rikt och varierat fågelliv, såväl häckande
arter som rastande. Sydlig kärrsnäppa har här en av
sina kärnpopulationer i Skåne. Vass- och sävom-
råden saknas nästan helt längs den långa strandlinjen

och förekommer endast på ett par mindre områden. Bland mer ovanliga växtarter återfinns busktörne, praktnejlika, ormax, marisp, dansk skörbjuggsört, strandnål och sumpgentiana. Landskapsupplevelsen av det flacka kustområdet med de välhävda strandängarna och det rika biologiska livet är överväldigande. Landskapet har stor skönhet.

Den inre delen av Foteviken – Kungstorps ängar – har mer utbredda vass- och sävområden än övriga strandängsavsnitt längs kusten. Delar av området har varit uppodlade eller brukade som vall och genomkorsas av ett stort antal små och grunda diken. Dessa partier har en mer trivial vegetation och flora. Övriga partier har en för havsstrandängarna vid Foteviken representativ vegetation och flora i de delar som hävdas i tillräcklig omfattning. Bland annat finns strandsötväppling. Praktnejlika förekommer på två mindre höjdryggar med hedartad vegetation sydöst om Lilla Hammarsnäs. De utbreda vassområdena är viktiga övernattningsområden för bl a backsvälar och ladusvälar under flyttningen på hösten.

Hammarsnäs och Näsholmarna karakteriseras av flacka betade marskstrandängar, vilka har botaniskt och markhistoriskt värde. De södra delarna har varit uppodlade, vilket tydligt framgår av ryggade tegar och invallningar. Området är fågelrikt och utgör häck-, rast- och övervintrings plats för ett stort antal fågelarter. Saltvattenrännor och skonor är tydligt utbildade och förhållandevis djupa. Vegetationen är en utpräglad strand- och saltängsflora med dominans av salttåg-rödsvingelängar. Framträdande arter är bl a engelsk skörbjuggsört och taggkörvel. Fågellivet är mycket rikt. Näsholmarna, tre större och ett tiotal mindre öar uppbyggda kring en moränrygg, är mycket viktiga häckningsområden för sjöfåglar och för småtärna, silvertärna, kärrsnäppa och skärfläcka.

2b. Bernstorps backar

Klass:	1	Areal: 2,8 ha
Motiv:	Geologi, flora, landskapsbild	
Naturvärde:	NBGL	
Källor:	A, 2	

Bernstorps backar är en kort åsliknande bildning med särskilt artrik torrängsvegetation av stort botaniskt värde. Bland förekommande växter kan nämnas klintsnyltrot, flikstånds, småtörel och åkersyska. Endast en av kullarna hävdas genom bete. Tåktverksamhet har förekommit, vilket lämnat sår i de i det mycket flacka jordbrukslandskapet framträdande kullarna. Backarna är också geovetenskapligt värdefulla.

2c. Kusten vid Videholm

Klass:	1	Areal: 19 ha
Motiv:	Kust, flora, fauna	
Naturvärde:	BZL	
Källor:	A, B, 1, 2	

Botaniskt mycket värdefullt kustavsnitt med flera rödlistade eller ovanliga växter, bl a pimpinello, ängskorn, blå svärdsilja, naverlönn, taggkörvel, odört, sydsmörblomma, backsippa, ulltistel och spikvallmo. Till odörten är den sällsynta fjärilen odörtblomvecklare knuten.

3. Växtlokal vid Norra Håslöv

Klass:	1	Areal: 1,8 ha
Motiv:	Flora	
Naturvärde:	B	
Källor:	A, B	
Naturminne:	Flikstånds (1987)	

En av ett fåtal lokaler för flikstånds i landet. Flikstånds har tidigare varit vanligt förekommande i ängs- och betesmarker, men har trängts tillbaka genom uppodling, dränering och gödsling. Växtlokalen är därför mycket värdefull.

4. Back- och småsjölandskapet norr om Östra Grevie

Klass:	1	Areal: 625 ha
Motiv:	Backlandskap, våtmark	
Naturvärde:	NBZGKL	
Källor:	A	

Norr om Landsvägen utbreder sig ett kuperat backlandskap, som domineras av plåtliknande kullar. Området är en del av ett större område med ett av de mest välutvecklade landskapen med dödis-topografi i landet. Kvardröjande isblock har skapat många dödisgröpar, som sedan vuxit igen till kärr och torvmarker. De flesta av dessa små torvområden är numera utbrutna och åter vattenfyllda. Antalet småsjöar i området är osedvanligt stort. Hur de kuperade storformerna uppkommit är inte klarlagt, men backlandskapet är av utomordentlig betydelse för den vetenskapliga forskningen och undervisningen för tolkningen av isrörelser och isavsmältning. Områdets moränleror är mycket bördiga och landskapet är därför till övervägande del uppodlat. Detta medför att de egenartade terrängformerna är lätt iakttagbara, men har efterhand nivellerats av odlingen. Den gamla sätesgården Månstorp, med anor från medeltiden, har varit kungsgård under hela den svenska tiden. Den nuvarande huvudbyggnaden är uppförd under 1800-talets första hälft, men vid sidan av denna finns ruinerna efter den renässansborg i gråsten och tegel, som uppfördes 1537. Borgruinen -

Månstorps gavlar - omges av en ringformad vall och vattengrav. Backlandskapet är unikt och landskapsbilden synnerligen tilltalande. Området ansluter till backlandskapet i Trelleborgs och Svedala kommuner.

4a. Månstorp - Annelund

Klass:	2	Areal: 134 ha
Motiv:	Våtmark, naturtyp, flora, fauna	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A	

Området vid den forna Månstorps sjö, som dikades ut i slutet på 1700-talet, består av försumpade betesmarker, kärrpartier, vass- och buskbevuxna dödisgröpar och ett mindre skogsparti. Runt dagens kärrområde finns boplatsslämningar från stenåldern och några bronsåldershögar. Vid Annelund finns skogsdungar med gamla ekar och underväxt av hassel. Dessa trädbestånd har mycket lång kontinuitet och därmed ett betydande vetenskapligt värde. Dödisgröparna är av geovetenskapligt värde. Området har också biologiska naturvårdsvärden och är en utmärkt viltbiotop i det öppna jordbrukslandskapet. Fågellivet är rikt och varierat.

5. Falsterbohalvön

Klass:	1	Areal: 1475 ha
Motiv:	Särprägel	
Naturvärde:	N B Z G K L R V	
Källor:	A, B, 2	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Skanörs ljun 362 ha (1969,1984) Flommen 305 ha (1981) Ljungskogens strandbad 110 ha (1987) Norra Ljunghusen 185 ha (1995) Skanör-Höll 330 ha (1995) Måkläppen 755 ha (1971,1984) (angivna arealer inkluderar även vattenområden)	
Naturminne:	Päronträd i Falsterbo (1946)	

Falsterbohalvön har uppkommit efter istiden genom att marina sandavlagringar har avsatts kring flera moränkärnor, bl a vid Måkläppen, Knösen och Skanörs ljun. De ständigt pågående strandprocesserna har utformat kustmorfologin, som kännetecknas av långa jämna strandlinjer med sandstränder och ett dynlandskap längs Östersjö- och Öresundskusterna. Den västra delen av halvön, som kallas Flommen, utgörs av de säreget utbildade våtmarkerna mellan olika dyn- och revelsystem. Tvillingstäderna Skanör och Falsterbo är belägna på halvön och uppkom under medeltiden som viktiga handelscentra i samband med den s k Skånemarknaden. Flera lämningar från denna tid finns i området, bl a Skanörs och Falsterbo borgruiner. Halvön karakteriseras av speciella hägnadssystem uppbyggda av

torkad bandtång som varvats med strandängstörv. Floran är mycket rik och varierad med många ovanliga arter. I Skanör finns således t ex stinkmålla och luddvårlök. Området är av mycket stor betydelse för rekreation och friluftsliv samtidigt som de biologiska värdena är av högsta klass. Falsterbohalvön är av internationell betydelse för vetenskapliga studier av flyttande fåglar, särskilt rovfåglar, och vid Falsterbo fågelstation bedrivs sedan 1950-talet regelbundet ringmärkning av fåglar.

5a. Falsterbohalvöns strandområden, Flommen och Skanörs ljun

Klass:	1	Areal: 1065 ha
Motiv:	Unikt	
Naturvärde:	N B Z G K L R V	
Källor:	A, B, 2	

Denna landskapstyp torde, med undantag för områden i Danmark, sakna motsvarighet i Skandinavien. Utbildade strandformer samt pågående strandprocesser är av stort geovetenskapligt värde. De från havet mer eller mindre avsnörda grunda vikarna och lagunerna med omgivande havssträndängar och revlar utgör säregna livsmiljöer för flora och fauna. Genom sitt geografiska läge och sin utformning är området en av landets viktigaste rastplatser för sträckande fåglar. I Flommen finns ett av landets bästa bestånd med gröNFLäckig padda. I faunan ingår även strandpadda och sandödlä. Vegetation och flora är synnerligen rik med flera ovanliga växtarter, bl a taggkörvel, strandtåg, martorn, pipstakra, vildselleri, strandmolke, dansk iris och strandnål. I vallgraven vid Skanörs borgruin finns den sällsynta vattenväxten vårtsärv. Området har utomordentligt stor betydelse som bad- och rekreationsområde.

Strandområdet mellan Falsterbohus och Skanörs ljun karakteriseras av dynbildning och innanföriggande öppna hedpartier med framför allt ljun. Stora arealer är bevuxna med björkskog eller är tallplanterade, särskilt de som är belägna i den östra delen i militärt övningsområde. I området ligger Falsterbo kyrka, som omges av sanddynen. Hela strandsträckan är av stort värde för bad och rekreation.

Inom Skanörs ljun avtecknar sig det system av sandrevlar som bygger upp hela Falsterbohalvön. De vilar på mycket djupa sandskikt. Ljungen omfattar i huvudsak en rest av den öppna heden och var förr i tiden en utmark. På denna varierar vegetationen på så sätt att uppe på sand- och grusrevlarna förekommer ljunghedsvegetation medan olika typer av

fukthet utvecklas i sänkorna. Längs den södra stranden har en havsstrandäng utbildats kring en lagun och en sandrev. Vegetation och flora är mycket mångformig och med vegetationstyper som är sparsamt förekommande i länet i övrigt. Till dessa hör sandrished, ljunghed och klockljunghed samt pors-blåtåtelhed. Floran är mycket representativ och artrik med bl a klockgentiana, krypfloka, klockljung, stagg, blåtåtel, låsbräken, granspira, tätört, vildlin, dvärgarun, kustarun, ljungögontröst, brunag, vitag, sjötåtel och sumpgentiana.

Ett utomordentligt rikt fågelliv med bl a häckande svartbent strandpipare och flertalet av de vanliga kustfågelarterna kännetecknar området. Skanörs ljung är en utomordentligt viktig sträcklokal för rovfåglar under en stor del av året.

Fornlämningen Skyttsie hage och spår av ljung-torvtäkt, jordhågn och Ammerännan är kulturhistoriska spår som visar på lång kontinuitet i bosättning och utnyttjande av området.

Ett unikt område i regionen och landet med sär egen landskapsbild och stor skönhet. De vetenskapliga naturvårdsvärdena kan tillmätas även ett internationellt högt värde.

Falsterbohalvöns södra strand kännetecknas av en flack sandstrand med dynområden och innanför liggande ljunghedspartier, där tall och bergtall delvis planterats för att binda sanden. Västerut övergår stranden i ett revelsystem med strandängsfragment och sävområden. I denna del är fågellivet mycket rikt. De övriga områdena är synnerligen attraktiva för bad. En speciell badhyttsbebyggelse med likformiga byggnader har funnits sedan början av 1900-talet. Området avgränsas i öster av Falsterbo-kanalen.

Norra Ljunghusen benämns området norr om väg 100 och väster om Ljunghusen. Området delas i norr av banvallen efter den nedlagda järnvägen. Det utgörs bl a av en välbevarad rest av det gamla odlingslandskapets utmarker med delvis ännu betade strandmarker samt olika igenväxningsstadier av dessa. Marken har aldrig gödslats och de ännu betade partierna hyser en artrik, betesgynnad flora med arter som bl a ormtunga, blåsklöver och kustarun. Obetade partier med kvickrot på gamla driftvallar och mer eller mindre utbredda vassar med havssäv och bladvass i strandzonen, finns norr om bebyggelsen i Ljunghusen. Här och var förekommer täta bestånd med bl a strandmolke, hampflockel och bitterkrassing. På några platser växer dansk iris. Den

västligaste delen av skogen är en igenvuxen del av Skanörs ljung och domineras av björk och al med en markvegetation av fukthedskaraktär. Gränsen mellan detta skogsparti och den nu ohävdade hagmarken i öster utgörs av en tångvall. Skogsområdet söder om banvallen domineras i övrigt av björk och planterad tall i varierande ålder. Markvegetationen i skogsområdet indikerar på många håll att grundvattenytan ligger högt.

De grunda vattenområdena och revet Black är av betydelse för fågellivet. På Black häckar emellanåt småtärna. Revet är också av stor betydelse för rastande sjöfåglar. Även skogsområdet har stor betydelse för fågellivet, inte minst som rast- och födosökslokal under flyttningstiden. Detta gäller särskilt många småfåglar, duvor och rovfåglar som ormråk, bivrak, sparvhök och duvhök.

Kustlandskapet är tilltalande och är tillsammans med skogsområdet av stort värde för allmänhetens friluftsliv. Den gamla banvallen utnyttjas som promenadstråk, cykel- och ridväg.

På Falsterbohalvön anlades förr tångvallar som, förutom sin funktion som hägnad, tjänade som fång mot den omfattande sandflykten eller mot översvämning. Vallarna förekom tidigare i stort antal men är nu nästan helt försvunna. De är uppbyggda av varvade lager av bandtång och grästorv och utgjorde förr gränsen mellan inägor och utmark i Skanör. Runt Knösen och längs Bredeväg är de 1,5-2 m höga på långa sträckor. Bredeväg är den gamla sjötransportleden österifrån till Skanör, som var i bruk till dess Skanörs hamn byggdes i slutet på 1800-talet.

Området är en mycket välbevarad och karaktäristisk rest av ett kustpräglat gammalt odlingslandskap. Marken har aldrig gödslats och hyser en artrik och betesgynnad flora. På några platser växer dansk iris och strandtåg. De grunda vattenområdena har utbredda vassar med havssäv i strandkanten. Havsbottnarna utgörs i den mer skyddade södra delen av mjukbottnar med förekomst av bl a borstnate. I de norra delarna uppträder rena sandbottnar. Fågellivet är rikt med olika vadare, änder och måsfåglar och har betydelse som både rast- och häckningsområde.

I den sydöstra delen finns en klunga med fiskebodan (hoddor) och gräsytor för båtuppläggning och gemensam nättorkning.

Kustlandskapet är mycket tilltalande och av värde för allmänhetens friluftsliv.

5b. Knäsvången och Knösen

Klass:	2	Areal: 183 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N Z G K L R	
Källor:	A	

Knäsvången och Knösen, som till stor del utgörs av välhävda betesmarker, är liksom stora delar av Falsterbohalvön av stort biologiskt och geovetenskapligt värde. Tidigare var detta inägomark som framförallt brukades som åker. Åkerbruket upphörde på 1960-talet. I området finns flera strandvallssystem. Kulturhistoriskt intressanta är de s k "Nummerjordarna" strax norr om kyrkan i Skanör. Området är värdefullt för såväl häckande som rastande fåglar och har mycket höga landskapsbildsmässiga kvaliteter. Betesmarkerna är också av stort potentiellt värde för groddjur som strandpadda och grönfläckig padda och som spridningsområden för dessa arter. Knösen och Knäsvången representerar, vid sidan av de gamla utmarksbetena, de sista resterna av Falsterbohalvöns ålderdomliga landsbygdskaraktär.

5c. Falsterbo vång

Klass:	3	Areal: 61 ha
Motiv:	Flora, rekreation	
Naturvärde:	N B R	
Källor:	A, 2	
Naturminne:	Pärönträd	

Falsterbo vång är gammal inägomark, som dock inte odlats det senaste halvsekl. Vegetationen på det sandiga och magra underlaget har därför utvecklats mot en torrhet. Delar av området utnyttjas för rid-sport och det torde vara orsaken till att den annars enbart i Mellansverige förekommande strandbräsmän påträffats här. I området växer även göknycklar. I den södra delen finns ett pärönsträd, som uppkommit genom rotskott från ett 1946 fridlyst pärönträd. Falsterbovång har stor betydelse som närrekreationsområde samtidigt som det utgör en rest av de forna inägorna, vilka i övrigt är bebyggda mer eller mindre fullständigt.

5d. Måklappen

Klass:	1	Areal: 31 ha
Motiv:	Geologi, fauna, flora	
Naturvärde:	N Z G L	
Källor:	A, 2, 6	

Den tidigare ön Måklappen består av sandavlagringar kring en moränkärna. Ön ändrar ständigt storlek och form och har sedan slutet av 1980-talet förbindelse med fastlandet.

Måklappen har stor betydelse för många häckande sjöfåglar, bl a ejder och silvertärna och är även

en viktig rast- och uppehållsplats för fåglar som storskarv, olika andfåglar, måsfåglar och vadare. Ön är södra Östersjöns enda tillhåll för gråsäl och knubbsäl.

De fritt pågående ackumulations- och abrasionsprocesserna har stort geovetenskapligt värde och tillsammans med de biologiska värdena är det sam-lade naturvärdet mycket högt.

6. Kämpinge strandbad

Klass:	2	Areal: 33 ha
Motiv:	Kust, rekreation	
Naturvärde:	N G R	
Källor:	A	
Naturresevat:	Kämpinge strandbad 30 ha (1982)	

Området utgörs dels av ett 100-200 m brett landområde i anslutning till och öster om Falsterbokanal, dels av strandområdet vid Kämpingebukten. Området i anslutning till kanalen består huvudsakligen av gles tallskog på sandmark, vilket gör området värdefullt för friluftslivet. Strandområdet vid Kämpingebukten utgörs av sandstrand där vind och vegetation gemensamt byggt upp ett kustparallellt dynsystem innanför ett ca 25-50 m brett strandplan. Både stranden och dynerna är av mycket stort värde för rekreation, främst som badplats.

7. Kusten mellan Kämpinge och Fredshög

Klass:	1	Areal: 138 ha
Motiv:	Kust, geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z G K L R	
Källor:	A, 1, 2	
Landskapsbildsskydd		
Naturminne:	Gamlegårdstornen (1919)	

Längs kusten och kustvägen löper Litorinavallen, som är en mer eller mindre tydligt framträdande strandvall. Den har stor betydelse för utforskningen av havsytans nivåförändringar i Östersjöbäckenet. Längs kusten finns små blottningar av dankalksten, som tillsammans med likartade blottningar vid Smygehuk, är de enda naturliga blottningarna av tertiär berggrund i landet. Större delen av landskapet norr om kustvägen är uppodlat, medan det söder om denna numera är ohävdad eller utnyttjas för bete. Lokalt går sandavlagringar i dagen, medan de inom andra delar är överlagrade av moränlera. I området förekommer också kalkrika isälvsavlagringar, några sanddyner samt fragment av havssträndängar. På Litorinavallen finns flera fornlämningar.

Nedanför Fredshög finns en mindre badplats. Kustpartiet närmast Kämpinge är ett välfrekventerat strövområde. Landskapsbilden är mycket tilltalande.

7a. Strandområdet mellan Kämpinge och Fredshög

Klass:	1	Areal: 44 ha
Motiv:	Kust, geologi, odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z G K L R	
Källor:	A, 1, 2	

Vegetationen söder om kustvägen utgörs till stor del av betade fårsvingeltorrängar med inslag av ljunghed. I den östra delen har vegetationen karaktär av stäppartad torräng med arter som bl a axveronika, backtimjan, grusbräcka, fältvädd, backsippa, knölsmörblomma och backnejlika. I de svackor som finns mellan Litorinavallen och havet, och som har karaktär av havsstrandäng, finns växter som låsbräken, ormtunga, strandmolke och havssälting i den salttågrödsvingeldominerade vegetationen. I området finns för övrigt många sällsynta växtarter, bl a ölandsstarr, backstarr, dansk iris och pipstakra. Norr om kustvägen i den västra delen finns ett stort sägenomspunnet hagtornsträd - Gamlegårdstornen i Kämpinge.

Strand- och vattenområdet är ett betydelsefullt övervintringsområde och rastlokal för sjöfågel och vadare.

De samlade geovetenskapliga, biologiska och rekreativa värdena är mycket höga.

8. Rängs sand

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Naturtyp, flora, rekreation	
Naturvärde:	N B R	
Källor:	A	

Ett hedartat område i anslutning till bebyggelsen kännetecknas av sandstarrvegetation med rödven, strandråg och hedblomster samt inslag av ljunghedsfragment med bl a backsippa och öppna sandtor med borsttåtel och monke. Delar av området är glest bevuxna med tall. Längs vägen i väster finns rester av gamla pilar och en jordvall. Området har väsentlig betydelse som närrekreationsområde.

KÄLLOR

1. Skansjö, S. 1983. *Söderslätt genom 600 år. Bebyggelse och odling under äldre historisk tid. - Skånsk senmedeltid och renässans 11.* Lund.
2. Kraft, J. 1987. *Falsterbohalvöns flora. Växterna vid kusten mellan Malmö och Trelleborg.* - Lund.
3. Mathiasson, S. 1978. *Häckfågelfaunan i Foteviksområdet. En studie gällande*

förändringar i art- och numerärförhållanden under en trettioårsperiod. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, naturvårdsenheten, Medd nr 1978:5.

4. Johansson, J.T. 1983. *Saltäng, havrejord och gåsabete. - Svensk Bot. Tidskr. 77:341-350.*
5. Dahlbeck, N. 1945. *Strandwiesen am Südöstlichen Öresund. - Acta Phytogeographica Suecica 18. Stockholm.*
6. Schmitz, A. 1979. *Måkläppen 1900-1978. - Länsstyrelsen i Malmöhus län, naturvårdsenheten, Medd 1979:5.*
7. *Pugna Forensis. 1984. Arkeologiska undersökningar kring Foteviken, Skåne 1981-83. - Länsstyrelsen i Malmöhus län.*

YSTADS KOMMUN

1. Fyledalen och området kring Baldringe- Ällskog	180	10. Backlandskapet V Nöbbelöv - Vallösa - Marsvinsholm - Bjäresjö - Ystad	184
1a. Fyledalen	180	10a. Skarviken	185
1b. Naturbetesmark vid Getryggarna norr om Ällskog	181	10b. Svartåns mynning och nedre del	185
1c. Skoghusets enefäläd	181	10c. Betesmark vid Ruuthsbo	185
1d. Skogshejdan	181	10d. Våtmark nordost om Ruuthsbo	185
1e. Svartskylle	181	10e. Bjersjöholm	185
1f. Oxhagen och Fredriksbergs mosse	181	10f. Naturskog vid Bjersjöholm	185
1g. Svinäläjet	182	11. Bussjöområdet	186
1h. Betesmark väster om Lyckås	182	11a. Bussjö-sjön	186
2. Romeleåsens sydöstra utlöpare och sjö- landskapets södra del	182	12. Dalgång vid Hålabäck	186
2a. Betesmarker vid Bellinga	183	13. Betesmark vid Öja mosse	186
2b. Ellestadssjön	183	14. Nybroåns dalgång och kustområdet mellan Sandskogen och Nybrostrand	186
2c. Betesmarker vid Navröds mosse	183	14a. Fårarps mosse	186
2d. Krageholmssjön och ön Lybeck	183	14b. Fredriksberg	187
2e. Krageholm	183	14c. Ystads sandskog	187
3. Betesmark norr om Sövestad	183	14d. Strandområdet vid Nybrostrand	187
4. Furuhusmossen	184	15. Naturbetesmark vid Södra Spjutstorp	187
5. Betesmark nordväst om Borrie	184	16. Backar vid Köpingsberg	187
6. Kärragården	184	17. Hörupsåsen	187
7. Betesmark vid Bussjö mosse	184	18. Kustlandskapet runt Kåsebergaåsen från Kabusa till Sandhammaren	187
8. Betesmarker väster och öster om Hästhög	184	18a. Kabusaån och Ingelstorps ängar	188
9. Betesmark väster om Borrie	184	18b. Hammars backar-Kåseberga- Sandhammaren	188
		18c. Betesmark söder om Hedvigsdals Nygård	189

Ystads kommuns norra och östligaste delar tillhör "Skånes sediment- och horstområde", region 7. I övrigt tillhör kommunen "Sydvästra Skåne", region 6.

Landskapet är varierande. Kusten i söder består till stor del av vidsträckta sandstränder utanför skyddsplanterade flygsandsfält. Kusten är låg i väster, men höjer sig mot öster upp mot de ståtliga Hammars backar och Kåsebergaåsen. Innanför strandzonen finns gamla naturbetesmarker. Stora gräsmarker finns också längs Kabusaån samt vid Öja och Högestads mossar. I kommunens nordvästra medför Romeleåsens utlöpare att terrängen är småkuperad och variationsrik med sjöar, lövskog och betesmarker. Vid länsgränsen avslutas kommunen med den markanta, lövskogsklädda Fyledalen. Fem åar, som alla mynnar i Östersjön, rinner genom kommunen. Flertalet av dessa är av stor betydelse för uppvandrande

havsöring. Storgodsmiljöer präglar delar av landsbygden, bl a vid Bjärsjöholm, Charlottenlund, Marsvinsholm, Krageholm och Högestad.

Större delen av berggrunden inom kommunen utgörs av kalksten. I nordväst tränger Romeleåsens urberg upp och i öster dominerar lerskiffer. De lösa jordlagren längs kusten består av sandiga avlagringar. Norr om dem finns ett brett bälte med morän. I kommunens norra del består jordarna av särskilt stenig morän med spridda inslag av styv sjölera, torv och sand.

Under bysamhällets tid var bebyggelsen huvudsakligen samlad. Inte många av traktens bönder var självägande vid slutet av 1500-talet. När enskifte och laga skifte genomfördes under 1800-talets första hälft bröts den inarbetade bystrukturen sönder och i och med detta förändrades hela landskapsbilden. Ny teknik, nya odlingssystem och grödor introducerades.

Med hjälp av dessa kunde också de gamla utmarkerna odlas upp. Under 1800-talet torrlades också stora ytor i den nuvarande kommunen. Ett av de ingrepp som fått stor betydelse för landskapsbilden är i detta sammanhang utdikningen av Öja-Herrestads mosse. Detta område var ursprungligen en havsvik som ombildades till en lagun och långsamt växte igen, för att så småningom bilda torvmark. I början av 1900-talet skedde en tillfällig stagnation inom jordbruksnäringen,

men några decennier senare återupptogs utvecklingen mot ett allt storskaligare och rationellare jordbruk.

Det odlingslandskap som idag är förhärskande i kommunen präglas av stora öppna åkerytor, spridd gårdsbebyggelse omgärdad av höga träd, almalléer och pilevallar, täckta diken, rätade vattendrag och få våtmarker. Områden med skog finns främst i kommunens norra och sydöstra delar.

1. Fyledalen och området kring Baldringe-Ållskog

Klass:	1	Areal: 2960 ha
Motiv:	Mångformighet, unikt	
Naturvärde:	NB Z G K L R V	
Källor:	A, B, 3	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Högestads mosse 81 ha (1961) Skogshejdan 68 ha (1971)	

Ett stort område som är förhållandevis småkuperat i norr och med mer framträdande platåliknande kullar i söder samt Fyledalens mäktiga dalgång i öster. Landskapet har präglats av jordbruksdriften vid storgodsen Högestad och Krageholm och är till övervägande del uppodlat, men med många rester bevarade av 1800-talets beteslandskap med fäladsmarker, hagmarker och våtmarker. Ädellövskogar utbreder sig i Fyledalens sluttningar, i Nyvångsskogen och vid Baldringe ängar. I flera av områdets tidigare mossar och kärr har torvtäkt förekommit och härigenom har öppna vattenytor skapats, bl a i Högestads mosse, i Oxhagen och i Skogshejdan. En av täkt relativt opåverkad mosse finns strax öster om Eneborg - Fredriksbergs mosse. Områdets skiftande naturförhållanden medför också ett rikt och varierat växt- och djurliv med många ovanliga och rödlistade arter. Lövgrodan har inom området sina kanske viktigaste lek- och uppväxtområden i norra Europa. Fågellivet är mycket rikt med häckande gråhakedopping, smådopping och flera arter rovfåglar. Även fjärilsfaunan är rik med osedvanligt stort antal arter dagfjärilar, särskilt i våtmarkerna i sydost. Till gamla utmarksträd är knutna flera arter vedskalbaggar och i de fuktiga ädellövskogarna finns många arter mollusker. Vegetationen präglas delvis av ogödslade fäladsmarker och artrika fuktängsmiljöer med stor artrikedomen. Även bland träd- och buskar är artrike-

domen ovanligt hög. Såväl landskapsupplevelse som landskapsbild är storartad på många platser. Områdets samlade egenskaper och karaktär gör det unikt i ett nationellt perspektiv med högsta värde ur biologisk, ekologisk, geovetenskaplig, markhistorisk och landskapsbildsmässig synpunkt. Det har varit föremål för omfattande vetenskaplig forskning och har betydelse för undervisning och som exkursionsområde för naturintresserade.

1a. Fyledalen

Klass:	1	Areal: 939 ha
Motiv:	Terrängform, geologi, ädellövskog, odlingslandskap, fauna, flora	
Naturvärde:	NB Z G K L R V	
Källor:	A, B, 1	

Fyledalen karakteriseras av branta sluttningar och en plan botten där Fyleån rinner fram. Små biflöden tillkommer från sidodalar både som ytvatten och grundvatten. Den största sidodalen med tillflödet Kulleån ligger mellan Baldringe och Högestad. Fyledalens östra sluttning utgör en kombinerad förkastning och flexur (böjning i berggrunden), medan sluttningen på västra sidan huvudsakligen består av kvartära lager. I dalen finns nästan vertikalt stående berggrundslager från Jura och Rät som fortsätter i ett smalt band ned mot kusten genom dalgången. Mellan Lyckås och Kullemölla finns blottningar av kritkalksten. De bokskogsklädda sluttningarna uppvisar tydliga vegetationszoneringar från de högst belägna artfattiga hedstyperna via mycket artrika ängstyper till stora bestånd med ramslök i de med vatten översilade nedre sluttningarna. Artrikedomen är hög och flera ovanliga växtarter förekommer. Småfågelfaunan är rik och dalgången utnyttjas ofta av övervintrande rovfåglar: örnar, vråkar och glador. I de fuktiga lövskogsmiljöerna finns många mindre vanliga evertrebrater.

Kulleåns dalgång är förhållandevis trång och i slänterna, som endast delvis hävdas, finns rikkärr, hagmarker och alskog. Rikkärren hyser en karaktäristisk rikkärrvegetation i vilken ingår flera ovanliga växtarter, bl a stor ögontröst, axag, knappag och trubbtåg. Kulleån rinner upp i Högestads mosse, som är en till stor del utbruten mosse, där de underliggande kalkrika jordarna kommit att prägla vegetationen. Förutom olika kärrtyper finns öppna hagmark och fuktängar. Vegetationen är mycket artrik, med flera arter orkidéer. Vegetationstyper som rikkärr, kalkfuktängar och högörtängar utgör biotoper för en mångfacetterad fjärilsfauna med bl a arter som starrgräsfjäril och kovallnätfjäril. Området hyser också lövgroda.

I Fyleån, som i sin nedre del kallas Nybroån, finns en god stam med havsöring.

Fyledalen är unik i landet och erbjuder utomordentliga möjligheter att studera litostratigrafin och den komplicerade berggrundstektoniken. Området är därför av största värde för geovetenskaplig forskning och undervisning, såväl nationellt som internationellt. De biologiska och ekologiska värdena är mycket höga samtidigt som dalgången med sina lummiga boscogsslutningar uppvisar stor naturskönhet.

1b. Naturbetesmark vid Getryggarna norr om Ållskog

Klass:	1	Areal: 38 ha
Motiv:	Odlingslandskap, landskapsbild, fauna	
Naturvärde:	N B Z K L	
Källor:	A	

Denna naturbetesmark är en del av ett ålderdomligt odlingslandskap med stort markhistoriskt värde.

Betesmarken är ett utmarksbete med mycket gamla, solitära bokar på större delen av området, som även har landskapestetiska och botaniska värden. Lövgroda och klockgroda förekommer i områdets vattensamlingar.

1c. Skoghusets enefälad

Klass:	1	Areal: 29 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N B Z K	
Källor:	A	

En gammal utmarksrelikt med mycket lång beteskontinuitet. Fäladsmarken är traditionellt hävdad med årligt bete och extensiva röjningar. Vegetationen är mycket representativ med många hävdindikerande arter, bl a knägräs, backtimjan, svinrot och kattfot samt arter som backnejlika, blåsuga och prästkrage. Delar av fäladsmarken är igenvuxen med björk. Till

betesmarken hör också ett betat ädellövskogsområde, huvudsakligen dominerat av bok, men med inslag av avenbok, ek, ask och fågelbär. Delar av de öppna ängsmarkerna har tidigare varit uppodlade. I området finns en utbruten mosse med en öppen vattenyta. Lokalen är en av lövgrodans viktigaste reproduktionslokaler tillsammans med de vattensamlingar som finns på angränsande marker. Även klockgroda förekommer sedan slutet av 1980-talet efter inplantering. De biologiska värdena är liksom de markhistoriska mycket höga.

1d. Skogshejdan

Klass:	1	Areal: 71 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N B Z K L	
Källor:	A, B	

Skogshejdan har en ålderdomlig prägel och utgör en rest av äldre tiders odlingslandskap i en småkuperad moränterräng. Betesmark omväxlande med svackor med alsumpskog, halvt öppna kärr och fuktängar är kännetecknande för området. En mindre sjö i områdets centrala del uppkom genom torvtäkt vid sekelskiftet. Utöver ett stort markhistoriskt och botaniskt värde har Skogshejdan även ett betydande zoologiskt värde, främst som värdefull fågel- och groddjurslokal. Lövgroda, gråhakedopping, smådopping och grågås är arter som förekommer. I området finns även en värdefull evertebratfauna med flera arter vedskalbaggar och fjärilar som plommonsnavbvinge, svartfläckig blåvinge och leverfärgat ängsfly. Dagfjärilfaunan är synnerligen artrik med ett 30-tal reproducerande arter.

1e. Svartskylle

Klass:	2	Areal: 50 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B Z K L	
Källor:	A	

Ett omväxlande odlingslandskap med betade ängsmarker av fuktängskaraktär, kultiverade betesmarker samt lövskogsdungar. De lägst belägna partierna är bevuxna med fuktlövskogar som domineras av björk. I området finns några mindre granplanteringar. Området ansluter direkt till naturbetesmarkerna vid Synteletet i Sjöbo kommun (Sjöbo kommun nr 53a).

1f. Oxhagen och Fredriksbergs mosse

Klass:	1	Areal: 228 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N B Z K L	
Källor:	A, B	

Det centrala området är ett mycket ålderdomligt odlingslandskap av stort markhistoriskt värde. Det

utgör en rest av de förr vidsträckta utmarksbeten som fanns i Baldringe socken. Trakten var bebodd redan under järnåldern, vilket gamla hägnader och ryggade åkrar vittnar om. De i norr lågt belägna kulturbetesmarkerna är botten på den forna Vasa-sjön, vilken sänktes helt på 1800-talet.

Betesmarken är vidsträckt och glest bevuxen med dungar av bok och ek samt i fuktigare partier i södra Oxhagen med björk och al. Många bokar är mycket stora och med karakteristisk utmarkskaraktär. Flera kärr samt en liten sjö finns också inom södra delen av området. Vattensamlingarna har uppkommit genom torvtäkt, utom det s k Prästakärret, vilket bildats genom uppdämning. De är av stor betydelse för lövgroda och andra amfibier samt för häckande våtmarksfåglar, bl a gråhakedopping. Områdets fjärilsfauna är rik med flera mindre vanliga arter, bl a plommonsnabbvinge, starrgräsfjäril och svartfläckig blåvinge.

I sydväst finns mycket kuperade kulturbetesmarker omväxlande med fragment av torrängsartade naturbeten samt den av täkt nästan helt opåverkade Fredriksbergs mosse. Mossen uppvisar flera olika vegetationstyper med såväl rikkärspartier som högmossevegetation med vitmosstuvor med ljung, rosling och tranbär. Området är av botaniskt och zoologiskt högsta värde. Den typ av beteslandskap som Oxhagen och Fredriksbergs mosse representerar saknar motsvarighet i länet.

I söder och sydost avgränsas betesmarken av en stenmur mot en ängsboskogs (Baldringe ängar), som uppkommit på de forna inägorna till Baldringe by.

1g. Svinaläjet

Klass:	3	Areal: 29 ha
Motiv:	Odlingslandskap, fauna	
Naturvärde:	N B Z K L	
Källor:	A, B	

Ett kuperat betesmarksområde med såväl kulturbeten på forna åkrar som naturbetesmarker. I området finns flera naturliga småvatten samt några anlagda. Småvattnen är viktiga yngellokaliter för lövgroda. Vegetationen är gödselpåverkad och trivial. Den öppna hagmarken karaktäriseras dock av spridda hagtorsbuskar och bestånd med nyponrosor. Området utgör en viktig förbindelselänk och spridningskorridor mellan Skogshejdan och Oxhagen för lövgroda.

1h. Betesmark väster om Lyckås

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En välhävdat, trädlös öppen hagmark som är svagt sluttande. Vegetationen karaktäriseras av fårsvingel och rödvenäng, samt tuvtåteläng. Genom området passerar en kraftledning.

2. Romeleåsens sydöstra utlöpare och sjölandskapets södra del

Klass:	1	Areal: 3140 ha
Motiv:	Terrängform, mångformighet, landskapsbild	
Naturvärde:	N B Z G K L R V	
Källor:	A, B, 3	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Lybeck 4 ha (1985)	

Romeleåsens sydöstra utlöpare avgränsas av flera förkastningslinjer, vilka bidrar till områdets mycket utpräglade och mäktiga topografi. I sydväst gränsar området mot Alnarpsänkans norra förkastningszon. De kvartära avlagringarna är mäktiga och med en komplex stratigrafi samtidigt som de är förutsättningsrika för det morfologiskt variationsrika och för landet unika backlandskapet, som breder ut sig i övergången mellan urbergsåsen och slätten. Mot nordost är horstens topografi mer markerad med tämligen branta sluttningar ned mot Vombsänkans sandiga sediment, vilka i denna del ligger i Sjöbo kommun.

Backlandskapet är ett moränbacklandskap med dödstopografi och rikligt med små kärr i svackorna mellan större eller mindre kullar. Flera små, men tydliga, ravindalar finns i området. I sjölandskapet är terrängen flackare med mjukare topografi. Det är också här som mer sammanhängande skogsarealer med framför allt ädellövskog påträffas. Stora delar av området är i övrigt uppodlat. Landskapet har i de östra delarna präglats av de stora godsens Bellinga och Krageholm. De västra delarna har en annan karaktär med huvudsakligen små och medelstora gårdar.

De biologiska förhållandena är utomordentligt rika, i synnerhet i sjölandskapet och dess ädellövskogar. De många småvattnen är tillhåll för lövgroda och andra amfibier och i alkärr, fuktlövskogar och granodlingar finns goda förutsättningar för kronhjort, som här har ett av sina sydligaste bestånd. Fågellivet är rikt och varierat, särskilt i sjöområdet.

Öster om Romeleåsen ligger sjölandskapet med de stora sjöarna Sövdesjön, Snogeholmssjön, Ellestadssjön och Krageholmssjön. Ellestadssjön liksom Krageholmssjön, vilka båda ligger i kommunen, har bedömts äga mycket stora limnologiska värden bl a genom låg föroreningsgrad. Sjöarna har även ett ornitologiskt och allmänbiologiskt mycket högt värde. Utblickarna över det skånska odlingslandskapet, antingen mot söder och sydväst eller över Vombsänkan och bort mot Linderödsåsens sluttningar, är från många ställen uppe på åsen enastående. Sjölandskapet har ett mycket högt värde för rekreation och friluftsliv.

2a. Betesmarker vid Bellinga

Klass:	3	Areal: 58 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

De öppna hagmarkerna och en ekhage med stora solitära träd hyser bl a ängsnycklar, kärrsälting samt gökblomster. Den öppna hagmarken är relativt välbetad, men delar är gödselpåverkade. Vegetationstyper som karaktäriserar området är rödvenäng och högörtäng samt några små fragment med kalkfuktäng. Ekhagen är svagt gödslad men välhävdad, vacker och svagt sluttande. I en slänt i den östra delen finns utpräglad torrängsvegetation med bl a solvända. Fjärilsfaunan är förhållandevis artrik.

2b. Ellestadssjön

Klass:	2	Areal: 155 ha
Motiv:	Eutrof sjö, fauna	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Ellestadssjön, som delvis ligger i Sjöbo kommun (Sjöbo kommun nr 51d) kan karaktäriseras som en naturligt eutrof sjö med endast ringa påverkan av närsalter eller föroreningar. Större vassområden saknas. Sjöns stränder är svårtillgängliga och i den södra och sydvästra delen skogbevuxna. I den nordöstra delen gränsar betade hagmarker med glesa albarder till sjön.

2c. Betesmarker vid Navröds mosse

Klass:	3	Areal: 39 ha
Motiv:	Odlingslandskap, våtmark	
Naturvärde:	N B K	
Källor:	A	

Området är omväxlande med öppen hagmark, blandlövshage, topogent kärr, al- och videsumpskog samt ädellövskog. Bland växterna i området kan nämnas bl a ängsnycklar, tätört och nattviol.

Kärret i den öppna betesmarken är mer eller

mindre ohävdad och har flera kalkindikatorer. Söder om kärret är marken gödslad. Fuktängen i hagens norra del är svagt hävdad. Vegetationstyperna är för övrigt fårsvingeltorräng, tuvtätäläng, högörtäng och kåltistelvariant av denna. Blandlövshagen är mer eller mindre trädfattig men har en del stora ekar i söder.

2d. Krageholmssjön och ön Lybeck

Klass:	1	Areal: 305 ha
Motiv:	Eutrof sjö, ädellövskog, fauna	
Naturvärde:	N B Z R V	
Källor:	A, B	

Krageholmssjön är en av Skånes minst förorenade slättsjöar och en viktig häckningslokal för grågås. Strandskogarna runt sjön utgörs av al och vide och innanför dessa frodig ädellövskog med bok och ek. Runt sjön förekommer trollfladdermus och i strandområdena har påträffats tvåtandad spolsnäcka. Sjön är fiskrik med förekomst av bl a ål och den ovanliga fisken nissöga.

Ön Lybeck i Krageholmssjön har en osedvanligt yppig vegetation vars trädskikt domineras av alm med inslag av lind, ask, ek, hassel och hagtorn. Undervegetationen utgörs av ramslök, strutbräken och månviol samt högstarr- och högörtvegetation närmast stranden. Den frodiga vegetationen på ön utövar stark dragningskraft på en stor mängd fågelarter som häckar där. I början av 1700-talet var ön utformad som en fransk park med åtta radiärt utlöpande gångar från öns mitt.

Sjön och dess omgivning ger goda förutsättningar för friluftsliv och naturupplevelser av hög klass.

2e. Krageholm

Klass:	2	Areal: 49 ha
Motiv:	Ädellövskog, fauna, flora	
Naturvärde:	N B Z	
Källor:	A, B	

Ekhagmark och ängsbokskog som är av botaniskt och zoologiskt värde genom förekomsten av bl a trollfladdermus, tvåtandad spolsnäcka och flera rödlistade arter lavar.

3. Betesmark norr om Sövestad

Klass:	3	Areal: 12 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	N K	
Källor:	A	

En öppen hagmark som består av ett stycke backig, frisk - fuktig mark som till större delen är välbetad. Den norra delen är gödselpåverkad. Små vattensamlingar finns i området med förekomst av bl a groddjur.

4. Furuhusmossen

Klass:	1	Areal: 25 ha
Motiv:	Våtmark, fauna	
Naturvärde:	N Z	
Källor:	A, B	

Vattenområde som skapats genom muddring och grävning i en f.d. hävdad våtmark. Området karaktäriseras idag av vassar, flytbladsvegetation och öppet vatten. Fågellivet är tidvis rikt och varierat med arter som svarthalsad dopping, gråhakedopping, smådopping, årta, snatterand och svarttärna. Lökroda har här en av sina förnämsta reproduktionslokaler i länet. I området finns också lövroda.

5. Betesmark nordväst om Borrie

Klass:	3	Areal: 29 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	KB	
Källor:	A	

Betesmarken är en öppen hagmark som är påverkad av gödsling och dikning. Den är välhävdad. Vegetationen består av fårsvingel- och rödvenäng, tuvtäteläng samt fuktäng av gräs-lågstartvariant. Några av växterna i området är gökblomster och darrgräs.

6. Kärragården

Klass:	1	Areal: 6 ha
Motiv:	Flora	
Naturvärde:	B	
Källor:	A	

En mindre mägergrav som är växtplats för spetsnate, som tillhör de rödlistade växterna. Mägergravens omgivningar är uppodlade.

7. Betesmark vid Bussjö mosse

Klass:	3	Areal: 10 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Fuktigt, mestadels välbetat område som ansluter till en väl efterbehandlad grustäkt. Vegetationstyperna i denna öppna hagmark är knylhavre- och rödvenäng, tuvtäteläng och högtäng.

8. Betesmarker väster och öster om Hästhög

Klass:	2	Areal: 16 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Betesmarkerna ligger i ett småkuperat landskap. Omgivningarna är till stora delar uppodlade.

Den västra betesmarken är en liten hage där vegetationen uppvisar flera hävdindikerande arter, bl.a. jordtistel, knölsmörlblomma, backtimjan, sommar-

fibbla och darrgräs. Dessutom finns backsilja, stallört och vildlin.

Den östra betesmarken är till stora delar svagt gödselpåverkad och med en ordinär vegetation av rödven- eller tuvtäteläng. På en liten torrbacke finns dock örtrik ängshavretorräng med arter som blodnäva, backtimjan och knölsmörlblomma. I en fukt-svacka uppträder gräs-lågstartvariant med bl.a. Sankt Pers nycklar, darrgräs och höskallra. I denna del finns också flera små vattensamlingar.

9. Betesmark väster om Borrie

Klass:	3	Areal: 9 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Området är välhävdad och trädlöst, men kultiverat och markberett i den norra delen. Vegetationstyperna är tuvtätelfuktäng och högtäng. I området finns bl.a. gökblomster.

10. Backlandskapet V Nöbbelöv - Vallösa - Marsvinsholm - Bjäresjö - Ystad

Klass:	1	Areal: 4000 ha
Motiv:	Terrängform, kust	
Naturvärde:	N B Z G K L R	
Källor:	A, B, 3	
Landskapsbildsskydd		
Naturresevat:	Bjäresjöholms ädellövskog 10 ha (1993)	

En geomorfologiskt rik och varierad del av det som betecknas yttre backlandskapet. Detta ligger till stor del över Alnarpssänkan, en förkastningsdal i berggrunden. De kvartära avlagringarna har stor mäktighet och komplex lagerföljd. Landskapet är en mjukt kuperad fullåkersbygd som breder ut sig ner mot kusten söder om vägen Malmö-Ystad. Bygden är starkt präglad av storgodsdriften i de östra delarna.

Mellan Marsvinsholm och S Vallösa finns många exempel på backlandskapets formelement, som bl.a. innefattar den branta reliefen kring Holahög och den storkulligt oregelbundna terrängen söder om Ensligheten. Flera dalgångar skär genom området. Öster om Sjöruks kyrka ligger en framträdande dalgång med branta sluttningar av isälvsmaterial och en delvis betad mosse i dalgångens botten. Svartåns dalgång från Krageholmssjön är också markerad.

Backlandskapet är en fullåkersbygd där åkerbruk förekommit alltsedan stenåldern. De kalkrika, lätta jordarna var en förutsättning för det tidiga åkerbruket. Många gravhögar i höjdlägen framhäver områdets betydelse under bronsåldern. Sjöruks kyrka

från medeltiden och den omkringliggande byn med endast ett fåtal gårdar är tillsammans med den kuperade odlingsbygden och fornlämningarna ett representativt område för det sydsånska jordbrukslandskapet. Det har miljömässig anknytning till angränsande områden i Skurups kommun.

Vid Bjäresjö finns en liten sjö, som är en mycket viktig referenslokal för den sen- och postglaciala vegetations- och klimatforskningen. Även den utdikade Bjersjöholmssjön är av betydelse i detta avseende.

Flera av de ganska små vattendragen i området hyser anmärkningsvärt goda bestånd av öring.

Andelen naturbetesmarker i området är liten och skogspartier, uteslutande ädellövskog, finns i anslutning till de större godsen.

Området har en landskapsbild som har få motsvarigheter i landet och från kustvägen är upplevelsen av odlingslandskapet särklassigt.

10a. Skarviken

Klass:	2	Areal: 4,0 ha
Motiv:	Kust, odlingslandskap	
Naturvärde:	NB K	
Källor:	A, B	

En liten rest av naturbetesmarker som hävdats mer eller mindre kontinuerligt under lång tid. Närmast stranden finns delvis täta buskage med slån. Vegetationen är dominerad av knylhavre, men på några platser finns torrängar med artrik vegetation och flora. Bl a finns blodnäva, axveronika och backnejlika.

10b. Svartåns mynning och nedre del

Klass:	3	Areal: 310 ha
Motiv:	Terrängform, landskapsbild, geologi	
Naturvärde:	NG V	
Källor:	A	

Denna dalgång har ett landskapsestetiskt och geologiskt värde genom sin ravinliknande utformning i en sträckning från ett forntida sjöområde i norr till en äldre strandlinje vid kusten. Kuststräckan öster om Svartåns utlopp har ett visst geologiskt värde genom kustutformningen och förekomsten av flygsand. Svartån är av betydelse för uppvandrande havsöring.

10c. Betesmark vid Ruuthsbo

Klass:	1	Areal: 3,7 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	NB K	
Källor:	A	

Området utgörs av en öppen hagmark i en del av Svartåns dalgång med bitvis branta sidor och en delvis översvämmad mad i botten. Flera gamla

åfåror uppträder. Vegetation och flora är mångformig med arter som trådtåg, gökblomster, rödkämpar och smultronfingerört.

10d. Våtmark nordost om Ruuthsbo

Klass:	3	Areal: 13 ha
Motiv:	Våtmark, flora	
Naturvärde:	NB	
Källor:	A	

Ett större kärrområde med videbuskage och fukt-lövskog omväxlande med öppna ytor med fuktängar, vass, gungflypartier och öppna vattenytor. Några mindre granplanteringar samt en dunge med äldre lövskog förekommer också. De öppna vattenytorna härrör troligen från en gammal torvtäkt. Området är ett värdefullt refugium för flora och fauna i det i omgivningarna helt uppodlade landskapet.

10e. Bjersjöholm

Klass:	2	Areal: 125 ha
Motiv:	Terrängform, geologi, odlingslandskap, rekreation	
Naturvärde:	NG K L R	
Källor:	A	

Området ligger norr om resterna av renässansborgen Bjersjöholm i gråsten och tegel, där numera endast två längor av ursprungligen fyra återstår. Det innefattar även den utdikade Bjersjöholmssjön. Landskapet karakteriseras av ett storskaligt backlandskap, som innehåller ett sandurfält. Det är uppodlat i den västra delen och utgörs av betesmarker och skog i den östra. Skogen är det enda större sammanhängande skogsområdet i jordbrukslandskapet kring Ystad. Delar av området berörs av täktverksamhet. Efter avslutad täkt skall en grundvattensjö för fritidsändamål tillskapas enligt efterbehandlingsplanen.

Naturbetesmarkerna utgörs av en ekhage och öppen hagmark intill Skree mosse. Darrgräs, jordtistel, knölsmöblomma och sommarfibbla är några arter som finns här. Den öppna hagmarken är stor och välhävdat med flera torrängsbetonade vegetationstyper samt ett hävdad tuvstarrkärr. Ekhagen är delvis gödselpåverkad och har en lundartad flora under ekarna. Hela området är mycket värdefullt för rekreation och friluftsliv.

10f. Naturskog vid Bjersjöholm

Klass:	1	Areal: 4,4 ha
Motiv:	Ädellövskog, flora, geologi	
Naturvärde:	NB G	
Källor:	A	

Ett litet naturskogsområde med en rik ädellövskog med bok, ek, alm och något ask i fuktigare partier. Den skogliga kontinuiteten är mycket lång. Det är

också känt att denna skog tillsammans med skogsbestånden närmast borgen i början av 1700-talet utnyttjades för slåtter och som betesmark för hästar. Den var inhägnad och kallades Djurhagen.

Markvegetationen är karakteristisk för rika ängslövskogar med arter som skogsbingel, vit- och gulsippa, hålnunneört, lundstjärnblomma, buskstjärnblomma, myska, harsyra, lundgröe och hässlebrodd. Många avdöende stora träd och kullfallna stammar (lågor) utgör tillsammans med den rika lövskogsvegetationen utmärkta livsmiljöer för bl a insekter, snäckor och sniglar och en rik svampflora. Flera sällsynta svamparter förekommer och några är endast funna på ett fåtal lokaler i landet. Särskilt anmärkningsvärda arter är filtfotbroskling, droppklibbskivling, lundticka och koralltaggsvamp. Fågellivet är rikt.

Bokskogen är en av Skånes äldsta med många mycket gamla träd - en del kanske mer än 250 år. Det biologiska värdet, liksom det markhistoriska och geovetenskapliga är mycket högt.

11. Bussjöområdet

Klass:	1	Areal: 280 ha
Motiv:	Terrängform, landskapsbild, forskning	
Naturvärde:	GL	
Källor:	A	

Bussjöområdet utgör en geomorfologiskt mycket varierad del av det yttre backlandskapet med såväl ett storskaligt landskap med hög relief som ett mjukare och mer småkulligt. De kvartära avlagringarna är mäktiga och med en komplex lagerföljd. Öja grustag är en mycket viktig lokal för den geovetenskapliga forskningen och undervisningen, särskilt avseende den skånska glacialdynamiken.

11a. Bussjö-sjön

Klass:	1	Areal: 0,6 ha
Motiv:	Våtmark, geologi, forskning	
Naturvärde:	G	
Källor:	A	

Bussjö-sjön är en ca 20 m djup dödishåla som till största delen är fylld med sediment från postglacial tid. Den är av mycket stor betydelse för vetenskaplig forskning och undervisning som belyser vegetationsutvecklingen i området och människans påverkan på landskapet.

12. Dalgång vid Hålabäck

Klass:	3	Areal: 8 ha
Motiv:	Geologi, landskap	
Naturvärde:	GL	
Källor:	A	

En markerad erosionsdal med äldre strandlinje i ett estetisk tilltalande landskap. Dalgången är en erosionsdal, som uppkommit då en plötslig tappning skett av en lokal issjö norr om dalen. Dalgången är mycket markerad i landskapet, då den skär igenom höjdstråk, som är vinkelräta mot dess längdriktning.

13. Betesmark vid Öja mosse

Klass:	2	Areal: 118 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

De öppna hagmarkerna med solitära träd är svagt eller delvis ohävdade. Större delen är påverkade av gödsling, varför vegetation och flora är trivial. Några partier är dock mindre påverkade av gödselmedel och här förekommer bl a kalkfuktängsvegetation med majviva. I anslutning till några öppna vatten-samlingar växer kärrnocka.

14. Nybroåns dalgång och kustområdet mellan Sandskogen och Nybrostrand

Klass:	1	Areal: 1215 ha
Motiv:	Terrängform, kust, geologi, flora, vattendrag	
Naturvärde:	NBZGKL R	
Källor:	A	
Naturreservat:	Ystads sandskog 115 ha (1989)	
Naturminne:	Hängask vid Svenstorp (1964)	

Nybroån är fortsättningen på Fyleån som rinner genom Fyledalen. Dalgången utgör också fortsättningen på Fyledalen, men dalsidorna är utflackade och till stor del uppodlade. Vid Svenstorp finns kritkalksandsten blottad i en klint. Lokalen är typisk för kritsedimenten i Fyledalen och den enda naturliga blottningen av denna berggrund. Nybroån är av stor betydelse för uppvandrande och lekande havsöring. På ett ställe växer också den ovanliga gotlandssvaltingen. Nybroån har stor betydelse för fritidsfisket och värdet för rekreation och friluftsliv är högt.

14a. Fårarps mosse

Klass:	1	Areal: 15 ha
Motiv:	Odlingslandskap, flora	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

En stor, flack och öppen betesmark i ett småkuperat och till stora delar uppodlat landskap. Knylhavre- och rödvenäng, tuvtåtel- och kalkfuktäng samt högörtäng kännetecknar vegetationen. Betesmarken är relativt välbetad och bland betesindikatorerna finns gökblomster. Delar av hagen är svagt gödslade. En del av betesmarken utgörs av en mosse, som påverkats

av täkt och dränering. Den är dock artrik med förekomst av bl a majviva, stor ögontröst och flera arter orkidéer.

14b. Fredriksberg

Klass:	2	Areal: 61 ha
Motiv:	Odlingsskapslandskap	
Naturvärde:	NBK	
Källor:	A	

Strax innanför kustzonen vid Nybrostrand breder stora, flacka betesmarker ut sig. De ligger till stor del på sandiga jordar, genom vilka Nybroån har ett meandrande lopp. Fårsvingeläng, ljung och borsttåtelhed samt här och var tuvtåteläng, karaktäriserar därför vegetationen. Bland växtarterna finns det bitvis gott om betesindikatorer. Intressanta arter i området är bl a ängsnycklar och dvärgseradella. Norra delen ingår i ett område som tidigare varit militärt övningsområde.

14c. Ystads sandskog

Klass:	1	Areal: 74 ha
Motiv:	Kust, rekreation, geologi, naturtyp	
Naturvärde:	NGBZR	
Källor:	A	

Ystads sandskog med angränsande område uppvisar ett flertal geografiskt och geologiskt mycket intressanta detaljtopografiska former med postglaciala strandvallar, revlar och dynbildningar, vilka skapats av hav och vindar, och som bildats vid högre belägen kustlinje. Dessutom kan hela området söder om landsvägen primärt betraktas som en äldre strandrevel från den tid då havet låg högre än nu och då en lagun utbredd sig norr om sandskogen. De strandprocesser som pågår vid Nybroåns utlopp är särskilt intressanta genom att kustströmmen pressar ån mot väster och ger den en strandparallell utsträckning. Området är en geovetenskapligt mycket viktigt lokal för tolkningen av Östersjöbäckens nivåförändringar. Hela området samt de intilliggande Öja och Herrestads mossar har ett vegetationshistoriskt intresse och uppvisar flera botaniskt och zoologiskt värdefulla biotoper. De oexploaterade delarna av Ystads sandskog utgör ett av de absolut förnämsta bad- och rekreationsområdena i länet.

14d. Strandområdet vid Nybrostrand

Klass:	2	Areal: 19 ha
Motiv:	Kust, rekreation	
Naturvärde:	R	
Källor:	A	

Landskapet är flackt och präglat av kustens sandområden och den naturliga vegetationen utgörs till stor del av borsttåtelhedar. Delar av området utgörs

av bebyggelsen vid Nybrostrand. Strandpartierna är välfrekventerade för bad och rekreation sommartid.

15. Naturbetesmark vid Södra Spjutstorp

Klass:	3	Areal: 19 ha
Motiv:	Odlingsskapslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Betesmarken är välhävdat och trädlös, men svagt påverkad av gödselmedel. Vegetation och flora är trivial. Den är en av de få naturliga betesmarkerna i denna fullåkersbygd.

16. Backar vid Köpingsberg

Klass:	3	Areal: 12 ha
Motiv:	Geologi	
Naturvärde:	GL	
Källor:	A	

Backarna utgör ett framträdande höjdparti i landskapet. De är uppbyggda av lösa avlagringar. Delar av området utgörs av betesmarker, främst av friskängskaraktär, men med spridda träd och hagtorsbuskar i den norra delen. I området förekommer även en lövskogsdunge med bok.

17. Hörupsåsen

Klass:	1	Areal: 860 ha
Motiv:	Terrängform	
Naturvärde:	GL	
Källor:	A	

Hörupsåsen är ett mer eller mindre sammanhängande isälvsstråk i en båge parallellt med och drygt fem kilometer innanför nuvarande kust. Från Glemmingebro mot Borrbj är den dominerande terrängformen flacka, långsträckt grusplattå, som delvis är överlagrad med morän. Inom området finns även delar av en mindre getryggsformad ås. Hela området är uppodlat och estetiskt tilltalande.

18. Kustlandskapet runt Kåsebergaåsen från Kabusa till Sandhammaren

Klass:	1	Areal: 3955 ha
Motiv:	Mångformighet, landskap	
Naturvärde:	NBZGKL R	
Källor:	A, B	
Landskapsbildsskydd		
Naturreservat:	Backåkra 41 ha (1958)	
	Hagestad 300 ha (1980)	
	Sandhammaren 450 ha (1987)	
Naturvårdsområde:	Hammars backar-Kåsebergaåsen	
	700 ha inkl vattenområde (1996)	

Kåsebergaåsen med Hammars backar är en isälvsavlagring som höjer sig 30-40 m över den norr om åsen belägna slätten. I söder är kanten brant och

eroderad av havet, medan nordsidan är mer utplanad. Sandhammarens utbredda sand- och dynområden uppkom under Litorinatid genom att havet, som då stod högre, transporterade material från åsen österut. Sådan transport pågår ännu, vilket bl a är tydligt i Löderups strandbad, där strand och bebyggelse hotas.

De flacka partierna på åsens nordsida är uppodlade medan de mer kuperade delarna utgör öppna betesmarker. Vid Kåseberga, Löderups strandbad och Hagestad finns mindre skogsplanteringar. Sandhammarenområdet är till stor del täckt av planterade tallskogar, men här finns också naturliga ekkrattskogar i de äldsta dynområdena. Vegetationen är mångformig med flera ovanliga vegetationstyper. Bland annat finns små förekomster av sandstäppvegetation i branterna kring Hammars backar, Kåseberga och Löderups strandbad samt flera områden med stäppartad torräng på åsens sydsida, huvudsakligen vid Hammars backar. Den stäppartade torrängen torde här ha en av sin större sammanhängande utbredning i länet. Floran är kalkgynnad och mycket artrik med många ovanliga växter, bl a sandlusern, hylsnejlika, klätt, sandglim och sumpgentiana. Vid Hammars backar uppträder gullvivan i massförekomst. Den örtrika vegetationen ger förutsättningar för en rik och varierad fjärlisfauna. Vid Sandhammaren förekommer många ovanliga och för landet sällsynta arter. Norr om Sandhammaren utbreder sig Hagestads mosse. Mossen är numera utdikad och till övervägande del uppodlad.

Vid Kåseberga ligger Ales stenar, en av landets märkligaste fornlämningar. Åsen med sitt omland utgör ett markant inslag i landskapsbilden och saknar motstycke i landet i övrigt. Löderups strandbad och Sandhammaren är högfrekventerade områden för bad och rekreation, medan Kåseberga och Backåkra är betydande turistmål.

18a. Kabusaån och Ingelstorps ängar

Klass:	2	Areal: 458 ha
Motiv:	Odlingslandskap, naturtyp, fauna, flora, friluftsliv	
Naturvärde:	NBZKGR L	
Källor:	A, 2	

Ingelstorps ängar och mosse är ett stort sammanhängande gräsmarksområde som utnyttjas för bete. Genom områdets centrala del går ett fuktigare stråk med flera småvatten och småkärr samt ett större kärrparti. Detta är resterna av den tidigare vidsträckta våtmarken Hammarsjön. Området är

dränerat genom en grävd kanal, Hammars ränna. Flera sällsynta växt- och djurarter förekommer, bl a lökgamander, pipstäckra, orkidéer, höskallra, strandpadda och lökgroda. Fågellivet är rikt med många rastande arter gäss, änder och vadare. Det är också en viktig lokal för häckande våtmarksfåglar.

Landskapet på ömse sidor om Kabusaån utgörs av ett flackt beteslandskap med enstaka solitära träd och buskar. Terrängen är landskapsestetiskt tilltalande med biologiska värden, bl a genom förekomsten av fjärlilen mörkare pålsmal. Mynningsområdet är av geovetenskapligt intresse. Området söder om kustvägen ingår i ett militärt övningsområde. Det är tidvis värdefullt för rekreation och friluftsliv.

18b. Hammars backar-Kåseberga-Sandhammaren

Klass:	1	Areal: 2017 ha
Motiv:	Unikt	
Naturvärde:	NBZGKL R	
Källor:	A, B	

Den västra delen fram till Sandhammaren utgörs av ett markerat åssystem som är en av de absolut förnämsta landformstyperna i Skåne och som saknar motsvarighet i landet. Åssystemet består huvudsakligen av sand och grus men överlagras fläckvis av lera. Strandmorfologin med branta stup mot havet är av stort kvartärgeologiskt intresse. En stor del av åssträckningen upptages av betesmarker som hyser en värdefull flora och fauna. Landskapet, som även är av markhistoriskt värde, är mycket tilltalande och säreget.

Ales stenar och andra fornminnen utgör viktiga inslag i landskapet, som av de vida betesmarkerna får en arkaisk prägel. I Kåseberga finns en liten hamn med karakteristisk sydsånsk fiskelägesbebyggelse. Hamnbebyggelsen ligger nedanför de branta kustklinterna, som till stor del utgörs av örtrika stäppartade torrängar med bl a blåeld, vädtklint och klätt. Området har stora skönhetsvärden och är av internationell dignitet som turistmål.

Det böljande öppna hedlandskapet omkring Backåkra är präglad av långvarig betesdrift. Vegetationen har säregna drag och blomsterprakten är tidvis stor. Här ligger också Dag Hammarskjölds Backåkra, som är ett internationellt känt turistmål. Här finns också en meditationsplats.

Öster om Löderups strandbad, i Hagestads naturreservat, utgörs de lösa jordlagen av flygsand. Här har ett intressant dynlandskap utbildats. Vegetationen är mosaikartad med ekskogar delvis utfor-

made som krattskog, tallplanteringar, ljunghedsfragment och öppna dynpartier.

Sandhammarenområdet utgör ett mäktigt sanddynområde. Det är ett kustdynområde med aktiva kustprocesser. Efter hand som dynerna byggs upp och stabiliseras utvecklas zoner med olika typer av vegetation närmast kusten. Denna zonering samt vegetationens dynamik är av stort botaniskt och markvetenskapligt intresse. Innanför dynerna finns stora arealer ekkrattskog med lång kontinuitet. Faunan är av betydande intresse inom den del av området, bl.a. förekomsten av sällsynta häckfåglar och även insekter bland vilka flertalet arter är unika i ett nationellt perspektiv. Området är därför av zoologiskt värde. Området har dessutom höga landskapsbildsmässiga kvaliteter och är värdefullt för friluftslivet. Området är också en geovetenskapligt mycket viktig lokal.

18c. Betesmark söder om Hedvigsdals Nygård

Klass:	3	Areal: 14 ha
Motiv:	Odlingslandskap	
Naturvärde:	NK	
Källor:	A	

Betesmarken, som är trädlös, är svagt gödslad och med en trivial vegetation och flora. Bestånd med höskallra förekommer dock.

KÄLLOR

1. Lindberg, T. 1973. *Kärlväxtfloran på Högestads mosse naturreservat. - Statens naturvårdsverk, SNV PM 346.*
2. Bengtsson-Lindsjö, S. 1994. *Ingelstorps mosse - unik natur i Ystads kommun. - Gatukontoret i Ystads kommun.*
3. Berglund, B. E., ed. 1991. *The cultural landscape during 6000 years in southern Sweden - the Ystad Project. - Ecological bulletins 41.*
4. Olsson, H. 1974. *Studies on South Swedish sand vegetation. - Acta Phytogeographica Suecica 60. Uppsala.*
5. Magnusson, M. 1981. *Composition and successions of bryophytes and lichens in a coastal dune area in southern Sweden. - Akad. avhandl. Växtekologiska institutionen, Lunds universitet. Lund.*

VATTENOMRÅDEN objekt

SÄRSKILT VÄRDEFULLA VATTENOMRÅDEN

Klassificerade vattendrag

Vattendragen i länet kan på sin väg mot havet rinna genom flera kommuner. De biologiska, geovetenskapliga, landskapsbildsmässiga och rekreationsmässiga värdena varierar längs vattendragets sträckning. Det har inte varit

möjligt att på den översiktliga kartan till naturvårdsprogrammet tillräckligt tydligt redovisa naturvärdena hos länets vattendrag inom varje kommun. Vattendragen bildar dessutom ofta gräns mellan kommuner. För varje vattendrag med eventuella biflöden redovisas värdena samlat, oberoende av vilken kommun som är berörd.

De klassificerade vattendragen redovisas översiktligt i nedanstående tabell

Ø Ø Ø Ø Ø Ø Ø

Vattendrag/sträcka	Klass	Fåglar	Fiskar	Växter	Vegetation	Påverkan	Rörligt friluftsliv	Kulturmiljö- värden
Rönneå								
1 Källområdet- Ringsjöarna	*		II	III	II	II	III	I
2 Ö V Ringsjöarna	I	I	II	II	II	II	II	I
3 utlopp-länsgränsen	I	II	II	II	II	I	I	I
Vegeå								
1 Hallabäcken	I	II	II	II	II	I	II	I
2 Snattarpsbäcken Axelvoldsbäcken	*			III		III		II
3 Bjuvsbäckarna	II	II	II	III	III	III	III	II
4 Humlebäcken- Kölebäcken	II	II				III	III	III
5 Hasslarpsån m m	*							I
6 nedre delen	II	II	II	III	III	III	III	I
Råån								
1 källområde till Tågarp	*		I	III	III	II		I
2 Tågarp-Gantofta	II	II	II	III	III	II	III	1
3 Gantofta-mynningen	I	III	I	III	III	I	I	I
Saxån Braån								
1 Källområde-Trollenäs	*	II		III	III	I		I
2 Vallabäck-Trollenäs	I	II	I	I	III	I		I
3 Trollenäs-Dösjebro	I	III	I	I	I	I		I
4 Braån til Teckomatorp	*	I				I		I
5 Braån-Svalövsbäcken	III	III		III	III			III
6 Braån-nedre delen	I	III		III	II	I	I	II
7 Saxån till mynningen	I	II	I	III	III	I		I

Vattendrag/sträcka	Klass	Fåglar	Fiskar	Växter	Vegetation	Påverkan	Rörligt friluftsliv	Kulturmiljövärden
Kävlingeån								
1 Bråån	I	II	I	I	I	II	II	I
2 Vombsjön-Björka	I	I	I	III	I	II	I	II
3 Sjölandskapet	II	II	III	III	II	III	II	I
4 Klingavälsån	I	II	II	III	I	I	I	I
5 Vombsjön-Brååns tillfl	I	I		III	I	II	I	I
6 Bråån-mynningen	I	I	II	II	I	II	II	I
Höjeå								
1 Övre Håckeberga-Björkesåkrasjön	I	I	II	III	II	I	II	I
2 Genarp-Lund	*	III		III	III			I
3 Lund-mynningen	I	I	I	III	III	II	I	I
Segeå								
1 Torrebergabäcken	II	II		III	III			I
2 Spångholmsb,Yddingen	I	I	III	II	II	I		I
3 Sjölandskapet	I	I	III		II	I		I
4 Svedala-Oxie	II	II		II	II	III		I
5 Risebergab-mynningen	I	I	I	III	III	III		I
Dalköpingeån	*		II	I	III			I
Tullstorpsån	I	II	II	III	II			I
Dybäcksån	*	I	II					I
Skivarpsån	I	I	I	III	III	I		I
Charlottenlundsån	*		II					II
Svarteån	*		II					II
Nybroån								
1 Fyleån, Kulleån	I	I	II	I	I	I		I
2 Nybroån, Herrestadsb	*	II	II	II	III			I
Kabusaån	*		II		III			II

Förklaringar:

*=otillräckliga uppgifter

Fåglar, fiskar och växter: I=akut hotade eller sårbara arter, II=sällsynta eller hänsynskrävande arter, III=övriga arter.

Påverkan: I=naturligt eller relativt opåverkat, II=lite påverkat, III=påverkat

Rörligt friluftsliv: I=mycket betydande, II=betydande-måttligt, III=obetydligt-saknas

Kulturmiljövärd: I=högsta bevarande värde, II=högt bevarande värde, III=bevarande värde

Klass: I=högsta värde, II=mycket högt värde, III=högt värde

Klassificerade sjöar

Några av länets stora sjöar ingår i flera kommuner. De biologiska, geovetenskapliga, landskapsbildsmässiga och rekreationsmässiga värdena varierar. Flera av sjöarna har betydelse för fritidsfiske eller yrkesfiske. Det har inte varit möjligt att på den översiktliga kartan till naturvårdsprogrammet tillräckligt tydligt redovisa naturvärdena hos länets sjöar inom varje kommun. Därför redovisas värdena samlat för var och en av länets klassificerade och från naturvårdssynpunkt mest värdefulla sjöar, oberoende av kommunindelningen.

De klassificerade sjöarna redovisas utan beskrivning nedan.

Klass I	Dagstorpssjön Havgårdssjön Krageholmssjön Krankesjön Tjörnarpsjön Vombsjön Yddingen
Klass II	Björkesåkrasjön Ellestadsjön Snogeholmssjön Syrkhultasjön Sövdesjön Sövdeborgssjön Östra och Västra Ringsjön
Klass III	Bysjön Böringesjön Fjällfotasjön Häckebergasjön Helgasjön Kvesarumssjön Sjöbergasjön Svaneholmssjön Vaxsjön

Värdefulla marina områden

I såväl väster som söder omges f.d. Malmöhus län av havsområden som omfattar många olika havsmiljöer. I nordväst finns Skälderviken som i likhet med Öresund och Laholmsbukten har nära anknytning till Kattegatt men som till följd av sin utformning och djupförhållanden har en annan karaktär såväl hydrografiskt som biologiskt. Havet i väster - Öresund - är ett grunt sund genom vilket en stor del av vattenutbytet mellan Östersjön och Kattegatt sker. I söder gränsar länet till södra delen av Östersjön.

Kustområdena varierar mellan klippkust i norr vid Kullaberg och grunda steniga eller sandiga stränder längs Öresund och på sydkusten, ofta med mjuka sanddyner innanför stranden. Det förekommer stora variationer i havsområdenas bottenpografi, strömförhållanden, vattenomsättning, salthalt, växt- och djurliv. Det är också skillnader mellan kustområdena och de öppnare havsområdena och vattenutbytet mellan dessa områden har stor betydelse för ekosystemen i områdena.

Skälderviken

Skälderviken är en havsvik som i väster begränsas av en linje Torekov - Kullens spets. Vattendjupet uppgår till 20 m endast i den yttre delen av viken. Det största vattendjupet är 25 m inom ett mindre område nära Kullens spets. Djupkurvan för 10 respektive 6 m följer strandlinjen nära land utom i de innersta delarna där det är mer långgrunt.

Sedimenten domineras i de grundare inre delarna av sand och grus. I de centrala och yttre delarna dominerar finkornigare sediment som finmo och lerafinlera. Klippkust finns vid Kullen och stenig kust i området vid Farhult.

Skälderviken påverkas huvudsakligen av vatten från Kattegatt och från tillförsel av sötvatten från de större vattendragen som mynnar i viken, Rönne å och Vege å. Även flera mindre vattendrag mynnar i Skälderviken, bl a Görslövsån och Oderbäcken. Medelsalthalten i ytvattnet är ca 17 ‰.

Skälderviken är viktig som lek- och uppväxt-

område för sill, torsk och flatfisk. De mycket grunda och skyddade vattenområdena (0-3 m) utgör även viktiga yngel- och uppväxtplatser för mindre fiskarter vilka i sin tur utgör föda för större, djuplevande fiskar.

Skälderviken skiljer sig något i bottenfaunans sammansättning från övriga kustområden i länet. Här finns bl a strandkrabba och sandräka. Strandkrabban är sällsynt redan i norra delen av Öresund medan sandräkan förekommer långt in i Östersjön men då i lägre tätheter. Denna skillnad beror till stor del på vattnets salthalt.

Vattenområdet från kustlinjen och 300 m ut från Kullaberg är avsatt som ett marint naturreservat för att skydda en rik och skyddsvärd bottenflora och fauna.

Öresund

Öresund utgör, tillsammans med Stora och Lilla Bält, en länk mellan Västerhavet och Östersjön. Det som geografiskt utgör Öresundsområdet begränsas av linjen Gilleleje - Kullen i norr och linjen Stevns Klint - Falsterbo i söder. Öresund delas hydrografiskt upp i tre områden dels genom en linje Helsingör-Helsingborg och dels genom den så kallade Limhamnströskeln, mellan Dragör-Limhamn, med ett vattendjup på max 8 m. Limhamnströskeln utgör därmed en naturlig barriär mellan Östersjöns sötare och lättare vatten och det saltare och tyngre Kattegattvattnet.

Norra Öresund, dvs området norr om linjen Helsingör-Helsingborg, utgör gränsområde mellan det centrala Öresund och Kattegatt. Hydrografiskt är detta område starkt påverkat av Kattegatt och salthalten i bottenvattnet kan vara upp till ca 35 ‰, medan ytvattnet normalt håller ca 10-15 ‰. I mittpartiet är djupet 25-40 meter. Djupast är det vid Öretvisten, norr om Helsingborg, med ca 50 meter. Bottensedimenten består i de djupare delarna huvudsakligen av silt och silt med inslag av sand. På de grundare områdena består botten av sand, grus och sten, men även ren klippbotten finns. Strandzonen utgörs av klippor i norr vid Kullaberg och övergår söderut i en varierande stenstrand med några mindre sandstränder.

I det centrala Öresund, som begränsas av linjen Helsingör - Helsingborg och Limhamnströskeln är botten-topografin mycket varierande. Medeldjupet är endast 15 m men djup på upp till 50 m finns väster om Landskrona. Stora grundområden finns både i

Lundåkra- och Lommabukten. Sedimenten består huvudsakligen av silt i de djupare områdena. På grundare områden blir inslaget av sand mer märkbart och i de kustnära grundområdena består botten i huvudsak av sand men med mindre områden av grus och sten. I söder finns kalkberggrund i form av Limhamnströskeln. Bottenvattnet i centrala Öresund står under starkt inflytande av Kattegatts botten-vatten och salthalten kan vara upp till 35 ‰. Ytvattnet består normalt till största delen av Östersjövatten med en salthalt av 8-15 ‰. Dessa olika vattenmassor är normalt åtskilda från varandra genom en densitetsskiktning, haloklin, eller populärt kallad språngskikt. I Öresund ligger denna oftast på mellan 10-15 m:s djup, men kan i extremfall variera mellan 5-25 m. I vissa fall kan ett mellanskikt bestående av ytvatten från Kattegatt förekomma. Detta har då en salthalt på mellan 20-25 ‰.

Södra Öresund, vilket omfattar bassängen söder om Limhamnströskeln, har ett vattendjup på mellan 12-18 m. Hydrografiskt sett tillhör denna del av Öresund egentligen Östersjön där Limhamnströskeln begränsar tillförseln av saltare Kattegattvatten norrifrån. Salthalten är normalt 8-10 ‰. Skiktning av vattenmassorna, som i centrala Öresund, förekommer normalt inte. Bottensedimenten består huvudsakligen av sand men även morän och berggrund förekommer.

I Öresund blandas vatten från både Kattegatt och Östersjön. Tillståndet i Öresund blir därför beroende av förhållandena (eutrofiering, syrebristsituationer m m) i dessa vattenområden.

På svenska sidan mynnar fem större vattendrag i Öresund: Råån, Saxån, Kävlingeån, Höjeå och Segeå.

Öresund är ur förorenings synpunkt ett av Sveriges mest belastade kustområden. Detta har medfört att det marina systemet på flera områden är kraftigt påverkat. Bland annat förekommer varje höst syrebristsituationer, huvudsakligen i de djupare områdena av Öresund. Detta medför att Öresund är ett ur ekologisk synpunkt särskilt känsligt område.

Öresund och dess kustområden är ett unikt havsområde genom att det bildar övergången från Västerhavets mycket salta vatten till Östersjöns svagt salta. Salthaltsgradienten bidrar till en rik biologisk mångfald.

Vid Limhamnströskeln möts flera olika vattenmassor, vilket innebär att här finns ett unikt marinbiologiskt system. Här finns bl a nordeuropas största

sammanhängande blåmusselbank, ca 72 km² stor. Den beräknas innehålla ca 33 miljarder blåmusslor med en total biomassa av ca 200 000 ton. Blåmusslorna filtrerar ut partiklar (växtp plankton) ur vattnet och fungerar därmed som ett enormt biologiskt filter och reningsverk för Öresunds vatten.

Både Lommabukten och Lundåkrabukten utgör med sina grunda botten ekologiskt både mycket känsliga och artrika områden, vilka ur produktions-synpunkt tillhör landets absolut viktigaste vattenområden. Det är också i dessa områden många ekonomiskt viktiga fiskarter såsom torsk, flatfisk, gulål, laxfiskar, sjurygg och horngädda har sina yngelkammare och uppväxtplatser. Genom sin höga biologiska produktion har dessa områden också stor betydelse som födoplatser för bl a olika fågelarter, både häckande och rastande arter. Ur ornitologisk synpunkt är både Lommabukten och Lundåkrabukten internationellt dokumenterat betydelsefulla lokaler för bl a vadarfåglar och änder.

Vattenområdet söder om Lernacken vilket omfattar de långgrunda stränderna söderut mot Foteviken och Falsterbohalvön är ett Ramsar-område (Convention on Wetlands). Dessa biologiskt mycket produktiva botten utgör en förutsättning för det extremt rika fågelliv som gjort denna del av Sverige internationellt välkänd. Länsstyrelsen har 1992 bildat ett marint naturreservat för vattenområdet inom Vellinge kommun ned till 15 meters djup.

I havsområdena och framför allt vid Måkläppen finns två arter säl, gråsäl och knubbsäl. Sälbestånden är små och framför allt är populationen av knubbsäl liten.

Sydkusten

Sydkusten omfattar kustområdet från kommungränsen mot Simrishamn i öster till Falsterbo i väster. Havsområdet tillhör Östersjön och dess begränsning söderut går längs den svenska territorialvatten-gränsen (12 sjömil ut från kusten). Sydkusten karakteriseras av en öppen kustlinje utan några djupare bukter och vikar. Den förhärskande ytströmmen är västgående. Bottensedimenten utgöres till största delen av grus och sand med mindre områden av morän. Kusten domineras av långgrunda botten medan det t ex vid Kåsehuvud finns en brantare bottenpografi.

Salthalten är låg, endast omkring 7-9 ‰ i de kustnära områdena och relativt stabil under året. Den låga salthalten medför att flera växt- och djurarter lever på gränsen för sin utbredning. På djup större än 30 meter ökar salthalten till ca 15 ‰.

På sydkusten mynnar ett flertal vattendrag, bl a Tullstorpsån, Dybäcksån, Skivarpsån, Nybroån, Kabusaån och Dalköpingeån som tillför vattenområdet stora mängder näringsämnen.

Områden med hög organisk halt i bottensedimenten hyser ett större antal arter än rena minerogena botten. Längs sydkusten domineras bottenfaunan av musslor och kräftdjur. Den för Östersjön typiska ishavsrelikten ishavsgråsugga eller skorv (*Saduria entomon*) finns längs sydkusten. I de djupare områdena uppträder regelbundet vissa föroreningsstålga havsborstmaskar. Viktiga lekområden för horngädda och sill finns längs stora delar av sydkusten. Området utgör även viktiga uppväxtplatser för bl a torsk, flatfisk, gulål och laxfiskar.

Stora delar av sydkustens vattenområde är ett av Östersjöns viktigaste fångstområden för sill och torsk och dessutom bedrivs ett omfattande fiske av vandrande havsöring och ål.

Marina biotoper

Fyra olika livsmiljöer kan urskiljas i havet: det fria vattnet (pelagialen), klipp- eller hårbotten, sedimentations- eller mjukbotten samt erosions- eller transportbotten.

Salthalten i vattnet är en viktig faktor när det gäller de marina arternas utbredning. Ju saltare vatten desto fler marina arter. I Kattegatt är salthalten i ytvattnet omkring 25-35 ‰, i Öresund

omkring 15 ‰ och i södra Östersjön är den endast 8-10 ‰. Orsaken till denna olikhet i salthalt är det stora utflödet av sötvatten till Östersjön, vilket skapar ett svagt salt eller bräckt vatten. I en sådan miljö har såväl rent marina som rent sötvattenlevande organismer svårt att klara sig. Detta resulterar också i arfattiga men individrika ekosystem. Andra faktorer som påverkar arternas uppträdande i havet är vattentemperatur, bottenförhållanden, ljusstillgång och vattenrörelser.

Fiskfaunan

I vattenområdet kring Limhamnströskeln finns större delen av ålgräsbeståndet i Öresund. Ålgräsängarna är uppväxtområden för torsk, ål, sill, horngädda och sjurygg. För de tre sistnämnda arterna är ålgräset även lekområde, där de lägger sina ägg. På Limhamnströskeln finns också ett extremt stort antal blåmusslor. Denna massförekomst orsakas sannolikt av att salthalten i Östersjöns ytvatten är så låg, att den vanliga sjöstjärnan, som bl a lever av blåmusslor, inte kan vandra upp på tröskeln. Blåmusslorna i sin tur lever på växtplankton som de filtrerar ur vattnet.

De grunda vegetationsfria bottenarna, framförallt i Lundåkrabukten och Lommabukten, är uppväxtområden för skilda arter av flatfisk.

Fågelfaunan

I europeiska sammanhang intar södra Sveriges kustvatten en framträdande roll som vinterområde för sjöfåglar, bl a för vigg, knipa och storskrake. En kall vinter medför ofta en koncentration av sjöfåglar invid de öppna kustområdena och vattendragen. Eftersom isen sällan lägger sig i länets kustvatten utgör de en viktig uppehållsplats under vintern för sjöfågarna. Förutom ovan nämnda arter förekommer också svanar och ejder i betydande antal.

Under fåglarnas flyttning vår och höst är många av de grunda havsområdena längs länets kuster av stor betydelse som rastlokaler. Detta gäller särskilt för de områden som gränsar till välhävda strandängar eller som utgörs av blockrika, grunda vatten.

Havsstranden

Övergången mellan hav och land brukar beskrivas som området mellan lägsta och högsta vattenlinjen. Till havsstranden räknas i allmänhet också kustdyner.

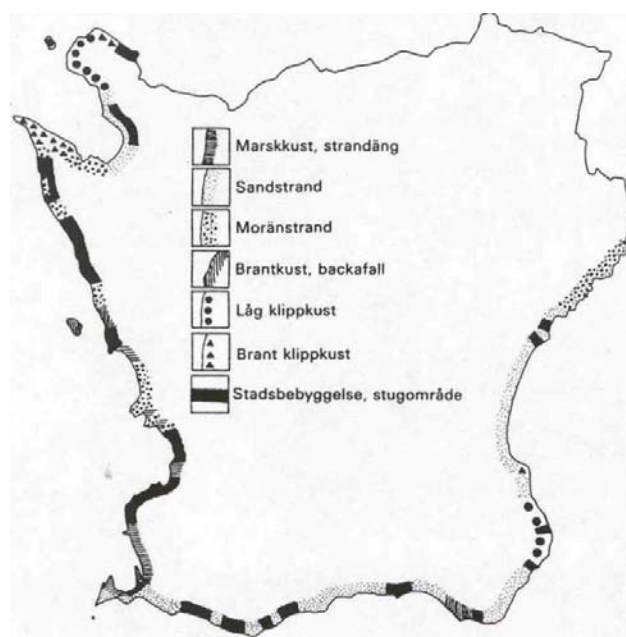
Länet har en förhållandevis mycket jämn, men variationsrik kust. I de inre delarna av Skälderviken finns grunda havsområden med sandstränder, dyner samt sten- och grusstränder, vilka ut mot Kullaberg övergår i sten- och blockdominerade stränder, för att längst ut på halvön avslutas i en mäktig och brant klippkust i det sönderspruckna urberget. I de yttre delarna av Skälderviken är det djupt.

Längs Öresundskusten dominerar längst i norr sten- och grusstränder. Mellan Helsingborg och Landskrona och på Ven förekommer en brantkust,

som utformats i finkorniga jordar med sand, silt och lera. Denna strandtyp - de karakteristiska backfallen - saknar motsvarighet i andra delar av landet. En likartad strand finns dock vid Hammars backar och Kåseberga.

Flygeltofta ängar strax söder om Landskrona, Arlövs ängar norr om Malmö samt praktiskt taget hela kuststräckan från Lernacken till Skanör utgörs av strandängar med mer eller mindre tydligt utbildad marskkust.

Hela sydkusten, från Skanör via Måkläppen och Falsterbo till Sandhammaren, kan karakteriseras som en kust med sandstrand. Tydliga och höga sanddyner finns framför allt på den västra delen av Falsterbohalvön samt vid Sandhammaren. På kortare sträckor längs kusten finns även inslag av sten- och grusstränder.

Skånes strandtyper (efter Emanuelsson m fl 1985).

✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂

Klassificerade marina områden

Nedan angivna och på karta avgränsade objekt tillhör de allra mest värdefulla och klassificeras med avseende på de marina värdena med särskilt höga naturvärden, d v s klass I

1. Skälderviken

Centrala Skälderviken har sand- och grusbotten på 5-15 m djup. Likartade botten finns också i resten av viken (L län). Mycket viktigt yngelområde för plattfisk. Stora musselbankar som utgör föda för rastande och övervintrande sjöfåglar (främst ejder och andra dykänder). Sannolikt viktigt lekområde för sill och annan pelagisk fisk.

2. Kullaberg

Kullaberg är ett bergsområde med dramatisk och varierande topografi. Kustlinjen är oregelbunden med branta stup, grottor, klippöar och stenpelare. Klapperstensstränderna går under vattenytan relativt snabbt ned till 20-25 m djup där botten utgörs av klippblock närmast berget. Sedan planar botten ut och övergår i sandbotten.

Hydrografiskt sätt är Kullaberg beläget i övergångszonen mellan Öresund och Kattegatt. Här möts ytvatten med en salthalt på ca 11 ‰ och djupströmmen som har en högre salthalt, ca 20 ‰. Den dominerande strömriktningen i ytvattnet är nordlig.

Området kan betecknas som en sydlig utpost för ett flertal mer marina arter, som vanligtvis förekommer i rent marina miljöer. I vattenområdet vid Kullaberg påträffas ett artrikt växt- och djurliv med högt naturvårdsvärde. Algbältet når ner till 12 meters djup och av de makroskopiska djurarterna kan nämnas vanlig blåmussla, vanlig sjöborre, läderkorallen död mans hand, vanlig sjöstjärna samt andra sjöstjärnearter, havsanemoner, sjöpungrar, sjögurkor, kammusslor och valthornsnäcka.

Djuphålan vid Kullens fyr - SV Åkersberg (29 m djup) - har en rik marin fauna och flora med flera ovanliga arter, bl a kammussla. Djuphålan är ett populärt dykmål.

3. Grundområdet längs norra Öresund

Grundområdena omfattar ett system av grund och rev ut till ca 2 km från stranden. De hyser en rik

algflora och utgör tillhåll för bl a fiskyngel. De är ofta också av betydelse för såväl häckande som rastande sjöfåglar.

3a. Grundområdet-Nyhamnsläge

3b. Grundområdet-Skärsbådan till Långörsrevet

3c. Grundområdet-Lerberget till Viken

3d. Domstensrevet

4. Grällegrund

Området utgörs av hårbotten på 4-8 meters djup. Den artrika hårbottentypen erinrar om vad som finns utanför Kullaberg. Särskilt betydelsefull är rikedomen på alger.

5. Knähaken-Disken

Knähaken är ett hårbottenområde på mellan 25-30 meters djup. Faunan och floran har dokumenterats såväl tidigt under detta sekel som under 1990-talet. Området hyser en rik förekomst av saltkrävande arter, som inte återfinns längre söderut i Öresund eller Östersjön. Ätlig sjöborre, solstjärna, simkrabba, hätmussla, död mans hand, guldmus, piprensare m fl djur har här sin sydgräns i Öresund.

Disken är en ständigt växande sandbank som är av stor betydelse för flatfiskarnas reproduktion och uppväxt.

6. Djuphålor runt Ven

Djuphålan norr om Ven ligger på 30-40 meters djup. Här finns ett djurliv som i grova drag motsvarar faunan i norra Kattegatt. Mer än 75 olika arter har noterats vid en provtagning 1992. Detta är högt jämfört med andra delar av Öresund. Även floran är speciell med flera bältesbildande rödalger, vilka inte förekommer längre söderut.

Djuphålan väster om Västerflacket omfattar en del hålor med djup ner till 50 meter. Detta är det djupaste området i Öresund. Här finns ett rikt djur- och växtliv med en mycket artrik bottenfauna. Staffans bank, som ingår i området, är en utpost för nordligare skaldjursarter.

Djuphålor runt Ven utgör uppehållsplatser för bl a torsk på hösten.

7. Lundåkrabukten

Lundåkrabukten är en skyddad bukt med ett vattendjup på mellan 0 till 6 meter. Botten består av sand-

och grovmo med en mindre inblandning av lerhaltigt material. I de södra delarna av bukten ändrar botten karaktär. I stället för lera finns här ett sandrevelsystem. Artrikedomen är måttlig i området, men däremot är individrikedom stor. Ålgräs förekommer fläckvis i den norra och mellersta delen av bukten. Den nordöstra delen har ett skyddat läge. Den biologiska produktionen är hög och skrubbskädda och rödspotta har en mycket betydelsefull uppväxtplats där. Grundområdena har också betydelse för de fiskar som gör matvandringar in i bukten på natten. Dessutom är de lekområden för horngädda, torsk och makrill. Den småfisk och de kräftdjur som produceras i området vandrar under vintern ut på djupare vatten och utnyttjas då som föda av flatfisk och torsk.

Hela bukten är av stor betydelse för såväl häckande som rastande sjöfåglar och vadare.

Vid Barsebäcks saltsjöbad finns goda badmöjligheter.

8. Salviken

Viktigt grundområde av stor betydelse för rastande sjöfåglar och vadare.

9. Lommabukten

Lommabukten är en skyddad grund bukt. I bukten mynnar två större vattendrag: Kävlingeån (Lödde å) och Höje å. Bukten är ett fiskeri- och marinbiologiskt betydelsefullt område också mycket viktig som rast- och övervintringsplatser för en rad fåglar. Särskilt vid åmynningarna och på sandrevlarna förekommer ett rikt fågelliv. Söder om Löddeåns mynning finns en stor musselbank som är av stort värde för dykänder.

10. Vattenområdet från Lernacken söderut till Malmö kommuns gräns

I området ingår Limhamnströskeln, som är en av Öresunds viktigaste morfologiska formationer. Tröskeln stoppar det salta vattnet från Kattegatt, så att det endast vid stormar kan ske saltvatteninträngning till Östersjön. Limhamnströskeln, med ett vattendjup på 9-11 meter, är ett viktigt lekområde för sill, som i sin tur är av stor betydelse som fångstfisk och som basföda för andra fiskarter. De grunda områdena söderut har en hög produktion av bottenlevande smådjur och utgör därigenom viktiga uppväxtområden för plattfisk. I vattenområdet finns

större delen av ålgräsbeståndet i Öresund. Dessa ålgräsängar är uppväxtområde för torsk, ål, sill, horngädda och sjurygg. Dessutom lägger vissa fiskarter sina ägg på ålgräsängarna.

På Limhamnströskeln finns även ett extremt stort antal blåmusslor.

Strandängarna och de grunda vattenområdena från Lernacken till Pile är av mycket stort värde för många kustlevande fågelarter, såväl under flyttningen som under häckningstiden.

11. Falsterbohalvöns havsområde

Kustvattnen kring Falsterbohalvön utgör ett sandvandringsområde med få motsvarigheter i Sverige. De strandformer som har bildats och de processer som ännu omskapar miljöerna på stränderna och i de grunda vattnen är av stort vetenskapligt, geologiskt och naturgeografiskt intresse. Sandtransporten sker tidvis norrut och tidvis söderut beroende på vind- och strömförhållanden. Sandbottenarna skapar med sitt ringa vattendjup och sin starka vattenomsättning förutsättningar för ett rikt biologiskt liv. Både höst- och vårlekande sill, horngädda och sjurygg leker i området. Sandflyttan är Sveriges förnämsta område för piggvarens reproduktion. Som produktionsområde för fisk och andra vattenlevande organismer är detta vattenområde mycket betydelsefullt och värdefullt för den biologiska artrikedomen, fiskerinäringen och som näringskälla för en rad högre djurarter.

Måkläppens sälbestånd - för gräsäl det enda i södra Östersjön och för knubbsäl det största i södra Östersjön - hämtar sin föda utanför Falsterbohalvön och är helt beroende av fisktillgången för sin existens.

I kustvattnet runt Falsterbohalvön finns flera större och mindre områden med ålgräs. Ålgräsängarna förekommer från 1 till ca 6-7 meters vattendjup och rymmer en artrik och varierande fauna av småräkor, havsborstmaskar, musslor och snäckor.

Falsterbohalvön är på grund av både sin artrikedomen och sin individrikedom av fågel en internationellt uppmärksammat plats, särskilt under höstflyttningen.

12. Fredshög-Albäcksån

De strandnära vattenområdena söder om Maglarp är av betydelse för sträckande och rastande våtmarksfåglar. I området finns även geologiska värden.

13. Sandhammaren

Sandhammaren är en flackkust av sanddynskaraktär med strandvallar, klippkust och tillandningskust genom aktiv sandvandring åt öster och nordost. Huvudströmriktningen är i ytvattnet östlig-nordöstlig och salthalten ligger omkring 8-9 ‰. Ett betydligt större antal arter förkommer i denna del av Östersjön jämfört med den norra delen. Här har makrillen sin utbredningsgräns i Östersjön.

Bottnarna utanför Sandhammaren kan betecknas som några av landets kanske mest dynamiska ur geomorfologisk synvinkel.

Intresseaspekter och värderingskriterier

NATURTYP (N)

- Definition:** Naturmiljön i sin helhet, t ex ädellövskog, bokskog, strandäng, fäladsmark, högmosse.
- Kommentar:** Avser områden med en viss enhetlig och återkommande struktur och funktion med avseende på geologiskt underlag, växt- och djursamhällen, kulturpåverkan m m. Beteckningen N ges även för områden som tidigare kan ha varit intensivt hävdade, men som genom avbruten hävd övergått i ett mer "naturpräglat" stadium (t ex lövskogar som rester av stubbskottängar, askskogar på tidigare slåttermarker). Jfr K. Naturtyp innefattar även vattenmiljöer, d v s även limnologiska värden.

Primära värderingskriterier

- Grundklass I:** För landet mycket sällsynt eller unik naturtyp, t ex kustbunden fukthed, högmosse av mellaneuropeisk typ, sandstapp eller en mycket representativ typ inom naturgeografisk region i länet, t ex rik ängsbokskog, ädellövskog med alm och ask, hävdad stubbskottäng, kalk kärr, strandängar längs Öresund, d v s en speciellt skånsk, men sällsynt eller ovanlig naturtyp.
- Grundklass II:** För landet sällsynt naturtyp som dock i naturgeografisk region i Skåne är representativ, men mindre allmän eller ovanlig, t ex f d stubb skottäng, välhävdad enefälad, välhävdad sötvattenstrandäng, bokskog av medelrik typ, dynstrand.
- Grundklass III:** För Skåne och länet mycket representativ typ som är vanlig, men som i landet i övrigt är mindre vanlig eller sällsynt. Exempel på sådana typer är t ex hedbokskog, fäladsmarker i allmänhet eller andra öppna naturbetesmarker. Hit förs också naturtyper som är vanliga i landet, men som är mindre allmänna eller sällsynta i länet, t ex ljunghed, högmosse av nordlig typ, hagmarker med ek.

Kompletterande värderingsfaktorer

- Mångformighet (i områden med flera olika naturtyper).
- Orördhet (frihet från främmande inslag eller ingrepp).
- Kontinuitet i markutnyttjande (t ex skoglig kontinuitet, beteshävd under flera hundra år).
- Biologisk-ekologisk funktion (t ex rast- eller näringsområde).
- Förutsättningar för bibehållande av värde (t ex storlek, läge).
- Samhällsvärde (t ex friluftsliv eller turism).
- Forskningsinsats, undervisningslokal.

BOTANIK (B)

Definition: Främst lokaler för eller förekomst av enskilda växtarter, men även sällsynta eller ovanliga vegetationstyper samt vetenskapliga forsknings- och studielokaler.

Kommentar: Upptar p g a kunskapsläget främst kärlväxter (fanerogamer och ormbunksväxter) och endast i mindre utsträckning mossor, lavar och svampar. Arter som normalt förekommer i hävdade naturtyper behandlas under N. Åkerogräs och ruderalväxter behandlas ej. Avser ej heller utgångna, till fälligt uppträdande eller i sen tid spridda arter.

Primära värderingskriterier

Grundklass I: Lokal för rödlistad växtart som tillhör kategorin akut hotad eller sårbar. Exempel är bl a bantistel, praktnejlika, rosenlök, ängssilja. Vegetationstyper är bl a kalkfuktäng, örtrik torrbacke (stäppartad torräng). Forsknings- eller studielokal av internationellt intresse, t ex Kungsmarken, Dalby Söderskog, Linnebjerg.

Grundklass II: Lokal för rödlistad växtart som tillhör kategorin hänsynskrävande eller sällsynt. Exempel är bl a vårtsärv, skugglosta, hartmansstarr, sandnejlika. Forsknings- eller studielokal av nationellt intresse, t ex Kullaberg, Knivsås, Skanörs ljun.

Grundklass III: Övriga koncentrerat art- eller individrika lokaler med inslag av sällsynta eller speciellt sydsvenska arter och i kombination med andra naturvärden. Forsknings- eller studielokal av nationellt eller regionalt intresse, t ex Hörjel.

Kompletterande värderingsfaktorer

Förutsättningar för bibehållande av värde (t ex storlek, läge, växtplatsens eller vegetationstypens känslighet för förändringar).

ZOOLOGI (Z)

Definition: Lokal för eller förekomst av enskilda djurarter, dels vetenskapliga forsknings- och studielokaler.

Kommentar: Upptar ryggradslösa djur p g a kunskapsläget endast i begränsad omfattning. Arter som normalt är knutna till hävdade naturtyper behandlas under N. Förekomsten av reproduktionslokal för sällsynta eller störningskänsliga arter har i en del fall bidragit till ett områdes naturvärde utan att det anges i texten (av sekretesskäl).

Primära värderingskriterier

Grundklass I: Lokal för rödlistad djurart som tillhör kategorin akut hotad eller sårbar. Exempel är bl a dammfladdermus, svartbent strandpipare, gröNFLäckig padda, lökgroda, lövgroda, grön hedvårtbitare, alkonblåvinge, grönlung, groplöja. Forsknings- eller studielokal av internationellt intresse, t ex Falsterbohalvön.

Grundklass II: Lokal för rödlistad djurart som tillhör kategorin hänsynskrävande eller sällsynt. Exempel är bl a hasselmus, sydlig kärrsnäppa, småtärna, ätlig groda, sandödlan. Forsknings- eller studielokal av nationellt intresse, t ex Kullaberg, Revingsfältet.

Grundklass III: Övriga koncentrerat art- eller individrika lokaler med inslag av sällsynta eller speciellt sydsvenska arter.

Forsknings- eller studielokal av nationellt eller regionalt intresse.

Kompletterande värderingsfaktorer

Biologisk-ekologisk funktion (t ex rastplatser, näringsområden).

Förutsättningar för bibehållande av värde (t ex storlek, läge, lokalens känslighet för förändringar).

GEOLOGI (G)

Definition: Lokaler och mindre områden med geologiska bildningar, terrängformer eller pågående naturprocesser. Vetenskapliga forsknings- eller studielokaler.

Kommentar: Lokaler eller mindre områden med skärningar och lagerföljder i berg och jord, geomorfologiska objekt med liten areell utbredning, landskapsbildande naturprocesser, t ex högmossbildning, kustprocesser, meandrande vattendrag samt enstaka geologiska företeelser, t ex dalar, dödishålor.

Behandlar terrängformer av "mellanstorlek" (t ex dynområden, ändmoräner, strandvallar).

Terrängformer eller berggrundsbildningar som karaktäriserar eller förekommer inom mycket stora landskapsavsnitt, urbergsåsar (horstar), backlandskap och ådalar, klassificeras inte under beteckningen G, utan behandlas tillsammans med landskapsbilden.

Primära värderingskriterier

Grundklass I: Lokaler eller bildningar som är sällsynta i landet och i länet. Exempel på sådana är bl a vulkanrester, skärningar i sedimentärberggrunden, interglaciala avlagringar, marskland, klintkust, dynkust, kalktuffbildning.

Forsknings- eller studieobjekt av internationellt intresse, t ex Fågelsångsdalen, Söderåsen.

Grundklass II: Lokaler eller bildningar som är sällsynta eller mindre allmänna i landet och mindre allmänna eller vanliga, men representativa, i länet. Exempel på sådana är bl a naturliga åmynningar, sandfält.

Forsknings- eller studielokal av nationellt intresse, t ex Ven, Rövarkulan.

Grundklass III: Lokaler eller bildningar som är vanliga eller mindre allmänna i landet och mindre allmänna eller sällsynta i länet. Exempel på sådana är bl a klippkust, högmossar av västlig typ, ändmoräner, kames-landskap, drumliner.

Område med koncentrerad formrikedom.

Forsknings- eller studielokal av nationellt eller regionalt intresse.

Kompletterande värderingsfaktorer

Orördhet.

Mångformighet.

RÖRLIGT FRILUFTSLIV (R)

Definition: Avser friluftsaktiviteter som kan utövas med stöd av allemansrätten.

Kommentar: Hit räknas t ex bad, strövande, bär och svamplockning, utflykter till natur-områden men ej t ex golf, jakt, motorsporter, avgiftsbelagd verksamhet (t ex camping) eller verksamhet inom tätort (t ex friluftsbad, motionsslingor).

Primära värderingsfaktorer

- a) Fysiska och ekologiska förutsättningar (t ex lämplighet för bad, topografi, bär- och svamp-tillgång).
- b) Förutsättningar för naturupplevelser (t ex omväxling, särprägel, orördhet, tilltalande landskapsbild, intresseväckande naturföreteelse).
- c) Etablerad friluftsverksamhet (t ex etablerade utflyktsmål, spontant utnyttjande).

Värdering:

Vardera faktorn a - c bedöms efter skalan:

mycket betydande	=	2 poäng
betydande - måttlig	=	1 poäng
obetydlig - saknas	=	0 poäng

Värderingsfaktorerna a, b och c bildar tillsammans poängen för följande grundklasser:

Grundklass I	=	5 - 6 poäng
Grundklass II	=	4 poäng
Grundklass III	=	3 poäng

Kompletterande värderingsfaktorer

Tillgänglighet, dels geografisk: läge, kommunikationer dels fysisk: framkomlighet, stig och vägförekomst, frihet från restriktioner.

Grad av exploatering. (Områden som genom exploatering eller kommersialisering inte har "naturkaraktär" klassificeras ej). Tålighet mot slitage, störningar på djurliv m m. Storlek.

LANDSKAPSUPPLEVELSE (L)

Definition: Avser här landskapsupplevelsen i bemärkelsen "närupplevelse - natur upplevelse" inom områden som också har andra specifika naturvärden, t ex odlingslandskapet.

Kommentarer: Landskapsupplevelsen betecknar upplevelsen av landskapet inom de enskilda, "naturpräglade" landskaps elementen och den visuella helhets upplevelsen av landskapet som en summa av dessa element och element som tillhör det kulturpräglade bebyggelse- och odlingslandskapet (gårdar, byar, vägar, stenmurar, pilevallar).

Värderingsfaktorer

Rumsliga förhållanden (öppenhet-slutenhet) och utsiktsmöjligheter.

Omväxlingen mellan olika karaktärer.

Landskapselementens (terrängformernas, vegetationselementens, kulturelementens) särprägel, grad av dominans, kontrastverkan.

Förekomsten av tilltalande detaljelement (t ex vatten, solitära träd, hägnader, blom- och djurrikedom, m m).

Orördhet (frihet från främmande inslag, t ex större vägar, vindkraftverk, kraftledningar).

Bedömningen av landskapliga värden i ovanstående bemärkelse är till sin karaktär så subjektiv att några generella kriterier för sammanvägning av de uppställda faktorerna inte kan ske. Den värdering som ändå kan göras utgår snarare från ett visst "normalvärde" (grundklass) för skilda naturtyper eller landskapselement. Styrkan av de faktorer som finns representerade inom ett visst område har avgjort områdets slutliga klassning.

ODLINGSLANDSKAP (K)

Definition: Odlingslandskap med spår av ett ålderdomligt brukningssätt eller landskapsavsnitt (kulturlandskap) med såväl natur- som kulturmiljövärden.

Kommentarer: Med odlingslandskap menas här det av bonden skapade landskapet, ej t ex tätortsbebyggelse, äldre industrilämningar eller fornlämningar.

Beteckningen K markerar ett kultur- eller markhistoriskt värde. Beteckningen syftar dels till att ange de delar av det äldre odlingslandskapet som innehåller särskilda naturvärden, dels till att antyda att dessa naturvärden ofta är intensivt vårdkrävande. De avsnitt av odlingslandskapet som är representerade med beteckningen "K" är främst de som i länets program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden erhållit klass I eller klass II med avseende på naturvärdena. Kulturpåverkade eller kulturskapade, men mer extensivt utnyttjade naturbetesmarker, t ex fälads- marker, hagmarker och sötvattenstrandängar, har betraktats som naturtyper och även betecknats med N.

Beteckningen K används inte där det genom utebliven hävd har uppkommit en naturtyp som från naturvårdssynpunkt bedöms som mer angelägen att bevara än det föregående kulturpräglade stadiet (t ex viss ädellövskog som uppkommit ur en tidigare stubbskottäng).

LANDSKAPSBILDEN

Landskapsbilden eller betraktelselandskapet är större områden med särskilt värdefull helhetskaraktär. Den visuella upplevelsen av ett landskap utgörs av summan och samverkan mellan de olika landskapselementen. Dessa kan vara terrängformer, åkrar, olika naturtyper, bebyggelse, vägar, alléer, pilevallar eller andra linjeelement.

Landskapets stormorfologiska egenskaper och särprägel har varit grundläggande urvalskriterium. Flera av egenskaperna är av högt nationellt värde och har av den anledningen också klassats mycket högt. Till dessa områden hör urbergsåsarna (horstarna), backlandskap, större ådalar, mer omfattande åsbildningar eller höjdryggar med framträdande exponering i det öppna odlingslandskapet, klippkuster, morän- och dynkuster. Kännetecknande för områdena är också att de till stor del är uppodlade och innehåller en hög frekvens av fornlämningar i form av framför allt bronsålders- högar. Detta antyder i sig en mycket lång bosättnings- och odlingskontinuitet. Dessa områden är därför också av stort kulturhistoriskt värde. Den öppna karaktären ger upphov till en god överblickbarhet, där terrängformer och fornlämningar i form av gravhögar från bronsåldern tillsammans med bebyggelse, kyrkor mm, är av betydelse för helheten och ger upphov till omväxlingar och karaktär åt landskapet.

Inom dessa större sammanhängande landskapsområden uppträder i allmänhet även områden med andra geologiska, biologiska eller ekologiska värden av varierande slag. Dessa egenskaper har särredovisats på kartan. Tillsammans med landskapsbildskaraktärerna visar de på det skån-

ska landskapets mångformighet och stora variation.

Förhållanden som i första hand har påverkat urvalet av områden är:

- * Särprägel (förekomst av särpräglade geomorfologiska landskapselement t ex horstar, klippkust, dynkust, moränkust, backlandskap, stora markerade höjdryggar eller grusåsar)
- * Överblickbarhet
- * Omväxling
- * Visuell kontakt med vatten
- * Örördhet (frihet från främmande inslag och ingrepp t ex tekniska anläggningar, icke-traditionell bebyggelse, täkter, större sammanhängande granplanteringar)
- * Tillgänglighet (kommunikationer, läge).

MARINA OMRÅDEN

I naturvårdsverkets PM 1297 ”Utredning om skyddsvärda områden längs Sveriges kust - MARINA RESERVAT 1980” redovisas ekologiska, vetenskapliga och produktionsbiologiska kriterier för värdering samt kriterier för prioritering av områden med marina värden. I rapporten framhålls att ”Avsaknaden av dokumenterad kunskap om de marina värdena har medfört att tillämpning av kriterier inte strikt kunnat genomföras. Urvalet av områden, som gjorts under utredningen, grundar sig mera på en jämförelse mellan olika områden och tillgänglig kunskap än på kriterietillämpning”.

Kunskaperna om marina förhållanden längs Skånes kust är förhållandevis goda, men ej tillfredsställande.

Skyddsvärda vattendrag i f d Malmöhus län

Vattendrag/sträcka	Klass	Fåglar	Fiskar	Växter	Vegetation	Påverkan	Rörligt friluftsliv	Kulturmiljö- värden
Saxån Braån								
1 Källområde-Trollenäs	*	II		III	III	I		I
2 Vallabäck-Trollenäs	I	II	I	I	III	I		I
3 Trollenäs-Dösjebro	I	III	I	I	I	I		I
4 Braån til Teckomatorp	*	I				I		I
5 Braån-Svalövsbäcken	III	III		III	III			III
6 Braån-nedre delen	I	III		III	II	I	I	II
7 Saxån till mynningen	I	II	I	III	III	I		I
Kävlingeån								
1 Bråån	I	II	I	I	I	II	II	I
2 Vombsjön-Björka	I	I	I	III	I	II	I	II
3 Sjölandskapet	II	II	III	III	II	III	II	I
4 Klingavälsån	I	II	II	III	I	I	I	I
5 Vombsjön-Brååns tillfl	I	I		III	I	II	I	I
6 Bråån-mynningen	I	I	II	II	I	II	II	I
Höjeå								
1 Övre Håckeberga- Björkesåkrasjön	I	I	II	III	II	I	II	I
2 Genarp-Lund	*	III		III	III			I
3 Lund-mynningen	I	I	I	III	III	II	I	I
Segeå								
1 Torrebergabäcken	II	II		III	III			I
2 Spångholmsb,Yddingen	I	I	III	II	II	I		I
3 Sjölandskapet	I	I	III		II	I		I
4 Svedala-Oxie	II	II		II	II	III		I
5 Risebergab-mynningen	I	I	I	III	III	III		I
Dalköpingeån								
	*		II	I	III			I

